

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וחמישים-ושתיים של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, כ"ט בחשוון התשנ"ט (18 בנובמבר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

מבנים בלתי חוקיים ביו"ש

מימון תרופה לפעוט הסובל ממחלת לב נדירה

מחירי התרופות

הצעת חוק הפריה חוץ-גופית, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ר' אלול)

הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון – קצבה ומשכורת מקופת ציבור),
התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון – בחירת הנשיא)

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

הצעת חוק העמותות (תיקון – פיקוח ואכיפה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

הצעת חוק מועצת מפעל הפיס, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ש' בן-צור)

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – הקצאת חלקת קבורה לספק-יהודים), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור עקיפה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת י' יהב)

הצעת חוק שיקום ורווחת ניצולי השואה בישראל, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעות לסדר-היום

נפילת שלושה חיילים בלבנון

התבטאויות אנטישמיות של חבר פרלמנט רוסי

הצעות לסדר-היום

המשבר במפרץ

הצעות לסדר-היום

תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות

הצעות לסדר-היום

המינויים להנהלת רשות השידור והתבטאויותיו של מר גיל סמסונוב

הצעה לסדר-היום

תוצאות הבחירות לקונגרס ולסנאט ארצות-הברית והשלכותיהן

הצעה לסדר-היום

התבטאויותיו של יושב-ראש הרשות הפלסטינית

שאלות ותשובות

צילומי ילדים בכרזת ה-50 לישראל

עבודה חקלאית בשבת

התגברות האלימות

המחלקה הדתית ב"קול ישראל"

ידיעה על ניסויים גרעיניים ישראלים במפרץ עקבה

מרכז גמילה לנרקומנים עולים בראשון-לציון

המעבדה הפתולוגית בבית-החולים "סורוקה" בבאר-שבע

מרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית

המועצה הישראלית לדמוגרפיה

יחידות הסיוע ליד בתי-משפט לענייני משפחה

הגידול במספר המובטלים ובמספר העובדים הזרים

תשלומי הפנסיה של יוצאי רוסיה

אבטחה לעובדים סוציאליים בבאר-שבע

מצב לשכות התעסוקה

קבלת פיצויים בגין רדיפות הנאצים במקביל לפיצויי נפגעי טרור

גמלת הסיעוד בעבור העסקת מטפל בקשיש

תשלום בעד מתן פרוטוקולים לנכי המוסד לביטוח לאומי

הצעה לסדר

הצעה לסדר-היום

עיצומי עובדי משרד העבודה והרווחה, הנזקים לנזקקים וסגירת המרכזים להכשרה מקצועית

הצעות לסדר-היום

המשך שביתת הסטודנטים והסכנה לחייהם של הסטודנטים שובתי הרעב

הצעות לסדר-היום

התבטאותו של המפכ"ל בגנות הסטודנטיות השובות

הצעות לסדר-היום

החלטת בג"ץ בעניין מינוי רפורמים למועצות הדתיות

שאלות ותשובות

ממצאי ביקורת ב"היברו יוניון קולג"

תאריכים לועזיים על מצבות

ידיעה על בניית רפת על אדמת מסגד

דירקטוריון המרכז לפיתוח המקומות הקדושים

מסגד עילבון

המועצה הדתית אחיעזר

הגישה אל הכותל המערבי

בית-העלמין המוסלמי בכפר אום-אל-פארג'

הצעה לסדר-היום

אי-אכיפת חוקים דתיים

הצעה לסדר-היום

התעלמות שלטון החוק מחוקים בעלי היבט דתי

הצעה לסדר-היום

סגירת המועצה הלאומית למניעת תאונות

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, היום יום רביעי, כ"ט בחשוון התשנ"ט, ה-18 בנובמבר 1998. לאחר יום סוער אנחנו פותחים את ישיבת הכנסת. שאלות בעל-פה. חבר הכנסת אפרים סנה שואל את סגן השר מיכאל איתן בנושא: מבנים בלתי חוקיים ביו"ש. בבקשה, חבר הכנסת סנה.

מבנים בלתי חוקיים ביו"ש

אפרים סנה (העבודה):

שאלתי את שר הביטחון את השאלות הבאות:

כמה קרוונים פרוסים היום ביישובי יהודה ושומרון ללא אישור מערכת הביטחון?

האם ומתי יפנה אותם משרדך?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן השר מיכאל איתן כשר מתאם. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אפרים סנה, בתוקף תפקידי כשר המתאם בין הממשלה לכנסת, אני מבקש להביא בפניך את התשובה על השאלות בעל-פה, כפי שהובאה בפני על-ידי שר הביטחון, והיא אומרת כדלקמן:

הקרוונים הממוקמים ללא אישור מערכת הביטחון הוקמו בשנים 1993–1998, רובם ב-1995. חלקם פונו או הוכשרו מבחינה תכנונית, אם היו בתחום היישוב המאושר. בכל האחרים שעדיין ממוקמים בוצעו הליכים משפטיים על-ידי המינהל האזרחי, על מנת לטפל בהם בהליך חוקי מסודר.

אני רוצה להוסיף. הסוגיה של בנייה בלתי חוקית ביש"ע היא סוגיה מורכבת. היא מורכבת לא רק בהיבט הפוליטי של נושא יש"ע, אלא גם בתחומי מדינת ישראל. היא מורכבת גם בתחום של הבנייה על-ידי יהודים וגם בתחום של הבנייה על-ידי ערבים, גם בתחומי מדינת ישראל וגם ביש"ע.

אני מקווה מאוד, שבמסגרת התהליך המדיני שהממשלה הזו הולכת בו, ייפתרו גם בעיות הבנייה של יהודים וערבים בארץ-ישראל משני עברי "הקו הירוק", ואנחנו נוכל לפתור גם את הבעיות הספציפיות. שאליהן, אני מניח, התכוון השואל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה עם הגבעות של שר החוץ?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הגבעות שעליהן דיבר שר החוץ נמצאות כולן בתחומי תוכניות המיתאר של היישובים. הממשלה לא רק שלא מתנגדת להתיישבות בתחומי היישובים ופיתוח ההתיישבות היהודית, אלא להיפך, היא גם מעודדת אותם. היא לא רואה בזה מכשול לשלום. היא רואה בזה מבחן לשלום.

אם אכן יש נכונות לשלום אמת בין יהודים לערבים בארץ-ישראל, אין שום מניעה שיהודים יגורו ביישוביהם, יבנו ויפתחו אותם, כמו שאין מניעה שיעשו את זה גם התושבים הערבים של יש"ע. גם יהודים וגם ערבים חייבים לעשות את זה כמובן על-פי חוק ובהתאם לחוק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת סנה.

אפרים סנה (העבודה):

אדוני סגן השר, לא קיבלתי תשובה על השאלה המאוד-ספציפית, כמה קרוונים פרוסים היום ללא אישור מערכת הביטחון. אדוני לא נתן תשובה על השאלה הזאת.

גם לא ניתנה לי תשובה על השאלה השנייה: מתי יהיה הפינוי? הלוא לא מדובר בחלל ריק, יש דיווח מהיום בעיתונות על 40 קרוונים שהושמו במקומות שונים ביהודה ובשומרון, באבני-חפץ, ליד עלי, ליד קדומים. אלה מבנים בלתי חוקיים בעליל. לא משנה אם הם כלולים בתוכנית מיתאר או לא, הם בלתי חוקיים. מה עוד שחלקם כלולים בתוכניות מיתאר שלא אושרו. אנחנו נמצאים עכשיו 12 שעות, אולי פחות, אחרי אישור הסכם מדיני מסוים. אני שואל אתכם: אתם מפנים אותם, או שזה בעידודכם? ואנא, תן לי על זה תשובה מלאה, ישירה והוגנת. הגל הזה של הקרוונים בפאתי ההתנחלויות, זו המדיניות שלכם? אז תגידו; זה נגד המדיניות שלכם – סלקו אותם. אבל תנו תשובה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דהאמשה, באותו נושא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, סגן השר, אני גם מצפה לשמוע תשובה ברורה בקשר לישובים שהוקמו זה עתה, הקרוונים שהוצבו בשבועיים האחרונים בכמה מקומות. ואני רוצה תשובה גם לגבי כפר-קדום, מה שנקרא קדומים. שמענו היום בבוקר שבמשך הלילה הוצבו שם קרוונים חדשים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, תאמין לי, אף אחד לא מבין מה אתה אומר. זוז קצת אחורנית. תודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני שואל לגבי הקרוונים שהוצבו בשבוע האחרון בארבעה, חמישה, שישה, אולי שבעה מקומות, ובמיוחד לגבי מה שהוצב הלילה בכפר-קדום – קדומים. האם זו מדיניות של הממשלה והקרוונים האלה יישארו ואלה יישובים חדשים? אם אכן כך, ואתם לא מפנים אותם, איך זה מתיישב עם הסכם וושינגטון, שאושר רק אתמול, ואיך זה לא מהווה הפרה בוטה של כל ההסכמים, של האמון ושל כל ההתחייבות הבין-לאומית של המדינה?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-בראש, אדוני סגן השר, על כל קרוון בלתי חוקי יהודי נבנו 1,000 בתים על-ידי ערבים בלתי חוקיים; לא ערבים בלתי חוקיים, המבנים בלתי חוקיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גם הערבים בלתי חוקיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבין שמה שהטריד את חבר הכנסת סנה זו הדאגה לשמירת החוק. זה כל מה שהדאיג אותו.

אפרים סנה (העבודה):

לא. הדאגה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

שמירת החוק. אז אני שואל, איך שמירת החוק מתנהלת על-ידי הממשלה הזאת לגבי בנייה בלתי חוקית ערבית בשטחים שהיו ובשטחים שנותרו בשליטתה של ישראל?

אפרים סנה (העבודה):

מתי שמעת שהרסו מבנה של מתנחלים? – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סנה, תאפשר לו להשיב. סגן השר, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה הקשר בין אזרחי מדינת ישראל הערבים לבין המתנחלים? למה אתה משווה את אזרחי מדינת ישראל הערבים עם המתנחלים? התשובה שלך לא חוקית, כי אתה משווה אזרחים ישראלים עם ריבונות למתנחלים. זו מדינה ריבונית פה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, מדובר בשאילתא בעל-פה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לא חוקי מה שהוא אומר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים, הוא ישווה ויאמר מה שהוא רוצה, כשם שאתה תאמר את מה שאתה רוצה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לא חוקי מה שהוא אומר.

היו"ר ד' תיכון:

מה לא חוקי?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אנחנו אזרחי מדינת ישראל.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע מה הוא אמר, אבל מותר לו לשאול. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אשר לתרעומת שנשמעה מבין מלותיו של השואל בשאלה השנייה, כאשר הוא חזר על השאלה כמה קרוונים פרוסים, אני יכול אלא להודות בכך, שמתוך התשובה שאני קראתי קשה לקבל מענה על שאלתו. אני לוקח על עצמי – – –

אפרים סנה (העבודה):

איבדתם שליטה על המספר?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כל יום זה משתנה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא חושב שהיתה כאן איזו כוונה להתחמק. אני פשוט אסב את תשומת לבו של מי שטיפל בהבאת המידע, שחסר כאן מידע, ואעשה כמיטב יכולתי על מנת להעבירו אליך או אל יושב-ראש הכנסת.

אפרים סנה (העבודה):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ואם אין מידע כזה, או אם יש מידע לא מדויק, אני אמסור על מנת שתקבל תשובה על החלק הזה של השאילתא.

חיים אורון (מרצ):

הוא מתנגד לשימוש ברכוש המדינה, שהוא ממש גנבה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת אורון, עם כל הכבוד, יש לך זכות ויכולת לשאול שאילתות, וגם אתה תקבל מענה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אתה הרי שולט על התקנון. אתה מזכיר לי כל פעם שיש תקנון. אז גם אני מזכיר לך שיש תקנון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מתוך התשובה עצמה, חבר הכנסת אפרים סנה, עולה, שמערכת הביטחון נאבקה בתופעה של קרוונים שמוקמו ללא אישור, לא רק בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית, אלא גם בתקופת כהונתה של הממשלה שאתה היית חבר בה ועוד לפני כן.

ההתייחסות שאני הייתי מצפה ממי שאכן רוצה לקדם את התהליך המדיני – ויחד עם זאת לשמור על הליכה משותפת של כל העם אל עבר היעדים המדיניים – היא קצת יכולת לראות את הדברים בצורה יותר גדולה ופחות, הייתי אומר, קנטרנית ומתנגחת.

אפרים סנה (העבודה):

זה לא קנטרני.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נניח לרגע אחד – אני אתן דוגמה דווקא מהמגזר היהודי במדינת ישראל, שיש במקום מסוים בנייה בלתי חוקית בנסיבות מסוימות, ועצם ביצוע החוק עלול להוביל לשפיכות דמים, האם – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יישובים חדשים – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא מדבר אליך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יישובים חדשים, לא בית פה ובית שם; יש יישובים שלמים. מדובר על יישובים שלמים, על שר חוץ שאומר: רוצו לגבעות ותפסו כמה שאתם יכולים. על זה אנחנו מדברים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ואכן תפסו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני יכול לדבר?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני חייב לחזור ולהזכיר, שבשאלות בעל-פה אין הפרעות, אין קריאות ביניים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שומעים על יישובים – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יש לי הצעה. אולי חבר הכנסת דהאמשה יענה לחבר הכנסת סנה, ואני אנוח קצת.

אפרים סנה (העבודה):

לא, אתה תענה לי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תענה לעניין.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מבקש פשוט להביא דוגמה, שלפעמים יש מצבים שעל-פיהם יש באמת איזה מעשה שנוגד את הוראות החוק, אבל בעת יישומו, בעת אכיפת החוק, יש שיקולים רחבים יותר מאשר היישום המיידי. אני יכול לתת דוגמאות. הבאתי דוגמה ממקרים שאני מכיר והייתי שותף להם, של ביצוע צווי הריסה לבנייה בלתי חוקית, להשלמת בנייה בלתי חוקית, שבנסיונות שנוצרו הדברים האלה נדחו, נדחו ונדחו וחיפשו פתרון שלא יביא לעימות יותר גדול, מתוך ראיית טובת הציבור הכוללת.

אני יכול להביא דוגמה גם במישור הערבי בתחומי מדינת ישראל. גם בתחומי מדינת ישראל לא פעם

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — עולים חבר הכנסת דהאמשה וחברי כנסת נוספים מהמגזר הערבי והם מצדיקים כאן ומגינים בחירוף נפש על בנייה בלתי חוקית — — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– ועל אי-ביצוע צווי הריסה לבנייה בלתי חוקית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה אתה אומר את הדברים האלה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו עלילה שאתה מעליל על חברי הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני עומד מאחורי דברי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כל חברי הכנסת? תתבייש לך.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני מבטל את העניין הזה. הרי בלתי אפשרי שהוא לא ישלים את התשובה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש גבול.

היו"ר ד' תיכון:

אין גבול. הוא טוען שגם לגבי מה שאתה אומר יש גבול. כל אחד יאמר את אשר הוא חושב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

להשוות יישובים מלפני 50 שנה ו-100 שנה עם היישובים של היום?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שיגיד אמת. לאמת נתנגד. אבל מה שהוא אומר זה לא אמת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים, הוא יכול להמשיך?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שימשיך בדברי אמת. מספיק להסית נגדנו. זו הסתה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים, הוא יכול להמשיך?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת סאלח סלים, האם אתה תומך בביצוע כל צווי ההריסה נגד כל הבנייה הבלתי-חוקית במגזר הערבי?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זו שאלה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני שואל. אתה אומר שאני מסית. תענה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הוא שאל אותי.

היו"ר ד' תיכון:

לא. הוא ישאל אותך, אל תענה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה? חייבים לענות. התקנון דורש את זה.

היו"ר ד' תיכון:

גם התקנון לא דורש.

חבר הכנסת סאלח סלים, אתה כבר סגן יושב-ראש, אתה עצמך כבר יכול לנהל את הדיון. אז, קדימה, תן לו לדבר ואף לא קריאה אחת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אולי כדאי, לפני שיש מקהלה אוטומטית של תגובות, תפעילו קצת את חוש הביקורת והאובייקטיביות. כל מה שאני מנסה לומר, לתת דוגמאות מספר של מקרים שבהם יש הפרה של החוק במובן הצר שלו, היבש, הדווקני נקרא לו, ויש לתופעות כאלה פתאום השלכות ציבוריות יותר רחבות. יש יישובים לא מוכרים במדינת ישראל. כולם הוקמו בניגוד לחוק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כולם הוקמו לפני הקמת המדינה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא, הם הוקמו אחרי הקמת המדינה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא, לפני קום המדינה.

אפרים סנה (העבודה):

אני לא שואל על המדינה. תענה על יהודה ושומרון. זה אזור באחריות משרד הביטחון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אענה, ואם לא תקטעו אותי, זה ילך מהר. אם תקטעו אותי, זה ילך לאט. אף אחד לא ימנע ממני לדבר פה. אף אחד לא ימנע ממני לענות. אתם רוצים לקטוע אותי? אני אשמע בסבלנות ואענה בהמשך.

אני רוצה לתמצת את דברי: בואו נשתדל להיות אובייקטיביים, להבין את הבעיה, את היקפה, ומה המטרה הכוללת, ולנסות ליישב אותה בהתאם; כל אחד על-פי השקפתו. כל מה שאני מנסה לבוא ולומר זה כך: גם אם יש בעיה של קרוונים שמקימים אותם בתחומי יישובים, לא מקימים יישובים חדשים. הממשלה הזאת, בצער, השלימה וקבעה כמדיניות חד-משמעית, שהיא אינה מקימה יישובים חדשים. בצער רב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הלילה הקימו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בתוך היישובים, בתוך תוכניות המיתאר של היישובים, יכול להיות שיש תופעה של הצבת קרוונים. התופעה הזאת אינה מאיימת על תהליך השלום.

אפרים סנה (העבודה):

בכלל לא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

התופעה הזאת צריכה להיות מטופלת על-פי החוק בהתחשב בכל הנסיבות. צודק חבר הכנסת שעדיין באחריות ישראלית מלאה, של בנייה צרחעם זאבי, במקביל יש גם תופעה בתוך שטחי רחבת היקף לא פחות. האם עכשיו מיצוי הדין עד תומו יתרום גם לתהליך בסקטור הערבי?

לכן באה פנייתי אל השואל, שאני מניח, ואני גם מכיר את דעותיו, שהוא רוצה להגיע להסדר שלום בלי שייפגעו היישובים היהודיים ביש"ע – הוא לא רוצה לפגוע ביישובים היהודיים ביש"ע – אני מבין את השאלה, אתה תקבל תשובה, אני מבקש גם מעט סובלנות על מנת שנוכל להגיע לשלום לא רק עם הפלסטינים אלא גם לשלום בבית, בתוך עם ישראל. זה לא פחות חשוב.

אפרים סנה (העבודה):

אני רוצה לשאול אותך: שמונת המאחזים הם על דעתכם או לא?

היו"ר ד' תיכון:

לא, רבותי. חבר הכנסת סנה, אני לא נותן לשאול.

אפרים סנה (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סנה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

אפרים סנה (העבודה):

אני מבקש תשובה. זה על דעתכם, חבר הכנסת איתן?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סנה, אני קורא לך לסדר פעם שנייה.

אפרים סנה (העבודה):

זה על דעתכם?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סנה, אני לא רוצה להוציא אותך, אבל אני איאלץ לעשות זאת.

אפרים סנה (העבודה):

אני אצא עוד מעט לבד.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני לא רוצה לעלוב בך אבל אתה תקיים את התקנון בעניין הזה. הוא ענה לך ובזה הסתיימה הפרשה.

אפרים סנה (העבודה):

הוא לא ענה. הוא הודה שהוא לא ענה.

היו"ר ד' תיכון:

הוא הודה שהוא לא ענה לך. זה מה יש בזה הרגע.

אני עובר לנושא הבא: חבר הכנסת מאיר שטרית שואל את סגן שר הבריאות בנושא: מימון תרופה לפעוט הסובל ממחלת לב נדירה. בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מימון תרופה לפעוט הסובל ממחלת לב נדירה

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, בבית-החולים "הדסה" מאושפז זה כחודשיים פעוט בן ארבע – שמו המלא מופיע במקור של השאילתא; לא כתבנו פה את שמו. הוא סובל ממחלת לב נדירה. סירובה של קופת-החולים הכללית לשלם את עלות התרופה בסך 550 ש"ח ליום מחייב את בית-החולים להחזיק את הילד באשפוז בעלות של 1,300 ש"ח ליום.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרדך כדי להבטיח טיפול ראוי בפעוט?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת שטרית, יש לי בקשה, שבפעם הבאה הכתב יהיה קצת יותר ברור, כי הפעם הוא לא ברור ויש בו הרבה מחיקות. אבל זה לא משנה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

השאילתא מוגשת מודפסת. אני לא יודע מדוע מדובר על כתב-יד.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בוא אני אראה לך איך זה אצלי, ותראה בדיוק מה מופיע אצלי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בגלל הקיצוצים אין לכם מי שידפיס.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לא, אתם צריכים להדפיס את זה.

בנושא מימון תרופה לפעוט הסובל ממחלת לב נדירה: הילד סובל ממחלת לב נדירה, הגורמת ליתר לחץ דם ריאתי. הטיפול שניתן לילד זה במהלך אשפוזו הוא תכשיר הנקרא פרוסטציקלין. תכשיר זה ניתן היום במסגרת אשפוזית ואינו כלול בסל התרופות על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

במדינת ישראל יש כיום כ-20 חולים הנזקקים לתרופה זו.

קופת-חולים כללית מוכנה להמשיך את מימון האשפוז כעיקרון, אך לא יכולה לקבל על עצמה מימון התרופה בקהילה. אין מדובר בהסדר מימוני, אלא בעיקרון שאם ייפרץ עלולה קופת-החולים להיות חשופה להוצאות שעד היום הן באחריות המערכות האשפוזיות. גם בבתי-החולים של קופת-החולים ההסדר הזה וחולי הקופה הנזקקים לתרופה זו מקבלים את התרופה במסגרת אשפוזית בבתי-החולים של הקופה ולא בקהילה.

אין בהסדר זה פגיעה בזכויותיו של החולה לקבל את הטיפול בנגישות סבירה, והגעה לטיפול בבית-החולים היא סבירה בנסיבות השירות של מערכת הבריאות בישראל.

ראוי לציין, וזה ה"טיפ" בשבילך, כי בעקבות התערבות משרדנו הוחלט שהילד יקבל את הטיפול במסגרת אשפוז יום, שמחירו כ-650 ש"ח, מתאים לעלות התרופה והתקורות הטיפוליות, כך שישוחרר מבית-החולים לביתו לאחר כל יום טיפול.

כלומר, אם דאגת לסכום הגבוה, אז הנה הוא צומצם ל-650 ש"ח. ואם דאגת לנוחות של הילד, קופת-החולים לא יכולה לפרוץ מה שלא קיים במסגרת סל הבריאות, אבל היא מצאה לו פתרון, ואני מקווה שהפתרון הזה יבוא לשביעות רצונם של כולם. תודה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שאלה נוספת, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא נוספת לחבר הכנסת שטרית. הבנת אותו? המיקרופון היה כל כך גרוע, שלא היה אפשר להבין מלה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שמעתי אותו; לא כל כך טוב, אבל שמעתי.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא מבין מה קורה למיקרופון הזה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, לא רציתי להעלות את הסוגיה הזאת, אבל אין לי ברירה אלא להעלות אותה. כפי שאמרת, יש עוד כ-20 מקרים כאלה בארץ. אני יודע שרבים מאוד מהמקרים האלה מקבלים את התרופה בטיפול בקופת-החולים שלהם, וקופת-החולים מממנת את התרופה. הילד הזה הוא ערבי. האם מפני שאין לו קשרים או יכולת הוא לא מקבל את המימון של התרופה? לא עולה על הדעת שיקופח ילד בגלל דבר כזה או אחר, ואני לא אומר שזו הסיבה, אבל לא עולה על הדעת שמפני שאין לו קשרים או יכולת הוא לא יכול לקבל את התרופה בבית.

תסביר אתה מה ההיגיון, אם מדובר באותו כסף, כי הרי המדינה מממנת את חוק הבריאות בסופו של דבר, את עלות הכול המדינה משלמת. בקו התחתון זו עלות המוטלת על המדינה. תסביר אתה מה ההיגיון לקחת ילד שיושב על כיסא גלגלים יום-יום מאבו-תור ל"הדסה" במונית, לשלם כסף, לבוא לקבל תרופה יום-יום, וזה יעלה 650 ש"ח לאשפוז. למה לא לממן את התרופה בקופת-החולים שם באבו-תור, למה לא ייתנו לו את הזריקה בבית? מה ההיגיון בזה, ריבוננו של עולם? מה, צריך להיות טמטום מוחלט?

אני מוכן להביא לך שורה של מקרים שבהם קופת-החולים מממנת לילדים אחרים אותה תרופה לא באשפוז בבית-חולים. למה יעשה הקיפוח הזה? אני מבקש שהדבר הזה יתוקן על-ידי משרדך, ותגיד לי אם אתה תתקן את זה.

אני רוצה לומר לך, שמוגש בג"ץ בעניין הזה, ואני מציע למשרד הבריאות לא לחכות לבג"ץ אלא לתת תשובה הולמת וגם נכונה וצודקת.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס באותו עניין.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה לך.

אדוני סגן שר הבריאות, אני מזדהה הזדהות מוחלטת עם השאלה הנוספת של חברי חבר הכנסת מאיר שטרית. אם זה העניין, זו פרשה בפני עצמה. אבל – לשאלה עצמה ולמה שבעקבותיה.

אין יום שלא מתפרסמת בתקשורת הכתובה והאלקטרונית פרשה טרגית, שנוגעת למה שהייתי קורא "בין הכיסאות". תמיד זה נוגע לאנשים חסרי ישע, כי הם גם אלה שזועקים, וזעקתם משתקפת, כמובן, בעיתונות, לפעמים בעיתונות המקומית.

קשה מאוד, בעולם הרפואה ומול עשרות אלפי מקרים של אנשים חסרי ישע, לפתור תקנונית את כל הבעיות. מדוע שלא יוקם במשרדך מנגנון משוכלל, שמטפל כל יום נניח ב-40–30 מקרים שהם "בין הסעיפים"? זה למען שמה הטוב של המערכת וזה גם אנושי. זו בדיוק המערכת שצריכה מנגנון כזה, כי האות הכתובה, היבשה לעתים, מביאה לבושה ציבורית ולטרגדיה. בסוף אתם נעתרים, אבל היתה גם בושה, גם טרגדיה וגם היעדרות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אופיר פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ביום ראשון, ממש לפני שלושה ימים, התפרסמה ב"קול ישראל" כתבה קשה מאוד, פשוט כתבה מחרידה על אדם שכיננו אותו בשם ד' – האות הראשונה בשמו. האיש הזה פשוט גוסס מסרטן וקופת-חולים כללית מסרבת, פשוט מסרבת לתת לו את הטיפול.

צלצלתי למנכ"ל קופת-חולים ואמרתי לו: אני אפסיק להיות חבר בקופה הזאת, אני רוצה להבין את העניין הזה. הוא אומר לי: אדוני הנכבד, התרופה הזאת לא נמצאת בסל הבריאות. אמרתי לו: כל הכבוד לך, קופת-חולים מאוחדת נותנת את זה. הוא אומר לי: אדוני, קופת-חולים מאוחדת עוברת על החוק. היה לי אתו ויכוח.

סגן שר הבריאות, אני אומר לך את האמת: אני מקנא בך, אני באמת מקנא בך. יש לך עצבי ברזל. אתה יכול, יחד עם שר הבריאות, לשבת יום אחרי יום, לבוא למשרד במצפון נקי, בנפש חפצה, כשאתה יודע פי-מאה יותר טוב מכל אחד פה כמה אנשים משלמים בחייהם על העובדה שכל נושא סל התרופות לא מעוגן ולא מסודר בין מערכת הבריאות, האוצר וקופות-החולים. אתה יודע מה? אני מקנא בך. השאלה היא, האם אתם סוף סוף מוכנים לעשות סדר בעניין הזה. יש לזה עלויות כבדות, אבל המחיר כאן הוא ממש בחיי אדם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר הבריאות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בנושא הגזענות, ערבי לא ערבי, אני חושב שקצת הפרזת בדברים שלך. אם תראה לי דוגמה אחת מאותם 20 ילדים – אני אישית אטפל בזה. פה יש עיקרון שקופות-החולים לא רוצות לפרוץ אותו. מי כמוך יודע מה זה סל בריאות. מקבלים בדיוק מה שבמסגרת הסל. ברגע שאתה פורץ את הסל, אתה מתחיל להסתבך אחר כך עם פניות ועם תביעות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

האם אתה אומר שאף ילד אחר לא מקבל טיפול בבית?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אף ילד. אני בדקתי את זה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אתן לך מקרה אחר ותפתור את הבעיה באותה צורה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בבקשה, אני אתמודד עם זה. גם הקופות אמרו בפירוש, שקודם כול זה לטובת הילד, כיוון שזה טיפול מיוחד מאוד – רק 20 ילדים מקבלים אותו בכל הארץ, כי זו מחלה מאוד נדירה – עדיף שהיא תינתן במסגרת בית-חולים. גם אני שאלתי. אמרתי: אשתי אחות, ואני מוכן לשלוח אותה שהיא תיתן את הטיפול הזה. אמרו לי: לא, זה טיפול שצריך להיעשות דווקא במסגרת בית-החולים. אנחנו לא מביאים אותו לאשפוז קבוע מעל 24 שעות, אלא עשו את זה במסגרת של אשפוז יום. הוא בא, מקבל את הטיפול והולך הביתה.

מבחינת עלות, אם דאגת למדינה, היא צומצמה. במקום 1,300 ש"ח זה יעלה רק 650 ש"ח. הנה, כבר הרווחת משהו לטובת המדינה, כבר הקלת על הילד.

אבל, אני לא מקבל את ההערה הגזענית הזאת: מפני שהוא ערבי. אני חושב שמערכת הבריאות במדינת ישראל היא אחת המערכות שכמעט לא תמצא בה אפליה. אני מקבל פניות מיהודים ומערבים כאחד, וכולם מקבלים אותו טיפול. אני מבקש לא להגזים ולהפריז. זה כבר לא נושא פוליטי. אתה יודע שנושא הבריאות הוא בנפשו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ענית לי, שילד שסובל מאותה מחלה, שמקבל אותה תרופה – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מאותה קופה, כי זו זכותה של הקופה, וזה יענה על השאלות הבאות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – – לפתור את הבעיה באותה מידה – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

קודם כול, פתרנו את הבעיה. הסברתי שפתרנו את הבעיה והעברנו אותו לאשפוז יום. כל מי שרוצה, במסגרת של אותם 20 ילדים, יהודים וערבים כאחד – הם יועברו לאשפוז יום. זה יקל מאוד את סבלם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, אני רוצה להביא לידיעתך, שלגבי הילד מעפולה, תקבל מכתב מפרופסור – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בסדר. אני כבר אקח ממך את הפרטים ומייד אטפל בזה. רק תבדוק איזו קופה זו. כי זכותה של קופה לחרוג אם היא תרצה. אתה תקבל ממני את התשובה עוד היום.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אין שום בעיה. מייד אחרי הדיון פה, אני אבדוק את הנושא ותקבל תשובה ברורה ביותר.

היו"ר ד' תיכון:

כן, רבותי, אנחנו לא מתקדמים היום. השאילתא בעל-פה הופכת לארוכה יותר מהצעה לסדר-היום.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בדרך כלל אני עונה ישר ולעניין, אלא שיש תוספות.

לשאלתו של חבר הכנסת שבח וייס לגבי טיפול נקודתי וכדומה. היום, על-פי חוק, יש נציב קבילות הציבור. יש לנו מערכת מאוד מסועפת.

שבח וייס (העבודה):

-- --

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

תאמין לי, זה בקומה שלי בבניין.

שבח וייס (העבודה):

-- --

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

האמן לי שזה פתרון. כל אדם שהיתה לו פנייה אלי – אני מחזיק אנשים מיוחדים במשרדי; האמן לי שהם מטפלים פחות במדיניות ויותר בבעיותיו של הפרט. יש נציב קבילות הציבור, יש הרבה מערכות בתוך משרד הבריאות שהשתכללו היום.

שבח וייס (העבודה):

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לא, לא. אני מדבר גם על קידום עניינים. גם אנשים שנתקלים בבירוקרטיה וכדומה, אנחנו מטפלים בהם בצורה הטובה ביותר.

לשאלתו של קצין השלישות שלי בצבא, אופיר פינס, שטען לגבי אותו חולה ב"הדסה עין-כרם", שהקופות מתעמרות בו, ואילו קופת-חולים מאוחדת נותנת את הטיפול. שוב, זה חוזר לשאלה של סל הבריאות.

לפני שבוע או שבועיים העברתם בכנסת חוק מאוד מעניין – חוק לתקצוב הקולנוע הישראלי. הזכרתי את זה בשבוע שעבר. הקולנוע הישראלי זה מותרות. לא כל אחד מאתנו הולך לקולנוע או לתיאטרון. אדם יכול ללכת לשם בשעותיו הפרטיות. אתם נלחמתם פה להוסיף עשרות מיליוני שקלים. יש לי בקשה אליכם. כל אותן הצעות חוק, כמו הדיור הציבורי, שעשיתם אותו גורף – אני בעדו אבל עם צמצום מסוים – ועוד כל מיני הצעות חוק שאתם מביאים אותן פה, שהן מאוד פופוליסטיות – אולי תבקשו להעביר אותו כסף לדברים הומניטריים ביותר, כמו לאנשים חולים. תאמין לי, אני לא ראיתי את זה, אבל הנהג שלי סיפר לי שהוא בכה כשהוא שמע את הסיפור. אבל מה תעשה כשאותה קופה אומרת: רגע, מה אתה רוצה, אין לי כסף לתת, כי זה לא במסגרת סל הבריאות. המדינה לא מממנת לי את זה. אני אממן את זה מכספי הפרטי? מאיפה אני אתן את זה? אני המדינה? אני גם כן מתקצב פה על-ידי הכנסת. בבקשה, תגדיל לי את הנושא של סל הבריאות.

חיים אורון (מרצ):

שר הבריאות שלך הסכים לתקציב.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כי זה מה שהממשלה הקציבה.

חיים אורון (מרצ):

תמכתם בו.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אתה רוצה שהוא יתפטר? שלא יעבירו את התקציב? אתה יודע שהיום אין קואליציה; יש אופוזיציה יותר מקואליציה. בבקשה, תכניסו הסתייגויות לתקציב.

חיים אורון (מרצ):

התקציב לא יעבור.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חלפו כמעט 40 דקות ואנחנו עוד בשלהי השאליתא השנייה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

תשובתי לחבר הכנסת פינס היא: אדרבה, שיקומו חברי הכנסת ויילחמו על כך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת אליהו גבאי שואל את סגן שר הבריאות בנושא: מחירי התרופות. בבקשה.

מחירי התרופות

אליהו גבאי (מפד"ל):

לאחרונה נודע, כי קופות-החולים חורגות מהנחיות משרד הבריאות ואישור ועדת הכספים של הכנסת על-ידי העלאת מחירי התרופות מעבר למותר.

בתוך כך ולנוכח החזר התשלומים נוצר מצב שבו חולים אף מלווים כספים לקופות-החולים, ודווקא האוכלוסיות החלשות, שאנחנו אמורים לעזור להן ולא שהן יסבסדו את קופות-החולים.

מה תשובתו של כבוד סגן השר?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן השר, אולי תאיר את עינינו, כדי שנבין פעם אחת על מה אנחנו משלמים, ואם ימכרו לנו בקרוב כדור בודד ללא קופסה, ללא דברי הסבר, כפי שזה קורה היום.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מודה לחבר הכנסת גבאי. אצלנו, כשמישהו מכוון לדעתו של מישהו אחר, אומרים: ברוך שכיוונת, או ברוך שכיוונתי לדעתך. לפני כשבועיים גם אני עליתי על הבעיה הזאת, לאחר שקיבלתי תלונות מכמה אזרחים, בדיוק באותה נקודה שאתה העלית עכשיו.

חיים אורון (מרצ):

לא שומעים.

היו"ר ד' תיכון:

שומעים כן, לא מבינים. הכול נשמע כמשפט אחד ארוך. יש בעיות, אנחנו מנסים לטפל בזה. בהתחלה חשבתי שרק אני לא שומע.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מציע שסגן השר ישיב מעל הדוכן, בניגוד למקובל.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה נגד התקנון.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע, יש כאן בעיות עם מגבר אחד. סגן השר מדבר כבר 20 דקות ולא הצלחתי לשמוע משפט אחד.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אמרתי לחבר הכנסת גבאי: ברוך שכיוונו יחד שנינו לאותה סוגיה. גם אני הבנתי שיש פה עוול, על סמך פניות של ציבור רחב במדינת ישראל. אקרא לך את התשובה הפורמלית של המשרד, שאותה גיבשנו יחד.

מכירת תרופות. בעקבות תלונות מבוטחי חלק מקופות-החולים בגין גבייה חריגה ובהשתתפות עצמית של המבוטח בתשלום עבור תרופות, הורה שר הבריאות למנכ"ל קופות-החולים לנהוג על-פי החלטת ועדת הכספים של הכנסת מאוגוסט שנה זו, ועל-פיה גבייה של 50% תיעשה רק באישור שר הבריאות, לאחר בחינת הנושא על-ידי גוף הממונה במשרד הבריאות.

שר הבריאות אסר על הקופות גבייה שלא אושרה על-ידי ועדת הכספים. מנהלי קופות-החולים נדרשו להמציא את כל הנתונים הדרושים למשרד הבריאות בכל הקשור לגבייה עבור תרופות.

הנחיות משרד הבריאות קובעות, כי על קופות-החולים להיערך למתן החזר מעבר לסכום המקסימלי מדי חודש. עם זאת, המשרד אפשר לקופות-החולים להיערך למתן החזרים כאמור עד ל-1 באפריל 1998. עד אז ההחזר יינתן מדי שישה חודשים.

עד להשלמת ההיערכות, על הקופות להיערך להחזיר למבוטחים ששילמו סכומים החורגים מן התקרה החזרים על בסיס חודשי – לא רבעוני ולא חציוני.

אומר לך את האמת, אני לא מרוצה כל כך מהסיפא של התשובה, מההסכם שהגענו אליו עם קופות-החולים. כלומר, אני מקבל טלפונים ומכתבים מאותם אזרחים מבוגרים שצריכים לשלם כל חודש, לדוגמה, 400–500 שקלים; והרי המקסימום של התקרה שחולה כרוני יכול לשלם נע בסביבות 230–190 ש"ח, תלוי בקופה.

אשר להחזרים, קופות-החולים קבעו לעצמן שזה ייעשה רק בעוד שישה חודשים, ולמעשה זה נוגד את ההחלטה של ועדת הכספים.

כשפנינו אליהם במשא-ומתן שנפתח, אמרנו להם שזה לא מקובל עלינו. אמרו: תשמע, אנחנו לא מסוגלים להחזיר כל חודש; עכשיו אנחנו צריכים לבנות מערכת, ובניית המערכת תיקח לנו לפחות חצי שנה.

עלי לא מקובל העניין הזה של חצי שנה, וגם במשרד הבריאות לא הסכמנו עם זה, אבל הם שכנעו אותנו, שאין מנוס אלא רק בעוד חצי שנה. אם תשאל אותי, מדוע העוול צריך להימשך חצי שנה, אף שאנחנו מסכימים שזה עוול שנגרם לחולים – זה מה יש. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גבאי ודאי רוצה לשאול שאלה נוספת. בבקשה.

אליהו גבאי (מפד"ל):

מה עושה שר הבריאות לקיום הסברה נכונה בקרב אוכלוסיית צרכני התרופות, כדי שלא ישלמו מחירים מופרזים בעד תרופות ויהיו מודעים לכל החובות והזכויות מול השינויים שחלו בתעריפי התרופות ובחוק של ועדת הכספים? הרי זה לא דבר שיכול להיות מובן מאליו, זה דבר מסובך, וצריך להכניס זאת לתודעת התושבים. מה עושה שר הבריאות כדי להביא זאת למודעות ציבורית?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני סגן השר, יש שני אשמים שבשמותיהם אתם נוקבים כל הזמן. האחד הוא קופות-החולים, והשני – ועדת הכספים. אני רוצה לדווח לך, שאין דבר כזה ועדת הכספים. ועדת הכספים קיבלה החלטות שהממשלה הביאה, בהתנגדות – פעם אחת של רוב חבריה, ואחרי שכופתם את אנשי סיעתך, בהסכמתה ובהתנגדותנו, כאשר כל מה שעומד היום על הפרק היה ידוע שיקרה. הכול נאמר שם. נתנו לקופות מנדט לגבות כספים. הגג של מחלות כרוניות לא מוגדר, כי מחייבים חולי סוכרת כרוניים, אבל אומרים לנו שבדיקת לב לא שייכת לסוכרת; זה לא בחשבון – בעדה תשלם בנפרד. כך שזה לא 200–250 שקל, זה מגיע גם ל-450 שקל; ואמרנו שזה יקרה, כי הפכתם את התרופות לקופה חולבת. בעד תרופות גבו כסף כל השנים, היה שיעור מסוים, אחיד, בשניים-שלושה תעריפים על תרופות, ולא הפכו את זה מקור גבייה לקופות.

מה שקורה, אדוני סגן השר, הוא, שבעצם אתה חושב כמוני. אתם ממוטטים בלחץ כספי את חוק הבריאות. פעם זה פורץ דרך ילד בן ארבע חולה סרטן ב"הדסה", ופעם דרך חולים כרוניים. אי-אפשר לקיים מערכת כזאת כאשר כמה פקידים לוחצים עליה בצורה כזאת שהיא כל יום פורצת במקום אחר. עד היום לא הבאתם את ההסכמים עם הקופות, הכספים לא עוברים, ופשוט דוחים מחודש לחודש משבר, והנפגעים העיקריים הם, כרגיל, החולים.

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה רוצה מהם? הם לא הכתובת.

חיים אורון (מרצ):

מי הכתובת?

היו"ר ד' תיכון:

משרד האוצר.

חיים אורון (מרצ):

סליחה, משרד האוצר אומר לי שעכשיו הכתובת היא הנגיד. אז בכלל, בוא נעביר את הבית לבית הנגיד, ונשב אצלו שביתת שבת.

אני מכיר ממשלה, אדוני היושב-ראש, ואם שר הבריאות – – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל אתה הרי רוצה שהוא גם ייתן לך תשובה.

חיים אורון (מרצ):

לא. ששר הבריאות יגיד: אין לי יכולת להיות אחראי למערכת הבריאות. זה שנתיים האוצר משטה בי, ראש הממשלה לא מתערב, ועדת הכספים מתנגדת לכל מה שאתם עושים – יושבים פה חברים שותפים לי, ובסוף מכופפים אותה, וכולם יודעים – – –

נסים דהן (ש"ס):

אני הצבעתי נגד.

חיים אורון (מרצ):

נכון, אתה הצבעת נגד. אבל בסוף הם מכופפים אותה. חבר הכנסת הירשזון, שגם לו יש קשר יומיומי עם אחת הקופות, אומר לי כל הזמן: מוליכים את המערכת לקריסה כוללת. אתם יודעים את זה, וכל פעם נותנים לנו תשובה: תשמע, לא יכולים יותר.

איך אמרת? אין קואליציה? לצורך הנושא הזה תהיה קואליציה בבית הזה.

היו"ר ד' תיכון:

אולי תסביר לי איך קורה שאתה משלם פי-ארבעה בהשוואה למה שהיה לפני שנתיים-שלוש שנים והגירעון הולך ותופח? לאן הולך הכסף?

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, ראשית, מחצית האוכלוסייה משלמת פחות ומחצית – – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אבל המחצית האחרת משלמת הרבה יותר.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, על-פי הנתונים, שאין עליהם מחלוקת, השתתפות הממשלה בתקציב קופות-החולים קטן והולך, למרות כל הדיבורים. הוא ירד פר-נפש ב-40 שקל לחולה, ממוצע כמובן, משנה לשנה בשלוש השנים האחרונות. המשבר של הקופות הוא קודם כול משבר של ההכנסות, ולא משבר של ההוצאות, כי בסך הכול על חולה משוקלל – סליחה על המלה הזאת – מוציאים ב-1998 פחות מאשר ב-1997. נכון שיש פקידים באוצר שאומרים שזה יותר מדי, אבל היותר מדי הזה נגמר כך.

אתמול ישבנו בוועדת הכספים בנושא הביטוח הלאומי והיה חשבון מאוד פשוט. אם היו ממשיכים להעביר מס מקביל כמו קודם, היו עוד 500 מיליון שקל.

נסים דהן (ש"ס):

700 מיליון.

חיים אורון (מרצ):

500 מיליון שקל, פשוט על-פי הגבייה של חוק הבריאות. חוק הבריאות גדל ב-5%, והמס המקביל לא גדל.

נסים דהן (ש"ס):

אין מס מקביל.

חיים אורון (מרצ):

לא, האקוויולנט שלו בתקציב.

לכן, אדוני היושב-ראש, המשבר הוא – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני מוכרח לומר לך, שנבצר ממני להבין את מה שקורה. משלמים הרבה יותר, וגם ביטוח משלמים, ואתה לא מבין לאן הוא הולך ולאילו קופה הוא הולך. דברים מוזרים קורים.

ועדת הכספים, תרשה לי לומר כמה מלים, איבדה את השליטה על מה שקורה בכל המערכת הזאת – תרופות, מה גובים ואיך גובים ועל מה משלמים ולא משלמים. שיטה חדשה-ישנה. פותחים לך קופסה של כדורים נגד כאב ראש שקנית ונותנים לך חמישה כדורים במעטפה, ואתה לא יודע בכלל איך להשתמש בזה, אין הוראות שימוש, אין שום דבר, ואתה משלם הרבה כסף.

חיים אורון (מרצ):

משום שמישהו החליט לעשות תחרות בין הקופות על תרופות. מראש ידעו שזו רמאות. מראש ידעו שזה לא יתקיים. האחד גובה 230 שקל על התרופות האלה והשני נותן פחות, ב-220 שקל. החולים לא מסוגלים לעקוב אחרי זה, לא יודעים. תיקח עוד 100 פקידים לנציב קבילות הציבור, לא תשתלט על המערכת הזו. אני אומר דבר חמור – נכנס חיים רמון, הוא אבי החוק, הוא יאשר את זה – מישהו מתכוון שהחוק יקרוס, וכאשר הוא יקרוס יעשו חוק חדש, כפי שהוא רצה לפני חמש שנים ולא הצליח.

היו"ר ד' תיכון:

מי זה? מי זה משהו? למישהו יש שם.

חיים אורון (מרצ):

קבוצת אנשים במשרד האוצר ששר האוצר נותן להם גיבוי.

חיים רמון (העבודה):

אנשים שרוצים להרוס את המערכת.

חיים אורון (מרצ):

חיים, מה אתך? אתה מכיר אותם בשם. ההבדל היחיד – – –

נסים דהן (ש"ס):

מי זה?

חיים רמון (העבודה):

הם לא ראויים שאזכיר את שמותיהם.

חיים אורון (מרצ):

אין לי בעיה אתם. הבעיה כיום היא, ששר האוצר נותן להם גיבוי, ובעבר, שר האוצר ושר הבריאות אמרו: שמענו אתכם, החלטנו אחרת. זה כל ההבדל. מותר לפקיד לחשוב שאם הוא יעשה תחרות ב"אקמול" – – –

היו"ר ד' תיכון:

זה היה פעם אחת בהיסטוריה ששר הבריאות אמר לשר האוצר: אתה תעשה מה שאני אומר לך, כי אני שר הבריאות.

חיים אורון (מרצ):

לא, הם עשו את זה יחד.

היו"ר ד' תיכון:

איזה יחד, אתה מספר לי מה היה כאן?

חיים אורון (מרצ):

אני מספר לך, הייתי בתוך העסק.

היו"ר ד' תיכון:

איזה יחד.

חיים אורון (מרצ):

חוק הבריאות הלך יחד.

חיים רמון (העבודה):

שר הבריאות אמר לשר האוצר מה לעשות.

היו"ר ד' תיכון:

נכון, פעם אחת בהיסטוריה.

חיים רמון (העבודה):

רק פעם אחת זה הצליח.

היו"ר ד' תיכון:

כן. הוא אומר שזה היה בתיאום עם שר הבריאות.

חיים רמון (העבודה):

זה היה בתיאום לאחר ששר האוצר הבין שצריך לשמוע לשר הבריאות ושזה לא בידי האוצר.

היו"ר ד' תיכון:

הוא לא הבין את זה מעולם.

רבותי, אנחנו עם חבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

לעת עתה תביא את חבר הכנסת מקסים לוי; אני ממתין לחבר הכנסת מקסים לוי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא צריך להמתין. עם כל הכבוד, יש עוד מה לעשות גם אם הוא לא נמצא.

היו"ר ד' תיכון:

הוא איננו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני נמנית עם חברי ועדת הכספים שהצביעו נגד המס החדש – העלאת מחירי התרופות.

לצערי הרב, היום נוצר מצב של סל בריאות לעניים וסל בריאות לעשירים. אלה שחיים מתחת לקו העוני החלו להתלונן. לא רק שהמחירים גבוהים, החולים הכרוניים לא יכולים לשלם בעד התרופות. בשבוע שעבר קיבלתי תלונות לפחות משלוש משפחות שהבן שלהן חולה סוכרת.

לכן אני חושב, שהמאבק הוא על חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שרוצים לרוקן אותו מתוכן.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן השר בניזרי, אבל הפעם באמת דקה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לשאלתו של חבר הכנסת גבאי, אני חושב שיש לנו דובר במשרד. בנושא הזה אנחנו מוציאים הודעות בתקשורת הכתובה והאחרת בכל הזדמנות, כך שהציבור אמור לדעת. מבחינת המשרד, הנחינו את מנכ"ל קופות-החולים על מנת שיבצעו את הדברים על הצד הטוב ביותר, ואנחנו עוקבים אחר כל הפעולות הללו, וכל תלונה שמתקבלת אנחנו מייד עם היד על הדופק עומדים מול קופות-החולים.

לשאלתו של חבר הכנסת אחמד סעד. אמרת שהיום החולים הכרוניים סובלים. אמרתי, יש תקרה שנעה בין 190 ל-230 שקל, זה המקסימום, אי-אפשר לעבור את זה. אני לא יודע, אתה מדבר על התמוטטות? יכול להיות שבמשפחות מסוימות יש בעיה, אבל זה לא שונה בהרבה מהחוק הקודם, כי קבעת תקרה לגבי חולים רגילים שהם לא כרוניים, שם באמת הסכומים יכולים להמריא מעלה.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת אורון או לגבי הנאום שלו, אני מסכים כמעט עם רוב הדברים שהוא אמר. אדוני היושב-ראש, לדעתי מי שצריך לענות על כך זה השר המתאם בין הממשלה לכנסת, כי אני אתך, אז יש לי בעיה להשיב נגדך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני יכול להשיב לחבר הכנסת מקסים לוי?

היו"ר ד' תיכון:

לא, אתה לא יכול.

נסים דהן (ש"ס):

אם אין שואל – אין תשובה.

היו"ר ד' תיכון:

אם אין שואל, אין תשובה, מה אני יכול לעשות?

יצחק כהן (ש"ס):

אני יכול לשאול שאלה?

היו"ר ד' תיכון:

לא, אי-אפשר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רוצה להשיב.

היו"ר ד' תיכון:

אני מצטער, תנצל את ההזדמנות, אתה מגיע לכאן על מנת להשיב על הצעות לסדר-היום?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן.

היו"ר ד' תיכון:

אז תנצל את הזמן, ייתנו לך זמן נוסף להתייחס לנושא.

רבותי, יש כאן בעיה פרוצדורלית, רוצים להכניס תינוק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא מכיר את התקנון.

היו"ר ד' תיכון:

אסור.

נסים דהן (ש"ס):

הוא רוצה להודיע הודעה אישית.

היו"ר ד' תיכון:

לא יעזור. מה אני יכול לעשות? רבותי, יש כאן בקשה, אני עושה ניסיון יחיד במינו. יש בקשה להכניס תינוק בן חודש ליציע המכובדים מאחר שהוא מושא הצעת החוק.

נסים דהן (ש"ס):

ארבעה חודשים.

היו"ר ד' תיכון:

ארבעה חודשים? אנחנו נעשה ניסיון, אבל אם הוא יבכה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא יהיה התינוק היחיד.

חיים רמון (העבודה):

לשר יש משהו חשוב לומר.

היו"ר ד' תיכון:

על מה?

חיים רמון (העבודה):

על מה שהוא רוצה. יש לו משהו שמעיק עליו מאוד, מותר לו.

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה למסור הודעה אישית?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן.

יצחק כהן (ש"ס):

היה כאן ניסיון של מקסים לוי להסתה. אדון מקסים לוי השתמש בכנסת, בכלים של הכנסת כדי להסית את הציבור. אם השר עולה, זה אסור.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע על מה אתה מדבר, אבל הוא כבר עלה והוא מדבר, אתה רוצה שאני אוריד אותו עכשיו? בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

יש לי בקשה, תדבר לכיוון הזה, אם תדבר אלי – רק אני אשמע, אם תדבר אליהם – רק אני לא אשמע.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, קיבלתי את העצה שלך, אבל בכל אופן, מדי פעם אני אסתכל אליך. רבותי חברי הכנסת, ראשית, אני מוחה על כך שחבר כנסת מגיש שאילתא בעל-פה, גם כיושב-ראש ועדה חשובה, בנושא כל כך חשוב, והוא בחר שלא לבוא לשמוע, והעדיף לבצע את השאילתא באמצעות כלי התקשורת.

יצחק כהן (ש"ס):

זו הסתה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יצחק כהן, מה קורה לך?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רוצה לומר, שנעשה דבר לא הגון, דבר חמור, בפרט שליושב-ראש ועדה יש כל הכלים והאמצעים לקבל כל תשובה ותשובה ממשרד העבודה והרווחה, ובכל זאת הוא בחר ללכת לכלי התקשורת והעליל עליה, שהועברו תקציבים למוסדות תורניים – עוד מעט אני אתייחס לכוונה במוסדות תורניים – בתקופת השביתה והעיצומים במשרד, כשלמפגרים ולמשפחות אומנה לא עברו תקציבים.

מה קרה ברחוב באותו רגע? אנשים דתיים מתקשרים אלי, מסתובבים ברחוב ואומרים לי: אדוני, אתה דתי? לכם מעבירים כסף, ומפגרים, משפחות אומנה, חולים וקשישים – נזרקים. כיושב-ראש ועדה הוא לא חשב לרגע למה זה יכול לגרום. הוא יודע בוודאות שזה לא נכון. לצערי הרב, הוא קם ובחר בדרך הזאת.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, הנושא של מוסדות תורניים עולה מדי פעם בכנסת ונוצר רושם כאילו שודדים את אוצר המדינה. מדובר במוסדות פנימייתיים של ילדי רווחה. אני לא חושב שיש מישהו מבין חברי הבית שרוצה להפלות לרעה בין ילד רווחה במוסד תורני לבין ילד רווחה במוסד לא דתי, בין ילד מפגר דתי לבין ילד מפגר שאינו דתי, בין קשיש דתי לבין קשיש שאינו דתי.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זה חוזר מדי פעם. לנו, חברי הבית, חשוב השלום בעם, קודם כול השלום בתוכנו. לפני שמגישים הצעה לסדר-היום או שאילתא בנושאים כאלה, הייתי מצפה שתהיה בדיקה יסודית, ולא יעשו זאת בצורה פופוליסטית. לצערי הרב, נעשה כאן דבר חמור מאוד, עוד לפני שהעניין הגיע אלי לכנסת או דרך שאילתא, זה כבר עבר באמצעות כלי התקשורת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, יש לי שאלה אליך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מוכן לענות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ברשות היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא את השאילתא, אני לא כל כך מבין.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא, אני לא עונה על השאילתא. אמרת לי שלא אענה על השאילתא, לא עניתי על השאילתא.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא דיברת על מה שנאמר, בשאילתא הוא לא שואל על כסף שהועבר בזמן השביתה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש ביקש שלא אענה על השאילתא, אבל אם אתה רוצה, אשמח מאוד לענות על השאילתא. התשובה על השאילתא היא תשובה פשוטה מאוד: אעשה בתוך המשרד ואיבך בכל כוחי

כדי להשוות את התקציבים בין כל האוכלוסיות. אסור שתהיה הפליה בין אוכלוסייה כזאת או אחרת, בין דתי לחילוני, בין יהודי לערבי, בין ישראלי ותיק לבין עולה. אעשה הכול על מנת שיהיה שוויון מלא.

אשר לשאלתו על התקציב של 4 מיליוני שקלים – לראשונה, אחרי 50 שנה, לא קיבלו מוסדות ציבור של ילדי רווחה ברחבי הארץ תקציב לשיפוצים. במוסדות אחרים היו תקציבים לשיפוצים – אף פעם זה לא מספיק – אבל במשך כל עשרות השנים. היום השווינו במעט, עדיין זה לא שוויון מלא בין האוכלוסיות. זו התשובה לגבי השאילתא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אדוני היושב-ראש

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, ראיתי ואתן לך.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שואל שאילתא, מאשרים אותה כדחופה, והוא לא טורח לבוא לשאול את השאלה שלו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הוא עשה את זה ברדיו, בשביל מה לבוא?

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה רוצה שאעשה? שאביא משטרה?

נסים דהו (ש"ס):

משטרה – עוד לא, אבל הערה או מזיפה חמורה מגיעה לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כ-2,000 תלמידים לומדים במסגרת החינוך המקצועי השייך למשרד העבודה והרווחה, יהודים וערבים, אבל במקרה זה רובם ערבים, שנפלטו ממערכת החינוך הרגילה ונקלטו בבתי-ספר ששייכים למשרד העבודה והרווחה. משרד האוצר עדיין לא מימן את התקציב לטיפול בבתי-הספר המקצועיים, וקיימת סכנה – – –

רפאל אלול (העבודה):

הוא לא אשם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא מכיר את הבעיה.

רפאל אלול (העבודה):

הוא יודע את הבעיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – – וקיימת סכנה שייזרקו לרחובות. איך אתה, כשר העבודה והרווחה, תבטיח לכנסת, לתלמידים הללו ולהוריהם, שימשיכו ללמוד במסגרת החינוך המקצועי השייך למשרד שלך?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני שמח שנשאלה השאלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אל תענה לו. חבר הכנסת לנקרי. נאסוף כמה שאלות. אדוני המזכיר, הגיע הזמן לחדש את שעת שאילות.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להצטרף לתהייה שלך אשר לתגובת שר העבודה והרווחה. למעשה, השאילתא של חבר הכנסת מקסים לוי לא נגעה כלל וכלל לוויכוח שהיה בינו לבין חבר הכנסת – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא שומע.

היו"ר ד' תיכון:

הוא טוען שהשאילתא לא נגעה בנשוא הוויכוח שביניכם.

נסים דהן (ש"ס):

ברדיו הוא אמר את זה. את מה שאמר השר, אמר מקסים לוי ברדיו; הוא הלך לרדיו ואמר את זה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל השאלה היא, אם השאילתא דומה למה שהוא אמר ברדיו.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אני רק רוצה להתקרב, כדי שהשר ישמע אותי.

היו"ר ד' תיכון:

השתמש ברמקול. בלאו הכי שומעים אותך בלי הרמקול טוב יותר מאשר עם הרמקול.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אמרתי שאני מצטרף לתהייה של יושב-ראש הכנסת אשר לתגובת השר, בלי כל קשר לשאלתא ששאל חבר הכנסת מקסים לוי. אני סבור שבויכוח שמתקיים בינו לבין יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, יש לשר ישי כל היכולת – משרד עם לשכה, עם אמצעים, עם יכולת כניסה לתקשורת – לנהל דין-וחשבון עם יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. אין מקום לנצל את הבימה הזאת שלא לעניין ושלא לסוגיה.

נקודה שנייה – אנחנו חווים את החוויה הזאת כמעט יום-יום, שחברי כנסת ששואלים שאלות לא מתייצבים גם לקבל את התשובה. אתה לא מופתע, אדוני השר, ואינני מבין למה אתה עושה מזה, יחד עם חבריך בש"ס, שאותם אני מכבד, מסע כל כך נחרץ נגד חבר הכנסת לוי.

אני מציע לך להתמודד בעניין ששנוי במחלוקת בינך לבין מקסים לוי בכלי התקשורת, כפי שהוא התמודד אתך.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

זה בכלל על נושא אחר לחלוטין, לא על השאלתא הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יצחק כהן, אני רק אומר כך, על-פי התקנון, חבר כנסת שאושרה לו שאלתא בעל-פה ולא שאל אותה, רואים אותו כאילו ויתר.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חבר הכנסת יהודה לנקרי, אני מכיר את היושר האישי שלך, ואני בטוח שלא שמעת את הריאיון שנתן בכלי התקשורת ידידך וידידי מקסים לוי. בריאיון בתקשורת הוא ניצל את הגשת השאלתא הזו ככתבה וכלשונה כדי להסית נגד השר על תקציבים של 1997, על שביתה ב-1998, בלי כל קשר בין זה לזה – העיקר להסית נגד השר ונגד המשרד; והוא אמר דברים לא נכונים.

אני בטוח שאם היית שומע – אני מכיר את היושר האישי שלך – את הריאיון ברדיו, לא היית מגיב כפי שהגבת עכשיו. טוב מאוד שאתה מגן על חבר כנסת שהוא חברך וקולגה לסיעה, מקסים לוי, אבל לא

היית יכול להגן עליו, אילו שמעת את דבריו, שגובלים בהסתה חמורה נגד השר, ואין להם כל קשר – ואני גם בטוח שהשר יוכל להתמודד עם העובדות, אם ירשו לו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני מוכרח לומר לך, שנוצר כאן היום מצב שכולם מדברים, אני לא שומע, ולא רק אני, כל אלה שיושבים כאן. שמעת מה ששאל? בבקשה, להשיב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, אתייחס לשאלה של חבר הכנסת דראושה דווקא בסוף, משום שזו באמת נקודה חשובה, והייתי רוצה להתייחס אליה קצת יותר בכובד ראש.

לגבי השאלה של חבר הכנסת לנקרי, בדברי השבתי גם על השאילתא עצמה. מובן שהבעתי את התרעומת שלי; הרי מוכח מתוך השאילתא שהעליל חבר הכנסת מקסים לוי בכלי התקשורת – אני מקווה שהוא חוזר בו, אני גם דורש ממנו התנצלות – שהוא כבר מבין שהוא עשה טעות חמורה מאוד, אבל עדיין הוא לא החליט ולא בחר בדרך הנכונה להתנצל, אולי גם מעל הדוכן הזה, על המעשה הלא-ראוי שנעשה.

לגבי התשובה על השאילתא ועל השאלות שלו, הסברתי ואמרתי בסוף דברי: ניתן שוויון מלא בין מוסדות דתיים למוסדות שאינם דתיים. לא ייתכן ולא יעלה על הדעת שתקציבים שיש במוסדות שאינם דתיים לילדי רווחה לא יהיו בסדר גודל כזה בצורה שוויונית לילדי רווחה דתיים – בגלל העובדה שאותו ילד נמצא בישיבה וקוראים לזה ישיבה והוא ילד רווחה והמוסד נמצא בתנאים קשים ביותר; והייתי מציע ליושב-ראש הוועדה לעשות סיור ולראות באילו תנאים נמצאים המוסדות הללו, ורק אחר כך לבוא ולדבר.

לכן אמרתי, והשבתי על שאלותיו, שאדאג לשוויון מלא בין כל המוסדות ובין כל האוכלוסיות. אסור שתהיה הפליה בין אוכלוסייה דתית לשאינה דתית, בין אוכלוסייה יהודית לערבית. לכן, לצערי הרב, הוא יודע היטב את התשובה. הוא ידע מה קורה בעניין הזה, אבל הוא בחר בדרך שבחר.

ידידי, חבר הכנסת לנקרי, אני לא יודע אם אתה מסתובב בחוץ בתוך הקהילה החרדית וגם ברחוב באופן כללי. בוא תראה מה שקורה ברחוב. קיבלתי עשרות טלפונים מבחורי ישיבה, שכמעט באלימות נאמר להם: אתם מקבלים כסף חינם, אתם לוקחים כסף של מפגרים, אתם אוכלים כסף של קשישים, של עיוורים ושל חירשים. הוא בחר להתנצל? הוא קם ואמר "סליחה, טעיתי"? הרי מי יכול בתקופת עיצומים לפעול בצורה כזאת או אחרת – תעביר רק למוסד כזה או אחר?

כשפניתי לוועדים לשחרר כסף לאוכלוסיית המפגרים ולמשפחות אומנה, פניתי אליהם והם נעתרו לבקשה שלי על-ידי ועדת חריגים – מגישים בקשה מסודרת ומפורטת לאיזה מטרות, והוא יודע את כל הדרכים ואת הנהלים. הוא גם יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, הוא מכיר הכול, אבל הוא בחר בדרך שבחר.

לכן אני אומר שזה דבר חמור ולא ראוי, בפרט שהוא יושב-ראש ועדה. זה לא נגמר פה באיזו שאילתא או באיזה ריאיון בתקשורת; הרי ההסתה הזאת נגד הציבור החרדי ממשיכה לאורך כל הדרך, וזו עוד סיבה חריפה ועוד נקודה חריפה וחמורה להמשיך את ההסתה ואת הקיטוב בין הציבור הדתי לציבור החילוני. אני מצפה מחבר כנסת ומחברי הבית, ובפרט מיושב-ראש ועדה, לקום ולהתנצל ולחזור בו מההשתלחות הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי התשובה של חבר הכנסת דראושה.

היו"ר ד' תיכון:

לא, זה באמת כבר לא שייך להיום. נעשה שעת שאילתות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה תדבר אתו, אנחנו צריכים להתקדם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה נושא חשוב.

היו"ר ד' תיכון:

דקה. הכול חשוב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

באמת הנקודה חשובה ביותר. אני באמת רוצה גם לברך פה את יוסי פרחי, מנהל האגף, שפעל בצורה יוצאת מן הכלל. הוא איש צבא לשעבר, ובאותה מסגרת בתקשורת, אמרו גם עליו שהוא מינוי של ש"ס שדואג להכניס תלמידים למוסדות של ש"ס. אז אני רוצה לפרט. מדובר באדם, במנהל יוצא מן הכלל, אלוף-משנה בצה"ל, מינוי מקצועי של איש שעסק בשירותו הצבאי בציבור שמתעסק בהכשרה מקצועית, טיפל בצורה יסודית במגזר הערבי, הדרוזי והבדואי. יש הערכה אדירה לאיש הזה כתוצאה מהפעולות הנפלאות שלו בשירות הצבאי.

הוא ראה בעצמו את הבעיה של הבחורים הנושרים הללו, פעל במסגרת החוק בצורה מסודרת, בהתכתבויות, במשא-ומתן עם האוצר במהלך החודשים האחרונים, והגיע למסקנה באישור שלי, ש-2,000 תלמידים, דרוזים, ערבים ובדואים, שאמורים היו להסתובב ברחובות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם יהודים?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

גם יהודים, יש 100 יהודים ביניהם. חוק החניכות מחייב אותנו לקלוט אותם. באוצר טוענים, שבתקציב הזה מקבלים אותם במשרד החינוך. זה לא נכון, כי ילד שלא נמצא במצבת משרד החינוך, האוצר לא מעביר לו כסף. הוא צריך להעביר את זה למשרד העבודה והרווחה על-פי חוק, כי הילדים מקבלים טיפול יוצא מן הכלל. במקום שיסתובבו ברחובות, יידרדרו לפשע ולסמים, הם לומדים מקצוע והם תורמים למדינה בסופו של דבר. אני מקווה מאוד שנתגבר על הבעיה הזאת. היתה לי ישיבה עם שר האוצר – – –

רפאל אלול (העבודה):

לדעתי, צריכה להיות הצעה לסדר-היום בעניין הזה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

היתה לי ישיבה עם שר האוצר בנושא הזה, ואני מוכרח לומר שהוא הטיל על מנכ"ל משרדי האוצר, העבודה והרווחה והחינוך להגיע להבנות ולסגור את הנושא. אם לא – זה יגיע לרמה של שרים, כלומר זה יהיה בין שלושת השרים. אני מקווה מאוד שזה יבוא על פתרונו. יש לעודד תלמידים. אני מעדיף שיישארו במערכת החינוך. אבל תלמיד כזה שנשר מהמערכות הללו יש לעודד, להציל אותו

ולהחזיק אותו. מה עוד שזה נעשה דרך רשתות שעושות עבודת קודש – "אורט" ו"עמל" – ועד כמה שאני יודע, "אורט" ו"עמל" עדיין לא הצטרפו לש"ס. ייתכן שבעתיד הן יצטרפו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו מציעים שמשרד העבודה והרווחה בירושלים – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, עד כאן.

הצעת חוק הפריה חוץ-גופית, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ר' אלול)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עתה, הצעת חוק פ/2204 – הצעת חוק הפריה חוץ-גופית, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת רפי אלול.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, מצוות "פרו ורבו" היא אחת המצוות החשובות ביותר שניתנו לעם ישראל על-ידי אלוהיו. נשמע ברור מאליו, ידוע, אפילו קלישאי במקצת? לרוב האנשים הדבר הזה אכן ברור, אולם יש בינינו כאלה שבשבילם מצוות "פרו ורבו" היא בבחינת חלום נכסף, חלום רחוק, אשר אליו הם משתוקקים וכמהים בכל מאודם.

אנשים רגילים לכאורה, בריאים, נורמלים, מתפקדים, חלק מהחברה הטובה, כמו כולנו. אולם, זאת רק למראית עין. אם מסתכלים היטב ובחדות, ניתן לזהותם. הם מסתובבים בינינו עם עצב בעיניים, צלקות של אכזבות משתקפות מתוך מבטיהם הנוגים, וכמיהה עזה מבצבצת מתוך עיניהם. קשה, קשה מאוד לאנשים אלה. הם עוברים במשך שנים מסכת ייסורים של טיפולי הפריה. אלה טיפולים קשים, מתישים, טיפולים שבמקרה הטוב מניבים לבסוף את פרי אהבתם ובמקרה הרע מסתיימים בלא כלום. לנו, כחברה וכמדינה, אסור להוסיף על סבלם. עלינו לגלות רגישות למצבם ולעשות כמיטב יכולתנו כדי לסייע, ולא – חבל.

רבותי חברי הכנסת, הנני מתכבד להביא בפניכם לקריאה טרומית הצעת חוק לשינוי סטטוס של תורמת ביציות בטיפולי הפריית מבחנה, לאור הצורך הדחוף בהגדלת מספר תורמות הביציות. נמצאים אתנו כאן עופרה בלבן והתינוק שלה טל, שאחרי מאמצים רבים היא השיגה אותו. הדוגמה היא, שאפשר לעשות כאלה במדינה. יש 160,000 זוגות במדינת ישראל, שמצפים לאישור הצעת החוק הזאת.

נכון להיום, מצב תורמות הביציות בכל רחבי הארץ הוא בכי רע, וזאת משתי סיבות: 1. לא כל המרכזים הרפואיים שמבצעים הפריית מבחנה מבצעים גם הליך של הפריית מבחנה בתרומת ביצית; 2. תרומת ביצית יכולה להתבצע רק ממטופלות שעוברות בעצמן תהליך של הפריית מבחנה. המצב כיום הוא בלתי נסבל. בכל המרכזים שבהם מתבצע הליך של תרומת ביצית, מחכות בתור בין 200 ל-300 נשים, והמצב הולך ונעשה גרוע מיום ליום.

יותר מזה – יש קופות-חולים שמקטנות את מספר טיפולי ההפריית. יש שהגבילו אותו לחמישה, ואחרות הגבילו רק לילד אחד ולא לשני ילדים. העובדה שלפי החוק רק מטופלת יכולה לתרום ביצית, היא בעצם מעגל של מלכוד-22. למעשה, המטופלת רוצה וצריכה את הביצית לעצמה, ולכאורה אין לה סיבה אובייקטיבית לתרום מביציותיה לאחרת. זה מצב קשה מאוד גם עבור המטופלת וגם עבור האשה שהיא רוצה לעזור לה.

הצעת החוק הזאת מדברת על מצב חדש, שבו ניצור "פול" של תורמות, מפני שנכון להיום לא ניתן להקפיא ביציות בצורה בטוחה כמו בתרומת זרע. יצירת "פול" של תורמות תבטיח הגדלת מאגר הביציות לכשיצטרפו אותן. המנגנון המוצע הוא כמו בתרומת דם. אם את צריכה תרומת ביצית – הביאי תורמת. אנו מציעים, שתורמת ביצית תוכל להיות כל אשה שרוצה בכך, במגבלות רפואיות כמובן, מגבלת גיל וכדומה, ותוך שמירה קפדנית על אנונימיות התורמת, כמו בהליך של תרומת זרע.

נסים דהן (ש"ס):

איך אתה תמנע מסחר?

רפאל אלול (העבודה):

אסור לסחור בכסף, וזה העניין, חד וחלק. זה ללא תשלום. יש אנשים שמטוב לב מוכנים לעזור. אומרים להם: את תורמת ביצית רק אם את מבצעת הפריה. אני רוצה למנוע את המצב הזה. אשה אומרת: אם אני צריכה את הביצית שלי – – –

נסים דהן (ש"ס):

מבחינת הפיקוח, שלא יעשו מזה – – –

רפאל אלול (העבודה):

זה חד וחלק. זה חוק מדינה.

נסים דהן (ש"ס):

זה לא כתוב.

רפאל אלול (העבודה):

אז אני מקבל את התיקון. זו רק קריאה טרומית. אני מקבל – לקריאה ראשונה.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

רפאל אלול (העבודה):

דרך אגב, בעולם המערבי דבר זה קיים.

רבותי, מאחר שאני רוצה שנסכם את זה, אני רוצה להגיד: כל הרצון שלנו הוא להביא מזור לאותם אנשים שהיום מסתכלים אלינו בכיליון עיניים – כ-160,000 משפחות בישראל שרוצות מאוד ילדים, והחוק הזה יכול לעזור לעשרות אלפים מהן. אני מציע, שבכל מרכז רפואי כזה יהיה גם פיקוח, אבל גם תהיה אפשרות לתורמת לקבל ביצית גם אם היא לא הביאה תורמת בעצמה. זה עוזר וזה מקל.

חברי חברי הכנסת, אני מקווה מאוד שהחוק הזה אכן יועבר היום. מאחר שאני רוצה לקצר, אומר כך: דיברתי עם שר המשפטים, שהוא גם שר הבריאות, והוא ביקשני להגיד שסיכמתי אתו, שאם הצעת החוק תאושר כאן היום, תמשיך הוועדה לענייני חקיקה לעבוד עליה יחד עם משרד הבריאות ואתי, על מנת לקדם אותה לקריאה ראשונה. אני מבקש, אנא מכם, ראו בתמיכתכם בחוק סיוע של כל אחד לכל אחת מהנשים שאין לה ילד במצוות "פרו ורבו", סיוע להביא ילד לעולם. מי כמונו יודע, שאין מצווה חשובה מזו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, יש מישהו שרוצה להתנגד?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. אתה חייב להתנגד. מי שרוצה לדבר חייב להתנגד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול להתנגד.

היו"ר ד' תיכון:

אם אתה מתנגד, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לפי ועדת האתיקה, אסור לך להתנגד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אני רוצה לומר באמת.

היו"ר ד' תיכון:

לא אתיקה, אלא לפי התקנון.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר שהממשלה אומנם מתנגדת להצעת החוק הזאת, ועל אף – – –

רפאל אלול (העבודה):

לא.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רפי אלול, תן לי לסיים את דברי. הממשלה אומנם מתנגדת להצעת החוק במתכונתה הנוכחית, ומשום כך, חבר הכנסת רפי אלול, לאחר שיחה עם שר המשפטים בעניין ההתנגדות הזאת הגענו להסכמה בעניין, שאומנם נעביר את הצעת החוק בקריאה טרומית, כאשר לקראת הקריאה הראשונה אני מקווה שיהיה דיון בין חבר הכנסת רפי אלול לבין השר הרלוונטי מתוך מטרה להגיע להסכמה, ונוכל אז לקדם את החוק. לכן, האישור בקריאה טרומית איננו מהווה הסכמה של הממשלה מראש לאישור החוק הזה בכל הקריאות. אני מבקש להבהיר את זה, כי לצערי לא שמעתי את חבר הכנסת רפי אלול בעניין. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יכול להשיב, אבל עוד מעט תשיב ולא יהיו לך אנשים.

רפאל אלול (העבודה):

חבר הכנסת מאיר שטרית, אולי רק לצורך התיקון: הממונה על הנושא במשרד הבריאות הודיע בצורה מפורשת בישיבת ועדה עם פרוטוקול, שמשרד הבריאות הודיע שהם בעד. היתה בעיה טכנית, שוועדת השרים לענייני חקיקה עדיין לא אישרה, וזה כל העניין. גם שר המשפטים הודיע לי שהוא בעד. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

לאיזו ועדה אתה רוצה להעביר את זה?

אפרים סנה (העבודה):

לועדת העבודה והרווחה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר.

רבותי, אנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק הפריה חוץ-גופית, התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת רפאל אלול. אם תאושר ההצעה בקריאה טרומית, היא תעבור להכנה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה. מי בעד? מי נגד? גם זה כבר הופך לפוליטיקה.

רפאל אלול (העבודה):

— — — הסכם השלום, בלי זה.

היו"ר ד' תיכון:

אני סומך. אתה עושה עבודת רגליים טובה. אפילו חבר הכנסת סנה הגיע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הפריה חוץ-גופית, התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 21, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז – הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק פ/1637. תסביר לנו את השם המוזר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מקצוע קלינאות התקשורת הוא מקצוע טיפולי שיקומי, וכל הנמנים עם שורותיו הם אקדמאים. במובן זה, המקצוע הזה שונה באופן מהותי מיתר המקצועות הפארא-רפואיים, משום שיש מקצועות פארא-רפואיים לא מעטים שבהם העוסקים אינם אקדמאים, אם כי יש ביניהם גם אקדמאים. מקצוע האחיות – – –

היו"ר ד' תיכון:

מה זה, מה זה? תספר לנו במה מדובר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני מייד אסביר מה האנשים האלה עושים.

נסים דהן (ש"ס):

מלמדים אנשים לדבר נכון.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בישראל פועלים כיום כ-800 קלינאי תקשורת, ומדי שנה מצטרפים לשורות המקצוע 40–50 בוגרי החוג ללימודי הפרעות בתקשורת בבית-הספר למקצועות הבריאות באוניברסיטת תל-אביב, ומספרם הולך וגדל.

המקצוע עוסק בעיקר בליקויי דיבור, ליקויי שמיעה, התאמת ציוד ופיתוח מיומנויות בתחומים האלה, על מנת שאנשים שסובלים מהפרעות בתקשורת יוכלו לתקשר יותר טוב. אם אתם רוצים שאתן לכם כמה דוגמאות – למשל, גמגום.

היו"ר מ' שטרית:

לא צריך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

או למשל, אנשים, ויש בינינו גם כמה פוליטיקאים, שכשהם מדברים, כמה אותיות נשמעות לא טוב.

סופה לנדבר (העבודה):

זה נקרא ליקוי בדיבור.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כמובן, אם הם היו עוברים בילדותם טיפול קל באמצעות קלינאי תקשורת, שפתם היתה הרבה יותר רהוטה. אז כל אלה מבין חברי הכנסת שיש להם אולי מחשבה שמישהו מהדורות הבאים יעסוק בפוליטיקה, כדאי שהמקצוע הזה יהיה מוגן.

קלינאי התקשורת מתפקדים בתחום אבחון ושיקום הפרעות בשמיעה, בשפה ובדיבור בכל מערכות הבריאות, הרווחה והשיקום, והם עוסקים במחקר, בהוראה ובאקדמיה. מקומות העיסוק של קלינאי התקשורת כוללים, בין היתר, בתי-חולים, מרפאות, רשויות מקומיות, מסגרות החינוך הרגיל והמיוחד, מוסדות למפגרים, אגף השיקום במשרד הביטחון, האגודה למלחמה בסרטן וכו'.

מטופלים בני כל הגילים, ובין היתר תינוקות וילדים בגיל הרך, פצועי צה"ל, חירשים, כבדי שמיעה, נפגעי תאונות דרכים, נפגעי סרטן, אוכלוסייה גריאטרית, ואנשים אחרים שנפגעו ביכולת התקשורת.

מטרת הצעת החוק היא להסדיר את רישוי המקצוע וההתמחות בו, וכן הגנה על הציבור מפני אנשים חסרי הכשרה המתיימרים להיות בעלי יכולת בתחום המקצוע ומפני סוחרים בציוד רפואי משקם

העלולים לנצל את אי-ידיעת הציבור כדי לקדם מכירת מכשור יקר ובלתי מתאים, עד כדי גרימת נזק בלתי הפיך.

אנחנו חושבים, עקרונית, שחופש העיסוק הוא עיקרון נכון, אבל כפי שאנחנו לא מוכנים שכל אדם יעסוק ברפואה וכל אחד ירשום תרופות, אנחנו לא מוכנים שכל אחד יספק תרופות ואנחנו מטיילים פיקוח על רוקחות, אנחנו מטיילים פיקוח גם על מי שרוצה לייצג מישהו בבית-המשפט ומבקשים רשיונות מעורכי-דין, אני חושב שגם בתחום הזה חשוב שהמקצוע הזה יהיה מוגן, על מנת שרק אלה שעברו את ההכשרה המתאימה ויש להם הידע המתאים, יוכלו לעסוק בו.

למרבה הצער, אדוני היושב-ראש, לאחרונה נפתח – אני לא רוצה לנקוב בדיוק בשם המקום – מוסד בלתי מוכר, שמתיימר לתת תעודות, מוליך שולל את התלמידים. בסוף, התלמידים באים ויש מפח נפש גדול, וגם זאת אחת הבעיות.

אני יודע שעמדת משרד הבריאות בדרך כלל היתה, שהם רוצים להסדיר את העניין הזה במסגרת הסדרת מקצועות פארא-רפואיים נוספים, אלא שהעניין מתמהמה, וכפי שציינתי קודם, ההבדל בין המקצוע הזה לבין מקצועות פארא-רפואיים אחרים הוא, שפה כולם אקדמאים, ולכן זו קבוצה מיוחדת.

לכן, אדוני היושב-ראש, הייתי מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה מוקדמת ולהעבירה לוועדת העבודה והרווחה.

כפי שאמרתי לך, אדוני היושב-ראש – והפעם, בתוקף תפקידך כיושב-ראש הקואליציה – אני בהחלט מוכן שהמשך הליכי החוק וקידומם לקריאה ראשונה ואילך יהיו על דעתך, כיושב-ראש הקואליציה. אני חושב שזה איננו עניין פוליטי, זה עניין כללי, עניין חשוב, ולכן, ככל שהכנסת תאשר, אני אתקדם בהליכי החקיקה, בתיאום אתך. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. אדוני סגן שר הבריאות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מסכים עם אחת ההערות של חבר הכנסת פורז, שדרוש קלינאי תקשורת באופן דחוף גם בכנסת, וגם מורה לדקדוק. כשאני שומע פה חברי כנסת, אפילו שרים, מדברים בעברית כל כך עילגת, צר לי מאוד, כי אנחנו אמורים לשמש דוגמה; אפילו צורה של עתיד: אני אלך, אני אעשה, הופכת לאני ילך, אני יעשה. כשאתה שומע טעויות דקדוקיות כאלה פה – אלה הם מנהיגי ישראל, יושבים בעם וצופים בנו, וגם שומעים אותנו – – –

סופה לנדבר (העבודה):

דקדוק וליקוי בדיבור זה לא אותו דבר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זו לא בעיה – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אמרתי שני דברים. חבר הכנסת פורז, כנראה משהו לא בסדר עם הרמקולים. חוץ מהבעיה של קלינאי תקשורת, אמרתי שיש עוד בעיה דקדוקית גם בדיבור פה.

מקצוע קלינאי התקשורת הוא מקצוע עזר-רפואי, ובעל המקצוע מטפל בחולה עם הרופא המומחה – אף-אוזן-וגרון, רופא הילדים, רופא בריאות הציבור, רופא המשפחה. קלינאי תקשורת הוא אחד מאנשי הצוות הרפואי המטפל.

משרד הבריאות מנפיק זה שנים מספר תעודות הכרה במעמד מקצועי לקלינאי תקשורת, תוך בדיקת ההשכלה של מבקש ההכרה, לפי רמה אקדמית שנקבעה בישראל למקצוע זה.

המשרד בודק ומנפיק תעודות הכרה, כאמור, לקרוב ל-20 מקצועות עזר ברפואה, כמו פודיאטריה – פה אני לא מתחייב, כי אלה מלים לועזיות – כירורקטיקה, פיזיותרפיה, דיאטנים, קרימינולוגים קליניים, גנטיקאים קליניים – חבר הכנסת פורז, זה בשבילך.

משרד הבריאות נמצא בשלבי הכנה מתקדמים ביותר של חוק מסגרת לכלל מקצועות העזר ברפואה, ובתוכם גם קלינאי התקשורת. מסגרת החוק מוכנה, חבר הכנסת פורז.

לכל מקצוע עזר ברפואה מוקצה פרק מיוחד בהצעת החוק של המשרד, הקובע את ההשכלה הנדרשת, את הגדרת המקצוע לעומת מקצועות טיפוליים אחרים, ותנאים מיוחדים למקצוע זה, אם ישנם.

משרד הבריאות מנהל מפגשים עם נציגי כל אחד ממקצועות העזר-רפואיים כדי להגיע לנוסח מתואם ומוסכם, ככל האפשר.

גם עם נציגי קלינאי התקשורת התקיימו מפגשים, ועל הפרק עומד מפגש נוסף בימים הקרובים לקביעת הנוסח הסופי של פרק קלינאי התקשורת בתוך הצעת חוק המסגרת למקצועות הרפואיים.

חוק המסגרת למקצועות הרפואיים קובע כללים אחידים לכלל בעלי המקצועות, כגון הליכות עיסוק, הזיקה לרופא המאבחן והמרפא, משמעת, ועדות מיעצות לרישוי, ועדות רפואיות ועונשין. האחידות לכלל המטפלים בנושאים אלה חשובה ביותר. גם חשוב שכלל מקצועות הבריאות ימצאו תחת קורת גג אחת, והכוונה היא להכניס בו בעתיד גם את המקצועות המוסדרים כיום בחקיקה, כמו הרופאים, רופאי השיניים, הרוקחים והפסיכולוגים.

מסיבה זו, משרד הבריאות מתנגד היום לחוק נפרד לקלינאי תקשורת, ועושה כל מאמץ כדי להפיץ הצעת חוק לכל מקצועות העזר ברפואה בחודשים הקרובים.

קידום הצעת חוק נפרדת למקצוע אחד בעת הזאת עלול להזיק לקידום חוק המסגרת, שהינו חשוב ביותר להסדרת כלל המקצועות הפארא-רפואיים בחוק.

לסיכום דברי, אחרי כל המלל שאמרתי, בפשטות – יש הצעת חוק. אומנם חבר הכנסת הירשזון, שהוא קצת בקי ויותר ותיק ממני במערכת הרפואה, אומר לי שכבר שמונה שנים מנסים לקדם את החוק. אני, אישית, קצת מעורב בכך בזמן האחרון, מכיוון שפנו אלי גורמים מספר שקשורים לקלינאי התקשורת וביקשו עזרה, כי ההגדרות בכלל לא ברורות – בנושא של ההכרה וכדומה.

לכן אמרתי לו, שאני, באופן עקרוני, מסכים עם הצעת החוק שלך, אבל אם אני מסתכל בראייה הכוללת – גם על טובת משרד הבריאות וגם על טובת המדינה בכלל – עדיף לכלול את כולם תחת קורת-גג אחת, וזה מה שאנחנו מתכננים לעשות עכשיו.

לכן חושבני, שמן הראוי שנחוקק את החוק במסגרת אחת לכולם, ולא נעשה זאת טיפין טיפין. מה שהוא מבקש – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לא. הוא מבקש לעשות את זה – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הוא מתחיל טיפין טיפין. אני אומר את עמדת המשרד. ועשית כחוכמתך, אמר דוד לשלמה, ושלמה אומר, הדודאים נתנו ריח. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

אדוני סגן השר, מה עמדתך בנושא החוק?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אנחנו מתנגדים.

היו"ר ח' דיין:

אתם מתנגדים?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני מבקש להשיב.

היו"ר ח' דיין:

אתם מעוניינים להסיר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא להסיר. זו הצעת חוק ואני המציע. אם הם מתנגדים, אני יכול להשיב. אני לא מבקש להסיר דבר.

אני רוצה לומר, שהנושא של יתר המקצועות מתגלגל כבר תקופה ארוכה מאוד. אני מאוד מקווה – –

היו"ר ח' דיין:

סליחה, ברשותך, קשה לי לשמוע אותך עם כל הדיבורים במליאה. רבותי, גם ביציע, ממש קשה לי לשמוע אותך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

העניין של הצעה כוללת מתעכב כבר שנים מספר, ולכן אני חושב שחשוב היום להעביר את הצעת החוק ושהיא תעבור לוועדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו נאשר את החוק.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

נכון, נכון. אם העובדה שהצעת החוק תעבור היום תהיה קטליזטור גם לדברים האחרים, מה טוב. לכן אני מבקש לאשר.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת פורז. היו לך כל כך הרבה עוזרים, עד שלא הצלחתי להבין אותך.

חנן פורת (מפד"ל):

זה לא נורא.

היו"ר ח' דיין:

זה כן נורא, אני מצטער. אני צריך לגשת להצבעה ואי-אפשר להתייחס בזלזול כשחבר כנסת מביע את דעתו.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, כל מה שאמרתי הוא, שאני מקווה שהצעת החוק תעבור היום, והיא גם תשמש קטליזטור, ממריץ, להצעה הממשלתית, שאולי בעקבות החוק הזה היא תקבל תנופה. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת פורז.

חברי הכנסת, אם כך, אנחנו ניגשים להצבעה. אדוני סגן השר, על איזו ועדה מדובר?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

עבודה ורווחה.

היו"ר ח' דיין:

אין הצעה אחרת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 3

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק קלינאי תקשורת, התשנ"ז–1997,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

19 בעד, שלושה מתנגדים ונמנע אחד. הצעת החוק של חבר הכנסת אברהם פורז עוברת לוועדת העבודה והרווחה. תודה רבה לחברי הכנסת.

**הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון – קצבה ומשכורת
מקופת ציבור), התשנ"ז-1996**

(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון – קצבה ומשכורת מקופת ציבור), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק פ/1010.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להודות לחבר הכנסת דאז והיום שר התחבורה שאול יהלום, שאימץ למעשה וצירף אותי להצעת חוק שהגשתי בכנסת הקודמת ולצערי לא נדונה אז.

במה דברים אמורים? משרתי הקבע בצה"ל פורשים לפנסיה אחרי 25 או 30 שנות שירות. אין ספק, ועל כך אין מחלוקת, שאיש צבא קבע, שתרם מזמנו וממרוצו במסירות, לפעמים גם סיכן את עצמו, לשירות בצה"ל ולשירות במדינה, מחפש את דרכו. הוא פונה כמובן למקום עבודה, וברוב המקרים למקום עבודה ציבורי. זה לא משתלם לו. הרבה יותר משתלם לו לעבוד במקום עבודה פרטי; אין התחשבנויות. איש צבא קבע שעובר לעבוד במקום עבודה פרטי מקבל את הפנסיה המלאה שלו מהצבא ומקבל את המשכורת המלאה שלו מהמעביד הפרטי.

האנשים האלה, בדרך כלל, הם אנשים שרגילים לשרת את המדינה ורגילים לשרת את הציבור. לכן, ברוב המקרים, איש צבא קבע שפורש משירותו בצה"ל, הולך לעבוד במקום עבודה ציבורי.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

יוסי כץ (העבודה):

אם תואיל בטובך ותתקרב הנה, אני אוכל לשמוע אותך.

איש צבא הקבע פונה לעבוד בשירות הציבורי.

נסים דהן (ש"ס):

איש צבא קבע או אזרח עובד צה"ל? החוק מדבר על צבא קבע, וההסבר מדבר על אזרח עובד צה"ל.

יוסי כץ (העבודה):

אני אסביר את זה. אני בכוונה נותן דברי פתיחה. זו שאלה טובה. לאיש צבא קבע שעובר לעבוד בשירות המדינה, למשל, וזה יכול להיות במשרד הביטחון, במשרד הפנים, במשרד החוץ, או בכל גורם ממשלתי אחר, יש הפחתת זכויות שקבועה בחוק.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כמה?

יוסי כץ (העבודה):

יש נוסחאות, ולא ניכנס אליהן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שליש. בניגוד לאזרח רגיל עובד מדינה, שמורידים לו שני-שלישים.

יוסי כץ (העבודה):

לעומת זאת, איש צבא קבע שפונה לעבוד דווקא כאזרח עובד צה"ל וממשיך לתרום ממרצו לאומה, נפגעות זכויותיו. אילו היה עובד במשרד הביטחון, אין בעיה והיתה חלה עליו נוסחת ההפחתה הרגילה, אבל בגלל סעיף בחוק, שאותו אנחנו מבקשים לבטל, נוצר מצב, שבו כ-200, לא יותר, ומדובר באוכלוסייה מאוד מוגדרת, 200 אזרחים עובדי צה"ל, ואלה בלבד, ששירתו לפני כן בצבא הקבע, הם הנפגעים כתוצאה מהסעיף הזה.

הסעיף בנוסחו היום קובע, כי זכאי לקצבה, שהוא חייל שחזר לשירות קבע, וזה לא המקרה שלנו, או עובד בשירות צבא-הגנה לישראל, כלומר אזרח עובד צה"ל, תשולם לו קצבת ההפרש שבין הכנסתו לבין המשכורת הקובעת, ואם עלתה ההכנסה על המשכורת הקובעת, לא תשולם לו כל קצבה. כתוצאה מכך, ורק כתוצאה מהסעיף הספציפי הזה, תוספת ארבע-חמש המלים האלה, 200 איש מופלים לרעה לעומת יתר גמלאי צה"ל שמועסקים בשירות המדינה, וזה לא צודק ולא הוגן. ממילא יש

הפחתה, תחול עליהם ההפחתה שחלה על חבריהם שעובדים בשירות הציבורי או בשירות הממשלתי, ולא יחול סעיף ספציפי, שפוגע בהם, כמובן, שפוגע בהכנסתם ולא מביא לידי ביטוי את התרומה שהם תרמו, אלא, אדרבה, מפלה אותם וגורם להם נזק.

הארגון הארצי של עובדי צה"ל פנה וביקש שנטפל בנושא. חבר הכנסת דאז יהלום ואנוכי הרמנו את הכפפה, ואנחנו מבקשים מכם, חברי הכנסת, לאמץ את הגישה הזאת, לאשר את הצעת החוק הזאת ולהביא אותה להמשך ההליכים בכנסת, להכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסי כץ. אני מזמין את חבר הכנסת, השר המתאם, מיכאל איתן, להשיב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני משיב בתוקף תפקידי כשר המתאם, לא בתוקף תפקידי כחבר כנסת.

היו"ר ח' דיין:

רשום לי, כשר מתאם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

רק רציתי להעיר, אחרת זה עלול להיות מוזר: מה פתאום חבר כנסת עונה לחבר הכנסת יוסי כץ על הצעת חוק.

היו"ר ח' דיין:

אמרתי את זה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נתבקשתי על-ידי שר הביטחון להעביר את התגובה על הצעת החוק.

אתחיל מהסוף: כולנו מכירים את הסיפור הידוע על אדם שהגיע לחנות ולאחר דין ודברים עם המוכר, הוא אומר לו: יש לי שלוש סיבות לא לקנות אצלך את המוצר. המוכר שואל מהן, והוא עונה: הראשונה, אין לי כסף. אומר המוכר: השאר כבר לא מעניין אותי, אתה יכול ללכת ואפנה אל הקונה הבא.

אני צריך לעשות פרפראזה על הסיפור המשעשע הזה ולומר, שהתגובה הראשונה היא שאין כסף. יש בעיה תקציבית, יש לכך משמעות תקציבית, נוסף על תקציב הגמלאות של צה"ל, שמועבר על-ידי משרד האוצר. משרד האוצר ושר האוצר מתנגדים להצעת החוק, והממשלה אימצה בעניין זה את עמדתו של שר האוצר, בהעדר מקור תקציבי אחר.

אבל מעבר לעניין הזה, יש נימוקים נוספים.

אורי אור (העבודה):

אתה יודע בכמה אנשים מדובר?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בכמה?

אורי אור (העבודה):

ב-200 איש בסך הכול.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ב-200 איש, אבל ייתכן שזה יוצר השלכות תקציביות נוספות.

אורי אור (העבודה):

רציתי לדעת אם אתה יודע בכמה אנשים מדובר. אם שואלים אותך אנשים, כדאי שיקבלו את הפרופורציה הנכונה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הממשלה מתייחסת להצעת חבר הכנסת יוסי כץ בקשר לתיקון בסעיף 33 בחוק שירות הקבע בצה"ל (גמלאות), שעוסק בפורש מצה"ל שמקבל נוסף על כך גם הכנסה מקופת הציבור.

נסים דהן (ש"ס):

לא הכנסה נוספת. זוהי הכנסה מעבודה. אם היה יושב בבית, היה מקבל את מלוא הפנסיה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת דהן, אם ניקח למשל את המצב בכנסת, יש חברי כנסת שפרשו משירות ציבורי ארוך מאוד לטובת המדינה, לטובת מטרות חשובות מאוד למדינה, וכאשר הם מתמנים לחברי כנסת, הם מקבלים את שכרם עם הורדה של שני-שלישים מהקצבה שהיו אמורים לקבל בתוקף פרישתם ממקום עבודתם האזרחי הקודם. לעומתם יש באותה כנסת, באותו מקום תעסוקה שעבורו הם מקבלים שכר, במושב שלידם חבר כנסת שני, שגם הוא עבד למען מטרה חשובה מאוד והיא ביטחון המדינה, בשירות צה"ל. אותו חבר כנסת מקבל את הגמלה עם הפחתה של שלישי אחד בלבד. יכול להיות שיש בכך איזו הצדקה, יכול להיות שלא. לפעמים יש עיוותים.

מה שקורה כעת הוא, שרוצים להשוות גם את מצבם של אזרחים עובדי צה"ל שעוברים לעבוד במוסד ציבורי אחר, לאותו מצב. אין כאן שוויון של מאה אחוז, יש כאן איזו דיפרנציאציה. אומר המציע: העובדה שהם עובדי צה"ל, עובדי מערכת הביטחון, גם היא יוצרת מצב שהוא עצמו אי-שוויוני. יושבים שני אנשים שמבצעים בדיוק אותה עבודה, למשל השבחת טנקים של צה"ל. אחד מהם אזרח עובד צה"ל והשני קצין או נגד בכיר. למה ששם תהיה הבחנה? השלישי הוא אולי עובד משרד הביטחון, אם אשתמש בדוגמה שלך. אז יש שלושה מצבים.

יוסי כץ (העבודה):

אפשר היה להבין זאת לגבי מי שחזר לצבא קבע, אך לגבי מי שעובד במשרד הביטחון, מה ההבדל בינו לבין אזרח אחר?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בסדר, אני מציין שיכול להיות שכאשר אנחנו עושים את כל ההבחנות האלה נוצרים מצבים של אי-שוויון ואולי אי-צדק מסוים, אבל ההצעה של חבר הכנסת יוסי כץ אינה פותרת את כל הבעיה של האי-שוויון והאי-צדק; היא מטפלת, כפי שהעיר לי כאן חבר הכנסת אורי אור – ואני מניח שהנתונים שהביא הם נכונים – בקבוצה של 200 איש שהם היו אלה שפנו בעניין זה, יזמו וכו'.

אני נאלץ לחזור על עמדתי ועל הטיעון הראשון. אני אומר שעמדת הממשלה נקבעה על-פי האילוצים התקציביים. הלוואי שהיינו יכולים להשוות את מצב כולם לא למצבם של עובדי מערכת הביטחון אלא

למצבם של חיילי צה"ל ומפקדיו, אבל כאשר הקופה איננה מלאה ויש צורך להעדיף, ההעדפות נעשות בהתאם לקריטריונים שנקבעו. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה, ובכן מה הממשלה מחליטה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בהעדר תקציב, הממשלה מבקשת שהכנסת תסיר את ההצעה מסדר-יומה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת כץ רוצה להשיב או לגשת להצבעה?

יוסי כץ (העבודה):

לגשת להצבעה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 12

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון – קצבה ומשכורת מקופת ציבור), התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 19, 12 מתנגדים, נמנע אחד. הצעת החוק עברה, והיא מועברת לוועדה. לאיזו ועדה, חבר הכנסת כץ? חבר הכנסת כץ? ובכן, ועדת הכנסת היא זו שתחליט לאיזו ועדה יועבר החוק.

הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון – בחירת הנשיא)

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק פ/1851 – הצעת חוק-יסוד: נשיא המדינה (תיקון – בחירת הנשיא), מאת חבר הכנסת אלכס לובוצקי. בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בהצעת החוק שאני מביא בפניכם היום יש בהחלט משהו בלתי שגרתי, ואני יודע מראש שחברי המשפטנים לא יאהבו אותה, משום שיש בה בעצם איזו אנומליה, משהו לא נורמלי, אבל הצעת החוק דווקא באה להדגיש את חוסר הנורמליות של מדינת ישראל, בהיותה מדינה לא רק של אזרחיה היושבים בה, אלא יש בה גם שותפות עם יהדות העולם.

מדינת ישראל היא המפעל המשמעותי ביותר של העם היהודי ב-100 השנים האחרונות, ואולי גם בתקופה יותר ארוכה. היום, במלאות 50 שנה למדינה, דווקא כאשר לצערי יש תהליכים שהולכים ומרחיקים אותנו מיהדות העולם, חשוב שנבוא ונדגיש שזהו מפעל משותף שבו יש חלק גם ליהדות העולם.

הצעתי באופן קונקרטי היא לתת ליהדות העולם מעמד, אומנם סמלי – אין כאן באמת השפעה אמיתית – בתהליך הבחירה של נשיא מדינת ישראל. אני יודע שהדבר הזה יעלה מייד, ואני רוצה להדגיש שאני לא מציע, ואתנגד בכל תוקף, לתת מעמד ליהדות העולם בבחירות לכנסת או לראשות הממשלה במדינת ישראל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת לובוצקי, הרי כבר הוכח שהמוסדות האלה מייצגים אחוזים ספורים מהעם היהודי, אם בכלל. מה פתאום? איזה חיבור הוא זה בין האוכלוסייה בארץ לבין האוכלוסייה היהודית בחוץ-לארץ?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני אסביר, תני לי רק לגמור את המשפט. אתנגד לתת להם מעמד בהחלטות שיש להן משמעות לחיים האמיתיים שלנו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נשיא המדינה, זה לא החיים האמיתיים בארץ?

נעמי חזן (מרצ):

נשיא המדינה, זה לא החיים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איך אתה לא מתבייש?

נעמי חזן (מרצ):

תחשוב היטב על מה שאתה מדבר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

באמת, זה אנטי-דמוקרטי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

בשאלות של גבולות, בשאלות של תהליך השלום, אני חושב שמי שישלם את המחיר הוא זה שצריך להיות שותף בהחלטה. מי שלא משלם את המחיר – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא. חברת הכנסת גוז'נסקי, אני יודע שיש לנו הבדלי השקפות בנושא הזה. את מאמינה שמדינת ישראל היא מדינת אזרחיה, ואזרחיה בלבד. אני מאמין שמדינת ישראל היא מדינת אזרחיה ומדינת העם היהודי. מדינת העם היהודי – פירושו שאני רוצה את השיתוף הזה עם יהדות העולם. הריבון במדינת ישראל הוא לא רק היהודים, אלא גם יהדות המדינה, אבל המעמד שאני נותן להם הוא רק ברמה הסמלית של בחירת נשיא מדינת ישראל, שממילא נתפס בעולם כנשיא העם היהודי, ולא רק כנשיא מדינת ישראל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת בשארה, אני מכבד את עמדתכם, אבל תבינו. אתם מכירים את עמדותי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זו הצעה מטופשת – – –

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת גוז'נסקי, נתתי להעיר פעם, פעמיים, אבל לא צריך להפריע לנואם.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חברת הכנסת גוז'נסקי, ההצעה הזאת היא גזענית, בדיוק כפי שחוק השבות הוא חוק גזעני.

קריאות:

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מי שבעיניו חוק השבות הוא חוק גזעני, גם הצעת החוק הזאת היא גזענית, אבל מי שבעיניו חוק השבות אינו חוק גזעני, וזו העמדה של רוב רובם של תושבי ישראל — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

— — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת גוז'נסקי, חבר הכנסת וליד צאדק, חבר הכנסת אחמד סעד, אני מצטער, תלמדו גם לשמוע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מוציא דיבת חוק השבות רעה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מצטער, אני חושב שלא.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, תודה רבה. שמענו את ההערות. תנו לו לסיים את דברו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני חושב, שדווקא לנוכח התהליכים שעוברים על החברה שלנו, שנוטה להדגיש את ההיבטים האזרחיים של המדינה בלבד, ומתעלמת מההיבט הכלל-יהודי, ומדינת ישראל היא מדינה שמשקיעה מאמצים והולכת להביא יהודים מאתיופיה ומעלה יהודים מברית-המועצות ועושה מבצע צבאי. האם גם זו גזענות, לעשות מבצע צבאי כדי להציל יהודים באתיופיה, שהם בכלל לא אזרחי מדינת ישראל

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — — ואנחנו אומרים: אחינו אתם, אתם שותפים אתנו, המדינה שלנו היא גם שלנו וגם שלכם.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מחאמיד, תלמדו לשמוע. תביעו את דעתכם בהצבעה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני חושב שבכנסת ישראל אנחנו צריכים – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – – מיהו יהודי.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

– – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

דווקא אם אתה מזכיר את בעיית מיהו יהודי, העיסוק הנרחב שלי בבעיית מיהו יהודי ובחוק ההמרה הראה לי עד כמה יהדות העולם קשורה, כואבת ושמחה אתנו ביחד – כואבת בכאבנו, שמחה בשמחתנו והיא שותפה אמיתית שלנו. ואני רוצה לחזק את השותפות הזאת. אני מבין שאנחנו חלוקים בדעה הזאת. אני מכבד את עמדתכם, אבל תבינו את עמדתי, והעובדה שאני רוצה – – –

קריאות:

– – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חברת הכנסת גוז'נסקי, כדי שלא – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, הוא לא רוצה להשיב, וזה רק מפריע למהלך הדיון. לא נשאר לו הרבה זמן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ח' דיין:

אז תצביע. אחר כך תבין. אני יודע שתצביע נגד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת לובוצקי, האם מותר – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

בוודאי, בוודאי. סליחה, יש כאן אי-הבנה. אני מבקש לקרוא את הצעת החוק. הצעת החוק אומרת, שהגוף הבוחר לנשיא המדינה יכלול את 120 חברי הכנסת ונציגות קטנה מהעם היהודי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — — הגדלת הגוף הבוחר במעט, שאין לו בעצם משמעות מעשית, אלא משמעות סמלית, בתור חיזוק הסמל של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי.

קריאות:

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מבין שיש על זה מחלוקת חריפה בחברה הישראלית. אני מוכרח לומר לכם, שכחתי אולי לומר את זה בתחילת דברי: חז"ל לימדו אותנו, שהמביא דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם. את ההצעה הזאת אני למדתי מפרופסור יחזקאל דרור. בספרו "חידוש הציוניות" הוא מציע הידוק הקשרים בין מדינת ישראל לעם היהודי, ואחד הצעדים הללו הוא צעד סמלי, קטן — — —

קריאות:

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מוכרח לומר לכם, שכאשר יש היום במדינת ישראל ועידת יהודי ארצות-הברית, 5,000 איש, אני מתרגש, אני רואה אותם כשותפים בדברים האלה, ואני רוצה לחזק את תחושת השותפות הזאת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אם החוק הזה ייפול בבג"ץ, יכול להיות שאנחנו נוותר עליו. יותר מזה, אני רוצה לומר, שאין לי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שייפול היום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, שמענו מתחילת הנאום שזה חוק גזעני, אבל אי-אפשר להפריע. תגיע ההצבעה, תצביע.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ח' דיין:

שומע אותך, אבל אתה מפריע לו לדבר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

איך מסכימים להעלות דבר כזה בכנסת?

היו"ר ח' דיין:

איך מסכימים? תצביע על זה. מסכימים, זה מקום דמוקרטי, מה לעשות. יש הרבה דברים, ברשותך,
חבר הכנסת לובוצקי – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת מחאמיד, יש לי הפתעה בשבילך. יש לי הפתעה בשבילכם. בתקציב המדינה הקרוב
שיוגש לכנסת יש, בפעם הראשונה בהיסטוריה של מדינת ישראל, השקעת כספים מתקציב מדינת
ישראל בחינוך היהודי בגולה. האם גם זו גזענות?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כן.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לעמדתכם. התקציב הזה והסעיף הזה יעברו ברוב גדול של חברי הבית המעוניינים שמדינת ישראל
תהיה לא רק מדינת אזרחיה, אלא גם מדינת אזרחיה וגם מדינת העם היהודי כולו, בארץ ובתפוצות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ואם בהצעת החוק הזאת הצלחתי ולו לעורר את הדיון הציבורי בנושא הזה – היכן נמצאת מדינת
ישראל בדילמה הזאת בין היותה מדינת אזרחיה לבין היותה מדינת העם היהודי כולו – והיה זה
שכרי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — — זה בכלל משהו אחר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

זו עמדתך, אבל אני לא מקבל אותה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — איפה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אומר לך: בחוקי המדינה יש מעמד לסוכנות היהודית ולוועד הפועל הציוני, לרבות בתקנון המדינה, ברשומות, לגבי מעמדם בטקסים רשמיים של מדינת ישראל.

היו"ר ח' דיין:

לסכם.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

יש לעם היהודי מעמד במדינת ישראל. אכן כך ראוי שיהיה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת לובוצקי. אני מזמין את שר המשפטים להשיב. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל למה רק נשיא המדינה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מחאמיד, אתה צועק שם לידו כדי שכולם ישמעו. תגיד לו באוזן ותן לשר להשיב. תודה, אני מודה לך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת המציע, בסיפא של נאומו של חבר הכנסת לובוצקי יצא המניע מן השק, והבנתי שביסוד הצעת החוק הזו, שהממשלה מתנגדת לה, יש כוונה חיובית, והיא – לאותת לציבור הגדול של ה-הארגונים היהודיים, שמתכנסים בימים אלה בירושלים, על הצורך בשותפות הגורל בין מדינת ישראל לבין יהדות התפוצות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אדוני השר

שר המשפטים צ' הנגבי:

הכוונה, אם כך, ברוכה וטובה, אבל החוק כפי שהוא מנוסח וכפי שהוא מביע למעשה את היעד שלו, איננו יכול לדעתנו לעבור כמות שהוא.

ההצעה כאמור של חבר הכנסת לובוצקי היא, שגוף בוחר בן 150 חברים – 120 חברי הכנסת ו-30 נציגים מבין חברי הוועד הפועל הציוני – הוא שיבחר את נשיא המדינה.

מוסד נשיאות המדינה, רבותי חברי הכנסת, הוא אחד ממוסדות השלטון של מדינת ישראל, והוא עומד, כדברי סעיף 1 לחוק-יסוד: הנשיא, בראש המדינה. סמכויותיו מפורטות בחוק-היסוד. הוא ללא ספק מייצג את כלל אזרחי ישראל ללא הבדלי השקפה, גזע ומין, וראוי היה באמת, שהכנסת,

באמצעות נציגיה הנבחרים, המייצגים גם הם את כלל אזרחי ישראל, היא זו שתבחר את הנשיא, על-פי הנוהל שמגובש בחוק.

לדעת הממשלה, אין מקום לתת זכות בחירה למי שאיננו אזרחי או תושבי ישראל בבחירות לרשות מרשויות השלטון, לא רק לנשיא המדינה, אלא לכל אחת מן הרשויות. אומנם מעמד הנשיא בעם היהודי נובע אכן מן הקשר בין תפוצות ישראל לבין מדינת ישראל, אך מכאן אין לקבל את המסקנה, כי ליהודי התפוצות, בין ישירות ובין באמצעות נציגיהם, הוועד הפועל הציוני, מן הראוי לתת את הזכות להשתתף בבחירות לנשיא המדינה. כך גם ראוי שלא לעשות בבחירות לרשות שלטונית אחרת כמו לכנסת או לראשות הממשלה.

יהדות המדינה היא עיקרון חשוב ומרכזי. יש לה ממילא ביטוי רחב, עמוק, בחיינו הציבוריים, כמו גם בחקיקתה של הכנסת, לרבות בחוקי-היסוד, ובין היתר בחוק-יסוד: הכנסת ובחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.

משמעות הביטוי הזה היא באמת להעניק משקל לתחושה של כולנו, שכל יהודי זכאי לעלות לישראל וליטול חלק מלא בחיי החברה. וכבר הוזכר על-ידי המציע חוק השבות, שהוא ללא ספק גולת הכותרת של הקשר הישיר בינינו לבין יהודי התפוצות. יהודי שעולה לישראל זוכה סמוך לעלייתו גם לאזרחות, גם לזכות לבחור, גם לזכות להיבחר, ואיננו נאלץ להמתין תקופת המתנה כפי שמקובל במדינות העולם הנאורות והדמוקרטיות ביותר. יהודי שלא בחר לעלות לישראל יכול להוסיף ולקיים את הקשר עם המדינה באופן הדוק, אך ללא ספק אין לחזק את הקשר הזה בדרך של השתתפות בבחירה למוסדות ממלכתיים, כשאנחנו גורמים למעשה לפגיעה חוקתית באחד מן הערכים המקובלים עלינו.

צבי הנדל (מפד"ל):

ומי שעוזר בתוך הארץ לאויבי ישראל, יש לו כן זכות לבחור? אחמד טיבי, למשל.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני מניח, חבר הכנסת הנדל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תעמיד אותו לדין.

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת הנדל, אני יודע שאתה מודע – – – אדוני היושב-ראש, אודה לך אם תאפשר לי לדבר.

חבר הכנסת הנדל מודע לכך שאין לתקן עוול אחד בעוול אחר, ולכן, אם יש צורך להתמודד עם הסוגיה המקוממת שאתה מעלה, הדרך לעשות זאת היא באמצעות חקיקה במישור אחר. לכן, מטעמים עקרוניים ובלי להפחית כהוא זה מאופיה היהודי של המדינה, הממשלה מציעה לחברי הכנסת להתנגד להצעת החוק. אם חבר הכנסת המציע מוכן להפוך אותה להצעה לסדר-היום, ועל כך יתקיים ויכוח נוקב, כפי שאנחנו רואים, במליאה, מבחינתנו אין בכך בעיה. לגבי הצעת חוק, אם תישאר הצעת חוק, אני מציע למליאה להתנגד לה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מקבל את ההצעה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי להציע לידידי חבר הכנסת לובוצקי ולבקש ממנו להסיר את ההצעה.

נסים דהן (ש"ס):

הוא הפך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום.

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אל תציעו למציע, הוא יציע מה הוא חושב. מה אדוני רוצה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הוא הסיר את ההצעה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מציע, ואני מקווה שלזה יש תמיכת הממשלה, אדוני השר, להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום. מדינת ישראל, בהיותה מדינה של כל אזרחיה, כל אזרחיה זכאים להשתתף בבחירת כל מוסדותיה – – –

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אדוני השר מקבל את הצעתו? בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אסור להציע הצעות גזעניות בכנסת.

היו"ר ח' דיין:

תאמין לי, חבר הכנסת דראושה – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, אני הצעתי, על דעתי, לחבר הכנסת לובוצקי לבחור בדרך של הצעה לסדר-היום. בעניין הזה אין החלטת ממשלה. אני לא יכול לשנות באופן רטרואקטיבי את החלטת הממשלה בעניין החוק. לחוק אנחנו מציעים להתנגד. בעניין הפיכת ההצעה לסדר-היום – הכנסת היא המוסמכת לקבל את החלטתה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה אתה מציע, אדוני?

קריאה:

הוא לא חייב להציע.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הצבעה חופשית.

היו"ר ח' דיין:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. יש לפנינו שתי הצעות. הצעה אחת – להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום. הצעה שנייה – להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. מי בעד הפיכת החוק להצעה לסדר-היום? מי נגד – הכוונה להסיר. ההצבעה החלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תסביר מה זה נגד ומה זה בעד.

היו"ר ח' דיין:

אמרתי. בעד – הכוונה להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום; נגד – להסיר מסדר-היום.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נגד – 25

נמנעים – 3

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 1, נגד – 25, נמנעים – 3. ובכן, ההצעה הוסרה מסדר-היום. מה כל כך מסובך?

הצעת חוק העמותות (תיקון – פיקוח ואכיפה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק העמותות (תיקון – פיקוח ואכיפה), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/1965, של חבר הכנסת רן כהן. יעלה ויבוא המכובד. רבותי חברי הכנסת, אני מבקש שקט. חבר הכנסת רן כהן, תמתין, תן לחברים להיות בשקט.

רן כהן (מרצ):

אנהג כמצוותך.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, אדוני. עשר דקות עומדות לרשותך.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גבירתי ורבותי, חברות וחברי הכנסת, אני מתכבד להגיש הצעת חוק בנושא העמותות. אני רוצה לשתף אתכם, חברי הכנסת, בסוגיה שנחשפה לפני בהיותי יושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה, שממש לא דמיינתי ולא ידעתי את מידותיה ואת שיעורה. נדמה לי שחבר הכנסת דוד מגן, שקדם לי בתפקיד הזה, וגם הוא עסק פרק זמן מסוים בנושא הזה של העמותות, במציאות המורכבת של העמותות, יעיד שמה שאני מעלה כאן הוא סוגיה מיוחדת מאוד.

קודם כול אני רוצה להבהיר. העמותות במדינת ישראל – יש כ-32,000 כאלה – רובן הגדול עוסק בפעולה חיונית מאוד, שבאה לידי ביטוי בתחומים רבים ומגוונים של חינוך ובריאות ודת ומנהגים ותרבות ועשרות סוגיות שבהן מביאים לידי ביטוי את הרצון והיכולת של הציבור להתנדב ולתרום מכספו, מזמנו ומיכולתו לחברה, לקהילה, לציבור ולמדינה.

לכן העניין איננו, אם מישהו בכלל התרשם כך, להצר, חלילה, את צעדי העמותות. אדרבה, כל העניין בחוק הזה הוא לאפשר לעמותות לפעול ולהביא לידי ביטוי ציבורי חברתי ותרבותי, דתי וקהילתי את היכולת שלהן.

מה הבעיה? הבעיה העיקרית היא בכך, שמאחר שהרבה מאוד עמותות מקבלות תקציבים לא רק מאותם יוזמים או יזמים שרשאים לעשות בכסף מה שהם רוצים, אלא גם ממקורות הבאים מתקציבי המדינה, גם ממקורות של רשויות מוניציפליות, ובעיקר מאלפי אזרחים במדינת ישראל שתורמים לעמותות מתוך כוונה טובה, בידיעה שהעמותה תורמת לקהילה, לסעד, לרווחה, לסיוע, לעזרה הדדית, לבית-כנסת, למועדון תרבות, למוזיאון ולכל דבר. אבל אף אחד בציבור, לאחר התרומה של המדינה והתרומה הלאומית המאורגנת או התרומה הפרטית, אין לו שום מושג מה קורה בעמותה. בעצם אין גם שום צורת פיקוח בעלת משמעות על העמותה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

החוק לא מחייב היום את העמותות להגיש דוח?

סופה לנדבר (העבודה):

הוא מחייב, אבל לא מגישים.

רן כהן (מרצ):

השאלה של חבר הכנסת שטרית נכונה, משום שזו השאלה הראשונה שאני שאלתי. החוק מחייב הגשת דוח. אני אתן לך דוגמה: בשנה שאני ניהלתי את המערך הזה, מתוך 24,000 עמותות, 19,500 לא הגישו בכלל דוח. יש בעיה גם בחוק, אבל יש גם בעיה בכוח האדם ובניהול של רשם העמותות את העניין בחוק. כמו כן, אין כל מערכת בקרה.

כאשר מבקר המדינה עורך ביקורת באותם גופי מדינה, אנחנו יודעים שיש ועדה לביקורת המדינה, אנחנו יודעים שיש נוהל של הוצאת דוח שנתי ויש דוחות תקופתיים ויש מערכת ביקורת. על 32,000 עמותות אין כמעט שום פיקוח, וגם אין כלים לפיקוח.

אריה גמליאל (ש"ס):

הרשם לא נותן אישור בלי שהוא מקבל את כל המסמכים.

סופה לנדבר (העבודה):

--

רן כהן (מרצ):

סגן השר גמליאל, מה שאמרת הוא אמת לאמיתה, מלבד דבר אחד שצריך להוסיף אותו לדברך. אם הרשם גילה שהעמותה אכן פועלת לא כשורה, כי אז הוא לא נותן את האישור. אבל הוא לא מגלה, משום שאין לו יכולת לגלות.

אריה גמליאל (ש"ס):

הוא לא נותן אישור בלי שנותנים לו את כל המסמכים הקבועים בחוק.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת גמליאל, תרשה לי לומר לך, אני רוצה לגלות לך – – –

אריה גמליאל (ש"ס):

אני יודע.

רן כהן (מרצ):

תאמין לי שאני מכיר את זה.

אריה גמליאל (ש"ס):

— — —

רן כהן (מרצ):

תרשה לי, אדוני, ותראה שמה שאני אומר לך אפילו ייתן לך קצת אינפורמציה, מידע. במדינת ישראל מתקיימות היום אלפי עמותות, אלפים; עמותות שלא מקיימות שום פעילות, שלא מגישות שום דוח לאיש ואף אחד לא יודע על קיומן. הרשם אפילו לא מספיק לשאול על קיומן ואין לו דוח על קיומן.

אריה גמליאל (ש"ס):

— — —

רן כהן (מרצ):

תרשה לי רגע. אני לא יכול לנהל את זה כך, אדוני היושב-ראש, סליחה, עם כל הכבוד. אני אומר לך, שחשבון הבנק של העמותה, חלקו מתקיים על תקציבי מדינה, חלקו מתקיים על תקציבי רשויות מקומיות, חלקו מתקיים על תקציבי אגודות שתרמו לו, חלקו מתקיים על תרומות פרטיות של אנשים. חשבון הבנק מתקיים כל השנים. ומישהו פועל בו, מישהו משלם ממנו, מישהו מעביר בו, הוא לא חייב דוח לאיש.

כל מה שאני מציע בחוק הזה הוא הידוק הבקרה והמידע על מה שנעשה בעמותות. אני אומר את זה בנשימה אחת: א. שתהיה תקרת שכר לעובדי עמותות. עמותה זה עניין של התנדבות. תקרת השכר תהיה חמש פעמים השכר הממוצע במשק, 30,000 שקל. למה שלא תהיה הגבלה, הרי זה גורם

ציבורי? ב. שתהיה אגרה שנתית כדי לקיים את הפיקוח הזה. איך יכול להיות שתתקיים עמותה שמגלגלת לפעמים מיליונים או עשרות מיליונים והיא לא תשלם 100 שקלים בשנה? לא יכול להיות דבר כזה, צריך שיהיה תשלום שנתי. אז גם התשלום השנתי יהיה כרוך בדוח השנתי; ג. שיהיה דיווח של הרשם בכל שנה לוועדה לביקורת המדינה, כדי שתהיה איזו יכולת לדעת וחשיפה ציבורית על הפעילות של העמותה הזאת. אדם תורם, ראוי שיוכל לדעת למי הוא תרם ומה עושים בכסף הזה; ד. הסמכות תהיה לרשם, במקרה שהעמותה לא פועלת ולא מדווחת, לפטר את ועד העמותה ולמנות מנהל מקצועי במקומו.

נסים דהן (ש"ס):

גם היום יש.

רן כהן (מרצ):

רבותי, יש כאן רק עניין של מינהל ציבורי תקין. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. אני מזמין את שר הפנים להשיב. הוא לא רשום לי. סגן השר בניזרי ישיב, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני סגן שר הבריאות לעמותות.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, דרך אגב, אני משיב בשם שר הפנים, שהוא חולה. נשלח לו מכאן, בשם סגן שר הבריאות וחברי הכנסת, רפואה שלמה.

לכאורה, הצעת החוק של חבר הכנסת רן כהן באה לתקן מצב שבו העמותות בישראל, כך נראה הדבר, אינן בנות פיקוח. משרד הפנים ורשם העמותות מודעים לתחושות הקיימות בציבור, ולאחרונה מונה כבוד השופט בן-ציון גרינברג כיושב-ראש ועדה מייעצת בעניין.

עם זאת, עמדת רשם העמותות היא שאין לשלם כלל שכר לחברי ועד העמותה. במקרים יוצאים מן הכלל, יש להגבילו בסכומים נמוכים בהרבה מהמוצע על-ידי חבר הכנסת רן כהן.

אשר לאגרה השנתית, הדבר נקבע בתקנות, גביית האגרה מתבצעת בפועל, ולכן אין צורך בסעיף 2 להצעה.

הממשלה מתואמת בנושא חוק העמותות ואין כל צורך להעביר סמכויות בין שר הפנים לשר האוצר כמוצע.

מלבד זאת, הדרישה להגיש דוחות לוועדת הביקורת משמעותה תוספת כוח אדם ניכרת. כולנו בעד ביקורת, כולנו בעד מינהל תקין, רק בואו נבדוק דבר אחד, כי ברגע שאנחנו מדברים על פיקוח על כל העמותות במדינת ישראל, כפי שהגדרת אותן, כאילו מדובר בעשרות אלפים, צריך כוח אדם. כוח האדם היום הוא מצומצם, וכשאתה בא להציע הצעת חוק, אני חושב שעליך גם להצביע על מקורות תקציביים. ניקח לדוגמה את משרד מבקר המדינה – – –

רן כהן (מרצ):

יש מקור תקציב. היום אין אגרה.

אריה גמליאל (ש"ס):

יש אגרה, אתה לא יודע מה שהולך.

רן כהן (מרצ):

אין אגרה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני אומר לך שיש אגרה, אתה אומר לי שאין אגרה? אם תקשיב לתשובה שלי, אומנם אני לא שר הפנים, אבל לפחות אני קורא תשובה בעברית. יש אגרה, וגביית האגרה מתבצעת בפועל, ולכן אמרתי שאין צורך בהוספה של סעיף 2.

אולי כבודו יעזור לי, המציע מסרב להקשיב לי.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רן כהן, ניגש ישר להצבעה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני חייב לענות לך תשובה, לא מעבר לכך.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול לשאול שאלה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כשאני אסיים את התשובה.

לכן, אם ניקח לדוגמה את משרד מבקר המדינה, אתה יודע שזה גוף רציני. הרי למשרד הזה אין כוח לפקח על כל המוסדות; האם בכל שנה הוא מעביר ביקורת על כולם? לא, גם הוא עושה את זה באופן מדגמי. כך זה היום בפועל; רשם העמותות יש לו הסמכות לדרוש מכל עמותה, או שמתלוננים עליה או שמתעורר אצלו חשד או שבאופן מדגמי הוא רוצה לבדוק, הוא יכול על-פי חוק לקבל כל דוח מכל עמותה שהוא רוצה, וזה בסמכותו.

רן כהן (מרצ):

על כמה הוא מפקח?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לכן, מה שאנחנו באים פה לבקש, אנחנו באים לנפח מערכת – – –

רן כהן (מרצ):

על כמה הוא מפקח?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הוא מפקח על הרבה. כמו שאמרתי לך, כמו שמבקר המדינה מפקח, גם הוא מפקח.

רן כהן (מרצ):

על כמה הוא מפקח?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הוא מפקח על כמה שהוא יכול ועל כמה שיש בכוחו לפקח. אבל כולנו מודעים למגבלות התקציביות. בבוקר עניתי על המגבלות התקציביות של משרד הבריאות, ועכשיו של משרד הפנים, מה לעשות? אנחנו מדינה שעדיין איננה סובלת מעודף תקציבים.

שאלתי אליך, חבר הכנסת רן כהן, האם עמותות שמבקר המדינה לא החיל עליהן את הוראות חוק מבקר המדינה, יצטרכו לעמוד לביקורת? זו משמעות תיקון סעיף 39, כמוצע על-ידי המציע.

ולכן אני מציע, אדוני היושב-ראש, להסיר את ההצעה.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול לשאול שאלה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני מוכן לשמוע את השאלה, אני לא מבטיח שאני אתן תשובה. זה לא בסמכותי, כי אני לא שר הפנים.

שבח וייס (העבודה):

ברשות היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

תשאל שאלה, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

שאל בני.

נעמי חזן (מרצ):

אתה רוצה להסביר את המשפט האחרון, בבקשה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה לא לפרוטוקול.

שבח וייס (העבודה):

אולי, חלילה, יש לך הרגשה שיש ניסיון לטפל בציבור הדתי. יש אלפי עמותות, מכל המפלגות. מדוע לא להסכים שיהיה פיקוח בעניין? יש פה פוטנציאל גדול של התנהגות פסולה בכל התחומים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

האמן לי, אדוני חבר הכנסת שבח וייס, אתה מכיר את אופיי, ולא הייתי מסכים לענות על דבר שאני לא מאמין בו. שאלתי מה הבעיה המרכזית, האם יש לנו פה רצון להשתמט מפיקוח? הרי כולנו רוצים פה מינהל תקין ופיקוח תקין, שהרי שמענו גם שעמותות שקשורות למרצ, לעבודה ולליכוד ולש"ס, גם בהן היו בעיות.

המטרה של חבר הכנסת כהן היא באמת לשם שמים ולא כדי לנגח מישוהו אחר. אני רק מייצג פה את עמדת משרד הפנים ואומר, שההצעה הזאת לא טובה מבחינה תקציבית והיא גם לא עונה על שאלות רבות במסגרת החוק. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן השר. רשות הדיבור לחבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מאחר שאני לא מקבל את ההסברים, גם לא מצאתי שום סיבה שייגרם נזק, אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר ח' דיין:

אם כן, סגן השר מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום ואילו אתה מבקש להעביר אותה לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

ההצבעה החלה. מי בעד העברת ההצעה לוועדה לענייני ביקורת המדינה? מי נגד – להסיר?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 14

נגד – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק העמותות (תיקון – פיקוח ואכיפה), התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

16 בעד, 14 נגד. ובכן, ההצעה התקבלה והיא מועברת לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנה לקריאה ראשונה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ועדת הכספים.

היו"ר ח' דיין:

אתה רוצה שהיא תועבר לוועדת הכספים? טוב, ועדת הכנסת תחליט.

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת פנחסי, להערכתך אמרת את זה לאחר ההצבעה. זה לא מתקבל. יכולת לומר זאת לפני
-- --

יצחק כהן (ש"ס):

לוועדת הכנסת.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רן כהן ביקש לפני ההצבעה, ולא היתה שום דעה נוספת. אחרי ההצבעה, מבחינתי זה
נגמר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא.

קריאות:

לא.

היו"ר ח' דיין:

אתה ביקשת להסיר.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני הצעתי להסיר את ההצעה מסדר-היום. הם הציעו להעביר אותה לוועדה אחרת.

היו"ר ח' דיין:

אני לא שמעתי, וגם הוא לא שמע.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני עכשיו מתחיל להיות בטוח שהצעת החוק הזאת במקומה, אם זאת ההתנפלות וזאת ההיסטריה. ברשותך, אומר משפט אחד.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רן כהן, חבל להרחיב, ההצעה מועברת לוועדה שביקשת, מכיוון שלא אני ולא המזכיר שמענו שיש הצעה נוספת. תודה רבה. אנחנו ממשיכים בסדר-היום.

רפאל פנחסי (ש"ס):

-- --

היו"ר ח' דיין:

על-פי התקנון, אינני מכיר דבר כזה.

חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש רק להעיר הערה לסדר הישיבה. על-פי המקובל בכנסת, לא פעם אחת ולא פעמיים, אני יכול להראות לך עשרות תקדימים, גם אם חבר הכנסת בתום ההצבעה מבקש להעביר לוועדה א' ולא לוועדה ב', מעבירים לוועדת הכנסת והיא מחליטה. דרך אגב, בדרך כלל על-פי התקנון.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הכנסת, והיא תחליט. לא שיש לי עמדה ספציפית. יש לי עמדה ספציפית לגבי החוק, אבל אני חושב שוועדת הכנסת בדרך כלל שומעת את חוות דעתו של היועץ המשפטי של הכנסת, שוקלת בהתאם ולפי התקנון בדרך כלל מחליטים ברוב המקרים. אני מציע לנהוג בהתאם. אין שום סיבה שלא נעשה זאת.

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת שטרית, רן כהן ורפאל פנחסי, אני מחליט בצורה אובייקטיבית. מאז אני יושב כאן, כשהיו הצעות לפני ההצבעה, ברגע שהחליטו מה שהחליטו – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

גם אחרי ההצבעה.

היו"ר ח' דיין:

לי לא זכור. חבר הכנסת פנחסי, תשמע גם את דעתי. לפני ההצבעה השר בדרך כלל מציע, חבר הכנסת המציע מעלה את בקשתו, ויש אפשרות לחברי כנסת אחרים מסיעות שונות להציע או להסיר, או להעביר לוועדה אחרת, או לקיים דיון במליאה. אני בכוונה שואל אם יש הצעה אחרת, ובמקרה זה לא היתה הצעה אחרת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא שאלת.

היו"ר ח' דיין:

אתה פרלמנטר ותיק, ואתה יודע מה הם הנהלים בבית. מכיוון ששאלתי את חבר הכנסת רן כהן והוא אמר לי מה הוא מבקש, ושאלתי את סגן השר והוא אמר לי מה הוא מבקש, ושאלתי את המזכיר אם יש הצעות נוספות – לא היו הצעות נוספות, הוחלט מה שהוחלט.

אם חבר הכנסת רן כהן יהיה מעוניין, ואני משאיר זאת לשיקולו, להעביר זאת לוועדת הכנסת שהיא תחליט, אני אשמח לכבד את בקשתו.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני רוצה להרגיע את הנוכחים.

הנוהג עד עכשיו, בשביל לדייק – ונדמה לי שאני הוותיק כרגע בין הנוכחים, חוץ מחבר הכנסת שבח וייס.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

וממני.

רן כהן (מרצ):

גם חבר הכנסת שטרית. משנת 1984 אנחנו יחד בכנסת.

א. הנוהג בכנסת הוא, שלאחר הצבעה ולאחר שהיושב-ראש מכריז לאיזו ועדה ההצעה מועברת, אין ערעור. לפני כן עדיין אפשר להציע, זה נכון, גם בשלב ההצבעה, בזה חבר הכנסת פנחסי צודק, אבל לא לאחר שהיושב-ראש הכריז לאן ההצעה מועברת.

ב. מבחינתי הלאו אין בעיה שזה יעבור לוועדת הפנים, שזה התחום. אגב, אי-אפשר להעביר את ההצעה לוועדת הכספים, אדוני היושב-ראש, כי אין לה נגיעה לכספים. העמותות נמצאות בידי משרד הפנים ושר הפנים. לשיטתי זה לא משנה. ולכן, אם זאת האלטרנטיבה, ההצעה תובא לוועדה והוועדה תחליט. אבל לא לוועדת הכספים, כי זה נקרא לקבור את ההצעה בזדון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

רן כהן (מרצ):

או פנים, או ביקורת, בבקשה.

היו"ר ח' דיין:

קיבלתי את בקשתך, ועדת הכנסת היא זו שתחליט, ואני תמיד שמח שמגיעים להחלטות בהסכמה.

הצעת חוק מועצת מפעל הפיס, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ש' בן-צור)

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק מועצת מפעל הפיס, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור; הצעת חוק פ/2277. בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שלי מתבססת על שאילתא ששאלתי במרס השנה את שר האוצר בנושא מפעל הפיס, לאחר שהתברר לנו שמפעל הפיס במתכונת הקיימת היום הוא חברה פרטית מוגבלת בערבות וללא הון מניות. איך אמר חבר הכנסת אמנון רובינשטיין? – שהיא קיבלה בשעת אי-רצון רשיון להדפיס כסף.

לאחר מכן הגשתי, לאחר התייעצות עם עורכי-דין שבקיימים בנושא הזה, את הצעת החוק שמונחת לפניכם.

שר האוצר ביקש ממני להמתין, משום שיש בעיה אחת בלבד לגבי הרכב המועצה. אני מציע שהמועצה תמנה 17 חברים: שלושה ממועצות שלוש הערים הגדולות, שישה מראשי רשויות מקומיות, חבר אחד יהיה יושב-ראש ארגון המועצות האזוריות, נציג ראש הממשלה, נציג שר האוצר, נציג שר הפנים ונציג שר החינוך.

שבח וייס (העבודה):

מה עם שר המשפטים?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

יכול להיות.

שר האוצר אמר לי בפירוש, שבעקבות הצעת החוק שלי הוא מינה צוות של אנשים במשרד שלו שיארגנו את הצעת החוק הזאת.

שבח וייס (העבודה):

מה המצב היום?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היום יש דירקטוריון שמתמנה, חלקו על-ידי הממשלה. אין פיקוח, ואתה עד למה שקורה, שכל אחד יכול לתת גמלה בגובה שהוא רוצה ותקציב וכיוצא בזה. כל אחד עושה שם כבתוך שלו.

לכן, אני מציע כאן הצעה, שסוף-סוף תבנה את מפעל הפיס לפי חוקים ולפי מועצה, שתנהל את זה בצורה מסודרת וחוקית.

עם זאת, אני מקבל על עצמי, שלא תובא הצעת החוק לקריאה ראשונה אם לא נגיע לסיכום עם שר האוצר לגבי הרכב המועצה, כי זה הדבר המונע בעדם לתמוך.

יש לציין עוד דבר אחד. חבר הכנסת שבח וייס, חברי חבר הכנסת אופיר פינס הציע חוק דומה לזה, שהתקבל בקריאה טרומית ונמצא בוועדת הכספים. אני מבקש לאשר את החוק הזה, עם ההודעה שלי – שההצעה לא תובא לקריאה ראשונה, בלי לתאם את עניין הרכב המועצה.

אורי אור (העבודה):

האם זה פיקוח מועצה כמו שהצעת, או כמו ועדת הכספים?

חגי מירום (העבודה):

מה עניין ועדת הכספים לחוק שלך?

אורי אור (העבודה):

הזכרת מועצה, הזכרת ועדת כספים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

המועצה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, תקבע כל שנה למי תשולם היתרה האמורה בסעיף כך וכך, ובאיזה חלק – הכול כפוף להוראות. הכול ברור. זה מסודר. חבר הכנסת אורי אור, היום הם סוברים להחליט לאיפה ולמי.

אורי אור (העבודה):

תוציא את ועדת הכספים, ואני מוכן.

שבח וייס (העבודה):

ואז נצביע בשבילך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מוכן.

חגי מירום (העבודה):

ואת ועדת השרים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חבר הכנסת אורי אור, לא אכפת לי, לגבי סעיף 10(ב), שיוצא, אם מפריע לכם נושא הפיקוח של הממשלה – ועדת שרים – – –

חגי מירום (העבודה):

זה מפריע לנו, כי אנחנו חוששים שיתחיל דיון על העברת כספי פיס לשיבות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מקובל. אני חוזר ושואל, גם ההרכב של המבנה מקובל?

חגי מירום (העבודה):

כן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

צריך פיס לשיבות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

תודה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת צבי הנדל מבקש להסיר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אל תנצל את העניין של מה שהיה במרכז המפד"ל.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ידידי הטוב והנאמן חבר הכנסת שמריהו בן-צור, סגן היושב-ראש, הייתי ראש רשות, ואני יודע שמדי פעם מתקפים גוף מסוים שעושה עבודה. אחד מהגופים שמגייסים כסף, היחיד, שיש לרשויות המקומיות, זה מפעל הפיס.

מפעל הפיס עושה מפעלים מקסימים, בעיקר בפריפריה, אבל בכל מקום, בלי איפה ואיפה, שנים. שומרים שם על איזון מדויק, זה מורכב מוועדת הקצבות, ואני לא זוכר שהיו שם מלחמות. נכון שבתקופת מינויים יש מלחמות, אבל, בסופו של דבר, יש ועדה שמיוצגים בה כל המגזרים, כל הסקטורים; אין שם איפה ואיפה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

צבי הנדל (מפד"ל):

תראה, כשהייתי ראש רשות גם אני התרמתי. תמיד רציתי יותר ממה שנתנו, אבל יש גבולות ליכולת. זה אחד המוסדות היותר-מוסודיים, בעל ועדת הביקורת היותר-מוסודית.

לכן, אני מאוד מבקש, בשביל לא להרוס את הגוף הזה, ולא לקלקל לכצל'ה שלכם, לא לאשר את הצעת החוק של ידידי הטוב שמריהו בן-צור.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בתוך המפלגה, אחד בעד ואחד נגד?

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מועצת מפעל הפיס, התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 6, נגד – 3. ובכן, הצעת החוק התקבלה, והיא תועבר לוועדת הכספים.

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – הקצאת חלקת קבורה לספק-יהודים),
התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – הקצאת חלקת קבורה לספק-יהודים), התשנ"ח-1997; הצעת חוק פ/1789. חברת הכנסת סופה לנדבר, בבקשה.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד סגן השר, בשנת 1990 התחילה עלייה מברית-המועצות, עלייה מסיבית, עם קשיים רבים. העלייה הזאת נקלטה בארץ, וחלק ממנה עובר תהליך של אינטגרציה.

עם זאת, מדינת ישראל הבינה, או היתה צריכה להבין, שאנשים שחיו תחת שלטון מסוים, עברו תהליך מסוים, והגיעו לכאן, יהודים עם משפחות שבהן יש אנשים שאינם יהודים, מפני שיש נישואי תערובת. בכלל, תהליך ארוך כל כך מושך אחריו נישואי תערובת.

לפני כמה חודשים היינו צריכים לראות, להסתכל ולהיות בקטע מאוד מאוד עצוב. החייל ניקולאי רפופורט נהרג בלבנון, והיה צריך להיקבר בברית-המועצות לשעבר. אנחנו יודעים שהבחור הזה נפל כגיבור במדינת ישראל, האמא שלו לא יהודייה, היא המשיכה לחיות בחבר המדינות, והקבורה לילד הזה, לחייל הזה, לגיבור הזה, לא היתה יכולה לעבור בשקט; הוא היה צריך להיקבר כאזרח סוג ב'.

כולנו זוכרים את המקרה של פייסחוב, נער שנהרג בשוק, בירושלים. אנחנו זוכרים ארבעה ימים של סבל, של משפחה שעקבה אחרי העניין, אם הוא כן יהודי, לא יהודי, איפה הוא צריך להיקבר, אזרח סוג א', אזרח סוג ב'; אבל בסופו של דבר קברו אותו בבית-קברות, והוציאו אותו לארבעה ימים – אישורים, סיבוב של פוליטיקאים, התערבות של פוליטיקאים ואנשי ציבור – ובסופו של דבר, קבורה.

המקרים האלה, זו עובדה, קיימים במדינת ישראל. אני אומרת שאין במדינת ישראל אזרחים סוג א' וסוג ב'. אם המדינה הזאת קיבלה ומקבלת ותקבל אזרחים שהם לא יהודים, הם חייבים להיות כמו בני-אדם, וכבוד אחרון אנחנו חייבים לתת לאנשים האלה.

אני זוכרת המון מקרים כאלה. אני אומרת שאנחנו צריכים לעשות הכול כדי שהקבורה לאזרחים שאינם יהודים תהיה קבורה אנושית, עם כבוד רב.

בגלל זה אני מבקשת להצביע היום, כדי לתת לאנשים האלה כבוד ולהגיד להם, ביום האחרון, לפני הקבורה: אתם חלק ממדינת ישראל, אתם אזרחי מדינת ישראל. ומשרד הדתות צריך לפקח ולעשות הכול, שבבתי-הקברות של מדינת ישראל תהיה חלקה אזרחית לאנשים שהם לא יהודים. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. משיב סגן השר לענייני דתות, חבר הכנסת יגאל ביבי. בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זו גם הצעה של סגן השר, לא?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני רוצה שנגיד את האמת. מאז נכנסנו למשרד, פתרנו את הבעיה בצורה מוחלטת. אין שום בעיה.

אחת המשימות הראשונות שלי היתה: לפתוח בכל בית-עלמין חלקה למסופקים. והיום, ב-14 בתי-עלמין בכל רחבי הארץ, פרט לקיבוצים – – –

סופה לנדבר (העבודה):

כמה בתי-עלמין יש במדינת ישראל, סך הכול 14?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

בכל גוש-דן יש אחד.

סופה לנדבר (העבודה):

סך הכול 14?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

בכל גוש-דן, ל-1.5 מיליון אזרחים, יש בית-עלמין אחד.

רבותי היקרים – אדוני היושב-ראש, מפריעים לי.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אדרי.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אתה מנהל את הישיבה או לא מנהל את הישיבה?

היו"ר ח' דיין:

אתה יכול לדבר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הם לא נותנים לדבר, הם מפריעים.

היו"ר ח' דיין:

אני לא רואה שמפריעים לך. חבר הכנסת מירום, זה מפריע לנואם.

חגי מירום (העבודה):

סליחה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

רבותי, צריך להגיד את האמת, ואם חברי הכנסת המציעים היו שואלים אותי, הייתי נותן להם נתונים. אין שום בעיה למסופקים להיקבר בכל אזור ואזור בארץ. אני חושב שמגיע לנו צל"ש – כמעט בכל בית-עלמין בארץ היום יש חלקה נפרדת למסופקים, ואין שום בעיה ולא היה שום מקרה. החייל שנהרג, שאמו לא יהודייה – הם פשוט לא רצו לקבור בארץ. אם הם היו רוצים לקבור בארץ, באותו יום היינו דואגים לכל הכבוד הראוי.

רבותי, בנושא בתי-העלמין, נכון שאין תקציבים, המדינה לא מקציבה סכומים גדולים לנושא, ויש לעשות שיפורים. אני רוצה לומר ולהכריז: אין צורך בחוק הזה. אם תביאי לי מקרה אחד מהשנה האחרונה שהיתה בו בעיה, אני מוכן לאשר את החוק, אבל לא היה מקרה אחד.

סופה לנדבר (העבודה):

אז מה הבעיה שלך לאשר? אתה מדבר על 14 חלקות, אני מדברת על כל המדינה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

תביני, היום אין בתי-עלמין בכל המדינה. רבותי היקרים, בכל גוש-דן, לרמת-גן, לחולון, לבת-ים, לתל-אביב, יש בית-עלמין אחד. בחיפה, אני הולך להקים עכשיו בית-עלמין בתל-רגב, לכל הקריות, לכל הצפון.

לכן, לדעתי אין צורך בחוק הזה, זה רק יסבך.

אני רוצה לשאול את חבר הכנסת גולדשמידט, כקיבוצניק אתה יודע מה החוק הזה אומר? – שבקיבוץ שלך אתה חייב להקים שני בתי-עלמין, האחד למסופקים והשני ללא מסופקים. למה? יש מספיק מקומות. יש 14 בתי-עלמין גדולים שיש בהם חלקות, יש קיבוצים שקוברים, את יכולה לחייב אותו להקים חלקה בקיבוץ שלו? לדעתי, החוק הזה הוא אסון. הוא לא טוב, הוא לא נכון.

חבר הכנסת מירום, אתה כעורך-דין, תבין, בחוק הזה היא אומרת, שכל 200 הקיבוצים שיש בהם בתי-עלמין יצטרכו להקים חלקות נפרדות. הוא לא רוצה; אתה בחוק חייב לחייב אותו?

חגי מירום (העבודה):

לא, לא חייבים.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

זה מה שהיא אומרת.

אורי אור (העבודה):

זו קריאה ראשונה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אין צורך, תאמין לי שאין צורך. אם יש בעיה, נפתור אותה, פתרנו אותה. לא היה שום מקרה. אני אומר כאן ואני מצהיר בפני חברי הכנסת: אם היתה בעיה אחת בשנה האחרונה – יש לנו 300,000 עולים מרוסיה, אני לא יודע מה עם היהדות שלכל אחד מהם – אני אומר, לא היתה שום בעיה. בשנה האחרונה לא היתה שום בעיה, כי פתחנו 14 חלקות חדשות.

היו"ר ח' דיין:

לא ראיתי מת שנשאר בחוץ.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לחוקק סתם חוקים? אין צורך, לדעתי. ממש אין צורך, זה רק יסבך.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה להציע הצעה.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

נכון שיש רצון טוב בעניין הזה ואין התנגדות, אבל דבר כזה – טוב שזה יהיה בחוק. תציע ועדה שתקבע דיון, שזה לא יהיה אוטומטי בכל מקום.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הפנים. אם ועדת הפנים תראה שיש בזה צורך, אנחנו נקיים, אבל אם ועדת הפנים תראה שאין צורך בעניין, למה סתם? בואו נעביר את ההצעה לוועדת הפנים. אם ועדת הפנים תחליט שכדאי וצריך, היא תיזום זאת יחד עם חברי הכנסת.

אני רוצה לברך את החברים שלנו מסנט-לואיס שנמצאים כאן. הייתי אורח אצלם. משם אנחנו מביאים ואחרים, ואצלם אין הבעיה הזאת, אין חוק לעניין הזה, והכול F-16, F-15, את ה-15 מסתדר. גם אצלנו זה יסתדר.

היו"ר ח' דיין:

אתה בעד העברת הנושא לוועדת הפנים?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

נעביר לוועדת הפנים לבדיקה.

היו"ר ח' דיין:

אין לבדיקה. ההצעה עוברת לוועדת הפנים. מה זה לבדיקה? זו הצעת חוק.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אם ועדת הפנים תגיע למסקנה שאין צורך, נבטל זאת.

היו"ר ח' דיין:

הבנתי, טוב.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – הקצאת חלקת קבורה לספק-יהודים), התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

רבותי חברי הכנסת, בעד – 21, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – הקצאת חלקת קבורה לספק-יהודים), התשנ"ח-1997, עוברת לוועדת הפנים להכנה לקריאה ראשונה. תודה רבה.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור עקיפה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת י' יהב)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק פ/2384 – הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור עקיפה), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יונה יהב. בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר כבר בפתיחת הדברים, שלפני שבועות מספר עבר חוק דומה של חבר הכנסת מאיר שטרית, ואנחנו סיכמנו יחד עם שר התחבורה שהחוק שלי יעבור, דומני לוועדת הכלכלה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

יונה יהב (העבודה):

לוועדת הכלכלה. ואנחנו נטפל בשני החוקים יחד, כי השוני בין החוק של חבר הכנסת מאיר שטרית לחוק שלי הוא, שאנחנו תחמנו בחוק המוצע כאן את הזמנים שבהם אנחנו אוסרים על משאיות לעקוף בדרכים שלא ניתן לעקוף, ואילו בחוק של חבר הכנסת מאיר שטרית מדובר על איסור גורף.

על-פי הצעת החוק הזאת, משאיות הנעות על כבישי הארץ בשעות 07:00–21:00 בערב ומשקלן מעל 4,000 ק"ג לא יעקפו כלי רכב אחרים, אלא אם כן מתבצעת העקיפה בכביש שיש בו לפחות שני נתיבים באותו כיוון נסיעה, מהירותו של העוקף אינה גבוהה מ-70 קמ"ש ואינה נמוכה מ-50 קמ"ש והעקיפה מתבצעת בתוך פחות מדקה.

לפי הסטטיסטיקה שנמצאת בידי, בשנת 1977 היו 1,568 משאיות מעורבות בתאונות דרכים – מהן 79 משאיות בתאונות קטלניות שגבו מחיר דמים מאוד מאוד גבוה. ב-1998 אותו מספר משאיות היו מעורבות בתאונות קטלניות, שגבו כאמור מחיר אנושי גבוה מאוד, והמספר הטוטלי של משאיות שהיו מעורבות בתאונות הגיע ל-1,422.

אנחנו חווים, לדאבוני, מצב, שהמשאיות הנהוגות היום על כבישי הארץ גורמות להרג לא מועט. בשיטה הזאת של איסור עקיפה, שמקורה בכמה ארצות במערב-אירופה, כגון גרמניה, צרפת ואחרות, אנחנו בהחלט מבקשים להקטין את המספר הנורא הזה שאליו הגענו.

שר התחבורה הסכים להעברת הצעת החוק הזאת לוועדת הכלכלה, ואני מבקש שהבית יתאחד מאחורי הסכמה זו. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. תשובת שר התחבורה. אין.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול להחליף אותו?

היו"ר ח' דיין:

אתה יכול להתנגד, אתה לא יכול להחליף אותו.

יונה יהב (העבודה):

השר לא יגיע לבית, הוא ביקש ממני לומר את מה שהוא רצה לומר.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול לעלות במקומו?

היו"ר ח' דיין:

אתה יכול להתנגד, אתה לא יכול להשיב במקום השר.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה לומר משהו מפה.

היו"ר ח' דיין:

אתה יכול גם מהמיקרופון, נאפשר לך.

שבח וייס (העבודה):

אני מפנה זאת לחברי מאיר שטרית דרכך, אדוני היושב-ראש. לפני שלושה שבועות, כאשר חברי, החבר מאיר שטרית, העלה הצעת חוק זו, התנגדתי. קיבלתי מאז כמה וכמה טלפונים ומכתבים גם ממומחים, והשתכנעתי שצדקת.

היום אני רוצה לתמוך גם בהצעה של יונה יהב, ורטרואקטיבית, בפרוטוקול, לתמוך גם בך.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. לאיזו ועדה הצעת להעביר את הצעת החוק?

יונה יהב (העבודה):

לוועדת הכלכלה.

היו"ר ח' דיין:

לוועדת הכלכלה.

ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור עקיפה), התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, צרף את חבר הכנסת אלון.

היו"ר ח' דיין:

שמונה בעד – אנחנו גם מצרפים את חבר הכנסת אלון – אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, ההצעה עוברת לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק שיקום ורווחת ניצולי השואה בישראל, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ח' דיין:

הצעת חוק שיקום ורווחת ניצולי השואה בישראל, התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2342, של קבוצת חברי הכנסת. ינמק חבר הכנסת רומן ברונפמן. בבקשה.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק שיקום ורווחת ניצולי השואה בישראל קשורה קשר ישיר, הייתי אומר, לתקופת או לתנופת החזרת הכספים שהופקדו במהלך מלחמת העולם השנייה בבנקים במדינות המערב, ובעיקר בשווייץ. התנופה הזאת החלה לפני כשנה-וחצי-שנתיים, ולהערכתי ולהערכת כל המומחים היא תימשך זמן מה.

הצעת החוק שלי מדברת על כך, שמדינת ישראל, יחד עם הסוכנות היהודית, תקים קרן, ולקרן הזו יוזרמו כספים אשר לא יימצא להם יורש. הקרן תנוהל בשיתוף פעולה עם מדינת ישראל והסוכנות היהודית. ראש הממשלה ימנה שר הממונה על הקרן ועל הוראת השעה. הקרן תהיה אחראית לזרימת הכספים ולהשבת הכספים האבודים במהלך מלחמת העולם השנייה מהקרן לחלוקה, שמבחינתי היא חלוקה צודקת, לאותם ניצולי שואה ולאותם נפגעי שואה שמתגוררים היום בישראל, ולפי הפרמטרים הסוציו-כלכליים זקוקים לתמיכה; הקרן הזאת תבנה פרמטרים לכך.

אני חושב שההצעה הזו תעשה צדק היסטורי. בשנות ה-40 המאוחרות וה-50 המוקדמות עזרו השילומים של גרמניה למדינת ישראל להתקיים, לשגשג ולבנות את המדינה שבדרך. כיום, כעבור 50 שנה, עדיין חיים בקרבנו אנשים שנפגעו מהשואה וזקוקים לטיפול ברווחתם, ובמקום שיבוא כסף מתקציב המדינה, רצוי שהכסף יבוא מאותם שילומים, כפי שאמרתי, מאותם כספים שלא נמצא להם יורש.

אני מבקש מהכנסת לתמוך בהצעה צודקת זו. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

אפשר להציע עוד סעיף, ברשותך? שיעבירו מהאפטרופוס מה שיש היום באותו קטע – – –

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

יכול להיות שזה יהיה במהלך הדיונים – – –

שבח וייס (העבודה):

שיהיו סדר ושיטתיות.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

מאה אחוז. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. ובכן, אין תשובת שר.

אנחנו עוברים ישר להצבעה. ההצבעה החלה, רבותי.

לאן החלטת להעביר את הצעת החוק?

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

לוועדת הכלכלה.

היו"ר ח' דיין:

טוב.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שיקום ורווחת ניצולי השואה בישראל, התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

שבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הוספתי את הקול שלך, חבר הכנסת ברונפמן; אני מוסיף לפרוטוקול את המציע. ובכן, הצעת החוק עוברת לוועדת הכלכלה.

הצעות לסדר-היום
נפילת שלושה חיילים בלבנון

היו"ר ח' דיין:

עוברים לנושא הבא בסדר-היום – הצעות לסדר-היום מס' 5430, 5431, 2345, 5345 ו-5436, בנושא: נפילת שלושה חיילים בלבנון. ראשון הדוברים – חבר הכנסת רמון, ברוך הבא.

חיים רמון (העבודה):

שר הפנים איננו נמצא?

היו"ר ח' דיין:

איננו, אבל השר המתאם יהיה.

חיים רמון (העבודה):

אין גם סגן.

היו"ר ח' דיין:

גברתי סגנית המזכיר, תודיעי שיבוא נציג. באמת הכול רץ במהירות.

חיים רמון (העבודה):

אולי נמתין חצי דקה.

היו"ר ח' דיין:

אם אשב פה, עוד חצי שעה גומרים את סדר-היום.

שבח וייס (העבודה):

יש לי הצעה אחרת.

חיים רמון (העבודה):

אולי נמתין חצי דקה. שר הביטחון נמצא בבניין?

היו"ר ח' דיין:

אני מעדיף שתדבר. אתן לך בינתיים חמש דקות עד שיבוא, שתי דקות על חשבוני. הגיע, אני מוריד את זה לשלוש דקות.

שבח וייס (העבודה):

הגיע שר העל לענייני – –

חיים רמון (העבודה):

לא, מה שניתן לא נלקח.

היו"ר ח' דיין:

לא, אצלך צריך לקחת רוורס. נכשלתי אתו, מה אעשה? אין דבר, אני עושה זאת באהבה.

חיים רמון (העבודה):

זה הדבר היחיד שניתן, לצערי, לחייך לגביו.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שוב הלב דואב על שלושה בנים שאינם, על חיים צעירים שנקטעו – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

סליחה, אמרו לי שאני צריך להשיב על הצעת חוק של רומן ברונפמן.

היו"ר ח' דיין:

נגמר.

חיים רמון (העבודה):

אני מבקש שתחזיר לי את הזמן.

היו"ר ח' דיין:

רזרבה, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

מיקי, אתה משיב? כן.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שוב הלב דואב על שלושה בנים שאינם, על חיים צעירים שנקטעו ועל חלומות שלא יתגשמו לעולם – נחום אלה, יוסי בן-מוחה, רז פרומוביץ', זיכרונם לברכה. והכאב, חברי הכנסת, גדול שבעתיים, כי נוסף על היגון הכבד מזדחל אל הלב ספק, ספק גדול, אם אין דרך אחרת להגן על גבול הצפון, אם גזירה היא משמים, ש-16 שנים לאחר שנכנסנו לתוך הבוץ הלבנוני, בוץ הדמים, הוא תובע מאתנו את מיטב בנינו.

אדוני סגן השר, לפני יותר מחצי שנה קיבלה הממשלה החלטה, ביוזמתו של שר הביטחון, שאנחנו תומכים בהחלטה 425. הטלנו ספק האם התנאים הנלווים להחלטת הממשלה אכן יאפשרו את ביצוע החלטה 425, שאומרת שצה"ל יצא מלבנון, ואכן לצערי – ואינני מטיל ספק בכנות כוונותיהם של שר הביטחון ושל הממשלה בעניין – מתברר שאנחנו עומדים בפני שוקת שבורה, והמהלך הזה לא הצליח, ושוב אנחנו ניצבים בפני שתי אופציות בלבד, וצריך להגיד את האמת הכואבת הזאת לעם.

אופציה אחת – לחכות להסדר עם הסורים, ועד אז להישאר במצב הנוכחי, והאופציה השנייה – להיערך מחדש לאורך קו הגבול הבין-לאומי, לא כמו שכבוד נשיא המדינה אמר, לקחת את הקיטבגים ולצאת בלילה, אלא בצורה מושכלת – וכולם יודעים שיש תוכניות; לא אדבר על כך, מכיוון שהזמן קצר. אבל אלה שתי האופציות.

אני רוצה לשאול אותך, ידידי סגן השר, איזה היגיון יש בהסגרת בנינו לסורים, שהסורים יואילו בטובם לדבר אתנו? שנסכים לתת להם את כל הגולן ואז הם יסכימו שנצא מלבנון? איזה היגיון יש בדבר הזה?

אני, שתומך בפשרה מרחיקת לכת מאוד מאוד ברמת-הגולן, חושב שאסור לנהל משא-ומתן עם הסורים ולתת להם נקודת זכות, לתת להם יתרון בהתנדבות מרצוננו החופשי. אני חושב, שצריכים להיות סידורי ביטחון מאוד מאוד מרכזיים עם הסורים. נצטרך לוותר להם על סידורי ביטחון בגולן, כי אנחנו במצוקה בלבנון – אז אני שואל, איזה היגיון זה להכניס את עצמנו מרצון להיות בני ערובה? אני מבין שתופסים בני ערובה, אבל להתנדב להיות בני ערובה? איזה היגיון יש בזה? אנחנו אומרים, הסורים יחליטו עבורנו אם להישאר בלבנון?

ולכן אני אומר, שאני פוסל את האמירה הזאת מכול וכול, ולא יכול להיות, מה עוד היו אומרים – –

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

חיים רמון (העבודה):

היו אומרים: המשא-ומתן בפתח. עומדים להגיע להסכם עם הסורים. נמתין חצי שנה או שנה. אבל, הוא רחוק מאוד מאתנו. שוב, אני לא רוצה להאשים אף אחד, ואני קובע כעובדה, שכבר למעלה משנתיים, קרוב לשנתיים, שלוש שנים, אין משא-ומתן עם הסורים. הוא לא נראה באופק גם להגיונם של אלה שקושרים את גורלם של חיילינו בדרום-לבנון עם הסורים. ואז, יש אופציה אמיצה אחרת – לעשות את מה שעשינו כל השנים: להגן על גבולות מדינת ישראל מתוך גבולות מדינת ישראל. עשינו את זה כל השנים.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

חיים רמון (העבודה):

אומרים לנו, שיכול להיות שיהיו פיגועי טרור. ודאי שיכולים להיות פיגועי טרור. בכל מקום יכולים להיות פיגועי טרור. האם הנוכחות שלנו בדרום-לבנון מונעת פיגועי טרור? אני קובע: שקר וכזב. לא במקרה כל פעם שרוצים להיזכר בפיגוע טרור בגבול הצפון, חוזרים 20 או 25 שנה אחורה. הכול השתנה במזרח התיכון.

דוד צוקר (מרצ):

כשהיו פלסטינים.

חיים רמון (העבודה):

לא. הכול היה אחרת. הולכים 25 שנה אחורה. הרי כולם מהללים את יכולת השדאות והחיילות של אנשי ה"חיזבאללה".

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רמון, אמור משפט מסכם.

חיים רמון (העבודה):

אני מסיים מייד. אם היו רוצים, לא היתה להם שום בעיה לפגוע בנו בגבול הצפון. אני אומר לך, שאנחנו לא מגינים על יישובי גבול הצפון. אנחנו מגינים על קונצפציה נוראה, שתובעת מאתנו כל שנה 25 הרוגים ו-40 פצועים קשה, ואני קובע באחריות, שיש דרך אחרת. צריך אומץ בשבילה – לא אומץ צבאי ולא מחיילי הצבא, לא מקציניו ולא מאלוף הפיקוד, אלא מהמדינאים, מהממשלה. לא יכול להיות שצה"ל הגדול, המתוחכם, החכם, עם האנשים הנפלאים, לא יודע להגן על גבול הצפון לאורך גבול הצפון והוא חייב את הרצועה הזאת, כפי שהוא לא היה חייב שום דבר אחר.

לכן, הגיע הזמן להסתכל במציאות ולהבין שאין לנו דרך אחרת אלא להיערך מחדש לאורך גבול הצפון ולשים קץ לנוכחות הנוראה והתובענית הזאת בדרום-לבנון. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים רמון. אני מזמין את חבר הכנסת דדי צוקר. בבקשה.

יופי, הגיע הזמן שלי להתחלף, ואפילו לא שמתי לב.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן השר, גם אני מבקש לצרף את רגשותי ואת תנחומי ומילותי, כמו שאר חברי כאן, לזכרם של היקרים יוסי בן-מוחה, נחום אלה ורז פרומוביץ'.

אני רוצה לומר גם כמה מלים שגם בהן אני לא אחדש הרבה. אני אחזור על דברי חבר הכנסת רמון. אני אחזור על דברים שאמרנו לפני חודשים. גם בהצעה לסדר הבאה אנחנו נחזור על עצמנו ונאמר אותו דבר, אבל זה מסוג הדברים שצריך לחזור ולומר אותם עד שהם יחלחלו אל תודעתם והכרתם של כל הקברניטים ומקבלי ההחלטות, עד אשר נצא מלבנון. לא נימלט ולא נברח, עד אשר נצא מלבנון.

אני רוצה לעמוד בקצרה על שש נקודות.

1. ה"חיזבאללה" הוא גורם לבנוני, שנאבק מאבק לאומי לגיטימי, אלים ורצחני ככל שיהיה, נגד ישראל, שנמצאת בדרום-לבנון ככובש לכל דבר ועניין, לא בגלל רקע היסטורי ולא בגלל רגשות אחרים, אלא בגלל טעות בחשיבה. כובשים אנחנו, וה"חיזבאללה" לוחם נגד הכיבוש הזה.

2. ישראל, באיוולתה, וקברניטיה, מסרו לאורך השנים ונתנו בהתנדבות את הווטו לסוריה. לסוריה יש כוח וטו המכריע אם נעזוב או לא נעזוב ומתי נעזוב, וכמעט כוח וטו שמגדיר את מספר הקורבנות השנתיים שלנו שם.

, לשפה חדשה. איזה New Speech³. ההנחה, שרצועת הביטחון מקנה ביטחון, היא דוגמה נוספת ל-אזור ביטחון? מה ביטחון? תחשבו רגע איך שבויים כולנו ולכודים בשתי מלים שנותנות לנו אשליה של ביטחון ומשמשות בסך הכול מלכודת מוות, שיש בה מספר קבוע של הרוגים מדי שנה.

יצחק כהן (ש"ס):

לא בגלל זה. — — —

דוד צוקר (מרצ):

תודה לאל.

יצחק כהן (ש"ס):

לא כולם.

דוד צוקר (מרצ):

4. אמרתי שאחזור על דברי קודמי, וגם בהצעה לסדר הבאה אומר אותו דבר. לכן, אני חוזר עוד הפעם על דברי חבר הכנסת רמון. ישראל צריכה ללמוד להגן על עצמה וצריכה להגן על עצמה מן הגבול הבין-לאומי, לא רק מן הטעם המוסרי והעקרוני, אלא משום שההימצאות שלנו ברצועת הביטחון, בניגוד למה שאומרים הגנרלים, איננה נותנת ביטחון. היא נותנת רק רצועת ביטחון, שכאמור היא אשליה.

5. זהו אולי הדבר הנורא ביותר. במהלך 20 השנים האחרונות השתלטו הממסד הצבאי והקונצפציה הצבאית על הדרג המדיני. איננו מדברים על מצב שבו הדרג המדיני, הקברניטים המדיניים קובעים מה קורה ומפעילים את שיקול דעתם העצמאי, הפוליטי והמדיני, אלא הדרג הצבאי קובע בעצם את המתרחש באזור, והדרג המדיני כפוף לקונצפציה הצבאית – לקונצפציה של מח"טים ושל מג"דים, שעושים עבודה נהדרת, חשובה ומסוכנת, אבל אסור להם לקבל הכרעות ברמה המדינית. ניתנה להם הזכות להחליט את ההחלטה המדינית, כי הדרג המדיני ויתר על סמכותו.

6. זוהי הנקודה הקשה ביותר האחרונה.

היו"ר ס' סלים:

האחרונה.

דוד צוקר (מרצ):

זו שאלה שאין לי תשובה עליה: איך מחלצים ממסד פוליטי שלם, ששולט כבר 20–15 שנה, מקיבעון במחשבה, מקיפאון ביצירתיות ומהשבתת הדמיון שלו? על זה אין לי תשובה. איך מחלצים אותו מאיזו פרדיגמה, ממודל של מחשבה, ומעבירים אותו בכלל למודל אחר, לסט הנחות אחר לגמרי, שיביא בהכרח גם לפתרונות אחרים? על זה אין לי תשובה.

אני מאוד פוחד, שגם בהצעה לסדר-היום הבאה, שגם היא תבוא בעקבות ההרוג הבא, נקיים עוד הפעם דיון באובדן השווא, נקיים דיון בהרוגי החינם. אני פוחד שעד לפעם הבאה גם אז לא נמצא את העוז ואת היכולת לצאת מההנחות הקיימות ולהציע אלטרנטיבה אמיתית.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יהודה הראל.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כקודמי, אני רוצה להביע את השתתפות כולנו בצער על הנופלים, שללא ספק על-פי הכרתם ועל-פי עבודתם נפלו על הגנת המדינה ויישובי הצפון מול אויב. אני חושב,

שקשה לדבר על הנושא שאנחנו עוסקים בו ביום כזה, ואולי חובה, ועדיף להעלות את זה בכל יום אחר וצריך להעלות את זה בכל יום אחר.

בכל זאת אגיד, שכל מי שיושב בבית הזה שותף לאחריות. הוא שותף לאחריות למה שקורה בלבנון; שותף לסוג האחריות שכמוה שואלים בארצות-הברית: מי שותף באחריות לבוך שבו ישבנו בווייטנם, שעלה בכל כך הרבה עשרות אלפי קורבנות במלחמה שלא ברור למה היא היתה, למלחמה שהיתה – איך נאמר כאן – מלחמת קונצפציה, קיבעון. כל אחד מאתנו שותף לאחריות הזאת, וחשוב שנרגיש את זה מעבר לאיך זה נשמע, מעבר לאומץ שדרוש כדי לעמוד מול אנשים שאומרים: "אתם מרפים את ידי החיילים, כמעט תוקעים סכין בגבם".

השאלה, מעבר ללבנון, היא איך נלחמים בטרור, ולא בשיטה של הסובייטים באפגניסטן והאמריקנים בווייטנם – להיכנס ולעשות סדר ולקחת את האחריות. אני מצטרף לעמדה, שאפשר להילחם, להיאבק ולנצח במדינה, גם אם קוראים לה לבנון, גם אם קוראים לה סוריה וגם אם יקראו לה פלסטין אי-פעם. אי-אפשר להיאבק בעם. ההפסד כאן בטוח. עברנו למגרש שבו כל העוצמה של צה"ל מנוטרלת וצה"ל יפסיד במלחמה. עד עכשיו הוא לא מנצח, אבל הוא גם יפסיד במלחמה מול כמה מאות לוחמי חי"ר.

אני רוצה להזהיר, שאנחנו הולכים ונסחבים למצב דומה בגדה המערבית. למה המצב דומה? כבר החלטנו לצאת מלבנון. ההחלטה האחרונה של הממשלה על לבנון היא לצאת מלבנון, להשאיר כמה מדריכים. אם נישאר בתוך האזורים המאוכלסים בגדה המערבית, ניכנס לאותו מעגל קסמים, שאנחנו נגרום לטרור. הטרור יביא אותנו להכנסת עוד צבא, הכנסת עוד צבא תגדיל את הטרור. אנחנו נצטרך להיכנס גם לערים. מספר הקורבנות יגדל. כתוצאה מזה אנשי הביטחון יגידו שצריך להכניס כוחות יותר גדולים ולנקוט אמצעים יותר קשים. ננקוט אמצעים יותר קשים, יגדל הטרור, והגדה המערבית עלולה להפוך ללבנון שנייה גדולה פי כמה ממנה.

לבנון זו לא מדינה שאין בה גוף אחראי, כמו שאומרים לנו. יש שם גוף אחראי שהוא ממשלת לבנון ומי שעומד מאחוריה. מול הגוף הזה אנחנו יודעים להתמודד. אנחנו לא יודעים להתמודד מול אוכלוסייה ולא נדע להתמודד מול אוכלוסייה.

השאלה שנשאלה כאן על-ידי חבר הכנסת צוקר היתה, איך מוציאים את המערכת הזאת, הביטחונית והמדינית, מקיבעון.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת הראל, הניסיון ההיסטורי הוא, שמערכות צבאיות יצאו מקיבעון במחיר דמים גדול, וזה הדבר הכי נורא.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

יש ספרות גדולה שזה נכון לא רק למערכות צבאיות, אלא גם למערכות פוליטיות וכלכליות. בלי מפלה גדולה אין יוצאים מקיבעון.

חיים רמון (העבודה):

ההבדל הוא, שבמערכות כלכליות זה עולה בדמים, פה זה עולה בדם. זה ההבדל הכי נורא. דמים אפשר להחזיר, דם אי-אפשר.

נסים דהן (ש"ס):

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני גמרתי את הזמן אבל לכם בוודאי אין רשות דיבור.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אנשי האסטרטגיה בקרב הגורמים הכלכליים קוראים ליכולת למנוע את זה יכולת של קריאת סיגנלים חלשים. הסיגנל החלש שאנחנו מקבלים מלבנון הוא כבר פרז'קטור לתוך העיניים. האחריות אחרי הכול מוטלת גם עלינו. תודה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת גדעון עזרא.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש בהתחלה, בשם סיעתי ובשמי, להביע צער על אובדן חיי הצעירים האלה שנפלו בלבנון. ילדים, ממש ילדים, בני 19, עוד לא הספיקו לעשות שום דבר בחיים

הקצרים שלהם – לא אהבה, לא השכלה, לא משפחה, לא קריירה. זה נורא, זו באמת טרגדיה אנושית איומה ונוראה. קודם כול, הטרגדיה היא של המשפחות, של ההורים, ואחר כך של החברה. אבל אני שואל: כמה זה חשוב לחברה? כי הגל הזה חוזר על עצמו. כמעט כל חודש נופלים או לפעמים כל שבוע. העניין עובר וכאילו חוזרים לשגרה.

מה שלא פחות נורא זה שמדובר במוות מיותר, בכיבוש מיותר, שזורע הרס ופחד אצל התושבים המפוזרים של לבנון וגורם לפחד של האמהות הישראליות על בניהן.

צריך לצאת מייד מלבנון ולנהל משא-ומתן מדיני ישיר עם סוריה. מדברים על חגורת ביטחון, והיא נהפכת להיות בוך של ביטחון. מה יקרה אם יצא צה"ל מלבנון? זה יהיה כמו בגבול הסורי. הנה, בגבול סוריה אין יורים ואין "קטיושה" ואין שום דבר. הטענה ששמענו גם מ"חיזבאללה" עצמו ומהמנהיג שלו היא: אנחנו נלחמים בישראלים מפני שהם כובשים את אדמת לבנון. אם הם יצאו משם, אנחנו לא נירה על ההתיישבות, על היישובים היהודיים בתוך מדינת ישראל. לא צריך להאמין לו? שלא יאמינו לו. אבל אם הוא יעשה את זה, תגיב. אבל לא תישאר לו סיבה לגרום לכך שכל שבוע ייפלו חיילים צעירים שנולדו בשביל לחיות.

אני רוצה בהדדמנות זו גם לברך את ארגון "ארבע אמהות" ולהגיד להן: אתן צודקות, הארגון שלכן צודק. תילחמו יותר ויותר, תארגנו יותר ויותר אנשים. אני מתפלל על האמהות שיושבות בצד. איך לא יוצאים לרחוב כדי להחזיר את הבנים מלבנון כי הם נהרגים לחינם? וזו טרגדיה שנמשכת.

מה הגנרלים אומרים? הגנרלים. הנה, ראינו את הגנרלים עכשיו. מפות. מה המפות? היום הרי לוחצים על כפתור והנשק עף כמה קילומטרים. לא מאה מטר. אז לא שווה רצועת ביטחון וכל הסמנטיקה הזו שמנסים להכניס לנו לראש. אם אין כבוד בין שני הצדדים, שום מפה ושום רצועת ביטחון לא יעזרו.

לכן, כפי שנראה היום, הממשלה הזאת וגם קודמתה אינן רוצות לצאת מלבנון. אני רואה שמאבק ציבורי גדול ככל האפשר יכריע ויכריח את הממשלה או כל ממשלה אחרת לצאת מלבנון; כי שם רק מפסידים. שם רק נהרגים. אין שום תועלת.

והדעה והאידיאולוגיה של הגנרלים האלה, גם מהצד הזה וגם מהצד הזה, שרוצים להמשיך ולהידבק, כדי שלא ישאלו אותם מחר – הנה, יצאנו מלבנון, הנה, שקט בגבול הצפון, אז על מה נפלו הבחורים? הם רוצים להמשיך ולהילחם למען האידיאולוגיה השטותית שלהם, העמדות הצבאיות שלהם, אפילו אם זה עולה בחיים של צעירים, של ילדים שנולדו כדי לחיות, לא כדי שיהרגו בלבנון –

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת סלים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – בחינם, בלי שום תמורה. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. נראה מה ההצעות שעומדות כאן בפנינו. רבותי, חבר הכנסת, סגן השר המתאם – חבר הכנסת גדעון עזרא הגיע, לא שמתי לב. בבקשה, חבר הכנסת עזרא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השבוע נפלו שלושה מבנינו – סמל נחום אלה, סמל יוסף בן-מוחה וסמל רז פרומוביץ', נפלו במלחמה המתמשכת בלבנון. אנחנו משתתפים באבלן של המשפחות ומאחלים לפצועים החלמה מהירה.

אני מבקש, בהזדמנות זו, גם לאחל לכל כוחותנו בלבנון, שאנחנו אתם, שיחזיקו מעמד ושיצליחו לבלום כל כוח אויב.

אני, כחבר ועדת חוץ וביטחון, הייתי בין אלה שהמליצו – הוועדה לשירותים חשאיים המליצה בהמלצה גלויה לראש הממשלה, שיהיה יועץ לביטחון לאומי. אני חושב, שהנושא של לבנון, מן הראוי שלא ייבדק רק בפן הביטחוני; הוא צריך להיבדק בפן הכללי, הוא צריך להיבדק בפן המדיני, הוא צריך להיבדק בפן הפנימי, ולכן אני קורא לראש הממשלה לאמץ את ההחלטה ולמנות יועץ לביטחון לאומי, ואחת הסוגיות הראשונות שעל סדר-היום תהיה הנושא הזה.

רבותי, כאשר אנחנו מנתחים כיצד נפלו חיילנו בלבנון השנה, אנחנו מוצאים שחלק גדול מהחיילים לא מת בעימות, בנשק, מול האויב, אלא הם מתו, נהרגו, חלקם, ממטעני צד, כאשר האויב משם והלאה, או כתוצאה מירי מרגמות כאלה ואחרות, כאשר התגובות שלנו היו הרחק צפונה.

אני שואל כאן: האם איפוס הנשק הוא שהיה – ועושים את איפוס הנשק – ואני חס וחלילה לא מתערב בוועדת החקירה שהרמטכ"ל הקים, ובצדק, על מנת לבדוק את הנושאים שהיו קשורים לאירוע הזה. איפוס הנשק נועד על מנת שהחיילים שלנו יוכלו לירות בעת הצורך בנשקם, אבל אנחנו, לדאבוני, סופגים אבדות, בלי שלחיילים שלנו יש בכלל הזדמנות להרים ולכוון את כלי נשקם לעבר האויב, ואני חושב שכדאי שנחשוב על כך.

הדבר השני, רבותי, אני מכיר את המוצב הזה, אני מכיר את הגבול שבין ישראל ללבנון שם, אני מכיר גם את הכביש שמשמש את האזרחים, שנמצא בין הגבול לבין המוצב, והאמינו לי – זה בדיוק אותו מרחק מהכביש למוצב ומהכביש לגבול.

ואני שואל – אני מניח שהדברים נשאלו גם על-ידי חברי קודם – אם נסעו על הכביש, ולא בטוח שנסעו על הכביש, מדוע לא פנו והניחו את המטען ימינה בקו הגבול, אלא הלכו שמאלה ושמו אותו במוצב, משום שהמרחק הוא קטן מאוד.

ואסור לנו לצאת מנקודת הנחה שהמשך השהות שלנו בלבנון עוזר ליישובי הצפון. אנחנו צריכים לבדוק אולי יש גם אפשרויות אחרות.

תדעו לכם דבר אחד – האסון הזה קרה במקום שהגבול הוא הצר ביותר, 2 או 3 קילומטרים, אבל יש גזרות שבהן המרחק מהגבול הוא 20 קילומטר. מדוע אנחנו לא מקטינים את הגזרות שם?

היו"ר ס' סלים:

תסיים, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כל הסוגיות הללו הן סוגיות קשות וכבדות. אני לא חושב שנוכל לפתור אותן בכנסת, ואני קורא לראש הממשלה למנות יועץ לביטחון לאומי, ושסוגיית לבנון, על כל מה שהיא כוללת, תעמוד בראש סדר העדיפויות של עבודתה. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן, סגן השר המקשר בין הממשלה לכנסת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אחת הבעיות במילוי תפקיד של שר מתאם בין הכנסת לממשלה היא, שאתה בעצם צריך להופיע כאן ולייצג לא רק את עמדת הממשלה באופן כללי, אלא לעתים גם עמדות של משרדים או של שרים באופן מאוד מאוד ספציפי, וכפי שכולנו יודעים, אף אחד מאתנו אינו יכול להזדהות תמיד עם כל עמדה – לא של מפלגתו, לא של הממשלה ולא של מי ששולח אותו לפעמים. יש איזה תפקיד של שליח, והשליח צריך להביא את העמדה, לייצג כמיטב יכולתו את שולחו – –

חיים רמון (העבודה):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– ויש לו גם עמדות משלו. אז אם מדובר בבית-משפט שבו יש עורך-דין שצריך לייצג לקוח, לכול ברור שהעורך-דין לא מחויב ולא צריך להגיד מה דעתו על לקוחו ועל המעשים שהוא עשה. בחיים הפוליטיים הבעיה היא הרבה יותר קשה. לפעמים אתה נמצא במצב שאתה בעל עמדה מסוימת, והעמדה הרשמית של הממשלה, שאותה אתה צריך לייצג כאן, היא שונה, ואתה צריך לחפש את הדרך הנאותה למלא את תפקידך מחד גיסא, ומאידך גיסא, לא לאבד את זהותך הפוליטית ואת עמדותיך הפוליטיות, שהן לפעמים נוגדות.

המשימה הזאת קשה במיוחד בכל מה שקשור בנושא לבנון. היו לי בעבר, אפילו אני יכול לומר עימותים עם עמדת שר הביטחון. כרגע אני יכול לומר, שמאז אותם עימותים חלו תזוזות משמעותיות מאוד גם בעמדת הממשלה וגם בעמדת שר הביטחון עצמו, ואני מאוד שמח על כך. עם זאת, אני משתדל למלא כאן, כפי שאמרתי, את חובתי, ואני אשתדל להצביע על העמדות השונות במידת האובייקטיביות הראויה, שבאמת משקפת לא רק ויכוח אולי ושוני בעמדות ביני לבין שר הביטחון בסוגיה הזאת, אלא גם חוצה את הבית, גם בתוך מפלגת העבודה, גם בתוך מפלגת מרצ.

אני יודע שיש חילוקי דעות שחוצים את המפלגות. אפילו במרצ אני יודע שזה כך. שמעתי עכשיו את העמדה של חבר הכנסת דדי צוקר, ואני יודע שיש עמדה הפוכה לזו שלו, של חבר הכנסת יוסי שריד – ראש המפלגה. שמעתי את העמדה של חבר הכנסת חיים רמון, ואני יודע שיש עמדה הפוכה, של ראש המפלגה אהוד ברק. שמעתי את העמדה של חבר הכנסת גדעון עזרא, ואני מכיר אותה, ואני יודע שיש עמדה הפוכה, של ביבי נתניהו ושל מערכת הביטחון, וכן"ל לגבי עמדתי, שבמקרה זה היא זהה או דומה לעמדתו של חבר הכנסת גדעון עזרא.

ראשית, נציג את עמדת מערכת הביטחון. עמדת מערכת הביטחון מתייחסת לשני אספקטים של העניין. יש אספקט אחד, שהוא אספקט מבצעי, שעליו גם רמז חבר הכנסת גדעון עזרא, והאספקט הזה צריך להיות נדון בזרוע המבצעית.

אנחנו, לצערנו, שוכלים ילדים, קורבנות, במערכת הצבאית, גם בפעולות מבצעיות וגם בפעולות שנועדו להכשיר פעילות מבצעית. אני רוצה לשלוח את תנחומי במקרה זה – לצערי הרב, זו כבר הופכת להיות איזו חובה, שלצערנו הופכת לשגרה, אבל אין מנוס ממנה, וכל אחד מאתנו, בכל מקרה שבו נהרג חייל, כמו סמל יוסי בן-מוחה, כמו סמל נחום אלה, כמו סמל רז פרומוביץ', צריך להזדהות ולו בשבריר של רגע. להבין את הכאב, להבין את המשפחות, לשגר תנחומים, להעריך את הקורבנות ולהשתדל ולהיאבק שיהיו מעטים ככל האפשר, אף שאנחנו יודעים שהמאבקים עדיין נמשכים, שהמדינה הזאת היא מדינה שעדיין יש מי שזוממים להכחידה ולהפילה, שעל מנת להקנות ביטחון ליישובים בצפון אנחנו צריכים לנקוט פעולות שיש עליהן ויכוח, אבל מקורן בצורך להגן על יישובי הצפון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

צריך לצאת משם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אין ויכוח, חברת הכנסת גוז'נסקי, על כך שאנחנו לא רוצים להיות בלבנון.

יצחק כהן (ש"ס):

אז תצאו משם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אין על כך ויכוח בבית הזה. יש ויכוח בשאלה מה היא הדרך הנאותה להבטיח את יישובי הצפון, כי בדרום-לבנון נשמעים קולות, לצערנו – ואני מקווה שגם לצערך – שאומרים: אנחנו נרדוף את היהודים עד אשר נשמיד את המדינה הציונית. אני מאמין, חברת הכנסת גוז'נסקי, שאת מגנה כמוני דיבורים אלה, דוחה אותם ואומרת שצריך להיאבק באנשים שאומרים זאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אז כל זמן שיהיו קולות כאלה, נישאר שם?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כרגע אני מדבר על הגישה הבסיסית. הגישה הבסיסית אומרת, שאנחנו לא רוצים להיות בדרום-לבנון. אין חבר אחד בבית הזה שאומר: אני תובע שנישאר באורח קבע בלבנון.

יצחק כהן (ש"ס):

יש.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אין אחד. לדעת אלה שמצדדים בהמשך הנוכחות הצבאית של צה"ל בדרום-לבנון, הישיבה שם נועדה אך ורק לתת ביטחון לתושבי מדינת ישראל, וכאשר קורות פעולות בדרום-לבנון, כאשר חיילי צה"ל שנמצאים שם נפגעים, אנחנו כולנו עומדים מאחורי המשפחות. אנחנו יודעים, ללא שום ויכוח, אם צריך או לא צריך להיות שם, כי החלטות במדינה דמוקרטית מתקבלות ברוב, על-ידי המוסדות המוסמכים, וכל זמן שהן לא משתנות יכול להיות ויכוח פוליטי, אבל יש אחדות באחריות של כולנו

ובנכונות של כולנו לעמוד מאחורי הצבא שפועל למען המטרות המוסכמות על כולנו: הגנה על ביטחון התושבים בצפון, הגנה על ביטחון המדינה.

אנחנו עם המשפחות. אנחנו שולחים איחולי החלמה לפצועים, וכל אחד בדרכו ועל-פי אמונתו צריך להיות שותף למאבק שהדבר הזה ייפסק. מערכת הביטחון מציינת, כי ממשלת ישראל – ואני יכול לציין את מערכת הביטחון, ולא רק אותה, אלא גם את הממשלה, אני מקווה בהסכמה כוללת – יזמה בניגוד לעמדותיה הראשונות איזה מהלך בניסיון לפתור את הבעיה. יכול להיות שזה לא מספיק, תקף נדון על כך.

חיים רמון (העבודה):

המהלך נכשל.

שבח וייס (העבודה):

ממש מורגש שאתה, אדוני סגן השר, לא מזדהה עם עמדת מערכת הביטחון, וזו זכותך. אני לא רוצה להביך אותך, אני מעריך אותך על כנותך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת שבח וייס, עוד אגיע גם לעמדותי. אני רק מנסה להציג כרגע מה קרה. היתה לנו קונצפציה משותפת לשתי המפלגות הגדולות, שהחלה מאז יצאנו בנסיגה החלקית מלבנון עד לאזור הביטחון, ועל-פיה, כדי להגיע להסדר עם לבנון ישראל תובעת הסכם שלום עם לבנון. התנאי הזה המשיך והיה קיים.

חיים רמון (העבודה):

ואנחנו מקבלים את החלטה 425.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

התנאי הזה המשיך והיה קיים גם בזמן הממשלה הקודמת וגם בתחילת כהונתה של הממשלה הנוכחית. איך אמר כאן חבר הכנסת רמון – גם למציאות יש מה להגיד, לא רק למה שאנחנו קובעים כקונצפציות ואמיתות. המציאות הביאה לכך, שהממשלה ומערכת הביטחון שינו את העמדה המסורתית הקודמת שלהן בשלוש נקודות: הראשונה, שמוכנים להגיע להסכם גם ללא הסכם שלום. להגיע לסידורי ביטחון בלבד, ובלבד שיהיו אלה סידורי ביטחון שיניחו את דעתנו. הדבר השני, השלמה עם הנוכחות הסורית. הדבר השלישי שעשו הוא יציאה ביוזמה, פנייה למזכ"ל האו"ם, לארצות-הברית, לאנגליה, לצרפת ולמדינות אירופה, על מנת לנסות ולקדם את המהלך הזה. היו גם

תגובות די מתונות, אם כי חד-פעמיות, מצד הגורמים הקיצוניים בדרום-לבנון, והיה אסור להתעלם גם מהן. היתה יוזמה, הייתי אומר שהיא לא התקדמה. היו רגעים של אופטימיות, אך היוזמה לא התקדמה.

חיים רמון (העבודה):

היא לא התקדמה, מכיוון שאמרו שהיא תלויה ברצון הטוב של אסד, שיציל את בנינו. זה לא הולך, זה לא הולך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה לומר, כי עמדת מערכת הביטחון היא שהגמישה את התנאים. היא אמרה, שאנחנו מוכנים לקחת סיכונים גדולים יותר מאשר בעבר, ובלבד שיהיה איזה גורם שייקח על עצמו את האחריות.

יצחק כהן (ש"ס):

למה שיהיה גורם?

היו"ר ס' סלים:

לא להפריע. הוא סיים את הזמן, ואתם רק מפריעים לו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה לומר שזו הגישה. אני יכול להבין אותה, אני מייצג אותה, אבל דעתי האישית שונה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו נצביע על עמדת הממשלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בבקשה. תראי, מה אני יכול לעשות? אני יכול לבחור אחד מהשניים: לוותר על דעתי וללכת על-פי הגישה המונוליתית, או לעשות מה שכולנו מבינים. יש מציאות מורכבת, יש דעות שונות, אפשר לכבד אותן, ואני חושב שזו זכותי להביע גם את עמדותי האישית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בהחלט.

חיים רמון (העבודה):

מה גם שהיא נאמרה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה גם שהיא נאמרה בעבר כמה פעמים.

חיים רמון (העבודה):

היא נאמרה גם על-ידי חברי הכנסת שקדמו לך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

פחות או יותר. השאלה כרגע היא, איך אנחנו יכולים להבטיח בצורה הטובה ביותר, במחיר הדמים הנמוך ביותר, את הביטחון של יישובי הצפון. אנחנו משלמים מחיר דמים כבד מאוד, אומנם של חיילים, אבל דם הוא דם. אנחנו משלמים מחיר דמים כבד מאוד, בעוד הנוכחות של החיילים בדרום-לבנון, היא כשלעצמה אינה מונעת. ה"חזבאללה" – וזאת כל אחד מאתנו יודע – יכול בכל רגע שהוא רוצה להעיף "קטיושות", לשגר "קטיושות" אל יישובי הצפון. החיילים שיושבים שם, זה עובר מעליהם, הם לא יכולים למנוע. המניעה נעשית מטעמים אחרים, מטעמים מדיניים.

הטעם המדיני יתחזק, וכוח המניעה של מדינת ישראל יתחזק, לעניות דעתי, כאשר אנחנו נשב בעוצמה על הקו הבין-לאומי, כאשר אנחנו לא ניתן הסכמה למאבק מול חיילינו. אנחנו נמצאים במצב שבו אנחנו עצמנו אומרים, שאנחנו שם במלחמה, כי אנחנו נמצאים במקום שבו יש לצד השני הצדקה להיאבק בנו שם.

חיים רמון (העבודה):

לאחר החזרה לקו הבין-לאומי, אסור שיהיה אפשר לפגוע לא בחיילים ולא באזרחים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל, כפי שאמרת, ההחלטות, ראשית, הן לא קלות; שנית, הן חוצות מפלגות; שלישית, קל לנו היום, כשאנחנו לא נושאים באחריות הישירה, לקחת רק את האחריות החלקית כפוליטיקאים. הרבה יותר קשה למערכת הביטחון לבצע מהלך כזה, כשבוע או שבועיים אחרי זה, מאיזו גבעה שפינינו יכולה ליפול "קטיושה" על קריית-שמונה. אנחנו יודעים על מי בדיוק תיפול אז האחריות. אנחנו אולי נשב ונשתוק, אבל מישהו יצטרך לתת תשובות.

נסים זילי (העבודה):

אדוני סגן השר, ההכרעה היא לא של מערכת הביטחון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

של הממשלה.

נסים זילי (העבודה):

ההכרעה היא של הממשלה. אל תטילו את זה על – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מסכים, אני מקבל, ההכרעה היא של הממשלה, היא הכרעה פוליטית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היועץ לביטחון לאומי. זה בדיוק נושא בשביל – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת זוילי, אבל אני בכל אופן השתמשתי במושג "מערכת הביטחון", כי אחד הדברים שאני לא יכול להתמודד עמם הוא שאומרים לי: מיכאל איתן, אתה לא איש מקצועי, ומערכת הביטחון היא זאת שאומרת שאין פתרון אחר. אני חושב שזו גישה – – –

היו"ר ס' סלים:

לסיים, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כאזרח, לא איש צבא, כשבעל מקצוע אומר לי: אין פתרונות אחרים – אני אומר לו: תלך ותבדוק עוד הפעם. צריכים לחפש.

חיים רמון (העבודה):

אבל אומרים – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה לסיים ולומר כך: אכן דרושה החלטה אמיצה, ולהערכתי, דרושה החלטה שצריך להיות לה בסיס רחב יותר מאשר קואליציה ואופוזיציה.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

היו"ר ס' סלים:

לא להפריע, בבקשה. הוא כבר סיים ארבע פעמים. עד מתי כך? לסיים, אדוני סגן השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

עוד שש מלים. מאחר שמדינת ישראל עומדת בפני הכרעות אמיצות נוספות, אני מציע שאת הבסיס הרחב לקבלת החלטות אמיצות – וזו עוד הפעם עמדתי האישית – נעשה על-ידי הקמת ממשלת אחדות לאומית.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. במסגרת שש המלים לא אמרת מה ההצעה שלך. אדוני סגן השר, מה הצעתך, להסיר, להעביר לוועדה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

להעביר לוועדה.

היו"ר ס' סלים:

להעביר לוועדה. אז יש כמה חברי כנסת שביקשו להסיר. חבר הכנסת שבח וייס ביקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יהודה הראל.

חיים רמון (העבודה):

הוא יתפשר על דיון במליאה.

שבח וייס (העבודה):

קריאה:

הוא מוותר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא איננו כאן, איננו כאן.

היו"ר ס' סלים:

אני המחליט פה אם לתת או לא לתת את רשות הדיבור. בבקשה, חבר הכנסת שבח וייס.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל אי-אפשר להזמין את מי שאיננו.

היו"ר ס' סלים:

אני מחליט פה. לא את, חברת הכנסת גוז'נסקי.

שבח וייס (העבודה):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני אקצר. אדוני היושב-ראש, אני מודה לך.

אנחנו כולנו מודעים לגודל האסון, והוא חוזר על עצמו וחוזר. זה אסון ידוע מראש, ועכשיו נוסף שם ממד אכזרי: הם עומדים כמו ציידים, הם עומדים עם מצלמות, ואז המשפחות, המסכנות והאומללות, גם רואות בסרט חי את רגע המוות של ילדיהן. זה מוות נורא שמשאיר פצע בלתי אפשרי. אני, כמובן, מצטרף לכל מי שמזדהה עם המשפחות ואבל אתן, ואיחולי החלמה מכל הלב לפצועים.

אדוני סגן השר, זה נושא שבו כמה אנשים מרכזיים, גם בצבא, אם לא בצורה ישירה, אז בצורה עקיפה או ברמז, מצביעים גם הם על אפשרות של סידור אחר. תיכנסו עכשיו לעניין הזה בכל הכוח המחשבתי ובאומץ פוליטי וצבאי, דווקא משום שזה לא מתפלג כאן לקואליציה ולאופוזיציה. אני משוכנע שאפשר לנהוג שם אחרת, ומהר. חבל על כל רגע.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חיים רמון.

חיים רמון (העבודה):

יש סכסוך בינך – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש אומנם סכסוך – – –

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, המצב מאוד קשה, ועל זה יש הסכמה כללית, והשאלה היא איך יוצאים מהקושי הזה.

כבוד סגן השר, אני חושב שהממשלה חייבת לקחת אחריות ולעשות צעד אמיץ. אומנם אנחנו עדים לכך שהממשלה בענייני השלום מקרטעת, עושה צעד אחד קדימה, שני צעדים אחורה, עד שבאה האופוזיציה ומצילה את המצב, כפי שהיה אתמול.

אני חושב – ואני יכול לדבר בשם האופוזיציה במקרה הזה – שגם בעניין הזה אנחנו נושיט יד ונושיט עזרה לממשלה, שתאזור אומץ ותלך בצעדים אמיצים ליציאה מהסבך הזה, ליציאה מהקושי הזה. אם זה יצריך שלום עם סוריה, מה טוב. למה לא עושים את השלום גם עם סוריה וגם עם לבנון ומסיימים את העניין הזה? אני חושב, שאם רוצים, האפשרות קיימת. השאלה היא, האם ממשלת ישראל רוצה ומוכנה לעשות כן. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גדעון עזרא.

קריאה:

– – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

טוב, היושב-ראש החליט באופן דמוקרטי.

נסים דהן (ש"ס):

הוא נמצא, הוא נמצא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה שלא עלה בדבריו של סגן השר זה שבעצם הממשלה היום מנסה להלבין שגיאות חמורות וטעויות נוראות של העבר. הרי בסופו של דבר המלחמה הזאת התחילה בשנות ה-70. אנחנו מדברים על מלחמה שנמשכת 20 שנה. אנחנו מדברים על מלחמה שישראל יזמה לפני 20 שנה ונמשכת בשלבים. עכשיו הוא אומר: אבל איך נצא? הרי שונאים אותנו שם, הרי יורים, הרי עושים. ואת המחשבה הפשוטה, שמלחמה שישראל התחילה צריך פשוט לסיים, כבוד סגן השר, לצערי הרב, לא אמר בצורה חד-משמעית. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת יצחק כהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דדי צוקר.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מכיוון שיש פה אחדות דעים בבית הזה, וכמעט כולם – חוץ מהמשלחת שאני אמנה את אנשיה עוד מעט – מסכימים שיש לצאת מייד, ויפה שעה אחת קודם, מדרום-לבנון, אולי נרכיב את המשלחת מאלה שמתנגדים, והם, רב-אלוף אהוד ברק, אלוף אפרים סנה, טר"ש יוסי שריד, אלוף אורי אור, אלוף בנימין בן-אליעזר, אלוף איציק מרדכי וסרן ביבי נתניהו. נרכיב מהם משלחת, כי הם היחידים שמתנגדים כרגע לצאת מדרום-לבנון. ילכו ויסבירו לעם ויסבירו לחיילי צה"ל בדרום-לבנון מדוע – – –

שבח וייס (העבודה):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חשבתי שאתה מציע שהם ישרתו בדרום-לבנון.

יצחק כהן (ש"ס):

לא, ילכו לדרום-לבנון, יעשו שם איזה מסע הסברה בין חיילי צה"ל, בין המח"טים והמג"דים שם, ויסבירו להם מדוע הנוכחות שם כל כך רצויה, כי כל חברי הבית פה מבינים שאין מה לעשות שם, וזו כזו איוולת שישראל פועלת באינטרס משותף עם סוריה. לא נשמע כדבר הזה.

אני מבקש גם מחברי חברי הכנסת להצטרף להצעה להקים ועדת חקירה ממלכתית כדי לחקור את כל אירועי דרום-לבנון. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סאלח סלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבין שמדינת ישראל נכנסה ללבנון על מנת להגן על גבולה הצפוני. כך טענו, לפחות זו היתה הטענה, ואני לא מסכים אתה. להגן מפני מי? מפני אש"ף. בינתיים אש"ף לא נמצא בלבנון ובינתיים יאסר ערפאת, מנהיג אש"ף, נמצא כאן, בעזה, ביריחו, בגדה המערבית, ובכל זאת צה"ל נמצא בלבנון. מה הם עושים שם?

לדעתי, כל הנוכחות של צבא הכיבוש הישראלי בלבנון היא היא העילה להמשך שפיכות הדמים. לא לבנון אשמה בזה, לא סוריה אשמה בזה, אלא המדיניות המעוותת, לדעתי, הבלתי-הגיונית, הלא-מובנת, שבה חושבים שעל-ידי כיבוש ניתן להשיג שלום ועל-ידי כיבוש ניתן להשיג הגנה, כשהכיבוש עצמו מהווה עילה למלחמה ולשפיכות הדמים.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. לפני שנעבור להצבעה, לסגן השר מיכאל איתן יש הערה. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת יצחק כהן, אני ביקשתי את זכות הדיבור על מנת להעיר ולומר, דווקא כמי שדוגל בעמדתך, דברים שגם אמרתי, אבל אני חייב להדגיש אותם: אני לא חושב שיש מקום ליצור חיץ בין הבית הזה לבין חיילי צה"ל, לבין אחריות הדרג המדיני.

חיילי צה"ל נמצאים שם, ואני אמרתי ואני אומר: כולנו מאוחדים בדעה שאנחנו עומדים מאחוריהם, שהם משרתים את החלטות הממשלה, גם אם חלק מאתנו לא מסכים להן, אבל לבוא ולומר כאן – אני בטוח שלא התכוונת לזה, אבל עלול היה להשתמע כך מדבריך – שכאילו חיילי צה"ל נמצאים שם והם לא מבינים בדיוק מה הם עושים שם, אני חושב שזה לא נכון. חיילי צה"ל נמצאים שם, וגם שם יש דעות שונות, אבל הם יודעים שהם נמצאים שם כצבא של מדינה דמוקרטית, של בית שבו יש אנשים שסוברים כך או אחרת.

כולנו נלחמים על מנת לעשות את הטוב ביותר. לפעמים חלק מאתנו עושים שגיאות; הרוב קובע. להציג את הדברים כפי שעלול היה להשתמע מדבריך – אני פשוט ביקשתי להבהיר את הדברים. אני מקווה שעשיתי את זה גם בשמך.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה.

קריאה:

— — —

היו"ר ס' סלים:

כפי שהבנתי, ההצעה היא להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

חיים רמון (העבודה):

אני ביקשתי דיון במליאה.

היו"ר ס' סלים:

קודם נצביע מי בעד העברת הנושא לוועדת חוץ וביטחון.

נסים דהן (ש"ס):

אפשר להעביר הצעה אחת לוועדה ואחת למליאה. יש פה דוברים די הצורך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר להגיד שבעד זה בעד העברה למליאה — — —

חיים רמון (העבודה):

בעד זה בעד העברה למליאה, ונגד זה להעביר לוועדה.

היו"ר ס' סלים:

אנחנו נצביע. בעד – מליאה, נגד – ועדה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

תצביעו נגד.

חגי מירום (העבודה):

למה נגד? שידונו ותדוני גם את.

חיים רמון (העבודה):

בוועדת החוץ והביטחון אין לזה משמעות, אנחנו דנים בכך באופן קבוע כל הזמן.

חגי מירום (העבודה):

היא יודעת.

חיים רמון (העבודה):

לא, אני בטוח שהיא לא יודעת – – –

היו"ר ס' סלים:

ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 18

נגד – 5

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

האופוזיציה מנהלת את המדינה.

היו"ר ס' סלים:

18 בעד, חמישה נגד, אין נמנעים. אני מבקש להוסיף את הצבעתי לפרוטוקול. לפי התוצאות יתקיים דיון במליאה.

התבטאויות אנטישמיות של חבר פרלמנט רוסי

יו"ר ס' סלים:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הנושא הבא הוא: התבטאויות אנטישמיות של חבר הפרלמנט הרוסי – מאת קבוצת חברי כנסת. הוחלט לקיים דיון על-פי סעיף 86(א) לתקנון הכנסת. יפתח את הדיון חבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה.

חברי הכנסת, מי שלא אישר את השתתפותו בדיון לא יוכל לדבר.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

זו היתה הצעה דחופה לסדר-היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן, אבל הפכו את הנושא לדיון.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשבוע שעבר ציינה הכנסת 60 שנה ל"ליל הבדולח", לילה שבו הנאצים הגרמנים הרגו יהודים, שרפו בתי-כנסת והשמידו רכוש יהודי. במקריות מזעזעת, באותו יום נודע לנו, שחבר בפרלמנט של רוסיה הדמוקרטית קרא לרצח העם היהודי.

ההיסטוריונים של השואה, באלפי הספרים שנכתבו על הנושא, בדעות ובתיאוריות השונות שהושמעו על הסיבות והגורמים שהובילו לרצח עם כה מסיבי ומאורגן – כל ההיסטוריונים תמימי דעים, שהיתה זו האנטישמיות המודרנית שהתפתחה בגרמניה ובצרפת, בסוף המאה ה-19, שהכינה את הקרקע והבשילה את הנחרצות של הנאצים למחות את העם היהודי מעל פני האדמה.

החוקרים מפרשים את עומק השנאה ליהודים בצורות שונות. יש כאלה שטוענים, שמעל ומעבר לשנאת היהודים, בכמה חברות אירופיות, בתחילת המאה, הפכה האנטישמיות לייצוג קריטי של הבסיס התרבותי. יש תיאוריות המסבירות את התופעה המדהימה של האנטישמיות שנוגעות באספקטים פוליטיים, פסיכולוגיים ומוסריים. הגדרות אחרות מציגות את האנטישמיות כפסיכותרפיה קולקטיבית וכהפרעה נפשית מסוג פוליטי. הפילוסוף הצרפתי ז'אן-פול סארטר חשב אפילו שהאנטישמיות מביעה פחד מפני החיים. אחרים כתבו שבבסיס האנטישמיות עומדות התיאוריות על הגזע של הפאשיזם האירופי.

אחרי השואה, לפחות במשך תקופה של שלושה עשורים, כל תופעה של אנטישמיות גונתה בתוקף בכל החברות הנאורות הדמוקרטיות. בכמה מדינות באירופה האנטישמיות הוצאה מחוץ לחוק בחקיקה מחמירה. בשנים האחרונות צצו קבוצות של נאו-נאצים אנטישמים ומכחישי השואה באירופה ובצפון-אמריקה. אבל בעולם המערבי עדיין מדובר על קבוצות שוליות שהשפעתן על דעת הקהל איננה מרובה. לא כך המצב ברוסיה ובמדינות אחרות של חבר העמים.

אני רוצה להביא לתשומת לבם של חברי הכנסת, שעדיין לא שמעו על מה ולמה קמה פתאום המהומה על האנטישמיות ברוסיה, כמה עובדות. לא מזמן, לפני שבועות מספר, חבר הדומא מהמפלגה הקומוניסטית, ששמו אלברט מקאשוב, בעצם קרא בפומבי לרצח עם. הוא אמר: צריך לשלוח את היהודים לקבר. רק לפני כמה ימים, בריאיון שהוא נתן לעיתון האיטלקי "לה-סטאמפה", הוא גם דרש "קוואטה", היטל, הגבלה, על יהודים בשירות הציבורי. הדומא – הפרלמנט הרוסי – סירב לגנות את מקאשוב.

עוד עובדה – בשיח הציבורי כינוי הגנאי ליהודים "ז'יד" פתאום נהיה כמעט לנורמה. ואני רוצה להדגיש שאין הרבה מלים מעליבות יותר בשפה הרוסית מהמלה "ז'יד".

כל זה התרחש על רקע של התקפות גלויות על יהודים, על כך שכל הבנקים בידיהם, שכלי התקשורת בידיהם, ושגם השלטון כולו בידי היהודים.

נוסף על כך, כבר כמה שנים חוזרים ונשמעים המיתוסים על חלקם המכריע של היהודים במהפכה של 1917, באסון של המשטר הקומוניסטי ובבעיות הכלכליות של היום. המצב הכלכלי הקטסטרופלי, במיוחד נפילת הרובל וקריסת הבנקים ב-17 באוגוסט השנה – הכול באשמת היהודים. שלא כבעבר, שמעתי במו אזני, בשיחות טלפוניות עם ידידים וחברי דומא במוסקבה, יש פחד מפני פוגרומים ושפיכת דם. ורק היום דווח בעיתון "הארץ", שהיתה קנוניה לרצוח את בוריס ברזובסקי, אחד מאלי ההון היהודים ומאשי הציבור המפורסמים ברוסיה.

במשך יותר מ-30 שנה התחולל תחת המשטר הקומוניסטי מסע רב-ממדים של אנטישמיות תחת המסווה של אנטי-ציונות. מי שביקר בברית-המועצות בימים ההם יכול היה למצוא בכל שדה-תעופה, בשפות רבות, ספרונים שתוכנם העיקרי היה גילוי הסכנה והרשע שטמונים בציונות. מאז קריסתה של ברית-המועצות לפני כעשר שנים, ה"גלסנוסט", הפתיחות החדשה, התירה לכל מאן דבעי להפיץ עיתונים וחברות שתוכנם אנטישמיות, שכמותם לא ניתן למצוא בשום משטר מודרני דמוקרטי – מ"הפרוטוקולים של זקני ציון" עד ל"מיין קאמפף". נוסף על כך התפרסמו רשימות ארוכות של שמות יהודים שהיו אחראים, כביכול, למהפכה הקומוניסטית ולכל תחלואיה. את החומר האנטישמי הזה אפשר למצוא ברחובות ובכיכרות בערים הגדולות ברוסיה.

בשבוע שעבר הכנסת כבר גינתה התופעה הזאת, כל התופעות שהזכרתי כאן. ואין ספק שבדיון שנשמע בעוד זמן קצר יהיו עוד גינויים וקריאות למשטר, לנשיא רוסיה, לראש הממשלה ולדומא לגנות בכל תוקף את התופעה.

אבל, אני רוצה לציין, שיש בכל זאת קרן אור במה שקרה לאחרונה. אני רוצה לציין, שחלה התפתחות חיובית בתודעה הציבורית ברוסיה במה שנוגע לאנטישמיות. בפעם הראשונה מאז קום רוסיה החדשה, ואולי בפעם הראשונה בתקופתנו, נושא האנטישמיות הועלה לוויכוח ציבורי רב-ממדים בשלוש רשתות הטלוויזיה ברוסיה.

כמי שעקב אחרי הצמיחה של האנטישמיות החדשה, אני יכול להגיד בוודאות, שמה שקרה בימים האחרונים גובל במין קתרזיס – תהליך של זיקוק עמדות, דיון נוקב והתייחסות רחבה וגלויה, שהתאחזה לבוא.

בפעם הראשונה בתקופתנו שמע רוב העם ברוסיה מפי אנשי ציבור, אנשי רוח ופרשנים, שאנטישמיות היא נושא שהוא טבו בכל חברה מודרנית ודמוקרטית. הידע הפשוט הזה והמאוד חשוב הזה הגיע הפעם לתודעה של מיליונים בכל רחבי רוסיה.

למרות העובדה שהדומא לא מצא אומץ לגנות את מקאשוב והסתפק לפני כמה ימים בהצבעה על הצעה לסדר מאוד מינורית, נתנו שלוש רשתות הטלוויזיה הזדמנויות לאנשי ציבור לגנות בתוקף את שנאת היהודים. אני מדגיש שזו הפעם הראשונה שהדבר הזה קרה, וזה חשוב מאוד. לכן אני מברך על ההתפתחות החשובה הזאת, ואני מקווה שזו התחלת המלחמה נגד שנאת היהודים בתקופתנו, במדינה חשובה זו, בחלק חשוב של התבל, שעד כה התעלם לגמרי מחומרת המצב.

אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שרוסיה פתחה – דווקא בגלל המהומה ודווקא בגלל התקריות האנטישמיות, דווקא בשבוע הזה רוסיה פתחה דף חדש בתולדותיה ועשתה עוד צעד להצטרפותה לעולם הנאור הדמוקרטי, שבו האנטישמיות, תופעת הגזענות הנוראה הזאת, היא טבו מוחלט. אני מקווה שבסופו של דבר יבינו גם מיליוני הרוסים בכל רחבי רוסיה, שזה לטובת רוסיה, לטובת הדמוקרטיה הרוסית, לטובת התפתחות החברה הרוסית, להתייחס למצב הזה ולשנאה הזו ברצינות. אני מודה לך.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. אחריה – חבר הכנסת יצחק וקנין. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס. אחריו – עמנואל זיסמן.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אני מברכת אותך על התפקיד החדש שלך. אולי אפשר לקבל יותר משלוש דקות וחצי?

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לצערי, לא האמנתי שהנושא שאנחנו דנים בו, שאנטישמיות יכולה להיות במדינה כמו רוסיה; לא האמנתי שנמצא את עצמנו במצב שבו אנחנו מצויים היום.

אני רוצה לחזור בקצרה על תאריכים מאוד משמעותיים ועל התבטאויות שלא ייאמנו. כשהייתי ברוסיה והייתה התבטאות כזו, אמרו שתמיד יש איזה קיצוני שאולי רודף פרסום ולכן הוא התבטא בצורה כזאת. אבל, לשמוע לאחר מכן שבפרלמנט, בדומא הרוסי, הוא לא קיבל שום גינוי על כך, זה מפליא.

את ריכוז החומר קיבלתי מלשכת הקשר: "ב-4 באוקטובר, בעת הפגנת מתנגדי המשטר הנוכחי במוסקבה, קרא גנרל מקאשוב לטיהור של העם הרוסי מיהודים" והוא אמר: "הגיע הזמן להיטהר מהז'ידים – היהודונים – אשר התבצרו בתפקידיהם". "כל הז'ידים – היהודונים – לקבר"; כך אמר חבר פרלמנט.

ב-7 באוקטובר, בעת הפגנה דומה בסמרה, תיאר מקאשוב את ה"רעש" אשר התעורר בעקבות ההתבטאויות לעיל והאיומים המגיעים לאוזניו בשל כך וסיכם באומרו את המלים הבאות: "אל תדאגו, לפני שאני 'אגמור'" – כאילו אגמור את הקריירה שלי – "אקח אתי לקבר לפחות עשרה ז'ידים – – –".

בשל העובדה שהגנרל מקאשוב הינו חבר בבית התחתון בדומא הממלכתי והוא נהנה מחסינות פרלמנטרית, יזמו כמה חברי פרלמנט הצעת גינוי, ולא גינוי חריף חלילה. הצעת הגינוי היתה אמורה להתקבל, וכל בר-דעת היה אומר שזה ברור שיגנו אמירה מסוג זה, כשאומרים "כל היהודים לקבר". בעקבות זאת היתה אמורה להיות הצבעה, וב-4 בנובמבר עלתה הצעת ההחלטה על הגינוי של גנרל מקאשוב בדומא. זה ממש מדהים וזה מצמרר וצריך לעורר דאגה בלתי רגילה, אך ההצעה לגנות אותו על דבריו נפלה בהצבעה. פשוט לא ייאמן, אבל זה המצב לאשורו.

יתירה מזו, ולדימיר ז'ירינבסקי צידד בעמדת מקאשוב ואמר: "הוא לא נוסע לחופשה באיים הקריביים, והיהודים עושים זאת. הם עשירים, אז הם זוכים לפיצוי על הסבל שלהם. היהודים מוכשרים מאוד, אך צריך להתייחס לכשרון הזה בזהירות, מפני שהם עלולים לנצלנו – –".

המפלגה הקומוניסטית בראשות זיוגנוב דרשה להסיר את הצעת הגינוי בטענה שיש לנסח הצעה כללית. מקאשוב עצמו טען, שהוא איננו אנטישמי, אלא רק "נאבק נגד הציונות שפניה האמיתיים כבר נחשפו".

בריאיון טלוויזיוני אמר אותו מקאשוב: "תוצאות ההצבעה בדומא" – וכאן אני רואה את הסכנה הכל-כך גדולה – "מבהירות היטב, כי כל יפי הנפש מבינים מה טוב לעתידם הפוליטי". זאת אומרת, שהיום אם אתה אנטישמי ברוסיה, אם אתה עומד בראש חוצות ואומר שצריך להרוג את היהודים, הסיכוי שלך להיבחר עוד הפעם פשוט עולה. זה המצב לאשורו, ואני לא מציעה שנייפה את זה.

לפני חודש הייתי ברוסיה, ואני רוצה להראות לכם פרוספקטים ששלחו לנו לגבי סוגים של צלבי קרס. עשרות אלפים מהכרזות האלה נמצאות ברחובות ובכל מקום. כשהייתי ברוסיה שמעתי עיתונאית שמספרת ככה: ישבתי באוטובוס וקראתי ספר. אמרו לי: חתיכת יהודייה, מה את בכלל עושה פה, תסתלקי מרוסיה. שמעתי את זה ושאלתי אותה: אז מה באמת את עושה פה, וחוז' מזה איך ידעו שאת יהודייה? והיא אמרה לי: מה, את לא רואה שאני יהודייה? אנחנו, שגדלנו בארץ, לא יודעים להבחין. אני נמצאת בחוץ-לארץ, האם אני יודעת מי יהודי ומי לא יהודי? העיתונאית אמרה, שמפני שהיא נראית יהודייה, אלה המלים שאמרו לה.

היו"ר ס' סלים:

איך היא נראית יהודייה, אפשר להבין?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היא נראית כמו נעמי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

בכל אופן, אני חושבת שאנחנו צריכים לצאת בהחלטה מאוד חריפה. גם יושב-ראש הכנסת וגם אני פנינו ליושב-ראש הפרלמנט, שדרך אגב, הצביע בעד הגינוי של ההתבטאויות האנטישמיות, שיש לפעול בנחישות נגד המגמה הזאת, המתבססת ברוסיה, והפרלמנט בוודאי צריך להיות חלק מהפעולה.

אמרתי לשגריר הרוסי, שאם לא נראה שיש גינוי משמעותי מצד הנשיא וראש הממשלה ואם לא יהיה דיון חוזר בניסיון לשכנע את חברי הפרלמנט שזה לא ייתכן כך, אנחנו נפעל בפרלמנטים ברחבי תבל, כדי שהגינוי יהיה לא רק שלנו, אלא של פרלמנטים מכל רחבי תבל. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. אני מודיע על סגירת ההרשמה לדין הזה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יצחק וקנין. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, גל אנטישמיות חדש שוטף וגואה ברוסיה. שלטונו של ילצין, אשר אינו מצליח להוביל ליציבות כלכלית ומדינית, ולהוביל אחריו את העם ולגייס תמיכה עולמית רחבה, לא הצליח, ואולי לא רצה להצליח, בגיוס רוב בדומא לגינוי מקאשוב.

"לטהר את העם הרוסי מהיהודונים אשר התבצרו בתפקידיהם"; "כל הז'ידים – היהודים – לקבר" – קרא מקאשוב בהפגנת המונים. טיהור יהודונים, ז'ידים, וקבר – אלה ביטויים שמעלים מייד אסוציאציות שלא מעולם הדמיון, לא מעולם הקולנוע, אלא מאירופה הלא-רחוקה.

האבטלה הגואה, המחסור במוצרי צריכה והתסיסה החברתית, ואפילו הגדרת השלטון כדמוקרטי, יוצרים תסריט מוכר מאוד.

רבות שאלו ושואלים: כיצד זה העולם שתק? כיצד זה שגל הנחשול הזה הציף ושטף ללא מעצורים?

כשהכלכלה מתמוטטת, כשאין חשמל בערים הגדולות, כשנתיבי הרכבות סגורים כבר חודשים, העם, ולא משנה איזה עם, זקוק למנהיג. הקולנוע הגרמני הסוריאליסטי ייצר סרטים אליטיסטיים לשכבות המשכילות, והשריש בעם את האכזריות ואת האנטישמיות. הקריקטורות התפרסמו בעיתונים, סרטי התעמולה הופקו ושודרו ללא הפסקה. אך לא נשמע כל קול מוחה.

חובתנו כיום, לשמע כל ציוץ אנטישמי, לשאוג ולהתריע כנגדו. חובתנו להעלות על סדר-היום העולמי כי האנטישמיות היהודית אינה מושג ארכאי, "היהודי זיס" אינו סרט ארכיון. הדיו עולים ונשמעים היום מפי צעירים ניאוו-נאצים, מפי פוליטיקאים הנהנים מחסינות השלטון. אין מדובר באמירות תיאורטיות. אין מדובר בהכפשות קולקטיביות מילוליות ללא ביטוי מעשי ממשי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני חודשים מספר ניסה ארגון "הארים השמימים" להצית בית-כנסת במוסקבה. שעות מספר קודם פוצץ בית-הכנסת של חב"ד במוסקבה. ברוסיה אין כל חוק האוסר על פעילות ניאוו-נאצית או פאשיסטית. רק פורעי חוק פליליים אמורים לעמוד לדין ולהיענש, כאשר בפועל לית דין ולית דיין גם בנושאים הפליליים וגם בנושאים מוסריים וחברתיים.

הדומא חייב להוציא הודעת גינוי רשמית חד-משמעית, שבה מוקיעים חברה אמירות אנטישמיות והאשמות על רקע לאומי.

מצבה הכלכלי של רוסיה, או הכרזתו של מקאשוב כבלתי שפוי, אינם פוטרים מעשיית צדק משפטי למען יראו וייראו ברוסיה, בגרמניה ובעולם. פוליטיקאי או מפלגה אשר ינסו לצבור כוח אלקטורלי על-ידי אנטישמיות והסתה יוקעו מייד.

אם הדומא אינו מגנה ומוקיע את מקאשוב ודומהו באופן עצמאי, ישראל, כמדינה עצמאית חזקה ובעלת קשרים בין-לאומיים, תפעיל את העולם על מנת לכוף אותו להתנצל ולהתפטר.

התשובה האמיתית לכל ההתקפות המדיניות והשלטוניות היא השיבה לארצנו. מי ייתן ויקוים בנו הפסוק "וקבץ פזורינו מבין הגויים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ". תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

שבח וייס (העבודה):

חברי היושב-ראש, חברי הכנסת, בפעם הראשונה אני משתתף בדיון כשאתה מנהל את הישיבה. אני רוצה שוב לברך אותך מקרב לב, וגם אם מותר לי, בתור אחד הוותיקים כאן, לומר שמרגש עליך היטב שכבר ניהלת הרבה ישיבות. אני יודע שהיית ראש מועצה והתנסית בחוויית האנסמבל. אני מאחל לך מכל לבי הצלחה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

חברים יקרים, אני ניגש לעניין הזה גם בגישה רגשית. לי קשה להשתלח באופן גורף והיסטורי ברוסיה ובעם הרוסי. יש לי קושי, והקושי הוא חלק מהביוגרפיה שלי.

ב-12 באוגוסט 1944, כשאני ומשפחתי היינו במרתף עלוב וטחוב, אחרי שלוש שנים של סבל נורא, ושמענו כבר ימים אחדים לפני התאריך הזה קולות רעם ונפץ – לימים הסתבר לנו שהיו אלה "קטיושות" – הסייר הראשון שהופיע ועמד קרוב מאוד לצוהר הקטן של המרתף העלוב והטחוב שבו אנחנו שכבנו, היה סייר של הצבא האדום. בשבילי ובשביל הרבה מאוד יהודים הצבא האדום היה צבא הישע.

אנחנו גם יודעים איזה חלק חשוב נטל העם היהודי במאבק נגד הנאצים. אלפי מאירים, רבבות, אולי מאות אלפי חיילים וגנרלים, והיו גם כאלה שזכו לאות היוקרתי של גרוי סובייצקבה סויוז, גיבור ברית-המועצות. אני גם מודע לאנטישמיות הנוראה שהיתה בימי סטלין, שהגיעה לתהומה במשפט הרופאים. כלומר, יש לנו כאן יחס רגשי אמביוולנטי.

מה שנכון הוא, שבתקופת המשטר הקומוניסטי הם היו ממונים על הכפתורים. הם החליטו מתי תהיה אנטישמיות מותרת ומתי לא, ואחר כך הם תרגמו אותה דרך לאנטי-ציונות ואנטי-ישראליות. זו פשוט הערה רגשית.

בנושא עצמו, כל מה שנאמר כאן על-ידי חברי חבר הכנסת צבי ויינברג וחברים אחרים, זה נכון. יש שם תופעה עממית קשה, שדווקא בעידן הדמוקרטי נאחזת בדמוקרטיה כדי לתת פורקן ולהשתולל. כלומר, חופש הביטוי מנוצל לחופש השיסוי והבידוי והגינוי, כפי שראינו בהופעה הקטלנית של הגנרל חבר הדומא ותופעות אחרות.

התשובה שאנחנו נותנים כפרלמנט של מדינה חופשית היא תשובה נכונה. דיון כאן, גינוי, קריאה לשגריר, פנייה לנשיא. הנשיא ילצין פרסם דרך השגריר הודעה מאוד חשובה נגד האנטישמיות. אני לא זיהיתי התנהגות אנטישמית בנשיא ילצין עצמו, זה הרושם שלי, וגם שימוש בדעת הקהל העולמית. כי מי שרוצה להצטרף למשפחה הדמוקרטית חייב ללחום נגד גזענות ואנטישמיות ושנאת זרים, ובכל התופעות האלה שגם אנחנו מחויבים בהן פה בבית הזה.

עם זאת, אני אומר משהו מאוד בנאלי. ליהודים יש זכות בכל מקום לחיות ככל האזרחים בצורה חופשית, כמו שמדינת ישראל צריכה להעניק זכות דומה לחלוטין לכל אזרחיה. אבל יש להם כאן גם בית, ובצוק העתים שיזכרו את זה, שיבואו הביתה. כל עוד הם יהיו שם, ניאבק בכל לבנו למען זכויותיהם, ובמקביל נקרא להם לבוא הביתה. אם הם מרגישים שזה הר געש, שלא יתמידו בתסביך ההיסטורי שלנו, של חיים לרגלי הוויזוב. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש חבר הכנסת סלים, אני מאחל לך הצלחה. אבל, לפי דעתי, העובדה שאתה סגן יושב-ראש הכנסת היא גם אירוע היסטורי מבחינת מדינת ישראל. לכן אני מאחל לך הצלחה מלאה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חברי הכנסת, אני תמים דעים עם העובדות כפי שהוצגו על-ידי חבר הכנסת ויינברג, שיזם את הדיון. אני גם תמים דעים עם דברי חברת הכנסת נעמי בלומנטל, ואני לא רוצה להוסיף עוד כמה פרטים שרשומים אצלי. אני רוצה להתרכז בניתוח ובהצעות.

לפי דעתי, היחסים שלנו עם רוסיה מורכבים, מסובכים ומיוחדים במינם. הניסיונות שנעשו בקדנציה הזאת לשפר את היחסים, להדק את היחסים, להביא לידי שיתוף פעולה; גם הניסיונות שנעשו על-ידי מנהיגי ישראל בעלייה, ובראש ובראשונה השר שרנסקי, לפי דעתי לא הוכתרו בהצלחה.

אין לי שום דבר נגד המאמצים שהם השקיעו. אתה פותח את העיתון, אתה לא רק קורא על כך שהפרלמנט הרוסי מסרב לגנות גנרל בדימוס, קומוניסט, אנטישמי, והוא לא היחיד.

לפני כמה חודשים, במקום חברי הכנסת חגי מירום וקליינר, הייתי בוועידה בין-פרלמנטרית של אונסק"ו בברצלונה – עיר יפהפייה, חבר הכנסת שלמה בן-עמי. אני ישבתי לא רחוק ממטורף, שכולם סגדו לו והסתובבו סביבו, והייתי היחיד אולי שלא ניגש ללחוץ לו את היד – היה לי גם רצון בשלב מסוים, אבל אני יודע לרסן את עצמי, לירוק לו בפרצוף – ז'ירינבסקי, שיש לו דם יהודי. הוא היה מועמד לעלייה לישראל, אבל שינה את דעתו. אבל היחסים שלנו הם לא רק בתחום הזה.

היו"ר ס' סלים:

מה, הוא יהודי?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבא שלו יהודי, הוא היה רשום לעלייה, והיום הוא אחד מהשונאים והמסיתים הגדולים ביותר נגד יהודים, לא רק בפרלמנט וברוסיה, אלא בכל העולם.

אתה פותח את העיתון של אתמול ואתה רואה, שרוסיה זאת, שאין לה מספיק דלק לחימום ומזון להאכיל את המוני רוסיה בחורף הקרוב – ואני לא מאמין שאתם תעשו את מה שאנחנו עשינו לפני שנתיים, הקמנו ועד ציבורי לעזרה לעם הבולגרי בנושאים דומים. רוסיה זאת שולחת שרים לספק נשק ותחמושת לסוריה ולמצרים – זאת הכותרת שראיתי אתמול והיום בעיתונים. כלומר, רוסיה זו היא לא רק בלתי יציבה, אלא היא הופכת למדינה מסוכנת. רוסיה זו, עד היום הזה אין לנו ראיות של ממש, וגם שרנסקי לא יכול להוכיח זאת, שהיא הפסיקה לספק חומרים בלתי קונבנציונליים לאירן במאמץ שהיא משקיעה להפוך למדינה גרעינית, שתסכן לא רק את האזור הזה, אלא גם את רוסיה ואת כל העולם. ואני מתפלא על כך.

שמעתי את הדברים של חבר הכנסת ויינברג, ואני מסכים אתו, שמעתי את הדברים של האחרים – אבל הכנסת הזאת לא יכולה להסתפק בכך שהיא דורשת גינוי, שהיא דורשת הוקעה, שהיא דורשת התנצלות. הנשיא ילצין גינה. היא צריכה, לפי דעתי, לדרוש מממשלת ישראל ומשר החוץ – חבל ששר החוץ לא נמצא כאן. אם הוא מטפל בקידום הסדר הקבע עם הפלסטינים אני סולח לו, אבל אם הוא לא מטפל בזה עכשיו – מדינת ישראל לא יכולה לעבור על כך לסדר-היום, כשרוסיה שוב הופכת למדינה ששואפת לספק יצרים וצרכים מיליטריסטיים ולא יכולה להתגבר על האנטישמיות.

אני מוסיף את תקוותי ואת אמונותי, שיהודי רוסיה שעדיין נשארו שם יבינו, שאין מקלט בטוח יותר ממדינת ישראל. בשביל זה אנחנו צריכים לשפר את התנאים הכלכליים והחברתיים והרוחניים, כדי שנוכל לקלוט אותם טוב יותר מאשר בעבר.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, ואחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל בברכות ליושב-ראש; לאחל לך הצלחה, וגם קצת להביע השתאות על כך שבנושא כאוב כל כך אין שום שר של הממשלה הזאת. זה מראה כמה שהנושא הזה קרוב ללבם, או כמה שהוא רחוק מלבם.

אני אתחיל בעניין ואומר, שההתבטאויות הנלוזות, הגזעניות, של אותו גנרל וחבר הדומא ברוסיה, אלברט מקאשוב, שיהיה שמו אשר יהיה, בשבילי הוא איקס, כל גזען הוא איקס, לכל גזען אין שם, נגד יהודים או נגד כל בני עם אחר, ועוד יותר חמור – העדר התגובה ההולמת והממשית עליהן, כמו כל ביטוי של גזענות כלפי יהודי, ערבי או בן כל עם אחר, הראוי לגינוי. ראויים לגינוי, בלי אבל, ביטויים נפשעים כאלה.

אותו גזען מוסיף, תקשיבו: הרוב קם להשיב מלחמה נגד המיעוט. זה מזכיר לי משהו. מותר לי. יש לי גם זיכרונות. ייתכן שגזענים הם בלתי שפויים, אך גם חוסר שפיותם הופך בדרך כלל לדרך, לאידיאולוגיה נציונליסטית, אנטי-דמוקרטית, ולתפיסה שלפיה לעם מסוים יש זכות לחיים, בעוד העם האחר או העמים האחרים אינם זכאים לכך.

קריאות כגון אלה, לטהר עם מיהודים, או לטהר עם מערבים, או כל עם אחר, או מוות ליהודים, או מוות לערבים, או כל היהודים לקבר, או יהודי טוב או ערבי טוב הוא יהודי מת או ערבי מת, ראויים שייעשה הכול כדי למנוע אותן ולקבור אותן בעודן באיבן.

כבוד היושב-ראש, אלברט מקאשוב, אמירתו העובדתית, שבישראל חיים 6 מיליוני איש, שמהם מיליון ערבים, אולם אין אף שר ערבי, כדבריו, אינה נותנת לו, ואני לא אתן לו, ואני לא רוצה לתת לו שום לגיטימציה להשתמש בי כדי להביע את הגזענות שלו. אף שגם כאן יש פשלות, אינני רוצה שינצל את

הפשלות ואת המדיניות הלא-דמוקרטית והלא-שוויונית בישראל כלפי האוכלוסייה הערבית כבסיס ליריית חצים גזעניים מורעלים כנגד בני העם היהודי ברוסיה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לקרוא לכל חברי הכנסת, בואו ניטול קורה מבין עינינו כדי לא לתת לגזענים תירוצים ובסיסי ירייה של חצים נלוצים, מלולכים, מורעלים כאלה, של הגנרל אלברט מקאשוב. אותו איקס שאין לו שם הוא גזען, זה שמו. בואו לא ניתן לגזענים למיניהם במה בכל הפרלמנטים בעולם.

אדוני היושב-ראש, המלחמה כנגד הגזענות חייבת להיות אוניברסלית, בכל מקום, בכל עת, עד לשירושה של תופעה חולנית מכוורת ז.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, אחריו – חבר הכנסת חגי מירום.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, הזדמן לי לברך אותך, ואני חוזר ומברך אותך שתצליח בתפקיד שנטלת על עצמך, ואתה מוכיח שאתה מסוגל לכך באופן יוצא מן הכלל.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חברי הכנסת, עליתי כדי לזעוק וכדי להזעיק; לזעוק על דברי הבלע האנטישמיים, הגסים, הברוטליים, המסוכנים, של אותו מקאשוב, אותו אומלל, גנרל בדימוס, שבדאי המיט על עצמו בוש וכלימה, בכך שהוכיח לרוסיה ולעולם, שעדיין יש גרעין אנטישמי גדול ברוסיה, ולהזעיק את דעת הקהל, דעת הקהל המתקדמת, הנאורה, הדמוקרטית, שהיא חזקה מאוד בארץ ובעולם כולו.

הכרזתו הנוראה, שיש ללחום ביהודים, לגרש אותם ואף להרוג אותם, היא דבר כל כך נורא, שאתה מזדעזע שזה היה יכול לקרות במדינה בת 150 מיליון איש, שרק עד לפני זמן קצר היתה מעצמת על, שטענה למנהיגות העולם.

היתה לי הזכות לשמוע את גורבצ'וב באוניברסיטת בר-אילן לפני שש-שבע שנים, בהרצאה שבה הוא הביע צער וחרטה על 70 שנות הקומוניזם שבהם נרמסה הדת וניתן מקום לגזענות. הוא זה שאמר

בנוכחותי ובנוכחות עוד 2,000 מוזמנים, פרופסורים, סטודנטים ואחרים, שללא מוסר יאבד העולם את זכות קיומו. אני רוצה לקוות, שדברים אלו של גורבצ'וב ושל רבים כמותו אכן יהיו המסר האמיתי של השלטון הקומוניסטי היום.

נכון, ילצין כנשיא מגלה חולשה, יש משבר כלכלי, יש משבר חברתי, ומפרשים הפרשנים למיניהם, שזה מסביר את התנהגותו של אותו מקאשוב.

מכאן ועל במה זו, בשם הקבוצה הפרלמנטרית שלנו למלחמה באנטישמיות ובשנאת זרים אני רוצה לומר לפרשנים למיניהם ולחברי הדומא שלא היה להם האומץ לגנות את האנטישמי, הגזען הזה, כי זה לא הוסיף כבוד לדומא ולרוסיה כאשר אמרו וגיבו בסך הכול התבטאויות נגד קבוצות אתניות. להתבטאות כלפי היהודים יש שם, אפשר היה לומר אנטישמיות, אפשר היה לומר גזענות. העובדה שהפרלמנט הרוסי חשש לגנות בפה מלא ובפומבי ובזמן הראוי ובעוצמה הראויה, איננה מוסיפה כבוד למאמצי רוסיה להימנות עם המדינות הדמוקרטיות בימינו.

ניסיונו של מקאשוב להבדיל בין אנטישמיות לאנטי-ציונות מעיד עד כמה בור האיש. כבר ניסו לפניך, מקאשוב, ומנסים וינסו אחרים. הציונות היא תמצית לבה של היהדות היום. כבר ניסו באו"ם ב-1975 לתאר את הציונות כגזענות, ובבושת פנים חזר בו האו"ם והודה שטעה. היהדות והציונות הן שתי מהויות נצחיות הקשורות במקום וברוח – רוח הנבואה היהודית הנפלאה, הנצחית, שנתנה לעולם את המוסר, את הצדק החברתי, את כל הטוב והנעלה שבזכויות האדם.

אני קורא מכאן לראש הפרלמנט הרוסי להתעשת ולהביא לגיבוי ברור של דברי מקאשוב ולהעביר חוק נגד גזענות ואנטישמיות. ברוך השם, הרבה מדינות עשו זאת בשנים האחרונות, באירופה ומחוץ לאירופה, וראוי לה לרוסיה – אם היא רוצה לתפוס שוב את מקומה בין המדינות המנהלות את ענייני העולם ואת ענייני אירופה לפחות – לתקן את המעוות הזה, להעביר חוק נגד אנטישמיות, נגד גזענות, חוק נגד הכחשת שואה; ומי כמו רוסיה טעמה את הנאציזם בשיאיו ובשפליו. ואז, בעזרת השם נזכה לכך, שנשמע בדומא בקרוב מאוד דברים יותר צנועים, יותר מפקחים, יותר אמיתיים, יותר אמיצים נגד כל גילוי של גזענות. אי-אפשר להיות מדינת תרבות, מדינה נאורה, עם גזענות ואנטישמיות. זה כבר מובן לכל תלמיד, ודאי שמוכן לשליטים ברמה של ילצין וחבריו. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת חגי מירום. אחריו – לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, גם אני כבר בירכתי אותך להצלחה, ואתה הולך ומצליח.

אני רוצה להתייחס לעניין שלפנינו. טוב עשה חבר הכנסת ויינברג בהעלותו את השאלה הזאת. מדינת ישראל צריכה להיחלץ בכל עת שבה נשמעים צלילים זועתיים מהסוג הזה שהושמעו בדומא,

ברוסיה ובכל מקום אחר. והרי גם בגרמניה, גם באוסטריה, גם בצרפת וגם באיטליה קמות תנועות ונשמעים ביטויים כאלה בפינות רבות בעולם, ועל הכנסת לעמוד בפרץ.

אבל, חברי חברי הכנסת, בבואנו לדון על אנטישמיות המכוונת נגד יהודים ברחבי העולם, הבה באמת לא נשכח ליטול קורה מבין עינינו באשר לאנטישמיות הקיימת בחברתנו, בחברה הישראלית. קריאות כמו "מוות לערבים", כמו "מוות לרוסים" – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

סלח לי, חבר הכנסת חגי מירום, זה לא הוגן לערבב נושא חשוב – – –

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת ויינברג, לא שאלתי אותך ואני מבקש ממך לאפשר לי לומר לך את אשר עם לבי. בעיני יחס מפלה ודיבורי שנאה גם בתוך אותו עם או בין עמים פה בארץ הזאת, הם אנטישמיות מארץ האנטישמיות.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אבל זה לא המקום.

חגי מירום (העבודה):

אני מבקש מהיושב-ראש לאפשר לי לדבר, כי הוא גוזל את זמני.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ויינברג.

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה לומר לך פה, גם אם הדבר יקומם אותך: הארץ הזאת מלאה באנטישמיות אנטי-ערבית. היתה פה מערכת בחירות תחת הכותרת "ביבי טוב ליהודים". ומה היה הדבר שעמד מאחורי העניין הזה? ערבים, אנשים אחרים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

תרשה לי הערה.

חגי מירום (העבודה):

אני לא מרשה לך. אם היושב-ראש מרשה לך, שייתן לך אחר כך.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מחר ברוסיה ישמעו כל האנטישמים – – –

חגי מירום (העבודה):

שישמעו, כי יש דבר כזה בארץ הזאת.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מה שאתה עושה זה אסור.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ויינברג, אני מבקש להפסיק.

חגי מירום (העבודה):

כמו שהכנסת הזאת שמעה על הכרעה על חודם של קולות ערבים.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ויינברג, אתה מפריע.

חגי מירום (העבודה):

אני זוכר את הימים שבהם, פה בארץ הזאת, היו קריאות שאמרו: ההכרעה נפלה על חודם של קולות ערבים. וכי מה זה, לא אנטישמיות אנטי-ערבית? ואנחנו מכירים את תורת הטרנספר של מולדת, שיושבים בבית הזה ולא נפסלים. כאשר אמרו או אומרים: "יודן ראוס" – יהודים החוצה, זו אנטישמיות בוטה וזולה, וכשאומרים "ערבים החוצה מהארץ הזאת", זה בסדר וזה לא פוסל רשימות מלהיות כאן?

אני מכיר הצעות חוק ששוכבות פה על שולחן הכנסת, ולפיהן צריך רוב מיוחד כדי שערבים לא יוכלו להשתתף בהכרעה במקום הזה. עלינו ליטול קורה מבין עינינו. הארץ הזאת יהיה תוקף מוסרי לקריאותיה נגד מה שנעשה בדומא ונגד מה שנעשה בכל מקום – בצדק. אני יהודי, וכשברוסיה אומרים את מה שאומרים, אומרים את זה נגדי. אתה צודק שהעלית את העניין הזה, אבל בואו לא נשכח מה מתרחש בארצנו, פה במיוחד, נגד ערבים, אבל לא רק נגד ערבים.

אני מקווה, שבאמצעות הדיון הזה, שיש בו קריאה מוצדקת למנוע ברוסיה ובאירופה ובאמריקה ובכל מקום אחר ביטויים אנטישמיים נגד יהודים, נדע גם לעצור ולעמוד בפרץ לנוכח ביטויים אנטישמיים נגד ערבים בארצנו. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת אחמד סעד. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, בראשית דברי אני רוצה לברך אותך על תפקידך החדש והחשוב ולאחל לך הצלחה ולהצטרף לכל אלה שמשבחים את דרך ניהול הישיבות על-ידך.

חברי הכנסת, לגזענות אין גבולות ואין אפיון של לאום אחד. גזענות על צורותיה השונות, לרבות אנטישמיות, נפוצה, לכאבנו הגדול, בעולם, בדעות קדומות, לרבות דעות קדומות לאומניות. דעות קדומות גזעניות קיימות גם במדינת ישראל.

אנחנו דנים היום בהתבטאות האנטישמית של חבר הדומא אלברט מקאשוב. אני רוצה לומר, שהמפלגה הקומוניסטית הישראלית שיגרה מכתב למפלגה הקומוניסטית של הפדרציה הרוסית עוד לפני למעלה מחודש ימים ומחתה על ההתבטאויות האנטישמיות האלה ודרשה מהמפלגה הקומוניסטית של רוסיה לגנות ולהוקיע את כל ההתבטאויות האלה, שהוזכרו כאן על-ידי חבר הכנסת ויינברג, בנושא ה"ז'ידים" מה שנקרא, ותוך הדגשה, שהנוסח הזה, שהיה נוסח ידוע לשמצה, של ראשי "המאות השחורות", שנגדם לחמו הבולשביקים, שנגדם לחמו הקומוניסטים, וכל ההתבטאויות האלה הן נזק אדיר למאבקים הדמוקרטיים בתוך רוסיה, ואנחנו, כאנשים שלוחמים בכל מקום בעולם,

קודם כול בישראל, נגד כל ביטוי של גזענות, יוצאים נגד כל ההתבטאויות האלה, הגזעניות והאנטישמיות.

אני רוצה להדגיש, חברי הכנסת, שאנחנו עדים ברוסיה להתפרקות לא רק כלכלית, אלא גם חברתית. יש קבוצות נאו-נאציות ברוסיה, יש שם תעמולה חופשית אנטישמית הרבה יותר רחבה מאשר ההתבטאויות האלה, והשלטון לא נוקף אצבע כדי להוקיע אותה וללחום נגדה.

יש ניסיון לקחת את ההתבטאויות הראויות לכל גיוני האלה כמנוף לאיום על קיומה הלגלי של המפלגה הקומוניסטית, שהיא שם המפלגה שמייצגת את האופוזיציה לשלטונו של ילצין, ולכן אני חושבת שאנחנו צריכים, עם הגיוני החד-משמעי וההוקעה של ההתבטאויות האנטישמיות של הגנרל מקאשוב, גם להוקיע כל ניסיון לעלייה על גל אנטי-קומוניסטי ולקריאה להוצאת המפלגה הקומוניסטית של רוסיה מחוץ לחוק.

המאבק נגד ההתמוטטות הכלכלית פרי התכתיבים של קרן המטבע הבין-לאומית שבוצעו כלשונם על-ידי ילצין ואנשיו הוא מאבק חשוב, מאבק דמוקרטי, מאבק של העובדים, מאבק של אזרחי רוסיה, אבל הוא לא יושג בשיסיו לאומי, הוא לא יושג בהסתה על רקע גזעני ואנטישמי.

אני רוצה לומר, שמי שמנסה להילחם בתוצאות ההרסניות של ההפרטה בהצבעה על הזהות הלאומית של אי-אלה אנשים שיצאו נשכרים מההפרטה ויצאו מתעשרים מההפרטה הזאת, עושה נזק חמור מאוד. הבעיה היא לא ההשתייכות הלאומית, הבעיה היא המדיניות ההרסנית הזאת, שהדיה נמצאים גם בארץ. זו מדיניות שעושה פולחן מההפרטה, שעושה פולחן מהרס השירותים הציבוריים, שעושה פולחן משוק חופשי, שעושה פולחן מהרס כל הרשתות שמגנות על ילדים, על נשים ועל קשישים. ולכן אני חושבת, שגם מי שמוקיע את האנטישמיות הזאת, צריך גם להוקיע את המדיניות שהפכה את רוסיה למדינה עלובה מבחינה כלכלית, אומללה מבחינה חברתית ומדינה שבה יש כל כך הרבה שנאה לאומית.

אני רוצה להצטרף לדברים החשובים שאמר פה חבר הכנסת חגי מירום ולומר, שכל מי שמוקיע התבטאות אנטישמית בארץ אחרת, חייב תמיד גם להסתכל פנימה ולהוקיע כל התבטאות גזענית, כל התבטאות בעלת אופי מפלה בתוך מדינת ישראל, בין בהתבטאות מילולית ובין במדיניות ממשלתית מתוכננת. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת אחמד סעד. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

איתן כבל (העבודה):

מתי נואמים חברי הדומא?

היו"ר ס' סלים:

אחרי זה חבר הכנסת פרופסור בן-עמי.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בתור קומוניסט אני לא רק רוצה לגנות את ההתבטאויות הגזעניות של מקאשוב. לכל אלה החולים כרונית – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יכול לומר כאחרון הקומוניסטים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יש קומוניסטים, אני מבטיח לך, והם מתרבים בכל מקום, גם ברוסיה.

אני רוצה להגיד לכל אלה החולים כרונית בשנאה לקומוניזם, שמקאשוב לא מבטא את הקומוניזם. להיפך, הוא לא נחשב קומוניסט, כי קומוניסטים מחנכים לאחוות עמים, לידידות בין העמים, ונאבקים בגזענות. הייתי שבע שנים בברית-המועצות ואני יודע שהיו יהודים בכל המקומות, ולא שמעתי באוניברסיטה אפילו פעם אחד איזו הסתה תחת השלטון הקומוניסטי נגד היהודים. יש חוק בברית-המועצות, יש חוק נגד הסתה גזענית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא תמיד מי שנמצא במקום מסוים רואה את מה שקורה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה להדגיש, שלגזענות אין תעודת זהות לאומית. זו תופעה שאנחנו רואים בגרמניה, יש גרמנים גזענים, יש רוסים גזענים, יש יהודים גזענים, יש ערבים גזענים, ותמיד הגזענות היתה אמצעי מלוכלך, דמגוגי, כדי להסיח את הדעת, כדי שלא להתמודד עם הבעיות העיקריות בחברה זו או בחברה אחרת.

אנחנו יודעים על גל הגזענות בגרמניה נגד העובדים הזרים בזמן שיש אבטלה גדולה. אנחנו יודעים על הגזענות בתוך ישראל, ודיבר על זה חבר הכנסת חגי מירום. אם אנחנו רוצים לגנות את הגזענות, אין גזענות טהורה וגזענות לא טהורה. צריך לגנות את כל תופעות הגזענות, אם בישראל, אם ברוסיה, אם בסוריה ואם בכל מקום אחר.

לכן אני חושב, שאנחנו בישראל צריכים להסיק את המסקנה, אם לגנות, אם לפנות לדומא – כל זה נכון, אבל מה לגבינו? מה המסקנה בישראל לאור הגזענות והתפשטותה?

בכמה סקרים של ילדים דתיים ולא דתיים דנו פה בתופעת הגזענות נגד הערבים? כמה אנחנו פה, ש-31%, לא רק שלא חושבים שהערבים הם אזרחי המדינה, אלא שאפילו חושבים שצריך לשלול מהם כל זכות דמוקרטית? למה לא מגנים אותם? זה רק בגלל העובדה שאני ערבי? זה אמור לגבי יהודים לפני הערבים.

אם אנחנו רוצים חברה מתוקנת, כולנו צריכים להיאבק בגזענות, כי הגזענות שמתחילה קודם כול נגד עם אחר, אחר כך תשרוף את האחרים, ואנחנו יודעים את זה, איך הגענו בישראל למצב שהגזענים בסוף הרגו ראש ממשלה.

היו"ר ס' סלים:

לסיים, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לכן, אני מצרף את קולי בגנות הגזען הזה, האנטי-קומוניסט הזה. הוא לא קומוניסט. מקאשוב הוא לא קומוניסט. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע. אחריו – חבר הכנסת שלמה בן-עמי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, יש לנו פתגם בערבית שאומר: "ותנהא ען מונקרן ותאתי במתלהי, עארון עלייך אן פעלת עדימון". חבר הכנסת צבי ויינברג, אני רוצה לתרגם לך את הפתגם הזה. הפתגם הזה אומר: אם אתה בא, מטיף נגד תופעה מסוימת, אתה מוחה, מגנה, ואתה פשוט יוצא חוצץ נגד תופעה, אבל בו-זמנית אתה מאמץ אותה, זה פשע נוראי.

לכן, כשאנחנו באים, אנחנו מאוחדים – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

לא הבנתי מה שאמרת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תקשיב, שמעתי את הנאום שלך.

שבח וייס (העבודה):

גם אני לא הבנתי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אנחנו מגנים בכל תוקף את הגזענות בכל צורה, בכל מקום, בכל זמן, נגד כל אדם, לא משנה מאין בא ונגד מי היא מכוונת. זו מחלה רעה שראויה לכל גינוי. אבל אסור לנו להיות סלקטיביים בגינויים שלנו. אז מקימים צעקה רק כשהקורבן הוא יהודי. אנחנו צריכים להקים צעקה בכל מצב, גם כשהקורבן אינו יהודי.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

תרשה לי להגיד לך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אסור לנו לזהות את תופעת האנטישמיות עם קבוצה מסוימת. על מנת להיות גזען לא צריך להיות גרמני או צרפתי. אתה יכול להיות גם גרמני, גם צרפתי וכל אחד שסובל מהמחלה הזאת. למחלה הזאת, כמו שאמר חברי קודמי, אין תעודת זהויה לאומית, אין לה גבולות ואין לה צבע. היא יכולה להיות גם אצל בלונדיני, גם אצל כושי, אבל יש לה גם ריח מסריח שכולם יכולים לסבול ממנו.

וכשמגנים ויוצאים נגד תופעה של פגיעה במקומות ובבתי-קברות יהודיים בצרפת או בכל מקום אחר בעולם בטענה שזו גזענות ואנטישמיות – ובצדק – ובאותו זמן כאן, במדינת ישראל, מפקיעים בתי-קברות של מוסלמים, הורסים בתי-קברות של מוסלמים, מחללים מסגדים, מפקיעים מקומות קדושים

– אז הכול כאן כשר. כשמחללים בית-קברות יהודי בצרפת זו אנטישמיות, אבל כאן כאשר מחללים מסגדים ובתי-קברות, זה כשר.

כשמונעים בצורה העקיפה או בצורה הישירה מערבים, אך ורק מפני שהם ערבים, לשרת בתפקידים או לעבוד במפעלים מסוימים בטענה שלא שירתו בצבא, זה בסדר. אבל כשפוסלים יהודים משום שהם יהודים במדינה אחרת בעולם, זה פסול. מדוע הסלקטיביות הזו בהגדרה של הגזענות? מדוע לא מגנים את זה בכל מצב ללא אבחנה? מדוע אין לנו עמדה אחידה? מדוע הכפילות הזאת, כפילות מוסר?

אני רוצה לומר, שיש כאן, בתוך מדינת ישראל, תופעה קשה מאוד של גזענות נגד הערבים. כשאנחנו רוצים לגנות את זה ברוסיה ומגנים את זה, אנחנו צריכים לשמש דוגמה כאן בבית הזה ולפעול כדי שמדינות אחרות יחקו את מדינת ישראל במלחמה בגזענות על כל צורותיה, אם זה בתחום של מערכת יחסים בין ערבים ליהודים, אם בחינוך, אם בעבודה ואם בכל תחום אחר. צריך לגנות את זה, על מנת שנגיד: הנה, במדינת ישראל אפשר לקיים דו-קיום בשוויון, ללא תופעות כאלה, שהן מקוללות וכולנו מגנים אותן.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת פרופסור שלמה בן-עמי. אחריו – לחבר הכנסת נסים דהן, ואחריו – לחבר הכנסת איתן כבל.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי להצטרף לברכות על תפקידך כסגן יושב-ראש הכנסת, כיושב-ראש הישיבה, כמובן, וברוח הדיון הזה גם לאחל שבמלאות 50 שנה למדינת ישראל נגיע לכך שיהיה שר ערבי בממשלות ישראל – –

שבח וייס (העבודה):

ושופט.

שלמה בן-עמי (העבודה):

– – ושופט בבית-המשפט העליון, כחלק מן הצורך להגיע באמת לשוויון הזדמנויות ולשוויון התקדמות בחברה הישראלית.

רבותי, הגזענות היא מחלה בבסיס של הציוויליזציה המערבית. הגזענות היא מחלה של הציוויליזציה המערבית ושלוחותיה המיידיות. ברוסיה היא מגפה ולא מחלה – היא מגפה היסטורית. אני יכול

לחשוב על שר פנים רוסי שרק עכשיו מתממש החזון שלו בשלהי המאה ה-19 – פובליציסט – שאמר ליהודים שהגבול המערבי של רוסיה פתוח, ואז נולדה היהדות האמריקנית הגדולה בשלהי המאה ה-19. לשמחתנו, עם פתיחת גבולותיה של רוסיה בדור הזה נולדה הקהילה הרוסית הגדולה והעלייה החשובה כל כך למדינת ישראל.

העניין הזה, של הצלת רוסיה על-ידי הסטת תשומת הלב אל הבעיה היהודית, הוא בעיה רוסית שהיתה קיימת לאורך כל שנותיה של ההיסטוריה הרוסית ואחר כך גם ההיסטוריה הסובייטית. הדבר הזה הוא היום משמעותי על אחת כמה וכמה, כשרוסיה נכנסת לתקופה של משבר כלכלי חריף מאוד. תמיד בתקופות של תפנית, בתקופות של משבר ובתקופות של סטייה, יש נטייה להליש את התיק הזה על היהודים. כך עשו ברוסיה, כך עושים היום ברוסיה, כך עשו הפאשיסטים וכך עושות תנועות מן הסוג הזה תמיד.

מה הפתרון? הפתרון הוא, כמובן, בכמה תחומים. אנחנו, כמדינה ריבונית וכחברים בארגונים פרלמנטריים בין-לאומיים, רשאים להפעיל לחץ סוברני לגיטימי כדי להעמיד את האנשים האלה על חומרת הדברים. הדבר השני הוא עלייה ארצה, כמובן. בעיני, הדבר השלישי הוא לא פחות חשוב, והוא שהיהדות הרוסית תחולל איזו טרנספורמציה של בניית קהילות יהודיות ברוסיה. מובן שכציונים אנחנו שואפים לכך שהעלייה תהיה המטרה, אבל האלטרנטיבה היא בניית קהילות יהודיות, כשלא היתה מסורת כזאת תחת השלטון הסובייטי; חיזוק החיים היהודיים ברוסיה, החינוך, הסולידריות התוך-קהילתית, כדי לפתח חיים יהודיים אוטונומיים ברוסיה – דברים שלא היו קיימים בעבר.

הדבר הנוסף הוא, שכולנו כחברה נבין מה שחברים אמרו כאן קודם: בעניינים האלה אסור לנו להיות סלקטיביים. יש אינטרנציונל של גזענות. יש דבר כזה. הוא לא מאורגן, אבל באמת, כמו שאמרתי, זו מחלה מידבקת. אנחנו – ואינני רוצה להשוות דבר לדבר – כדי לאשש את המאבק שלנו נגד האנטישמיות, שהיא סוג מיוחד של גזענות – – –

חבר הכנסת ויינברג, תפנה לי את פניך, כי מאוד – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

הוא שאל אותי שאלה.

היו"ר ש' וייס:

נא לדחות את התשובה לאחר נאומו של חבר הכנסת בן-עמי.

שלמה בן-עמי (העבודה):

האנטישמיות היא בכל זאת זן מיוחד של גזענות. באירוניה בריטית אופיינית אמר פעם הפילוסוף this is to hate Jews beyond what is necessary " – לשנוא יהודים מעבר למה שמותר; כלומר יש בעיה של דחיית הזר ודחיית היהודי בכל מקום.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

זה מותר או צריך?

שלמה בן-עמי (העבודה):

כן, אפשר לתרגם את זה בשני הכיוונים. זו באמת מחלה קשה. פינסקר קרא לזה: יודופוביה. הוא אמר שזו בכלל מחלה, פוביה.

היו"ר ש' וייס:

הוא היה רופא.

שלמה בן-עמי (העבודה):

נכון, הוא היה רופא, ולכן הוא קרא לזה: יודופוביה.

אבל, אני אומר שוב: רבותי, כאן בישראל, כדי לחזק – וזה לא בא במקום המאבק – כדי לחזק את האמינות של המאבק שלנו נגד שנאת זרים, צריך לאשש בתוכנו גם את המאבק בעניין. יש כאן קהילות גדולות של עובדים זרים. לפעמים אנחנו דומים בתוכנו לאיזה גטו יהודי צפוף, מיזע ומלא דעות קדומות כלפי כולם: כלפי אתיופים, כלפי רוסים וכלפי עובדים זרים. אין פה בארץ הזאת אחד שמשוחרר מדעות קדומות. אנחנו חייבים להכניס סדר בעניין הזה בבית. אני לא בא להגיד שזה מקאשוב וזה דבר אחר. את המאבק ההוא צריך לנהל, אבל גם בתוכנו. אנחנו חייבים להבין שצדקה מתחילה מבית. כבוד לזולת ולזר מחייבים גם אותנו כאן, במדינת ישראל.

ברוח הזאת אני אומר שוב: להתאחד מסביב להצעה הזאת של חבר הכנסת ויינברג, שהיא במקומה, כמדינה ריבונית בפורומים בין-לאומיים להעמיד את SAY ונכון לא להניח לרוסים בעניין הזה. יש לנו האנשים האלה על הרע שהם עשו. יחד עם זה ובמקביל לכך, צריך להכניס סדר גם בבית שלנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת בן-עמי. עתה, חבר הכנסת נסים דהן, אחריו יבוא חבר הכנסת איתן כבל, ואחר כך נראה מה הלאה. הרשימה די דחוסה, אבל חלק מהאנשים התעייפו מהמליאה.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ש' וייס:

אחרי חבר הכנסת איתן כבל חברי הכנסת מיכאל קליינר, זאב בויס, מקסים לוי ווליד חאג'י-יחיא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא ידעתי שעושים אחורה פנה. חבר הכנסת גדעון עזרא הוא אחרי חבר הכנסת כבל.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כל הדוברים שדיברו קודם אמרו דברים נכונים. הם הציגו את issue הבעיה, שמו אותה על השולחן והביאו לכאן את ההתבטאויות של אותו מקאשוב, שעשינו ממנו בכלל ולא היינו צריכים להתייחס אליו – כלב נובח לא נושך – — —

היו"ר ש' וייס:

כמה כלבים נובחים נושכים?

נסים דהן (ש"ס):

הפתגם אומר: כלב נובח לא נושך.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אומרים שהכלב לא יודע את זה.

נסים דהן (ש"ס):

בכל אופן, אני רוצה לדבר על אותה תופעה אנטישמית, אבל ממבט אחר. אדוני היושב-ראש, ברשותך
-- --

היו"ר ש' וייס:

אם זה לא עובר את הזמן, אני מרשה.

נסים דהן (ש"ס):

אתה עדיין לא הפעלת את השעון בכלל, אבל אני מודה לך וזה בסדר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא שכח מאז חבר הכנסת בן-עמי, כשנתן לו לדבר בלי הגבלה.

היו"ר ש' וייס:

הגילדה של הפרופסורים.

נסים דהן (ש"ס):

מה? דקה וחצי?

היו"ר ש' וייס:

לא.

נסים דהן (ש"ס):

אם אתה כבר מפעיל שעון, אז לא דקה וחצי.

היו"ר ש' וייס:

הסתבכנו שנינו. דבר וקצר.

נסים דהן (ש"ס):

טוב, תתחיל מחדש חמש דקות ונעשה פשרה – חצי-חצי.

היו"ר ש' וייס:

נשארה לך עוד דקה, אבל בוא וניקח שתיים.

נסים דהן (ש"ס):

לא. עדיין לא התחלתי לדבר בכלל, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

לא יאה להתווכח.

נסים דהן (ש"ס):

אבל לא התחלתי.

שבח וייס (העבודה):

קדימה.

נסים דהן (ש"ס):

חברי חברי הכנסת, ריבוננו של עולם, אני לפעמים מתבונן בתופעה הזאת שרואים אותה לאחרונה, התופעה שהזכירו פה, ואני רוצה לשאול שאלה קשה: איך זה יכול להיות, רוסיה אחרי 70 שנות קומוניזם, אחרי 70 שנה של אתאיזם, 70 שנה של אחוות עמים, 70 שנה ש"פועלי כל העולם התאחדו", אחרי 70 שנה שאין מושג יהודי ברוסיה כי לא היה כזה, הרי זה החינוך הקומוניסטי – איך יכול להיות שאנחנו מחפשים ברוסיה יהודים בנרות ולא מצליחים כל כך מהר למצוא – – –

סופה לנדבר (העבודה):

לאלו שרוצים לבוא לפה אתה מתכוון?

שלמה בן-עמי (העבודה):

בתקופת המהפכה הרוסית אמרו, שאם לנין יעזוב את חדר הישיבות של ההנהגה, יעשו שם מניין.

דוד צוקר (מרצ):

אמרו שקל לקיים את הישיבות ביידיש.

נסים דהן (ש"ס):

גם זה אמרו. כל מה שתגיד נכון. ריבוננו של עולם, איך יכול להיות, דווקא באותה רוסיה, אחרי 70 שנה של חינוך, כשכבר בינתיים הדור השלישי גדל על החינוך הזה, שאין יהודים ואין טטרים ואין פרוסים אלא יש עם אחד גדול – "אמא רוסיה" – איך זה שדווקא שם? ומתי? כשכל היהודים כבר עזבו.

סופה לנדבר (העבודה):

לא כולם.

נסים דהן (ש"ס):

רוב רובם, חלק גדול. אני מסכים עם כל התבטאות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהן, לאחרונה קיבלתי פרסום של הקונגרס היהודי העולמי. יש עדיין, במרחבים של חבר המדינות, ברוסיה לשעבר, על-פי הפרסום הרשמי, 600,000 יהודים. נדהמתי, כי לדעתי יש עוד מיליון וחצי. נדהמתי מהמספר.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מסכים. אני מכיר פרסומים מלפני העלייה הגדולה, כשמסך הברזל היה למטה, לפני שעלה מסך הברזל, חבר הכנסת שלמה בן-עמי, שדיברו על 5 מיליונים.

היו"ר ש' וייס:

עליך לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

עוד לא התחלתי בכלל.

היו"ר ש' וייס:

נסים, זה לא יכול להיות כך. קדימה.

נסים דהן (ש"ס):

את השאלה הגדולה עדיין לא שאלתי.

היו"ר ש' וייס:

תציג אותה בגדול וזהו.

נסים דהן (ש"ס):

איך יכול להיות, שדווקא באותה רוסיה יכול לעמוד גנרל, מקאשוב אחד, ולומר שצריך להרוג את כל ה"זידים"? הוא בכלל לא רואה בסביבה שלו אפילו "זיד" אחד. לפי שיטתו, אין עוד. הרי אמא רוסיה עשתה אחוות עמים.

איך יכול להיות, אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

איך יכול להיות שתופעה כזו תהיה לה אחיזה בעולם המודרני של שנות האלפיים? איך יכולה להיות תופעה שבה מאשימים קבוצה אתנית אחת בכל תחלואי העולם, שהחיסול של אותה קבוצה אתנית, קרי, היהודים, יפתור את כל הבעיות של העולם?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

נסים דהן (ש"ס):

אם זה היה בא מהעם הפשוט, מהאנאלפביתים – – –

היו"ר ש' וייס:

נסים, עליך לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

אני מסיים. אם זה היה מאנאלפביתים, הייתי אומר, יכול להיות. אנאלפביתים הם מטורפים. אבל מי שכתב את "הסוחר מוונציה" לא היה אנאלפבית, הוא היה גדול המחזאים שלהם. קוראים לו שייקספיר, אם אני לא טועה. נכון, חבר הכנסת בן-עמי? אתה זוכר את הסיפור?

איתן כבל (העבודה):

הוא גם הצביע ש"ס.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהן, אי-אפשר כך.

נסים דהן (ש"ס):

מי שהמציא את תורת הגזע לא היה אנאלפבית. הוא היה אחד מגדולי המשכילים. איך יכול להיות?
יש לי הסבר ארוך מאוד.

היו"ר ש' וייס:

לא עכשיו.

נסים דהן (ש"ס):

אני אתמצת אותו בפסוק אחד, אדוני היושב-ראש, ואני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

יש לי הסבר מאוד ארוך, אבל אני אתמצת אותו בפסוק אחד: לפני 3,400 שנה ניתנה התורה, והיא הזהירה אותנו: "והייתם למשל ושנינה בעיני העמים". אומר רש"י הקדוש: מה זה למשל ושנינה? כולם ייקחו מכם דוגמה לתופעות שליליות. ייקחו את היהודים ויעשו מהם דוגמה למה נקרא שלילי בעולם. עוד לפני 3,400 שנה התנבאה הנבואה הזאת, והיא התקיימה. כל תופעה שלילית, למשל, אמא שרוצה להפחיד את הילד שלה בצרפת אומרת לו: תאכל; אם לא, אני אקרא ליהודים.

היו"ר ש' וייס:

זה לא פסוק אחד, זה פרק.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, בזאת אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

נו, באמת, זה לא בסדר.

נסים דהן (ש"ס):

. למה? ככה. לא התגריתי בו, לא sale juif להלכתי לתומי ברחובות פריס. עבר לידי שיכור גוי ואמר לי בצרפתית הוא יודע להגיד sale juif מפניתי אליו, אבל

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, קרה לי אותו דבר בציריך, בשווייץ.

היו"ר ש' וייס:

חברים, למרות הכול אתם לא מפסיקים לנסוע לציריך ולפריס.

נסים דהן (ש"ס):

המסקנה, ובזאת אני מסיים, בואו אנחנו נהיה יהודים אמיתיים, ולא חשוב מה אומרים הגויים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו אני מזמין את חבר הכנסת איתן כבל ומודה מאוד לסגן היושב-ראש לנקרי, שיחליף אותי.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מתי אני?

היו"ר ש' וייס:

אתה מייד אחריו, כך אמרה לי סגנית מזכיר הכנסת.

רגע, רגע, תנו לי לברר. באתי לכאן כמחליף לשנייה. חבר הכנסת כבל, אני מבקש את סליחתך. אני כבר נזהר, כי כל פעם שאני מעיר, חלילה, משהו לגבי קודמי, נעלבים. היתה כאן איזו טעות קטנה. בכלל לא חשוב מי אשם. אני נכנס תמיד לתוך הטעויות. עכשיו יהיה גדעון עזרא, ואתה תהיה בעוד שלוש דקות. וזה לא מסיבות אנטישמיות, איתן.

חברים יקרים, אני מבקש עכשיו מחברי הטוב, סגן היושב-ראש יהודה לנקרי, להחליף אותי.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

איתן, אני אדבר עד שהטלוויזיה תחזור. אין טלוויזיה עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

חברים, מה זה חשוב? אנחנו פועלים בכל תנאי ובכל מצב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בדיון החשוב הזה מן הראוי שישב פה שר הקליטה וישב פה יושב-ראש הסוכנות מר אברהם בורג, משום שנדמה לי שהיוזמה של חבר הכנסת ויינברג היא בהחלט בעתה, ומוטב שנדבר ואחר כך לא יקרה שום דבר, מאשר לא נדבר ואחר כך יקרה מקרה שכולנו לא רוצים בו.

ב-12 בנובמבר, עוד לפני שידעתי על הדיון הזה, כתבתי מכתב לשר הקליטה. המכתב שלי נבע מפנייה קשה ומדאיגה אלי של עולה חדש מארצות-הברית, שיש לו מכר שחזר מסנט-פטרבורג ומתאר תמונת מצב קשה. קודם כול הוא צירף לי, רק בשביל להדגים, שתי תמונות: האחת – של מפלגה "רוסיה מספיק לישון" עם מגן-דוד שמלחך ברוסים האמיתיים, ותמונה שנייה, שבה סמל של מפלגה עם צלב קרס מצורף.

היום, כשהמצב הכלכלי בברית-המועצות לשעבר הולך ומחמיר, יש חשש כבד שהשלטון יחזור לנהל את המדינה בצורה טוטליטרית על מנת לפתור את הבעיות הקשות. לאחרונה שמענו על התעוררות של נאיו-פאשיזם, שמלווה בגילויי אלימות קשים כלפי יהודי ברית-המועצות לשעבר. אותם יהודים שנשארו מאחור מפוחדים מדי או זקנים ועניים מכדי לעלות לארץ, ואף הנציגים שלנו, שנמצאים שם, לפי עדויות מפי יהודי ברית-המועצות לשעבר שניסו לעלות, מערימים קשיים רבים בפניהם ודורשים הוכחות ליהדותם.

מעבר לכך, יש יהודים שאין ביכולתם לממן את מחיר הפספורט הרוסי המשפחתי שמחירו 120 דולר. אותו מכר מספר גם, כי לחולים ולעניים נאמר על-ידי נציגינו, שלא יוכלו לעלות. אם אלו עובדות, הן מעמידות את מדינת ישראל באור שלילי ביותר.

כולי תקווה, כי כל המאמצים נעשים כדי להעלות את יהודי ברית-המועצות במהרה, לפני שיתרחש אסון נורא.

אני כתבתי לשר אדלשטיין, וחשבתי שאולי הוא יענה פה, מעל בימת הכנסת. אם אלו עובדות, אודה לך אם תוכל להסביר לי מה נעשה על מנת להעלות את אחרוני היהודים מברית-המועצות לשעבר. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת גדעון עזרא. דייקת מאוד, אגב, ככל שמדובר בשלוש הדקות התקניות.

בין נואם אחד למשנהו, אני מבקש לברך את משלחת הסטודנטים של תנועת המחאה הסטודנטיאלית. הם שובתים רעב, אנחנו מזדהים עם מחאתם; אני חושב שרוב חברי הבית הזה מזדהים אתם. הם יושבים ביציע העיתונות – למי שמבקש לקשור אתם קשר עין. לפני רגע היה אתם חבר כנסת רן כהן; סמוך אליהם יושב חבר הכנסת שלמה בן-עמי, ואני המדבר כאן – שלושתנו שותפים להצעת חוק להשכלה גבוהה חינוך, שאנחנו מבקשים בכל מאודנו לקדם בעצם ימים אלה, ואני מקווה שהיא תהא לפתרון נאות וארוך טווח לבעיית ההשכלה הגבוהה במדינתנו. מכל מקום, אנחנו מחזקים אתכם.

הנואם הבא הוא חבר הכנסת איתן כבל.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, האנטישמיות היא אחד הנושאים שמקדישים להם במסגרת הלימודים בבתי-הספר שעות רבות. אני לא רואה את האנטישמיות כדבר שנעלם או דבר שייעלם; לצערי, אני אומר זאת. זאת אומרת, גם בין כל מיני קבוצות הנהגה בעולם, האנטישמיות היא במידה רבה לעתים כלי, כפי ששלמה אמר, כדי להסיט את דעת ההמון מבעיות שקיימות מבית.

אני לא זוכר מתי לא היתה אנטישמיות – שהגיעה לשיאה בשואה, השיא הגרוע מכול, שבה הושמדו למעלה מ-6 מיליוני יהודים.

לטעמי, היוזמה של חבר הכנסת ויינברג היא יוזמה ברוכה ומבורכת, וצריך לעשות זאת בכל הזדמנות, כאשר אנחנו שומעים קולות כאלה ואחרים ברחבי העולם. אבל עם זאת, הפתרון האחד והיחיד הוא לנסות לעשות את המאמץ המקסימלי כדי להעלות את היהודים ארצה. אנחנו יכולים לעמוד כאן ולדון שעות על גבי שעות, ואני אומר לכם – ספרי ההיסטוריה, אני לא חושב שיש נושא שדנו בו, לפחות בספרות היהודית ובספרות הישראלית, יותר מנושא האנטישמיות. והפתרון האחד והיחיד הוא עלייה ורק עלייה ורק עלייה.

אבל עם זאת, באותה נשימה כמעט, או אני אגיד זאת – מבחינתי, אולי באותה נשימה – כמי שקרא המון ספרי היסטוריה והתעמק מאוד בנושא של האנטישמיות, אני אומר לך, ידידי חבר הכנסת ויינברג, שלצערי, בתוכנו, בארץ-ישראל, מדינת היהודים, שלה שאפנו אלפיים שנה, יש תופעות חמורות מאוד של שנאת הזר – תופעות שאני לעתים המום למראן ושואל את עצמי, מה היה קורה אילו אמירה כזו או אחרת שנאמרת כאן על ערבים, על רוסים, על אתיופים, או על כל קבוצה אתנית אחרת במדינת ישראל, היתה נאמרת בארצות-הברית, היתה נאמרת בצרפת או בכל מדינה אחרת בעולם – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

תרשה לי, חבר הכנסת איתן כבל. אין שום השוואה, לא בגודל – – –

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת ויינברג, אני לא מנסה – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אז תגיד את זה.

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת ויינברג, אני בירכתי על היוזמה שלך, התייחסתי לנושא, לתופעת האנטישמיות, אבל עם זאת, אני אומר לך: קשוט עצמך בטרם תקשוט אחרים, זאת אומרת מבחינתנו, המאבק שלנו והשאיפה שלנו, בלי שום קשר – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מאה אחוז.

איתן כבל (העבודה):

— — — לעתים, נדמה לי — — — היהדות והתורה מוכרות ביחס אחר, ביחס טוב לסביבה — "ואהבת לרעך כמוך", וביחס לגר, אבל עם זאת — וכולנו יודעים, וכולנו יודעים לדבר על זה, אבל בפועל, אנחנו הופכים להיות במקום אגרוף אחד, מדינה שמורכבת מזרועות, שבה כל קבוצה מסתגרת בתוך שלה ומסתכלת על הקבוצה האחרת בעין בלתי סובלנית. ואנחנו הפכנו להיות בתוכנו עם לא סובלני.

היו"ר י' לנקרי:

אודה לך אם תסיים.

איתן כבל (העבודה):

משפט אחרון, ברשותך.

לכן, אני אומר לך, חבר הכנסת ויינברג, צריך להיאבק בתופעת האנטישמיות בכל מחיר, אבל יותר חשוב ולא פחות חשוב להיאבק על הבית שלנו, כי אתה יודע מה — אם לא נדע לשמור על הבית שלנו, אולי, חס וחלילה, מה שרצו האנטישמים במשך אלפי שנים לעשות לנו, אנחנו עלולים לעשות לעצמנו. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר כנסת איתן כבל. חבר הכנסת קליינר — אינו נוכח. חבר הכנסת זאב בויס, ואחריו — חברי הכנסת, אם יזדמנו, מקסים לוי ווליד חאג'י-יחיא.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, "הכו ביהודים והצילו את רוסיה" — אותה סממנת קרב שחוקה, שעורכי הפוגרום ביהודים נהגו לנופף בה בתקופת הצארים, דומה שהיא צפה מחדש בימים האחרונים אצל מנהיגים נחשבים ברוסיה, ביניהם אותו מנהיג מקאשוב. הוא השמיע אותה נוכח קריסת המערכת הכלכלית, שבה "אשמים", כרגיל, היהודים. הגינוי הרשמי ששמענו, שמענו אותו רק בחצי פה. מסתבר שגחלת האיבה ליהודים עדיין לוחשת, העוינות ליהודים ברוסיה נשארה, היא ממשיכה להיות מרכיב בולט בתפיסת עולמם לא רק של פשוטי עם, אלא גם של מנהיגים.

הזדמן לי לאחרונה לבקר ברוסיה, ולמדתי והתרשמתי שיהודים שם עושים מאמצים להחיות את תרבותם, לארגן ולהקים מסגרות שיאפשרו קיום יהודי על-פי התרבות, המורשת של עמנו – דבר שנמנע במשך עשרות שנים במאה שלנו, לפחות שלושה דורות של כמעט שמד תחת השלטון הבולשביקי.

בקרב היהודים מתפתחת היום גם גישה של אימוץ הדגם האמריקני. הקמת הקונגרס היהודי הרוסי היא ביטוי לכך, והרעיון, הנחת היסוד הם, שראוי שהיהודים החיים ברוסיה יקימו מערכת חיים יהודית. המעניקה חינוך ותרבות, תחומים שכאמור לא התאפשרו בתקופת השלטון הקודם.

אני לא שולל את המגמה הזאת, יש בה חיוב, אבל צריך להזכיר ולזכור, שלאנטישמיות באשר היא, ועל רקע מה שהיא, ויש רקעים שונים, יש לה פתרון אחד, והפתרון הוא חד, חלק ונחרץ – מדינת ישראל, עלייה לארץ, כי זו המדינה היחידה בעולם שהיא מדינת היהודים.

אני שומע פה, וזה נכון, אולי אנחנו ה"צברים" לא יודעים, אלה שבינינו – זה לא קל לעלות לארץ, זה לא קל לקבל החלטה כזאת, צריך להעריך את היהודים שמקבלים החלטה לעקור ולעזוב מאחוריהם הכול ולהגיע לכאן, להיות פה עולה חדש, ואין לקנא בעולים החדשים. שמענו פה, קודמי דיברו על הקשיים, אנחנו לא כל כך מפרגנים לעליות חדשות, וקשה לנו – אני לא הולך לנתח למה, זה אולי עניין לאיזה מחקר פסיכולוגי על העם היהודי היושב בציון – קשה לנו לפתוח ידיים, זרועות ולבבות. אבל בכל זאת, כאמור, זו המדינה היחידה בעולם שהיא מדינת היהודים. ורק חבל, כה חבל, שמדינה כזאת לא היתה לנו ערב מלחמת העולם השנייה, או אז בטוח שההיסטוריה שלנו וההיסטוריה של העולם היו שונות.

אדוני היושב-ראש, המנהיג הציוני הגדול זאב ז'בוטינסקי קרא בשנות ה-30 לריכוזי היהודים במזרח-אירופה: חסלו את הגולה, ולא, היא תחסל אתכם. העלייה ההמונית שפקדה אותנו, העלייה הברוכה מחבר המדינות שבאה אלינו בתשע השנים האחרונות היא סמן ודגם ברור לאחינו שעדיין חיים שם: יש לזרז – אשתמש בביטוי של ז'בוטינסקי – אבקואציה, פינוי המוני מחודש של יהודי רוסיה, כי אין דרך ראויה יותר להדביר את האנטישמיות ולרוצץ את ראשה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, אתה עצמך עושה עכשיו אבקואציה של דוכן הכנסת, ממש בזמן שרציתי לקרוא לך לעשות כן. תודה, חבר הכנסת בויים.

אחרי דבריו של חבר הכנסת זאב בויים נשמע את דבריו של חבר הכנסת מקסים לוי, אבל הוא איננו. חבר הכנסת וליד חאג'ל-יחיא – לא נמצא; חבר הכנסת ראובן ריבלין – אינו נוכח. חבר הכנסת מיכאל נודלמן, בבקשה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני כשבועיים הושמעו מעל במת הפרלמנט הרוסי בצורה גלויה דברים שמחזירים אותנו אל ימי החושך של שלטון הצארים. אלברט מקאשוב, חבר במפלגה הקומוניסטית, חזר על ההאשמה המסורתית, שהיהודים תופסים עמדות מפתח במדינה, וכי הוא עצמו היה מוכן לשים קץ לחייהם של יהודים.

תקופה ארוכה לא ראינו התייחסותו והבעת עמדתו של הפרלמנט הרוסי כלפי הנאמר. אני מכיר את רוב מנגנוניה וחוקיה של המדינה שבה חייתי רוב שנות חיי. האנטישמיות ברוסיה היא לא דבר חדש, אך קיוונו כי המשטר החדש ימחק את המסורת שכל כך לא מתאימה למדינה נאורה בימינו, אך כנראה טעינו. אולם, אפילו בימי החושך של האימפריה הסובייטית, התבטאויות כאלה, ברמה כזו, לא נשמעו. היתה אומנם אנטישמיות ממוסדת, כגון מכסה לכניסת יהודים לאוניברסיטאות ולתפקידי מפתח, וכמו סעיף 5 המפורסם בדרכון, המציין את הלאום, דבר שסגר דלתות רבות בפני יהודים רבים, אך אפילו אז איש מהשלטון לא העז בצורה כה גלויה והסית לרצח של יהודים.

הנורא מכול, שלאחר הוויכוחים בנושא, הדברים שנשמעו בסופו של דבר לא זכו לגינוי הפרלמנט הרוסי. ההתעלמות הזאת היא בעבורנו שיתוף פעולה ומתן לגיטימיות לפעולות מהסוג הזה. הניסיון ההיסטורי של רוסיה מראה, כי בתקופות השפל הכלכלי, האמירות האלה מביאות לשפיכות דמים.

מדינת ישראל, בתור מדינת יהודים, לא יכולה להישאר אדישה לתופעה זו. עלינו להבהיר לממשל הרוסי, לפרלמנט הרוסי, כי לא ייתכן שרוסיה תשתלב בעולם הנאור, כאשר כתם האנטישמיות מלכלך את זהותה.

בעקבות הנאום, עלינו להיערך לאפשרות של גידול בקצב העלייה.

בפגישתנו בשבוע שעבר עם שגריר רוסיה ציינו בפניו, כי אם הנושא לא יעלה על סדר-היום של הדומא, על מנת למצוא פתרון נגד התופעה, מדינת ישראל תיאלץ להפנות את נושא התעוררות האנטישמיות ברוסיה בפני הפרלמנטים של מדינות המערב.

בתחילת השבוע דווח באמצעי התקשורת בארץ, כי בעקבות פניות של ממשלות באירופה לילצין, הוא ביקש מיושב-ראש הדומא לפעול להסרת החסינות של חבר הדומא מקאשוב, כדי שאפשר יהיה להעמיד אותו לדין. לפי הדיווח, היה בדומא סירוב להסיר את חסינותו. כולי תקווה, שנשיא רוסיה, ממשלתה והפרלמנט שלה והמערכת המשפטית יגיעו לתשובה על הדברים האלה, תשובה שמתאימה למדינה שמתחילה את דרכה בעולם הדמוקרטי, וימצאו את הדרך למצות את הדין עם אותו אנטישמי. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת מיכאל נודלמן. חבר הכנסת יורי שטרן, ואחריו – חברת הכנסת סופה לנדבר.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

בסוף, זו הפגנת חברי הכנסת הרוסים.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לא אתייחס עוד להתבטאויות של גנרל מקאשוב עצמו, הוא לא האנטישמי היחיד במדינה הגדולה ההיא, הוא גם לא האנטישמי היחיד בין חברי הפרלמנטים בעולם כולו. התופעה המדאיגה היא לא עצם הביטויים שלו, אלא העדר תגובה הולמת ואמיתית מצד הפרלמנט הרוסי. בעצם התגובה היתה, והתגובה היתה סובלנית כלפי ההתבטאויות האלה.

מקאשוב הוא גם נציג של המפלגה הגדולה בפרלמנט הרוסי, הדומא. הוא נציג המפלגה הקומוניסטית, שיכולה עוד מעט להיות שוב המפלגה השלטת. כנציג המפלגה הגדולה, הוא מבטא משהו שהמפלגה כולה היתה אמורה לגנות, ולא עשתה. אלה הדברים המדאיגים ביותר.

אין גל אנטישמיות חדש ברוסיה כעת, אין התקפות, אין פוגרומים, אבל יש משבר כלכלי-חברתי הולך ומחמיר. ימי החסד של הממשלה החדשה בראשותו של פרימקוב עוד לא תמו, ולכן יש הרגעה ברוסיה, קודם כול הרגעה פוליטית והרגעה חברתית, אבל איש לא יודע כמה זמן היא תימשך, ואני דווקא די פסימי בקטע הזה. אני חושב שאין לממשלה הזאת פתרונות אמיתיים למשבר הכלכלי, ולכן יכול להיות, שכעבור חודשיים, שלושה, ארבעה חודשים, רוסיה תיכנס שוב לסחרור אינפלציוני, לפיחות דרמטי ברובל, יהיו מהומות, ואז השד האנטישמי שיצא כעת ובפעם הראשונה קיבל לגיטימציה כלשהי – סמויה אומנם – ינוצל על-ידי כל אותם כוחות שהיום נזהרים מלקחת את הדגל האנטישמי. זה יהיה מותר להם ברגע שהמשבר יהיה עמוק וחרף.

אנחנו צריכים לעשות הכול, כמדינה יהודית אחראית, לא רק לרווחתם אלא בראש ובראשונה לחייהם של היהודים בתפוצות. אנחנו צריכים לעשות הכול כדי להכניס את השד הזה חזרה לבקבוק, כל עוד הממדים שלו קטנים כפי שהם.

טוב עשה יושב-ראש הכנסת בשבוע שעבר, שיזם פגישה עם השגריר הרוסי ונתן לו בשמו ובשם הכנסת כולה את המכתב ליושב-ראש הפרלמנט הרוסי, ליושב-ראש הדומא סלזניוב, שדווקא הצביע בעד גינוי חריף של התבטאויותיו של מקאשוב. אנחנו צריכים לנצל עוד ועוד ערוצים שיש לנו גם במישור הבין-לאומי, בלי לתקוף חזיתית את רוסיה. כעת היא עדיין רוסיה דמוקרטית, שבאה במקום המשטר הסובייטי שדיכא את היהודים, דיכא את החופש, דיכא את חופש הדת שלנו, דיכא את חופש הביטוי התרבותי שלנו. לכן אין לתקוף את רוסיה כפי שהיא, אבל יש לנצל את כל הכלים שעומדים לרשותנו, כדי ללחוץ על הפרלמנט הרוסי, כדי שיגנה, כדי שינקוט צעדים, יסיר את חסינותו הפרלמנטרית של מקאשוב, יעמיד אותו לדין וכדומה.

בעקבות העניין הזה אני רוצה להתייחס לשני היבטים פנימיים שלנו. דיבר חבר הכנסת זאב בויס, הוא השתמש במושג של ז'בוטינסקי, אבקאציה. המלה הזאת לא צריכה שום תרגום לרוסית, כי גם ברוסית זה נאמר כך. בתקופת ברז'נייב הקשה חשבנו שיהיה צורך באבקאציה של יהודי רוסיה, שעוד מעט יבואו באמת לחסל אותנו. זה לא קרה. גם היום אין סכנה מיידית – לפחות היא לא נראית לעין – אבל יש היום צורך להיות ערוכים, אם לא לאבקאציה, לפחות לקליטה טובה יותר של היהודים שיכולים היום לחשוב שנית ולהצביע בעד האופציה של העלייה. מה אנחנו עושים לטובת העניין הזה? איך אנחנו מדכאים בקרבנו את האווירה האנטי-רוסית שהולכת ומתפשטת?

מה שקרה באשקלון, הרצח הנפשע של החייל, שנפל לא בקרב, אלא מידי יהודי אחר שלא סבל את הרוסית שלו – זה לא המקרה הראשון, ואולי, חלילה, גם לא האחרון. אם אנחנו כחברה – הרי אלה סימני התפוררות שלנו, זה נוגע לא רק לעולים – לא נצא נגד זה במערכת החינוך, בציבור, בשכבות השונות, אצל אנשי רוח; אם לא נדכא את התופעות האלה, איך נקבל עלייה חדשה? זו חובה.

איך נקבל את העלייה החדשה כאשר מדיניות משרד הפנים היא בעצם מדיניות של התעללות במשפחות רבות, במשפחות מעורבות, בנישואי תערובת שקורים? אני לא שמח שזה קורה, אבל זה קורה, ואי-אפשר לדכא ציבור שלם שמעורב בזה. איך אנחנו רוצים היום בבואם של אנשי עסקים, שכן יש פה סיכוי לקבל אותם בעלייה החדשה, כי דווקא מעמדם קיבל היום זעזוע עמוק, אחרי המשבר ואחרי ההתקפות האלה על היהודים ששולטים ברוסיה? איך נקבל אותם? כאשר איש עסקים מגיע, והוא לא רוצה להזדהות שם כמי שעולה ארצה, הוא בא לפה כתייר ומבקש לשנות מעמד. עד לפני שנתיים-שלוש שנים הדבר הזה היה כמעט אוטומטי. היום זו דרך ייסורים. למה צריכים לעשות את זה? אם הוא איש עסקים, הוא צריך דרכון בין-לאומי כדי להמשיך ולעשות את העסקים שלו. אין לו פרנסה בארץ, בינתיים. הוא לא יכול לקבל את הדרכון שלו כל עוד לא היה פה שנה. איך הוא יפרנס את עצמו ואת משפחתו?

היו"ר י' לנקרי:

הבה נצטמצם לעניין שלנו.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אבל אני אומר: כל אלה עניינים פרטיים שהם בידינו. אם לא נעשה מאמץ, אולי תהיה אבקואציה של היהודים מרוסיה, אבל לאו דווקא למדינת ישראל.

ודבר אחרון, והזכיר אותו גם חבר הכנסת כבל. מדינת ישראל לא יכולה לעשות את מה שהיא חייבת לעשות, ולבוא לגויים ולהגיד: תעצרו את תופעות האנטישמיות, כאשר אנחנו מאפשרים לעשות פוגרומים נגד הנוצרים במאה-שערים או בכל מקום אחר בארץ. זה לא ייתכן. הלינץ' הזה, אין לו שום מקום בחברה שלנו. האנשים האלה צריכים לקבל את מלוא העונש, ואני לא יודע אם בכלל מישהו נעצר. פתאום העיתונות שותקת, פתאום ועדת הכנסת ומזכירות הכנסת לא אישרו בכלל את ההצעות לסדר-היום, לרבות הצעת, כדי שנדון פה, מעל במת הכנסת, בתופעה המכוערת הזאת. איך זה ייתכן שהעם היהודי, שסובל עד היום – והנה דוגמה חדשה ברוסיה – מהתבטאויות ומהתנכלויות, הוא זה שיתנכל לאחרים?

אני חושב, שחובתנו וחובת הציבור הדתי, וההנהגה שלו בראש ובראשונה, לא רק לגנות ולא רק למחות, אלא גם לעצור את התופעות האלה ולהעניש את מי שאשם בהן.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על הנאום המקיף, חבר הכנסת יורי שטרן. חברת הכנסת סופה לנדבר, בבקשה.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, נמצא פה אתנו מיקי צ'לנוב, חבר קונגרס יהודי במוסקבה, ואני רואה שבתשומת לב רבה הוא שומע ומקשיב לכל מלה שאנחנו אומרים פה. אחרי כמה שעות הוא ימסור, כנראה, דרך כלי התקשורת, את תמצית הדיון שלנו פה בכנסת ישראל.

אני קראתי את המאמרים, שמעתי בטלוויזיה את הדברים המגעילים שאמר גנרל מקאשוב, ולא רק זה עשה לי משהו בלב. הרי יחד עם הדיו נשפך על דפי העיתונות המון בוך, בוך שקוף. לא זה עשה לי משהו. עשתה לי משהו העובדה, שבעצם כל החברה, הדומא ברוסיה, עברו על כך בשתיקה, בלי גינוי. עברו על זה בשתיקה כמו שעברו בשתיקה לפני כמה שנים. זה יצא דווקא מהדומא, זה יצא לכל החברה שם ברוסיה כצו לפעולה. זה מה שעשה לי רע. כאשר מנהיג קם ואומר מלים, הן נשפכות, ואחר כך אנשים יודעים שיש צו לפעילות נגד אותם יהודים, דווקא עכשיו, כאשר יש שם משבר כלכלי, דווקא עכשיו. ואיש בדומא לא קם ולא ביקש להסיר את חסינותו של הגנרל המגעיל הזה.

אני זוכרת שלפני כמה שנים היה ריב מעל דפי העיתונות, ודווקא האנטישמיות גרמה לדבר הזה, וסופר אחד אמר: אנחנו אשמים בכך שאנחנו יהודים, אנחנו אשמים בכך שהילדים שלנו חכמים, אנחנו אשמים שאנחנו מפוזרים בעולם, אנחנו אשמים שאין לנו מדינה אחת. ואחרי כל כך הרבה שנים יש לנו מדינה, ודווקא היום אני מסתכלת על הכיסאות של יולי אדלשטיין ונתן שרנסקי, ואני אומרת בכל הכנות: אתם חסרים היום בדיון. אתם חסרים היום בדיון. צריכים לגנות את הדבר הזה. אנחנו, חברי כנסת בכנסת ישראל, כועסים על הדבר שקרה בברית-המועצות, ואנחנו אומרים שהוא לא יעבור בשתיקה. לא יעבור בשתיקה.

אני קוראת היום ליהודים שעוד נשאר שם: יש לנו בית. אומנם אנחנו עדיין מפוזרים בעולם, אבל יש לנו בית, ושרים מישראל בעלייה חייבים להיות פה ולהגיד, שממשלת ישראל עושה הכול כדי שהעם שעוד נשאר שם, במוסקבה וברוסיה, יכול ומסוגל להגיע לפה, שאנחנו פה נעשה הכול כדי שירגישו בבית.

אנחנו פונים היום לדומא להסיר את החסינות של הגנרל המגעיל מקאשוב, להסיר את החסינות שלו ולעשות הכול נגד התופעה – התופעה של מקאשוב, התופעה של אנטישמיות.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם הירשזון, ואחריו – לחבר הכנסת יהודה לנקרי.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להעיר רק כמה הערות, כי הרבה דברים כבר נאמרו.

ראשית, לחבר הכנסת ויינברג. אני בהחלט חושב שאתה העלית נושא חשוב, וטוב שהעלית אותו, משום שיש לנו לפעמים נטייה לזלזל בכך, ודווקא בכנסת ישראל לא להעלות את הדברים האלה. אני חושב, שחשוב שהעולם ידע שכנסת ישראל מתייחסת לבעיות האלה, והן נמצאות על סדר-היום הלאומי החשוב שלה.

אני לא חשבתי לרגע שהאנטישמיות בברית-המועצות פגה ולא היתה במשך שנות הקומוניזם. יכול להיות שהיא הרכינה ראש, יכול להיות שהיתה פחות גלויה, אבל היא היתה כל הזמן, כפי שהיא קיימת במדינות אחרות. לא זו הבעיה.

הבעיה היא, מי מדבר ומי עושה את האנטישמיות. כאשר עושה זאת אדם ברחוב, זה לא טוב, אבל כאשר חבר פרלמנט מדבר על כך, בעיני, לפחות, הוא קובע דעת קהל, וכאשר קובעי דעת קהל מדברים על אנטישמיות, הרי ודאי שאותן קבוצות רחוב, שממילא יש בהן אווירה של אנטישמיות, אומרות: הנה, תראו, גם שם בפרלמנט מדברים על זה. זה כאילו לתת חותמת כשרות שזה בסדר, שזה מותר. ולכן הגינני צריך להיות נגד קובעי דעת הקהל וקובעי המדיניות.

אינני מקבל את דבריו של חבר הכנסת יורי שטרן, שאומר: מה שמטריד אותי זה חוסר התגובה של הדומא. לא, מה שמטריד אותי זו ההתבטאות – האנטישמיות – של אותו חבר פרלמנט באשר הוא חבר פרלמנט קודם כול, משום שאסור לו להתבטא בצורה כזאת. לא בברית-המועצות ולא במקומות אחרים.

נשמעו פה קריאות: היהודים צריכים לעלות למדינת ישראל. אני חושב שזה חשוב מאוד שהיהודים יעלו למדינת ישראל, והלוואי שכל היהודים בכל המדינות היו עולים למדינת ישראל. אבל האנטישמיות היא לא בעיה של יהודים או לא יהודים; האנטישמיות היא בעיה של העמים עצמם. יש אמרה שאומרת, שהיהודים גורמים לאנטישמיות. רבותי חברי הכנסת, היהודים לא גורמים לאנטישמיות. האנטישמים גורמים לאנטישמיות. הם אלה שיוצרים אותה. ואינני רוצה לפרט פה היום שמות של מדינות, אבל יש מדינות מסוימות, גם בגוש המזרחי, שבמשך כמעט שנות דור אין בהן יהודים; אין, לא תמצא. אבל אתה תמצא ציורים, תמצא כתובות נאצה שמדברים על היהודים, שמדברים על אנטישמיות גדולה מאוד, אף-על-פי שאתה לא מוצא יהודים. אתה אומר: נגד מי הם מדברים? זו בעיה מושרשת. ולכן צריך לעקור אותה מהשורש.

יש לנו עכשיו בעיה קשה מאוד. אנחנו באים ודורשים – למשל בעצם הימים האלה, יש פה חברים מספר שגם חברים בוועדה שאני עומד בראשה – של השבת הרכוש היהודי, ואומרים לנו: תנמיכו קול, אתם לא רואים שכל העניין הזה של השבת רכוש יהודי שלנו, של אוצרות אמנות שלנו בשווייץ יוצר דעת קהל אנטישמית אדירה? זה אומר, שבאותה מדינה היתה קיימת אנטישמיות כל הזמן. לא השתנה שום דבר, אלא שפעם היא הנמיכה קומה והיתה שקטה ופעם היא מרימה קומה. ולכן כל דבר כזה צריך לקבל גינוי חריף ביותר פה, במדינת ישראל.

עם זאת, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להתייחס גם לדברים של חבר הכנסת ויינברג, שאתה קצת קטעת אותם, ושל חבר הכנסת שלמה בן-עמי ושל חבר הכנסת כבל, שדיברו קודם כול על מה שקורה

אצלנו במדינת ישראל. אני מציע שנאמץ כלפי עצמנו תיאוריה, שאם יש לנו איזו חטוּטרת, שלא נסתכל קדימה ונתעלם ממנה, אלא קודם כול, אם אנחנו רוצים לבוא בשם המוסר ולהטיף לאחרים, בואו נסתכל על החטוּטרת שלנו, אולי היא עוד קטנה, אולי היא לא גדולה, אבל ככל שנסתכל עליה פחות ונטפל בה פחות היא תלך ותגדל.

ולכן, יחד עם כל החשיבות בנושא הזה, יש גם להדגיש, שאנחנו במדינת ישראל צריכים לעשות הכול כדי שאנחנו, בני העם היהודי שסבל בעבר, שסובל בהווה ושכנראה גם יסבול בעתיד, נדע שאנחנו נקיים שבנקיים מהדברים האלה, מהתופעות האלה, ונטפל בזה בעצמנו. ברוך השם, יש לנו מדינה יהודית, אנחנו שופטים את עצמנו, אנחנו מחליטים בשביל עצמנו, אחרי אלפיים שנה. אז בואו נעשה את זה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש, על אורך הרוח שלך.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יהודה לנקרי, אחרון הדוברים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

חבר הכנסת הירשזון, אני בהחלט בעד דיון על כל תופעה גזענית גם במדינתנו, אבל לא בעיתוי הזה. זו הפעם הראשונה שיש לנו דיון בכנסת על המצב החמור הזה במדינה שבה עדיין חיים מיליון יהודים, מאגר העלייה הכי גדול שנשאר, רק בגלל העיתוי – – –

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת ויינברג, אני רשאי להניח, שאותו גנרל גזען אלברט מקאשוב לא מצוי היה ברפיון מחשבתי ולא בעמעום תודעתי כשהוא הפיק את השפך הגזעני המכוער שלו נגד יהודי רוסיה ונגד היהודים באשר הם. על-פי קביעותיו, מאמריו, רעיונותיו הרבים לתקשורת הרוסית, ניתן בפירוש להגיע למסקנה, שאכן, אם לא משנה סדורה יש בצדו, באמתחתו, יש לו ביצירת השמצה הזו דבר דבור על אופניו, אופנים עכורים, אופנים מזוהמים ומסוכנים מאוד. קו אידיאי אחיד מחבר בינו לבין ז'ירינבסקי, ודמות מוכרת לך היטב ז'אן-מארי לה-פן בצרפת. ואני חושב – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

ההבדל הגדול בין צרפת לרוסיה, בין רוסיה לכל מדינה דמוקרטית, הוא, שבצרפת, באמריקה ובקנדה יש עשרות ארגונים שמוכנים להגן על זכויות האדם ויש ליגות נגד השמצה. ברוסיה דבר כזה לא קיים.

היו"ר ס' סלים:

ההערה ברורה. תודה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת ויינברג, אתה צודק לחלוטין בעניין הזה, ואני מקווה שבהמשך דברי, אם היושב-ראש שהואלתי להחליף אותו יואיל להעניק לי דקה או דקותיים נוספות, אני גם אקשור את העניין הזה.

היו"ר ס' סלים:

יהיו לך. כבר יש לך.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני אמליץ על זה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

מכל מקום, אם אתה בודק את דבריו של הגנרל מקאשוב, אתה מגיע למסקנה, שנימה מרה, נוגה, עכורה עולה מהם. וזה מה שהייתי מכנה הגזענות כשנאה זהותית. מצוי הגנרל בהליך, כנראה דגנרטיבי, המביא אותו לשקיעה נפשית, ובמקום שינהל את הדיפרסיה הזו בינו לבין עצמו ואולי יחלץ ממנה, מי יודע, הוא הופך את השקיעה הנפשית שלו לשנאה כלפי אותם יהודים ברוסיה, שהוא מאמין שהם שמטו ממנו את נקודת המשען שהיתה לו כגנרל בצבא האדום, שהיתה לו כבכיר בהנהגה של ברית-המועצות. ואם הוא תוקף את היהודים, זה מן ההיבט הזה, משום השנאה הזהותית העיוורת שיש בו.

וכאן נשאלה באמת השאלה, מדוע הגינוי הרפוי הזה מצד הדומא. אתה הארת חלק מהתשובה. רוסיה עדיין חסרת מנגנונים שקיימים בעולם הדמוקרטי הנאור. היא גם עוברת מסדר עולם אחד למשנהו. ואני חייב להודות, בלי להעניק לה יתר על המידה נסיבות מקילות, שבמעבר הזה, שיש בו גם כאוס מסוים, יש קרקע זמינה וכשרה לתופעות של לאומנות קשה, המתורגמות במקרה זה גם לגזענות אמיתית.

ועל כן, מה שאנחנו עושים היום בכנסת ישראל הוא דבר חשוב, גם מן ההיבט של רוסיה. אולי אנחנו מזקקים כאן, באמת תוך התמודדות עם העלבון הזה, איזה מסר תראפי לחולייה של רוסיה.

אבל, אודה על האמת, הייתי רוצה להתייצב כאן לפניך, חבר הכנסת ויינברג, בשתי רגליים יותר מוצקות אשר ליכולת התראפית שלי, כי בדיקה פנימית – וכאן חשפו חברי כנסת שהשתתפו בדיון הזה את חולייתנו אנו – יכולה באמת ללמד עד כמה אנחנו עדיין שקועים, בלי להיכנע לאיזו השוואה גורפת ופשטנית בינינו לבין רוסיה, עד כמה אנחנו שקועים בכאבים דואבים מאוד, כשלפני שבועיים

נרצח חייל ממוצא רוסי על רקע גזעני. אז יש לנו בעיה קשה. כשסקר של השלטון המקומי, ואני רוצה לצטט אותו, מלמד אותנו מה הוא יחסנו, לערביי ישראל, לפחות בסקרים – יש לנו בעיה קשה.

מסקרי דעת הקהל וממחקרים שנערכים בישראל בשנים האחרונות עולים באופן עקבי ממצאים המעידים על השתרשות תופעת הגזענות, במיוחד בקרב בני נוער, ועל תמיכה ושלילת זכויות מהאזרחים הערבים במדינה. כך, למשל, מצא סקר שהזמין יושב-ראש ועדת החינוך של מרכז השלטון המקומי בתחילת 1998, כי 44% מבני הנוער היהודי סבורים, שיש לשלול מהאזרחים הערבים בישראל לפחות חלק מזכויותיהם. 37% מבני הנוער הדתיים סבורים, כי ערבים מסכנים את המדינה ולכן צריך להוציא אותם מן הארץ. קריאות "מוות לערבים" בכיכרות העיר הפכו לתופעות רווחות.

אני יודע שצריך להבחין בין שני המצבים, אבל כדאי שבמסר הזה שאנחנו היום שוזרים בתודעתה של רוסיה, הנאנקת בחוליים לא פשוטים ובאי-סדרים קשים וגם במצב אובייקטיבי חברתי הרה-אסון, שגם לנו יאה שנפיק את הלקחים, ואני מקווה, מהר ככל האפשר. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. הצעת סיכום יגיש חבר הכנסת צבי ויינברג – הצעת סיכום לדיון שהתנהל על ההתבטאויות האנטישמיות של חבר הפרלמנט הרוסי.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

הצעת סיכום מטעם סיעות הליכוד, העבודה וישראל בעלייה:

1. הכנסת מגנה בכל החרifות את ההתבטאויות האנטישמיות הגסות של חבר הדומא, הגנרל מקאשוב, וקוראת ליושב-ראש הדומא להסיר את חסינותו של האיש על מנת שאפשר יהיה להעמידו לדין.

2. הכנסת קוראת לראשי המשטר ברוסיה לחוקק חוק נגד גזענות ואנטישמיות, כפי שעשו מדינות נאורות רבות באירופה ובעולם.

3. הכנסת קוראת לפרלמנטים דמוקרטיים לגנות את התופעות האנטישמיות בכל העולם.

4. הכנסת, כנציגתו של העם היהודי, תעמוד על המשמר בנחישות ובהתמדה כדי להדוף כל גילויי אנטישמיות.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

יש לי בקשה אחת. כשיש הצעת סיכום של כמה סיעות יחד, אז הסיעה הגדולה היא המובילה. אתה אמרת: הליכוד, העבודה, וצריך להגיד: העבודה, הליכוד.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני מתנצל. העבודה, הליכוד וישראל בעלייה.

היו"ר ס' סלים:

מקובל. תודה רבה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

ידידי אלי, באת על סיפוקך.

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת הסיכום שנקראת – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני מציע להעביר לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ס' סלים:

יש הצבעה, אין העברה, אין שום דבר. מצביעים – כן או לא. זה דיון ונגמר. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת צ' ויינברג – 10

מתנגדים – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת צ' ויינברג נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת הסיכום התקבלה.

הצעות לסדר-היום

המשבר במפרץ

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לסדר-היום היותר-נורמלי, להצעות דחופות.

יצחק כהן (ש"ס):

סליחה אדוני, קודם זה היה לא נורמלי?

היו"ר ס' סלים:

זה יותר נורמלי מאנטישמיות. האנטישמיות לא נורמלית היום, בזמן שלנו.

לכן, הצעות דחופות לסדר-היום הן בנושא המשבר במפרץ; מס' 5356, 5372, 5374, 5379, 5384 ו-5395. ראשון הדוברים, חבר הכנסת ניסן סלומינסקי. כפי שידוע – שלוש דקות לכל דובר.

אני רואה שפה רשומים שישה חברי כנסת, ורק אחד מהם נמצא פה. אחרי החבר ניסן סלומינסקי, זכות הדיבור לחברי הכנסת שלמה בן-עמי, האשם מחאמיד, גדעון עזרא, טלב אלסאנע ורחבעם זאבי. אדוני, בבקשה, שלוש דקות.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, האמת היא, שכשהגשנו את ההצעה הזאת המשבר היה בשיאו, ובינתיים הוא כבר חלף. לכן הוא פחות רלוונטי, אך לעצם העניין אנחנו צריכים לדעת שהוא כן רלוונטי, כי כולנו מכירים את סדאם חוסיין, ואנחנו יודעים שבתחבולות הוא עושה מלחמה, כך שאנחנו צריכים לחשוב כאילו המשבר קיים וכל מה שישראל צריכה לעשות זה להתארגן הן במישור האזרחי, הן במישור הצבאי והן במישור המודיעיני.

אני רוצה לעמוד על נקודה שהיא קצת בצד, אבל מבחינתנו היא נקודה מאוד מרכזית בנושא הזה. יש היום מצב, שבו ארצות-הברית היתה בעימות עם סדאם חוסיין. למעשה לא מדובר רק בארצות-הברית, אלא בכל העולם החופשי. כשאנחנו רוצים לראות איך מתחלקים הקולות ורוצים לדעת מה חושבים השכנים שלנו ביהודה ובשומרון, התושבים המקומיים של יהודה ושומרון, אז אנחנו זוכרים, שב-1991, כשהיה המשבר הגדול והיתה מלחמת המפרץ, הם עלו על הגגות, ובניגוד לכל העולם כולו רקדו – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מנין הסיפורים האלה?

היו"ר ס' סלים:

זה כל מה שנשאר, וזה מה שזוכרים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

רק רגע, אני אגיע גם למה שקורה עכשיו. הם צעקו: יא-סדאם, יא-חביבי, אודרוב אודרוב תל-אביב. כל טיל שעבר – הם השתוללו מרוב שמחה. כולנו וכל העולם כולו עמדנו משתוממים, מרוגזים, ואמרנו: עם האנשים האלה אי-אפשר לעשות כלום. זה היה ב-1991. חשבנו לתומנו – אם גנדי ישמע אותי עכשיו הוא יצטרף בתוך דקה – שאכן עכשיו, כשיש הסכם, אני לא יודע אם זה הסכם שלום, אבל יש הסכם משותף בין ארצות-הברית, ישראל והרשות הפלסטינית – ועכשיו אנשי הרשות הם החביבים של ארצות-הברית, מקבלים מארצות-הברית הכול, חום, אהבה, נשק, כסף, תמיכה, הרבה יותר מישראל – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מדוע?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

מדוע הם מקבלים את זה? גם אני שואל מדוע, אבל זו עובדה שהם מקבלים. למה הם מקבלים, אני לא יודע, אבל זו עובדה.

חשבנו, שהנה, עכשיו, סוף-סוף יתחילו להיות בני-אדם. כשעוד הפעם יש עימות עם סדאם, שלפחות עכשיו יעמדו לצד האמריקנים, שלפחות עכשיו יגנו את סדאם חסיין ולא יתמכו בו. ומה אנחנו רואים? רק התחיל שביב משבר, עוד הפעם זה מתחיל. זה אומנם לא התפתח לרמות שהיו אז, אבל אנחנו – – – שוב רואים – – –

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת סלומינסקי, סליחה שאני מפריע לך. עכשיו דיברנו על עניין האנטישמיות, ופה אתה אומר על עם שלם, שאולי "סוף סוף יתחילו להיות בני-אדם". אז מה הם? אני מבקש, עכשיו דיברנו על אנטישמיות במשך שעותיים. אני מבקש שתחזור בך.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

סליחה, זה סלנג אצלנו. תהיה בן-אדם, זה סלנג אצלנו. הכוונה שתהיה הוגן, תהיה הוגן, תהיה סלנג אצלנו. "מענטש", תהיה בן-אדם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — זה חלק מהלקסיקון — — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני מצטער. לא התכוונתי אלא במובן הזה.

אז קיוונו, שעכשיו, שהם כבר בברית עם ארצות-הברית והם מקבלים את הכול, זה יהיה אחרת. ושוב התחילו המאורעות האלה, שרפת דגלי ארצות-הברית. עוד הפעם תמיכה. האנשים היחידים, אני לא

רוצה להגיד המדינה היחידה, כי הרשות הפלסטינית בעיני אינה מדינה והיא גם לא תהיה מדינה, אבל היא הגוף היחיד שתמך בגלוי בסדאם; אתה רואה אותם עוד הפעם תומכים.

לכן אני אומר, שעכשיו אנחנו צריכים להפיק את הלקחים גם לגבי עצמנו ולראות שלא יעזור כנראה שום דבר. זה תהליך הרבה יותר ארוך, הרבה יותר עמוק, עד שישנו את הגישה הבסיסית שלהם לדמוקרטיה, לחברות, לידידות, לשכנות ולשלום. לא לוחצים על כפתור והכול משתנה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה בן-עמי. אחריו – לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

שלמה בן-עמי (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לעזור לחבר הכנסת ניסן סלומינסקי להבין כיצד קרה שהפעם זה נראה אחרת מהפעם הקודמת.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

זה לא נראה. זה היה קטן, כי המשבר היה קטן.

שלמה בן-עמי (העבודה):

לא. חבר הכנסת סלומינסקי, לדעתי ההסבר אחר. ההסבר הוא ההסכם שאתה מתנגד לו. ההסבר הוא "וואי פלנטיישן". קרה פה דבר מעניין. כבר הרבה מאוד זמן אנחנו טוענים כנגד ממשלת נתניהו. אנחנו טוענים כנגדה: ראי, אין מה לעשות, יש קשר מובנה בין הסכסוך בינינו לבין הפלסטינים לבין בעיות הביטחון של ישראל במשמעות היותר-רחבה. אירן, עירק, טילים – כל הדברים האלה קשורים. ההבדל הוא, שאם תסתכל שלושה ימים לפני האישור בממשלה, עדיין היה קשה לארצות-הברית לבנות את התמיכה הבין-ערבית. קואליציה וירטואלית. זו לא אותה קואליציה שהיתה ב-1991. זו קואליציה וירטואלית, כדי לבודד את עירק. דבר זה התאפשר בעקבות "וואי פלנטיישן". והשאלה שלנו, חבר הכנסת סלומינסקי, היא לנסות להגדיר לעצמנו פה, במדינת ישראל, מה הם האינטרסים הביטחוניים שלנו. ואכן מסתבר שהאינטרסים הביטחוניים שלנו אינם קשורים בשאלה החשובה, שאינני מזלזל בה, של 13% או 12% וכיוצא בזה. ביטחון ישראל במשמעות הרחבה שלו – טילים ונשק גרעיני ונשק להשמדה המונית – הדברים האלה קשורים זה בזה, וזה הוכח בצורה בולטת במשבר הזה. לכן הפלסטינים היו רגועים יותר, ולכן העולם הערבי הגיב כפי שהוא הגיב.

הערה נוספת על המשבר הזה. אני חושב שהוא לא הסתיים. כפי שנראה לי כרגע, הבעיה של האמריקנים במשבר הזה היתה, שהיום הם לא יכלו לסיים אותו בלא הפלתו של משטר סדאם. צריך להבין את הדברים האלה. חשוב להבין, שאנחנו נכנסנו לפאזה אחרת, ופה יש לי ספק אם הוא יקבל

תמיכה בעולם הערבי. יש פה מצב שהאסטרטגיה האמריקנית של פיקוח באמצעות אונסקו"ם נגמרה. הדבר הזה לא עובד יותר. כל כמה זמן סדאם חוסיין יביא למשבר.

אנשי מקצוע גם טוענים, שעל נשק ביולוגי קשה מאוד לפקח. יש כל מיני סוגים אחרים של נשק שאונסקו"ם יכול לתפוס. נשק ביולוגי, פצצת האטום של העניים, זה יותר קשה.

לכן אני אומר, שהאסטרטגיה הנוכחית נסחטה עד תומה, והיום אני רואה את האמריקנים הולכים לאסטרטגיה של הפלת משטר סדאם חוסיין.

כשדיברו בארץ לפני זמן מה על כך שצריך להרוג את סדאם חוסיין, צריך להפיל אותו, והיו כל מיני פרסומים שזה היה הנושא של צאלים ב' – אני אומר, צריך להיזהר מכל ניסיון להפיל משטר שאין לתהליך הפלתו לגיטימציה ובסיס פנימי. אם אומנם זה הפתרון, ואני חושב שהפתרון הוא באמת שינוי המשטר בעירק, הדרך צריכה להיות רק כאשר יש אלטרנטיבה ובסיס בתוך עירק. מין רצח פוליטי כזה או אחר – דרך אגב, שהאמריקנים נמנעים ממנו, אתם יודעים למה? כי דבר זה עומד בניגוד לחוק האמריקני.

לכן אני אומר, שהסיום לא יהיה במלחמה. המלחמה לא היתה פותרת את הדבר הזה, ובסופו של דבר יהיה צורך ליצור תנאים שיסייעו לאופוזיציה לגיטימית לסדאם חוסיין, להמיר את המשטר, את השלטון הרע הזה לעם העירקי, לסביבה וליציבות במזרח התיכון, בשלטון נכון יותר. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת בן-עמי, והוא יהיה אתנו בעוד נושא בעוד חצי שעה–שעה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת מחאמיד, אחריו – לחבר הכנסת גדעון עזרא, ואם הוא לא יהיה אתנו – לחבר הכנסת טלב אלסאנע. שלוש דקות, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אומנם המשבר חלף לעת-עתה, אבל כידוע לכולם, כוח השיטור האמריקני, או המשטרה העולמית האמריקנית נמצאת במפרץ ומחכה לרגע המתאים כדי לתקוף את עירק.

אדוני היושב-ראש, כדי להסיר כל צל של ספק אומר, שאינני ממעריצי ומחסידי נשיא עירק. אני אומר זאת בסוגריים. אבל אני מודה ומתוודה, שאני מחסידי העם העירקי. אני אוהב את העם העירקי, עם שנמצא במצור יותר משבע שנים: מצור למניעת תרופות ומזון, דבר שגרם למותם של אלפי תינוקות וילדים, והעולם שותק.

אני לא מגן על סדאם חוסיין, אני מדבר על העם העירקי. האם העם העירקי הוא בן ערובה של שלטונו של סדאם חוסיין, שאין האמריקנים אוהבים אותו, שהם רוצים להפיל אותו? אני מאמין, ואני רוצה לומר, שאין בעולם שום לגיטימציה שתאפשר לאמריקנים להפיל משטר. אין זה מסמכותם של האמריקנים לשחק במשטרים שונים בעולם. הם רוצים שכל מדינות העולם יהיו מדינות בנות. זה מה שהם רוצים.

אני קורא, אדוני היושב-ראש, להפסיק את התוקפנות נגד העם העירקי. הכנסת, שדיברה היום על גזענות ועל יחסי אנוש ועל אנושיות, חייבת, לדעתי, גם היא לגעת בנושא הזה וליזום משהו, לומר משהו לעם הזה, לאותם ילדים. זו לא בושה לדבר כך. מכיוון שמדובר בעירק וסדאם חוסיין שם, לא אכפת לנו מה שקורה לילדים שם?

אדוני, אנשים מתים, ילדים מתים. חבר הכנסת סלומינסקי, אנשים מתים, וכבודו מדבר על גגות. הוא מספר אגדות על גגות, ואנשים מתים.

אומנם המשבר חלף, אך ארצות-הברית יכולה, בשם האו"ם, למצוא כל רגע עילה לחידוש המתיחות והמשבר באזור.

כאן אני רוצה לקרוא לממשלה – אין ממשלה, אבל איך אמר ראש הממשלה? הוא אמר: כאילו. בוא נדבר כאילו יש ממשלה. אני פונה כאילו לממשלה ואומר: אל תכניסו כל פעם מחדש את העם הזה למתח ולהיסטריה, כל פעם שקורה משהו. חבל על העצבים שלנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת גדעון עזרא. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע. שלוש דקות לכל דובר.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סדאם חוסיין הוא דיקטטור. סדאם חוסיין דומה בשיטת הממשל שלו לשאר המדינות שנמצאות מסביבנו, לצערי.

מה שקרה בעירק יכול לקרות במדינות רבות, לצערי, בעולם שאיננו חופשי. ואיתרע מזלנו ואנחנו חיים במזרח התיכון בסביבה שיש בה מדינות דומות. מה שקרה לסדאם חוסיין, אני מקווה שלא יקרה בשום מקום אחר. הסיכויים שהדבר הזה לא יקרה תלויים במדיניות של העולם החופשי כלפי מקרה כזה כמו סדאם חוסיין. אני מאוד מקווה שאנחנו נמצאים בגמר של השלב הנוכחי, אבל הדברים יכולים להיפתח בעתיד ומוטב לנו לזכור את הדברים האלה כל הזמן.

הנושא השני – צבא-הגנה לישראל. אינני חושב שיש בעולם צבא נוסף, שבעת ובעונה אחת צריך להילחם בחזית הלבנונית, צריך להילחם בטרור ביהודה ובשומרון, צריך להכין את עצמו למלחמה עם

כל הכלים החזקים, ובמקביל להיות מסוגל להגן על העורף. אני חושב, שהמשימה הזאת, שמוטלת על צבא-הגנה לישראל, דורשת ממנו רמה גבוהה של מומחיות בכל השטחים, בכל הנושאים, בכל הסוגים. ההתמחות הזאת איננה דבר פשוט.

נדמה לי, שבשנה האחרונה, במשבר א' של סדאם חוסיין, במשבר ב' של סדאם חוסיין, וכמובן זיכרונות מלחמת המפרץ מביאים אותנו לכלל התמחות בנושא הזה של הגנה אזרחית – אני מאוד מקווה, שמשלושת המקרים שהיו נפיק את התועלת ונתארגן בצורה כזאת שמעכשיו לעכשיו נוכל לתת מענה.

לגבי התגובה על איומיו של סדאם חוסיין – פעם אמרו במדינת ישראל, אם וכאשר אתה בטוח שהולכים לתקוף אותך, מוטב שתפתח במלחמת מנע. מאחר שמדובר בטיילי קרקע-קרקע, לפי דעתי, הססמה הזאת חשובה עוד יותר מאי-עם. אני משוכנע שיש במדינה הזאת אנשים ששוקדים על המלאכה.

אמרתי קודם, בדיון על לבנון, ואני אומר את הדברים האלה גם עכשיו. יש החלטה להקים מוסד של יועץ לביטחון לאומי על רקע החוויות שלנו פה, במדינת ישראל, על רקע המלחמה בלבנון, על רקע הימצאותה של מדינה כמו עירק, על רקע הבעיות שלנו מול אירן, על רקע הבעיות שלנו השונות לחלוטין עם מצרים, עם ירדן – כל אחת היא בעיה. יש חשיבות עליונה למינויו של יועץ לביטחון לאומי, שאיננו צריך לתת מענה על הבעיות היומיומיות, אלא לחשוב מחשבה אסטרטגית ארוכת טווח. אם לא נעשה זאת, לדעתי תמיד נסתם חורים. אם לא נעשה זאת, לדעתי לא נפעל על-פי סדר עדיפויות נכון.

מלה אחרונה, ובכך אני מסיים. אנחנו צריכים לזכור את הדברים כאשר אנחנו חושבים על עוצמתו של צה"ל. עוצמתו של צה"ל גם נגזרת מהתקציב שניתן למשרד הביטחון. אנחנו נמצאים ערב התקציב, אני מקווה שנדע למצוא את התקציב הראוי, ונדע שצה"ל מקצה את האמצעים הדרושים למקומות הנכונים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גדעון עזרא. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – אחרון המתדיינים בסוגיה זו, חבר הכנסת רחבעם זאבי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אינני סבור שהמשבר במפרץ חלף, ואני רואה במהומה שיצרה ארצות-הברית את המשבר עצמו. ארצות-הברית, אשר מפארת ומרוממת את הנושא של זכויות האזרח וזכויות האדם וכל המושגים הטובים והיפים, זה כשמונה שנים הורסת באופן שיטתי, לא את ההנהגה העירקית, כי לסדאם חוסיין יש הארמונות שלו, יש ההכנסות שלו, הוא מתקיים, הוא שומר על איכות החיים שלו – מי שמשלם את המחיר הכבד מאוד של הסגר הם ילדי עירק, הם האזרחים העירקים, הם בני-האדם בעירק, העם העירקי. הם משלמים בבריאותם ובחיייהם את הרצון של ארצות-הברית להמשיך ולשלוט במפרץ. זה שמונה שנים הם מחפשים, הם לא השאירו אבן על

אבן. יום ולילה הם מחפשים. מה הם עושים שם? אם הם לא מצליחים זה שמונה שנים, אז לא מצליחים. אין כנראה שום דבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מגן של הסיף אל-ערב.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת רובי ריבלין, תקשיב לי. אני מגן על מאות אלפי ילדים בעירק אשר גוועים ברעב, אשר מראים בתוכניות הטלוויזיה איך הם סובלים מרעב, איך הם מתים בגלל העדר תרופות, איך מנתחים בהעדר חומר מרדים – מי שגרם לזה הוא ארצות-הברית באטימות שלה. כל הנושא של זכויות האזרח מסתיים כאשר נגמר האינטרס האמריקני. אחרת, למה לא התערבו בקוסובו? למה לא התערבו בבוסניה? למה לא התערבו ברואנדה? למה לא התערבו בבורונדי? מדוע שם, בעירק, מטילים סגר שמונה שנים?

המלחמה באה כדי לאלץ את עירק לסגת מכוויית; הם נסוגו מכוויית, הם כיבדו את החלטות האו"ם. מה יש להם נגד העם העירקי? אני לא בא להגן על סדאם חוסיין. אני חושב שהוא הפושע הכי גדול נגד העם שלו. אני חושב שהוא הביא רק הרס לעם העירקי – עם גאה, עם מכובד, עם שהושפל על-ידי ההנהגה הזאת. מצד שני, הרי הוא נשלט באש ובברזל, נשלט באש ובמכונת המלחמה. ראינו מה עשו אפילו לגיסים שלו. הוא מרחם על האזרחים בעירק?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שהעם הזה ייפטר ממנו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה, מתוך רצון להתנקם בסדאם חוסיין, לא אכפת לך שילדי עירק ימותו, שאזרחים חפים מפשע ימותו. אנחנו פשוט מאוד, מתוך שנאה עיוורת לסדאם חוסיין, לא רואים את העם העירקי. מה אתו? איך הוא חי? באילו תנאים הוא חי? איזה מים הוא שותה כשכל המים מזוהמים? הוא סובל מזוהמה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בבחירות הבאות כבר לא יבחרו בו.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת ריבלין וסלומינסקי, אין לנו זמן.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אתה מדבר על ערפאת?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זה קשור לערפאת? אתה חולם על ערפאת כל הזמן. הודעתי לך, חבר הכנסת סלומינסקי, שאם אתה תישאר שם, ערפאת ימנה אותך ראש מועצה בלי בחירות, תהיה תחת ריבונות במדינה פלסטינית. אין לך מה לדאוג. אתה רוצה לחזור הביתה. מספיק, התנחלתם 20 שנה, תחזרו הביתה. אל תהיה מודאג יותר מדי.

לדעתי, המשבר במפרץ הפרסי, בעירק, לא הסתיים, הוא יסתיים עם הסרת הסגר הטיפשי, שלדעתי גורם פשע נורא נגד העם העירקי. אני לא מדבר על ההנהגה העירקית. יש זכויות לעם, והזכויות האלה נרמסות מדי יום ביומו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אתה רוצה לשבת עד מחר בבוקר? זה לא "פייר". אתה ירושלמי, הוא צריך לחזור לרהט ויש פה עוד אנשים שצריכים לנסוע.

תודה רבה לחבר הכנסת אלסאנע. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה אחרון בעלי ההצעה בנושא זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, כנסת נכבדה, אומנם המשבר האחרון בין עירק לפקחי האו"ם כאילו הסתיים, אבל הוא עלול לחזור ולצוף במועד שייראה לרודן העירקי, וחובה עלינו ללמוד את הלקחים מהמשבר האחרון ולהתכונן לפרק הבא.

גם אם איננו רוצים להיות מעורבים בכך, הנושא הזה הוא מעניינה של ישראל, מפני שמערך הטיילים העירקי ופיתוח נשק להשמדה המונית על-ידי סדאם נוגעים לנו, וגם בעבר, כאשר קואליציה מערבית-ערבית יצאה לתקוף את עירק כדי לשחרר את כוויית מציפורניו של הקצב מבגדאד, הגיב האחרון בשיגור 39 טילי "סקאד" לעבר ישראל.

הנשיא האמריקני בוש לא השלים את המלאכה אז ולא השמיד את הצבא העירקי, וסדר הכוחות העירקי נשאר שלם בעיקרו, אומנם בלי מטוסים, שהועברו לאירן, ובפחות טנקים, שהושמדו על-ידי הקואליציה התוקפת. בידי סדאם חוסיין נשארו 55 דיביזיות, וחרף האמברגו שהטילו עליו, הוא הצליח לשקמן ולחזור ולהחזיק בעוצמה רצינית, ובהכנות סמויות ליצירת נשק בלתי קונבנציונלי, כאשר הוא יודע כי למערב יש צורך בחודשים מספר לשם ריכוז כוחות והיערכות לוגיסטית כדי להשיב על התגרונותיו.

מן הסתם, הנשיא בוש לא חיסל אז את העוצמה הצבאית העירקית כדי לקיים עוצמת נגד מול האירנים. אבל היה זה שיקול מוטעה מצדו, שכן העוצמה העירקית לא הופנתה עוד הפעם כנגד אירן ונשארה מוקד מאיים על שלום האזור ושלום העולם.

ארצות-הברית לא יכולה בקלות לצאת למלחמה נוספת, גם מפני הפירוד והפיצול בקרב השותפות שלה במערב, גם מפני ביקורת מבית בתוככי ארצות-הברית, גם מפני המגבלות האופרטיביות, וגם מפני כושר הספיגה הגבוה של עירק והזלזול שלה בנפגעים ובחורבן בעירק.

הלקח העירקי מהמשבר האחרון הוא, שעירק של סדאם יכולה לתעתע כרצונה במעצמת העל וגם לבצע הרפתקאות מלחמתיות כאשר תיראה לה הזדמנות נאותה לכך, והלקח של ישראל מכך צריך להיות, שעלינו להיות תמיד מוכנים להתפתחות כזאת ולא להיכנס לאדישות מרגיעה ומרדימה, אשר מסתיימת בפניקה ציבורית וממשלתית ביום עברה, כפי שראינו לאחרונה. לקח נוסף הוא להיות באמת מוכנים למכת נגד כואבת וקשה, ולהודיע על כך בגלוי, כדי שתושג הרתעה אמיתית. תודה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת זאבי. אדוני סגן השר, בבקשה. גם סגן השר יעשה את זה בוודאי באופן תמציתי. עד סוף הערב הזה יהיה לנו שיתוף פעולה של תמצות עד כמה שאפשר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אכן, יש דברים שהם נחלתה הייחודית של מדינת ישראל, ואנחנו מתרגלים להם והם עוברים כבר אצלנו באיזה מין חוסר התרגשות. אני רק מנסה לחשוב – נזכרת בדברים האלה כאשר שמעתי את דבריו של חבר הכנסת רחבעם זאבי – מה היה קורה אם היינו לוקחים איזו מדינה נאורה, טיפוסית, דמוקרטית, מתקדמת – צרפת, גרמניה, ארצות-הברית, והיתה מדינה כלשהי בטווח טילים ממנה המאיימת עליה? לא מפתחת ולא אומרת כלום, אלא מאיימת ואומרת: יש לנו כושר ואנחנו מפתחים ועושים וכו' וכו'; איך היו מגיבים התושבים והאוכלוסייה? ומה היו אומרים אם זה כן מעניינה או לא מעניינה? הם בכלל לא היו שואלים משהו, ואילו פעולות הם היו נוקטים. אין ספק, ממשלת ישראל ומדינת ישראל רואות את עצמן מעורבות וקשורות בכורח הנסיבות כצד מאוים ובעלות זכות מלאה להגנה עצמית בכל דרך שתימצא לנכון על מנת להגן על ביטחון המדינה ותושביה מפני איומים, הכרזות מוצהרות ומעשים.

אבל, הממשלה צריכה לנהוג בחוכמה. אנחנו בוודאי לא ששים לקרבות מיותרים. אנחנו גם מעריכים מאוד את המאמץ של ארצות-הברית, שמנהלת מדיניות הרחק מביתה, הרחק מאיום על אזרחיה ותושביה, מאבק שאנחנו רואים אותו כמאבק חשוב למען העולם החופשי כולו, למען ביטחון האזור ושלומו האזור הזה ומניעת תוקפנות.

אנחנו גם מקווים, שהעולם הערבי יסתייג ובוודאי לא ייתן שום סיוע לתוקפנות של סדאם חוסיין. אנחנו שמחים על כך, שבשלב זה המשבר הסתיים ללא עימות צבאי, ומתפללים, מקווים, תומכים ומחזקים את הפקחים בעבודתם מתוך תקווה, חרף הקשיים וחרף החשש שהם לא יוכלו לעשות את מלוא עבודתם בהצלחה, אנחנו שולחים להם ברכת עידוד ורוצים ומקווים שהם אכן יעשו את מלאכתם כהלכה.

אנחנו מקווים מאוד, שהאירוע הנוכחי יהיה האחרון בסדרת האירועים שבהם אנחנו נזקקים לקרוא לאוכלוסייה לרענן ערכות מגן ולעבור פעם נוספת איזה חשש, איזו אי-נעימות שאינה בהכרח נחלתן של כל מדינות העולם או של מרביתן, אבל למדנו להיערך, למדנו להתגונן, ואנחנו משוכנעים שנוכל לא רק להתגונן, אלא אם יהיה צורך, גם לנקוט צעדים שימנעו את הצורך בהגנה. כל זה במתואם עם בעלת בריתנו ארצות-הברית, ותוך שמירה על זכותה וחובתה של הממשלה להגנה עצמית, שעומדת בפני עצמה וללא תלות בקשר שלנו עם ידידינו בעולם כולו בנושא זה. תודה.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה. מה אתה מציע, סגן השר איתן? להסתפק? בואו נסתפק כי אחרת יהיו לנו כל כך הרבה הצעות אחרות שנשב עד מחר בבוקר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

להסתפק.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אם המציעים מסתפקים, בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

האם אתם מסכימים, חברים? האם יש מישהו מבעלי ההצעה שלא מסתפק בהודעה? בסדר.
הסתפקנו, חברים, לקחנו לתשומת הלב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא שאלו אותנו.

היו"ר ש' וייס:

אני שואל אתכם עכשיו. אני שואל: האם יש מישהו שלא מסתפק?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

להסתפק.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סלומינסקי – מסתפק; חבר הכנסת בן-עמי – לא כאן; חבר הכנסת מחאמיד – מסתפק;
חבר הכנסת גדעון עזרא – מסתפק.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת גדעון עזרא – איננו. מי שאיננו – מסתפק.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע – לא כאן; חבר הכנסת זאבי – מסתפק.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא מסתפק.

היו"ר ש' וייס:

הצעה אחרת לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי – להסיר את הצעתו של זאבי. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אם חבר הכנסת זאבי איננו מסתפק, אני מבקש להעביר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

תנו לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי להתבטא, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, האם אפשר את תשומת לבו של סגן השר? אדוני סגן השר, אפשר את תשומת לבך לדקה, חצי דקה? תודה.

ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זאבי כדי לנסות בדרך זו לפנות לממשלה באמצעותך, אדוני סגן השר, ולומר, שכאשר אנחנו מתריעים, ובצדק, על קיומם של מאגרים ויכולת פיתוח של נשק להשמדה המונית בארצות אחרות, כמו למשל בעירק, ובצדק, כאשר אנחנו מתריעים על זה, אני חושבת, שאנחנו במדינת ישראל עדיין רחוקים בכלל מלפתוח דיון ציבורי על מה שאנחנו עושים. העניין הוא רציני ביותר, גם לגבי מה שקורה בתחום הנשק הגרעיני, גם בתחום הנשק הביולוגי. אנחנו לא יכולים לבוא היום לדיון, או בכל הזדמנות אחרת, כאשר מדינת ישראל בעצם לא מגלה שום נכונות, לא לגלות את מה שהיא עושה, לא להשתתף באופן פעיל בחיסול של הנשק הזה, ולכן אני חושבת, שכל מאבק לפירוז המזרח התיכון מהנשק הגרעיני – זה חייב להתחיל קודם כול אצלנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חברים, אם כן אני מציע שנעביר את כל ההצעות לוועדת החוץ והביטחון, מוסכם?

רחבעם זאבי (מולדת):

אנחנו רוצים דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

טוב. תראו, אם התשובה היא כן, לפי הצעת השר, זה לוועדת החוץ והביטחון. מי בעד דיון במליאה? ההצבעה החלה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

מה האפשרות השנייה?

היו"ר ש' וייס:

ועדה, ועדת חוץ וביטחון. מליאה – בואו נעשה מליאה לקראת ההתקפה השנייה על עירק, בשלישית וברביעית יהיה לנו דיון במליאה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שישה תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע לפי מספר הנוכחים, שלא אתן יותר שיהיה רוב לוועדה, כי אי-אפשר גם זה וגם זה. לכן הדיון יהיה במליאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ההצעה של סלומינסקי לא תידון, כי הוא מסתפק בתשובת השר.

היו"ר ש' וייס:

כן, יש בזה משהו, גם לא של האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

למה לא שלי?

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לא כך, חבר הכנסת זאבי. היתה בהתחלה תחושה של אחווה. ברגע שזה יתפורר, נמשיך את האחוה במליאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הצעות לסדר-היום

תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות

היו"ר ש' וייס:

חברים, הנושא הבא מעניין מאוד: הצעות לסדר-היום מס' 5370, 5371, 5382, 5385, 5392, 5407 ו-5418 – התוצאות לבחירות לרשויות המקומיות. שלוש דקות לכל חבר כנסת, כי זה נושא דחוף, ולכן יהיו פה רק רעיונות והגיגים ולא יותר. חבר הכנסת אושעיה לא אתנו. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון – שלוש דקות, לא יותר. לא אפשר היום לעבור על הזמן, כי יש לנו עומס אדיר עד הבוקר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

נזכרת בזה מאוחר מדי.

היו"ר ש' וייס:

מה נזכרתי? מה לעשות? תראו, הדיון על האנטישמיות התארך מאוד, כי כל חבר כנסת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – דיון

היו"ר ש' וייס:

היו שיקולים נכונים, הוא בוודאי לא עשה את זה בחיפזון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – –

היו"ר ש' וייס:

כן, בבקשה.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

כנסת נכבדה, חברי הכנסת, בימים שבהם הכול וכולם מטיפים בכל האמצעים נגד גע ההסתה והשיסוי בחברה הישראלית, אני כמובן מצטרף אל המגנים והמוקיעים, אבל בתוספת אחת, שהיא לכאורה פשוטה, טבעית ומובנת מאליה, והיא, שאותה הסתה מכוערת אסורה לגבי כולם, בלי יוצא מן הכלל. אבל, לדאבוני הגדול, אדוני היושב-ראש, אין הדבר כך בכל מה שנוגע לציבור הדתי בכללו, ובאופן מיוחד ובולט כלפי הציבור החרדי.

אתחיל מהסוף, מההתרחשויות האחרונות בימים אלה ממש. ציבור הסטודנטים במדינה, המנהל מאבק ממושך ומוצדק על הקטנת שכר הלימוד, קיבל בראשיתו של המאבק החלטה נבונה, שלא

להיגרר אחר מסיתים ולא לערב במאבקם שום נימה הפוגעת בלומדי התורה ובאוכלוסייה החרדית. אבל יושב-ראש מפלגת העבודה, חבר הכנסת אהוד ברק, סבור, שחבל לוותר על הזדמנות מיוחדת זו, כאשר סטודנטים באלפיהם יוצאים להפגנות רחוב, וכך כאשר הופיע אתמול במאהל הסטודנטים, אמר בפניהם: "למה לא לקחת מתקציב תלמידי הישיבות ומהתקציבים המיועדים לעיבוי התנחלויות 200 מיליון ש"ח ובכך לפתור את בעיית הסטודנטים?"

זוהי, חברי הכנסת, דוגמה להסתה פרועה, חסרת אחריות ושלוחת רסן, שכן הקצבת המדינה לתלמיד שיבה מגיעה רק לרבע מההקצבה להשכלה הגבוהה לפי כל סטודנט, ואין פוצה פה ומצפצף.

אומנם, ההסתה נשאה למרבה הצער פירות, פרי באושים, ובימים האחרונים גם הסטודנטים, לצערנו, שינו כיוון ועלו על הגל העכור הזה, ועד לרחבת ישיבת "פוניבז'" בבני-ברק הגיעו.

רק הבוקר שמעתי כאן במליאת הכנסת את שר העבודה והרווחה זועם וקוצף בצדק ומתרעם קשות על ההסתה של חבר כנסת מסוים ברדיו, שכאילו בזמן השביתה לא העביר משרד העבודה והרווחה כספים למפגרים, ואילו – שוב הסתה ועלילה – לפנימיות חרדיות כן העביר המשרד.

חברי הכנסת, ביום הבחירות אסורה, כידוע, כל תעמולה למען או נגד מועמדים או רשימה. איסור זה חל, כמובן, על כלי התקשורת הממלכתיים. אבל גם כאן, למרבה התדהמה, החוק הוא גורף לגבי כל חלקי הציבור מלבד כלפי הציבור החרדי המושמץ והמוכפש, אחרת לא ניתן להבין כיצד מרשה לעצמה רשות השידור הממלכתית, "קול ישראל", לשמש אכסניה, במה ושופר לדברי הסתה חמורים ביותר ומזעזעים של העורך הכלכלי של "הארץ", מר נחמיה שטרסלר – –

היו"ר ש' וייס:

הזמן תם.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

– – שהופיע בעיצומו של יום הבחירות לרשויות המקומיות – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לייזרזון, יש בעיה של זמן.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

— — שנערכו לאחרונה, בתוכנית "צבע הכסף", כשהוא פורץ כל גדר ומשתלח בדברי הכפשה נגד הציבור החרדי.

הזמן העומד לרשותי, אדוני היושב-ראש, אינו מאפשר לי להביא את הציטוטים ואת הדוגמאות — —

היו"ר ש' וייס:

זה לא אני, שלוש דקות זה התקנון.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

— — מהדברים החמורים, אבל אצטט רק אחד מהם, כמו: "הם החרדים" — כך הוא אמר ביום הבחירות ב"קול ישראל" — "עוסקים בפעולות מיסיונריות של קירוב לבבות והחזרה בתשובה של הנוער, והיום בבחירות מנסות ש"ס ויהדות התורה להשתלט עוד ועוד על השלטון המקומי", או כמו המשפט המקומם הבא — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לייזרזון.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

— — "אם הם יגדילו את כוחם גם הפעם, יום הבחירות — — —

היו"ר ש' וייס:

אני חייב לשמור על הזמן.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

— — — "הרי שהציבור החופשי — — —

היו"ר ש' וייס:

זה לא הולך כך. אני מאוד מכבד אותך.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כמה ימי חסד לחבר כנסת חדש, אני כבר מסיים.

היו"ר ש' וייס:

אין, בקצב שלך כבר מיצית את ימי החסד שלך. אתה כבר כמו ותיק כאן.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

— — — "הרי שהציבור החופשי הלומד והעובד והחי מיגיע כפיו, וכך מפעיל את הכלכלה, יהפוך לפראיייר הגדול ביותר בעולם, הוא יממן מכספו את הרוצים ברעתו. אם הם ינצחו, ערי ישראל ילכו וייסגרו".

עוד משפט אחד, ברשותך. בעל טור בעיתון — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איפה זה היה? ב"המודיע"?

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

— — נפוץ פרסם זה לא כבר מאמר, ובו קריאה — שמעו היטב — לפתוח באינתיפאדה, לא פחות ולא יותר, נגד הציבור החרדי, בהוסיפו — בעל טור ידוע, פופולרי — שהוא מוכן ליידות את האבן הראשונה.

היו"ר ש' וייס:

אני חייב להפסיק אותך. יש שלוש דקות, ואתה כבר ניצלת שש. אני לא יכול.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, יש לי מספיק, אני לא יכול. משפט סיכום וזהו.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

בתגובה על כך הוגשה בקשה ליועץ המשפטי לממשלה להעמיד לדין את העיתונאי באשמת הסתה, והרי אין הסתה חמורה מזו, אבל היועץ המשפטי לממשלה דחה את הבקשה.

היו"ר ש' וייס:

זהו.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

בנימוק כי מדובר רק במאטפורה.

היו"ר ש' וייס:

מטאפורה.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

מטאפורה, אני לא יודע בדיוק -- --

היו"ר ש' וייס:

כן, מייד אסביר את זה. אבקש לסיים.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

איזה ערך, אדוני היושב-ראש, יכול להיות לכל הקריאות נגד אלימות מילולית כאן, כאשר דברי שיסוי כה מזוויעים מוגדרים על-ידי היועץ המשפטי כמטאפורה?

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני רוצה לסיים. אני חייב להזהיר מעל במת הכנסת, כי אם הסתה פרועה זו נגד האוכלוסייה החרדית על כל גווניה לא תיפסק ולא תיבלם ולא תיעקר במהרה ולא לתר מן השורש, תלך התופעה החולנית הזו ותשתרש עמוק יותר בכל חלקי הציבור כולם נגד כולם.

הי"ר ש' וייס:

טוב, תודה רבה.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

כי איש לא יבין למה מוצדקת למשל הטפת המוסר של אהוד ברק – –

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה, אני חייב לסיים.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

– – נגד אלה שהסיתו בזמנו נגד ראש הממשלה רבין המנוח – –

הי"ר ש' וייס:

לא בסדר.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

— — כשבאותו זמן הוא עצמו משתמש בנשק ההסתה נגד האוכלוסייה החרדית.

היו"ר ש' וייס:

טוב, תודה. אני מאוד מודה לך.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אין מוסר לחצאין. אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לא בסדר. סליחה, חבר הכנסת לייזרזון, יש לי בקשה אליך.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני פונה לחברי הכנסת מכל סיעות הבית לא להקל ראש בהסתה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לייזרזון.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

לא, תן לי עכשיו לדבר. עם כל הכבוד, ובאמת עם כל הכבוד, אתה יודע שאנחנו סובלניים פה. הצעה דחופה זה שלוש דקות, ארבע, חמש. אתה מדבר כבר כמעט שבע דקות. אני כל פעם מבקש ממך

לסיים. אתה מתעלם ממני לגמרי. אתה רק מתחיל עכשיו, זה לא ילך ככה. אני אומר לך את זה בידידות ובכבוד, באמת.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

היושב-ראש, אני רוצה לענות לך ולהסביר לך.

היו"ר ש' וייס:

זה לא נושא לוויכוח, אין פה הסבר.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

הכנתי 22 דוגמאות על הסתה אנטי-חרדית. תן לי רק לסיים.

היו"ר ש' וייס:

רגע, סלח לי, כי אתה רק מתחיל עכשיו.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני לא מתחיל, אני מסיים. יכולתי כבר לסיים.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא את הנאום. זה לא ככה, אל תגיד לי שיכולת לסיים, עם כל הכבוד.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני מסיים בפנייה לחברי הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תרשה לי רגע אחד. תראו, חברים, מי שמכין נאום בכתב, בכלל אין לו בעיה, הוא יכול לבדוק והוא יודע מתי זה שלוש דקות. מי שמכין נאום בעל-פה, אני מדריך אותו. אני לא עושה את זה מתוך רצון רע.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אשתדל בעתיד.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לא בין תלמיד למורו, זה שבע דקות.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני צריך ללמוד את הסוגיה, אני חדש כאן.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע אותה. אני מודיע שאי-אפשר בכוח לקחת את רשות הדיבור פה, גם אם הנושא חשוב. נא לסיים, בבקשה.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני מסיים בפנייה לחברי הכנסת מכל סיעות הבית לא להקל ראש בהסתה האנטי-דתית והאנטי-חרדית ולהצטרף אלי בדרישה למצות את הדין בכל החומרה עם כל אלה שהמערכת המשפטית נרתעת משום-מה מלנקוט נגדם את הצעדים החוקיים המתבקשים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. תודה רבה לחבר הכנסת לייזרזון, וחבר הכנסת דוד מגן עכשיו ייתן דוגמה איך אפשר בתוך שלוש דקות לומר הכול.

איתן כבל (העבודה):

מה הנושא?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה על הלוח.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אפשר להגיד בשלוש דקות מה – – –

היו"ר ש' וייס:

לא. חבר הכנסת לייזרזון – זה כאש בוערת בעצמותיו. אני מבין את זה. אני מבין את העניין, אבל כל אחד בא עם האש שלו לכאן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש בעיה עם חבר הכנסת לייזרזון.

היו"ר ש' וייס:

הזמן הוא שלוש דקות, והנושא הוא: תוצאות הבחירות לשלטון המקומי. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כמנהגנו בשבוע האחרון, כאשר אתה מנהל ישיבה ואני עולה – עכשיו הזמן להקפיד.

היו"ר ש' וייס:

לא. אני אקפיד. אני לא רוצה את ההערה הזאת. תקפיד.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא שם אותך – – –

היו"ר ש' וייס:

זה חבר כנסת חדש. מה אתה רוצה? אתה כבר ותיק. אני אקפיד וזהו, ואין מה לעשות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היושב-ראש, שמת לו – – –

היו"ר ש' וייס:

תמיד יש לו טענות אישיות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היושב-ראש, השעון לא עובד.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

כזכור, לפני שמונה ימים נערכו הבחירות לרשויות המקומיות בלמעלה מ-160 מועצות ורשויות מקומיות בישראל. התופעה – שנחשפה באותו יום והגיעה לידי ביטוי בתקשורת, אשר הגדירה לפחות באחד העיתונים, "גל זיופים ברחבי הארץ" – הביאתני ליוזמה להציע לפניכם לערוך דיון דחוף בכל ההיבטים הקשורים לסדרי בחירות, לתהליכי בחירות ולנהלים בוועדת הקלפי ולשמור על הערך החשוב של כשרות הבחירות, אשר בעיני היא אבן יסוד של הדמוקרטיה.

חייבים להודות, כי בכל מערכת בחירות, וגם בבחירות שנוהלו בשנים קודמות, נתקלנו בתופעות שליליות, שבהן היו גורמים פה ושם אשר ניסו לגנוב דעת, לרמות ולזייף. רשויות אכיפת החוק ניסו לטפל בחריגים הללו כמיטב יכולתן. נראה – כך אני מתרשם – כי בשבוע שעבר הקווים האדומים נחצו, ותופעות שהיו בגדר תופעות שוליות הפכו לתופעה של ממש, תופעה מדאיגה.

שמענו, כדוגמה – ואני, אדוני היושב-ראש, לא מתכוון למנות 23 דוגמאות – על גנבת קלפי בשכונת פסגת-זאב בירושלים, כאשר מזכיר הקלפי ברח עם הקלפי, ועל תושב אילת בן 34 שנעצר לאחר

שהעלים פתקי הצבעה של מרצ. צעיר – אני, בכוונה, לאחר הנאום של חבר הכנסת לייזרזון, לא אצטט ואגיד "צעיר חרדי", וכאן כתוב "צעיר חרדי" – בן 16 בערך הגיע להצביע בקלפי בשכונת מאה-שערים בירושלים כשהוא מחופש לאשה חרדית מבוגרת. כמו כן, משטרת זיכרון-יעקב חוקרת תלונה ששלושה חרדים ניסו להצביע בתעודות זהות של אנשים אחרים. ערבים דוברים רוסים התחזו בקלפיות בחיפה לנציגי ישראל בעלייה ונתנו לעולים חדשים לבחור למפלגה מסוימת; תושב קריית-מלאכי, בקלפי מס' 3, גילה שמישהו אחר הצביע בשמו, וכן הלאה.

התופעה הזו מעידה על כך, שהכנסת חייבת לתת את דעתה בדחיפות לשני עניינים, ואני ממליץ בפניכם, בפנינו, לערוך דיון: האחד, לתת את הדעת לתיקוני חקיקה כך שהענישה והסנקציות יהיו מרתיעות דיין. לא די במאסר לשנה או במאסר על-תנאי וכו'. אדם אשר בא לגנוב דעת או בא לגנוב קולות או בא לפגוע באחת מאבני היסוד של הדמוקרטיה, צריך לדעת שצפוי לו עונש כבד ביותר.

היו"ר ש' וייס:

כמה אתה מציע?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שהמליאה היא לא המקום לדון בעניין של כמה אני מציע. צריכים לעבד לקחים ולשאול את האנשים שמטפלים בעניין. אבל, דבר אחד ברור: צריך ענישה מרתיעה.

העניין השני, אדוני היושב-ראש, אני חושב שכדאי לתת את הדעת על כך, שוועדות הקלפי יאוישו על-ידי אנשים מקצועיים, נייטרלים, ממונים. אני בטוח, כמי שפעם ניהל מערכת בחירות מוניציפליות של הליכוד, לפני כעשר שנים, שהמפלגות תשמחנה על כך, אם כי תצטערנה על כך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים להערות – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אם כי מימון המפלגות יצטרך להיפגע ולעבור לעניין הזה. כדי שלא להכביד במלים ולעזור ליושב-ראש הישיבה לנהל את הישיבה בקצב הראוי – –

היו"ר ש' וייס:

אני עוזר לכם. אנחנו רוצים להגיע הביתה מחר.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

– – שני הנושאים הללו ראוי שניתן את דעתנו עליהם, וראוי על כן להתחיל בדיון במליאה בנושא הזה. אני מבקש מהכנסת לכלול את הסעיף הזה בסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. סגנית מזכיר הכנסת מציינת, שבינתיים חבר הכנסת דוד מגן הוא הראשון שאמר קלפי, וזה נכון.

עכשיו, אנחנו עוברים לחבר הכנסת תאופיק חטיב, אך הוא איננו. חבר הכנסת רפאל פנחסי, עכשיו אתה תדבר על הקלפי – בסדר? בבקשה. אחרי חבר הכנסת רפאל פנחסי – חברי הכנסת בן-צור ולבוצקי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ואתא שונרא ואתא לקלפי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, בבקשה, שלוש דקות. אתה דווקא תמיד מקפיד.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מערכת הבחירות לרשויות המקומיות התנהלה ברובה כראוי, למעט מקרים שבהם נתגלעו מעשי אלימות חמורים שהעיבו על המערכה כולה. התוצאות הפתיעו רבים במובן של התרסקות המפלגות הגדולות, כאשר מפלגות כמו ש"ס וישראל בעלייה נוגסות מכוחן באורח משמעותי. יש בכך כדי ללמוד ולהסיק מסקנות. בעקבות זאת נשמעות קריאות לשנות את השיטה, ולא בפעם הראשונה. דומה כי בכל פעם שהציבור החרדי זוכה להצלחה, מבקשים לשנות את השיטה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

איפה זכיתם? בטבריה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה המקום היחיד. בתל-אביב עלינו מאחד לשלושה; בירושלים – משניים לחמישה, ובכל הארץ הכפלו את כוחנו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא יודע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בטבריה הסיבה היתה – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה היה בלוד?

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה רוצה שאני אראה לך בדיוק איפה נפלנו? איפה אתם הצלחתם?

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, ש"ס היא אחת ממפלגות הקואליציה הכי נאמנות. גם אותם אתה רוצה לגרש מהממשלה? תן לו להתבטא.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אבל, מייד נשמעו קריאות שצריך לשנות את שיטת הבחירות – לא בחירה ישירה ולא בשני פתקים. כשעשו את השיטה הזאת, חשבו שזה ימנע מהמפלגות הקטנות להתקיים. אבל, ראו שזה לטובת המפלגות הקטנות. באים היום ואומרים: השיטה הזאת לא טובה; בואו נחזור לשיטה הקודמת. כמה השקיעו? כמה מלחמות ניהלו? המפלגות הדתיות חששו באמת שזה מזיק להן ונלחמו נגד השיטה. מי שהכריע אז היה ראש הממשלה דהיום, שנגד המשמעת הקואליציונית הצביע עם אלה שרצו את שינוי שיטת הבחירות. עכשיו, ראו שפתאום זה מועיל.

היו"ר ש' וייס:

אבל הוא תומך. ראש הממשלה תומך בהמשך שיטת הבחירות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כן, אבל אתה רואה מה עושים מסביבו.

עכשיו, כשבאות המפלגות ורואות ששינוי שיטת הבחירות לא רק לא הזיק למפלגות הקטנות אלא הועיל להן ואת המפלגות הגדולות זה ריסק, הן באות ואומרות: בואו נחזור לשיטה הישנה. אבל כתוב, כאשר יענו אותנו כן ירבה וכן יפרוץ. זה לא יעזור. באיזו שיטה שלא תלכו תמיד ימצאו דרך ותמיד ירצו להתבטא. אני לוקח עכשיו את הבחירות פה בירושלים, שבה לא רק החרדים התחזקו. בוא ניקח את מרצ.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אגיד לך את האמת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אלא מה? שני הקצוות שהיה אכפת להם איך תיראה המדינה, הבוחרים שלהם הגיעו לקלפי, אבל אלה שבמרכז, אנשי הליכוד והמערך, סמכו על ראש העיר – אהוד אולמרט הוא טוב בשביל כולם. הדתיים ואנשי מרצ באו להצבעה, והם לא הגיעו. מה קרה? אומנם ראש העיר נבחר, אבל יש לו במועצה בקושי שני מנדטים. אותו דבר קרה בחיפה ואותו דבר קרה בתל-אביב. כל שינוי שתעשו – אני לא בטוח שזה יזיק לדתיים או יזיק לאחרים. לכן, לא יכול להיות שלפי התוצאות יעשו את השיטה. צריך לראות פעם אחת ולתמיד שהשיטה היא לא ליום אחד ולא למחזור בחירות אחד. צריך לתת לזה להתנהל ולראות איך קורה ומה קורה. אני חושב, שממערכת הבחירות צריך להפיק לקחים, כמו שידידי, הרב לייזרזון, אמר: ההסתה היתה לא רגילה. מי הפריע לאותם חילונים שחושבים שהדתיים משתלטים בעיר? שיבואו להצביע. צריך חמש דקות כדי להגיע לקלפי. בכל זאת, אם הם לא עשו את זה, כנראה טוב להם.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לכן, אני מבקש, שהכנסת תיתן את דעתה ותכניס את הנושא לסדר-היום – לדיון על הלקחים מתוצאות הבחירות. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. זה מעניין מאוד.

עכשיו, חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי, וגם לו יש שלוש דקות, וזהו. לאחר מכן, נקיים דיון. אוי, עוד כמה דיונים יהיו בנושא הזה.

דרך אגב, חבר הכנסת פנחסי, זו לא פעם ראשונה שהעצלנים והבטלנים, שאין להם אפילו המניע, מאשימים שיטה. מכירים את הסיפורים. במקום לקום, לצאת מן הבית ולהצביע, הם מברברים ומתלוננים. יקומו ויצאו מן הבית ויצביעו, וזהו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כך תהיה להם השפעה.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי. אצלכם יש צו, וכולם יוצאים עם אש לזהות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — — אדוני היושב-ראש

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

ההתעוררות של החרדים לבחירות היא התעוררות משמים, והתרדמה שלהם היא גם משמים.

היו"ר ש' וייס:

לא, אל תפריז.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גם ההתעוררות של אנשי מרצ היתה מהשמים?

היו"ר ש' וייס:

תנועות קטנות אידיאולוגיות, יש להן להט.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אתה כבר לקחת לי מהזמן.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני אוסיף לך עוד שש שניות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ובמיוחד חבר הכנסת פנחסי, אני אתייחס לדבריך האחרונים, ואני אומר לך באמת מה קורה, ובעיני זו הטרגדיה שלנו, האנשים המתונים.

מה שקורה הוא, שלאנשים מתונים יש מסירות נפש מתונה, ולאנשים קיצונים יש מסירות נפש קיצונית. באמת, זה האסון של החברה. האסון של החברה הישראלית הוא, שהקיצונים, בכל נושא,

גם הקיצונים מימין וגם הקיצונים בשמאל, יש להם מסירות נפש, והם יוצאים לרחובות ונאבקים, והם קובעים את סדר-היום הציבורי. כך גם בנושא הדתי. הקיצונים מכאן והקיצונים מכאן באמת מצליחים בבחירות. ולמרבה האסון, ואני חושב שזה באמת אסון, אנחנו מקבלים תוצאות בחירות שלא מייצגות את רצון הבוחר האמיתי, כי רוב הציבור – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

רצון הבוחר זה מי שבא להצביע.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אתה צודק. אין לי טענות אליך.

יצחק כהן (ש"ס):

למה זה לא אמיתי?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אין לי טענות.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה בוחר אמיתי?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא.

יצחק כהן (ש"ס):

למה אתה אומר "האמיתי"?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

– – – אין לי טענות – – –

היו"ר ש' וייס:

הבוחר האמיתי הוא הבוחר שבא לקלפי. שיפטיקו עם כל הדברים האחרים. שתי דקות מאמץ לצאת מהבית להצביע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

המפלגות מוכנות להסיע אותם, מוכנות לתת להם כל מה שהם רוצים, רק שיבואו.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה מביע את תסכולך. תדייק.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

את תסכולי, את כאבי. אתה צודק. הייתי רוצה ליצור מצב, שהאנשים המתונים בדעותיהם – –

יצחק כהן (ש"ס):

כמו מהדרך השלישית.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

– – יפתחו מסירות נפש קיצונית למען קידום מצבם והאידיאולוגיה שלהם. אתה צודק. מתינות היא הלך נפש, ואדם שהוא מתון בדעותיו, זה נכון, זו עובדה סוציולוגית נכונה, אותה עובדה סוציולוגית היא מה שקוראים עקומת גאוס או הפעמון: רוב האנשים נמצאים בעמדות המתונות במרכז, לא בקיצוניות הזאת ולא בקיצוניות הזאת.

לכן אני רוצה לנצל את הבמה הזאת ולפנות מכאן גם לציבור, אותו ציבור מתון שרוצה את השלום הפנימי בתוך עם ישראל, את השלום בין דתיים לבין חילונים, למנוע את תוצאות הבחירות הללו, שמקצינות את העמדות.

אני מוכרח לומר לך, אדוני היושב-ראש, שהחוויה היותר-קשה בעיני היא לא מה שקרה בירושלים. מה שקרה בירושלים היה צפוי, במידה מסוימת, על רקע המאבק בירושלים. אני אספר לכם על עיר אחרת, שאינני רוצה להזכיר את שמה.

היו"ר ש' וייס:

יש לך תשע שניות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, לקחו ממני, אני אגמור בתוך דקה.

היו"ר ש' וייס:

17 שניות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

באחת הערים, עיר שעברה תהליכי התפתחות משמעותיים מאוד בשנים האחרונות, אוכלוסייה צעירה, משפחות ממעמד בינוני, דתיים וחילונים, מתונים, בלי בעיות בין דתיים לחילונים, קמה מפלגה שקראה לעצמה – לא אגיד את השם כדי שלא נזהה את שם העיר – "למען מניעת כפייה דתית והשתלטות חרדית על העיר". אין שם חרדים, אין שם כפייה דתית. זה כבר הפך אפילו להיות משהו שמזכיר לפעמים את מה שקורה באירופה – יש ארצות באירופה שיש בהן אנטישמיות בלי יהודים.

היו"ר ש' וייס:

פולין, למשל.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אותה מפלגה זכתה בהצלחה גדולה בבחירות. אני שואל את עצמי: למה הגענו?

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, הוא כבר סיים לפני דקה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני שואל את עצמי: באמת למה הגענו? וזה חשבון נפש שאנחנו צריכים לעשות אחרי הבחירות הללו. אבל גם אתה, חבר הכנסת פנחסי, שתבין, אם דמותך מפחידה אנשים אחרים אתה לא מקיים את מצוות עשה, שיהא שם שמים מתאהב על-ידך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת לובוצקי.

האם סגן השר רוצה לעסוק בנושא הזה? זה נושא לא ממשלתי, זה נושא פרלמנטרי. נכון?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בכל החלטה שלא תהיה, אם הדיון לא יהיה במליאה, אני מציע לפרוטוקול להזמין את יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לוועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

בואו נקצר, חברים, אין לזה סוף היום. בבקשה, סגן השר מיכאל איתן.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא, שיש דיונים שהממשלה אינה צריכה, לטעמי, להיות מעורבת בהם, ואלה הם הדיונים שבהם אין נדונות שאלות שנוגעות לתחום הממשל והממשלה כרשות מבצעת, אלא לתחומים שהם, למשל, נושא של זכויות חברי הכנסת וחובותיהם, נושאים שקשורים למימון מפלגות, נושאים שקשורים להליכים דמוקרטיים כאלה ואחרים, וספק אם הייתי רוצה לעמוד לכאן ולהיכנס לוויכוח שקשור לנושאים הללו כשהם באים הנה ולייצג איזו עמדת ממשלה, שהרי איזו עמדה אני יכול להביא? לממשלה יש עמדה בוויכוח הפוליטי המוניציפלי הפנימי ברשות מקומית א' בין מועמדי ש"ס לבין מועמדי אגודה? או ברשות מקומית ב' בין מועמדי ליכוד לבין מועמדי עבודה? אלה לא עמדות ממשלה. ובכל אופן ביקשתי לעלות ולהשיב.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, ליתר דיוק, אני ביקשתי ממך אישית שתתערב בדיון הזה ותאמר את דעתך גם כחבר הכנסת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יפה.

היו"ר ש' וייס:

אולי כשנקיים כאן דיון ממש.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בכל אופן, ביקשתי לעלות ולתרום משהו לידיעת חברי הכנסת שהתווכחו על תוצאות ההצבעה ושיעורי ההצבעה.

חבר הכנסת פנחסי וחבר הכנסת לובוצקי הצביעו בעצם על התופעה. הם אמרו, שהתוצאות של הבחירות נקבעו, בין השאר, בגלל שיעורי ההצבעה, והצביעו על האוכלוסיות שמאוד עניין אותן לבוא ועל אוכלוסיות אחרות שנעדרו מההצבעה. חבר הכנסת פנחסי הפליג ודיבר על שינוי שיטת הבחירות לכנסת וכל מה שקשור בזה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גם לרשויות. ההצעה היא לשנות גם את השיטה של הבחירות לרשויות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, זה לא פטנט ישראלי. בארצות-הברית, הסנטור מקגורן נבחר כמועמד לנשיאות, כי הוא לקח את הדור הצעיר, דור "הפרחים" של וייטנאם. הם באו לפריימריס, אחרים לא באו, והוא היה מועמד. הוא אומנם הפסיד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מקגורן?

היו"ר ש' וייס:

GOVERN, מקגורן. הוא בסוף לא הגיע ל-

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יש לי תחושה, ועכשיו אני לא מדבר כשר מקשר אלא כאיש ליכוד, שהפעם שיעורי ההצבעה של מצביעי הליכוד היו נמוכים, כי לא קיבלו את הצעתי.

היו"ר ש' וייס:

והיא?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

במטה הבחירות של הליכוד אמרתי: תראו, אומנם לא המצאנו זאת, אבל זה פטנט טוב – בואו נחלק גם אנחנו בקבוקים של שמן, וזה יגדיל את אחוזי ההצבעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בושם, לא שמן.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נעבור בין מתפקדי הליכוד ונחלק בקבוקי שמן. אמרו לי: מי יחתום על הבקבוקים שלך?

היו"ר ש' וייס:

אני מציע אפטרשייב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אמרתי: אין שום בעיה, יחתום הרמ"א. מה זאת אומרת הרמ"א? אמרו לי. הרמ"א היה גדול בתורה, הוא כתב את "המפה". מנחתו עדן. מאין תביא את החתימה של הרמ"א על הקבוקים שנחלק? אמרתי להם: אין בעיה. הרמ"א זה הרב מיכאל איתן. אני אחתום. נחלק בקבוקים ונעלה את שיעורי ההצבעה. מה אני יכול לעשות? במטה הבחירות של הליכוד יושבים קטני אמונה, ובמקום לקבל הצעה כזאת, שיכולה לגייס רבבות לקלפיות, השאירו את השדה רק לבקבוקים של פנחסי, ועכשיו בצדק הוא יוצא ועושה ממני צחוק. הוא אומר כאן: מה אתה רוצה, האנשים שלי באו להצביע, היו להם בקבוקים עם חתימה, אצלך לא קיבלו את ההצעה שלך, נשארו בבית.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת איתן, זה לא רק בקבוקים. בוא תיקח לדוגמה את איווט ליברמן. הוא הקים רשימה באשדוד וקיבל שמונה מנדטים. העולים לא חילקו בקבוקים. צריך לעבוד.

היו"ר ש' וייס:

מה שאומר פנחסי, שטוב שם משמן טוב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת פנחסי, מה אני יכול לעשות? אני לא במפלגה אחרת, אני במפלגת הליכוד-מח"ל, ואני שואל את עצמי, האם צריך להמציא רשימות חדשות כדי שמח"ל-הליכוד יבואו להצביע? לי יש דרכים אחרות, ואני מבטיח לך – – –

קריאה:

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — כל מאמץ לתקן את דרכנו, על מנת שמה שקרה הפעם לא יתרחש בבחירות הבאות עלינו לטובה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — שינוי שיטת הבחירות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, נסכם את הדיון ונאמר כך: יש בקבוק מולוטוב, ויש בקבוק שמו לא טוב.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אני גם העליתי הצעה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא משנה. הוא עונה לכולם יחד. תסבירו לו, חברים. הוא עונה לכולם יחד, והוא עונה מה שהוא רוצה.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

הוא לא ענה אף מלה על — — —

היו"ר ש' וייס:

הוא לא חייב.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לייזרזון, אין הוראה תקנונית שהוא חייב לענות בדיוק מה שאתה מצפה. יש רק הוראה תקנונית שמדברים שלוש דקות, ואתה דיברת שמונה. זהו, אין מה לעשות. מה ההצעה של חבר הכנסת איתן?

דוד טל (ש"ס):

הוא מבקש לנצל את סעיף 81 – – –

היו"ר ש' וייס:

למה, למה? קודם כול, אתה לא עולה בלי שאני מרשה לך. מה זה העלייה הזאת? סלח לי, אני לא הזמנתי אותך.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, מה הצעתו של סגן – – –

אדוני, אתה לא תדבר בלי שאני ארשה לך. מה זה? סליחה, אדוני. אני לא מבין את השיטה הזאת.

יצחק כהן (ש"ס):

יש סעיף 81 בתקנון.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני יודע.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, מה הבעיה, סליחה?

סליחה, לאיזה סעיף אתה מפנה אותי, חבר הכנסת לייזרזון?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לבדוק זאת אחר כך.

היו"ר ש' וייס:

לאיזה סעיף מפנה אותי חבר הכנסת דוד טל?

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

סעיף 88, כך מראים לי פה היועצים.

היו"ר ש' וייס:

אל תקרא אותו, תן לי לקרוא אותו. אני עדיין לא נתתי לך רשות דיבור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סעיף 88(ז).

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, עכשיו אתה יכול להבין איך ש"ס מצליחה בבחירות.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

מותר לי לדבר.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 88, איזו פסקה?

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברים, מי שמדריך אותו, שידריך אותו באופן יותר אפקטיבי.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

מותר להדריך אותי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סעיף 88(ז) לתקנון הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

88(ז), כפי שלוחש חבר הכנסת ריבלין ואומר חבר הכנסת טל: "בהצעה, שנושאה הוא פעולתה של סיעה שאינה סיעתו של המציע או פעולתו של חבר הכנסת הנמנה עם סיעה אחרת, תהיה לחבר אותה סיעה, המדבר בשמה או לחבר הכנסת האמור, זכות תשובה בשיעור זמן שלא יעלה על 10 דקות". הרגתם אותי.

אני מכיר את הסעיף, אבל אני לא חושב – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

סגן השר איתן לא דיבר בכלל על האגודה, הוא דיבר על ש"ס.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא לא הזכיר שמות. אבל הוא – – – על ש"ס, הוא דיבר באופן עקרוני.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, עם כל הכבוד, אני לא מפעיל את הסעיף הזה כאן, זה הכול. לא שייך לעניין. חבר הכנסת דוד טל, אתה תערער בוועדת הפירושים, לא שייך לעניין הסעיף הזה. הרעיון הוא טוב, אבל לא שייך לעניין.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

יש לי בקשה. חברי הכנסת טל וריבלין, זה לא הוגן כל כך להשתמש בחבר כנסת חדש – איש נבון מאוד, משכיל, וכן הלאה, להריץ אותו על דבר, כשהוא בעצמו עוד לא יודע במה מדובר. באמת, זה לא "פייר".

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

מצביעים, כן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, אדוני נתן את החלטתו, ואני מרכין את ראשי בפני החלטתו. סעיף 88(ז) הוא סעיף שבהחלט ניתן לטעון שיש לחבר הכנסת לייזרזון – —

היו"ר ש' וייס:

כן, אבל הוא לא ידע על — — — אתם הרצתם אותו למיקרופון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — זכות התשובה – עשר דקות. בהצעה לסדר-יום שנושאה היה פעילותה של אגודת ישראל, הוא יכול לענות.

היו"ר ש' וייס:

אפשר לערער על החלטתי. עכשיו אני עובר להצבעה, זה הכול.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אתם לא רוצים – עוברים להצבעה, נקודה. מה ההצעה של סגן השר איתן?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ההצעה שלי להעביר – — —

היו"ר ש' וייס:

סגן השר איתן, גמרנו. מגוחך כבר כל העניין. סליחה, מה הצעתך? מה היתה הצעתך? אתה עשית – אני אומר לך, סגן השר איתן, עשית שגיאה שעלית לענות. זה נושא של פולמוס מפלגתי, ולא עניין לסגן שר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — אדוני היושב-ראש

יצחק כהן (ש"ס):

זו שרירות לב.

היו"ר ש' וייס:

הרי הוא בכוח לא ישכנע אותי.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, עכשיו תעשו הפגנה מולי.

יצחק כהן (ש"ס):

תעמיד את זה להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

רבותי, אני באמת — — — אולי אני חטאתי בכך — — —

היו"ר ש' וייס:

תעשה הפגנה ליד חדרי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

רבותי — — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

תעמיד את זה להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

אני לא מעביר שום דבר להצבעה. מה ההצעה שלך?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

רבותי, אולי אני חטאתי בכך שהתחלתי – –

היו"ר ש' וייס:

אז תקצר בחטא עכשיו, תציע.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – קצת עם הגישה ההומוריסטית. אני סבור שההצעות האלה צריכות להישאר כמו שהן, תסתפקו בתשובתי. אם לא, אני מציע שהנושא יעבור לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

איזו ועדה?

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

לא השבת לי.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא חייב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אענה לך, אני מבטיח לך. אני אשיב לך – – –

קריאות:

– – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

סליחה, סליחה, סליחה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, תסיים כבר את הפרק. עשית שגיאה, עכשיו אל תעשה שנייה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל אני אפתור לך את הבעיה. אני אשיב לך מייד.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לייזרזון, אתה לא יכול לדבר אליו בעמידה קרוב כאן. תלמד את הלכות הבית.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אשיב לך. בהצעה הבאה שאני אעלה אני אקצה דקה מהתשובה, אשיב לך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — ועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, יש הצעה של השר, של סגן השר. עכשיו, לסיכום הפרק הזה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

עכשיו רגע, תירגעו רגע. תירגעו רגע.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

שמעתי. תירגעו רגע.

יש לי בקשה, חבר הכנסת לייזרזון, יש לי בקשה אליך. אתה אדם מנוסה ומבוגר, ואני רוחש לך הרבה כבוד. לבית הזה יש סדרים משלו — אגב, הם לא מתקיימים תמיד. אחד מהם הוא, שהצעה דחופה היא שלוש דקות, מילא ארבע, אבל לא שבע. לא נורא. אחד מהם הוא, שכשיש לך הערה, אתה לא מתקרב בעמידה לבעל הדבר, אלא מהמקום. אלה דברים קטנים שאנחנו מתרגלים אליהם. שלישית, גם אם יושב-ראש הישיבה טועה, יש לו סמכות להחליט, ויש ועדת הפירושים אחר כך. מה לעשות, אלה סדרי הבית. אנחנו חיים אתם כבר 50 שנה. זהו.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

ביקשתי ימי חסד.

הי"ר ש' וייס:

ימי חסד מגיע למי שמתנהג בהגינות גם כלפי יושב-ראש הישיבה. יש שני צדדים לימי חסד.

בבקשה, יש הצעות אחרות. חבר הכנסת כבל.

אנחנו הסתבכנו קצת, כי השר איתן לא היה צריך, לדעתי, להתעסק עם זה. זה נושא מפלגתי.

חבר הכנסת איתן כבל, את ההצעה של מי אתה רוצה להסיר?

איתן כבל (העבודה):

של חבר הכנסת לייזרזון.

הי"ר ש' וייס:

לא, אל תעשה לו את זה. הוא יחשוב שאנחנו עושים בכוונה. תניח לו. הוא יחשוב שאנחנו עושים לו בכוונה. אני מציע שתסיר את ההצעה של חבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

למה פנחסי?

הי"ר ש' וייס:

בוא נסיר את ההצעה שלו.

איתן כבל (העבודה):

את ההצעה של לובוצקי אני מבקש להסיר.

היו"ר ש' וייס:

של פנחסי, טוב?

איתן כבל (העבודה):

מעבר לכל הדיון שהתקיים כאן, אני חושב שהנקודה המרכזית שבאה לידי ביטוי בבחירות האחרונות לרשויות המקומיות היא – מעבר להישגים של ש"ס ולהישגים של מרצ – הנושא של אחוז ההצבעה בבחירות האלה; יש למצוא את הסיבות, מעבר לניצחון כזה או אחר של מפלגה כזאת או אחרת. לבדוק ולבחון באמת מה קרה שם. מדוע הציבור, ברגליו, החליט להימנע מלהגיע להצבעה. זה דבר ראשון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

איתן כבל (העבודה):

דבר נוסף, אני רוצה לחזור, להדגיש ולומר, שבנושא של הבחירות האלה אנחנו נוהגים כל הזמן לתת ציונים לציבור – הציבור לא יודע, הציבור כן יודע, הציבור חושב, הציבור לא חושב. אחת המסקנות שלי היא, שתם עידן – ציבור יוצא ומצביע למפלגה – —

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

איתן כבל (העבודה):

אני כבר מסיים, לפני לייזרזון.

— — שנותנת לו מה שהוא מצפה ממנה, ולכן מפלגות שהציגו מצע חדש, שעונה על הדרישות ועל הציפיות של הציבור, גם התחזקו.

אני בכלל מציע, אדוני היושב-ראש, לדון בזאת בוועדה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה אמרת להסיר.

איתן כבל (העבודה):

צודק.

היו"ר ש' וייס:

אתה רק יכול להסיר.

איתן כבל (העבודה):

אולי גם ועדה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, לסיכום הסיפור הרועם הזה, חבר הכנסת לייזרזון, מכיוון שהנושא עשוי להגיע לוועדת הפירושים – וזה בסדר, אין בעיה – אני רוצה להסביר את החלטתי. לא הספקתי בתוך שמחת בית-השואבה פה.

תראו, סעיף 88(ז) אומר כך: "בהצעה, שנושאה הוא פעולתה של סיעה שאינה סיעתו", וכן הלאה. הנושא כאן: תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות. זה שכל אחד סטה וטייל לאיזה מקום רחוק, זה לא ענייני.

לכן, בשום אופן הסעיף הזה לא מתאים, ומי שנתן למר לייזרזון את ההצעה, בתום לב, פשוט נתן לו עצה לא טובה, ובבניין ציון ננוחם. זהו. ואם לא הובנתי, אני אחר כך אסביר לחבר כנסת לייזרזון בנפרד וברוח טובה.

חברים, נעביר את הנושא לוועדה. איזו ועדה הכי מתאימה לנושא?

קריאה:

ועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

פנים, קדימה. זהו, ברוח טובה נעשה זאת. ההצבעה החלה. כל ההצעות עוברות לוועדת הפנים, בהנחה שאתם מסכימים. בבקשה.

קריאה:

איזה הצעות?

היו"ר ש' וייס:

שלוש – של חבר הכנסת דוד מגן, של חבר הכנסת פנחס, של חבר הכנסת לייזרזון, של חבר הכנסת לובוצקי; ארבע הצעות עוברות.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. ברוב גורף וסוחף, הנושא יידון שם.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

עכשיו אני מציע להפעיל את סעיף 88(ג).

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

ועדת הפנים, זו באמת ועדה מתאימה.

מה קורה כאן עם האיפוס?

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, כן. ארבע הצעות.

מה עם האיפוס? מה יהיה פה? יש לנו בעיות. עד שנתרגל את המערכות החדשות. אגב, גברתי סגנית המזכיר, יש בעיה עם המיקרופונים. יש חברי כנסת שמעירים. אני לא שומע אותם, ואז אני מרים את קולי, והם לא שומעים אותי. יש פה משהו שמעורר געגוע למערכת הקודמת.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, חדש. להיפך, הרקוב היה טוב.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מה היו התוצאות?

היו"ר ש' וייס:

הנה, עשרה בעד. אני כבר אמרתי זאת. אמרתי: עשרה, שניים ואפס נמנעים, והנושא עובר לוועדת הפנים. תודה רבה.

חברי הכנסת, תאמינו לי שנושא השלטון המקומי ראוי לטיפול יסודי יותר מכפי שטיפלנו בו עכשיו פה, וזה ייעשה כנראה בוועדה.

הצעות לסדר-היום

המינויים להנהלת רשות השידור והתבטאויותיו של מר גיל סמסונב

היו"ר ש' וייס:

הצעות לסדר-היום מס' 5381, 5383, 5386, 5391, 5399 ו-5403 – המינויים להנהלת רשות השידור והתבטאויותיו של מר גיל סמסונב. קראתי שהוא מביע צער עמוק על העניין הזה. זה בוודאי יהיה בדברי התשובה. חברת הכנסת ענת מאור – איננה. חבר הכנסת ראובן ריבלין – שלוש דקות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי וחברותי חברי הכנסת, גיל סמסונב התמנה להיות יושב-ראש רשות השידור, ואני מברך אותו מעל דוכן זה על בחירתו, כי אני חושב שהיא בחירה טובה. עם בחירתו, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, נתן גיל סמסונב ריאיון לעיתון, ובריאיון לעיתון הוא פרס את המשא שהוא מבקש לשאת, את רעיונותיו, כפי שהדבר נעשה בדרך כלל רק על-ידי אנשי השמאל, שהרי כל החוכמה נמצאת אצלם, ואיש ימין כאשר הוא מקבל תפקיד, בשביל מה לך לדבר – בין כה קיבלת את זה רק מפני שאתה איזה עסקן קטן באיזו מפלגה קטנה, כפי שחברת הכנסת דליה איציק, כשהיא שומרת על מוסר הלשון, כינתה אותו.

גיל סמסונב הוא איש ראוי, אדם שיכול לנהל כל מוסד במדינה הזאת. ודאי שבכישוריו הוא נבחר למקום הנכון. לצערי הרב, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בין הדברים שאמר, או שהחליק בלשונו – ואין לי כאן כל אפולוגטיקה, שכן אינני בא-כוחו ואינני עורך-דינו, או שמישהו פירש אותו שלא כראוי – השתמש במלה שאינה ראויה כלפי אחד הבכירים בעובדי רשות השידור והוא מנהל החדשות, כמו גם אחרים. מטר ההכפשות שהוא זכה להן, הביקורות – היו בבחינת מכה שהיא פי-עשרה מהתמורה

שאפשר לתת. גם החוק הפלילי קובע, שמותר לאדם להגן, והוא יכול לטעון טענת צורך, במידה שאינו משתמש בכוח שהוא יותר מהכוח הדרוש, כדי להגן על המעשה שנעשה.

סמסונב, ייתכן מאוד, על כל פנים לדעתי, לא השתמש בביטוי הנכון. עם זאת, הביטויים, השיקוצים, ההכפשות וההסתות שנאמרו כלפיו – לא יעלה בדמיון שאפשר לעשות כך.

אני מוכרח לומר לכם, אני לא חושב שהוא אמר דברים נכונים, אך יש תופעה, והיא האמונה העמוקה, שלפיה כאשר מדברים נגד הימין, מותר לנו הכול. על ראש הממשלה מותר לנו לומר הכול, על חברי הכנסת מותר לנו לומר הכול. על מי שמעז חלילה לטעות, מותר לומר הכול. על שיקולי עריכה, מותר לומר הכול. הכול מותר, ובלבד שלא מדברים על אנשים שהם לא מהימין; אני לא רוצה לומר אנשי שמאל.

אני רוצה לומר, שהיתה ביקורת ותהיה ביקורת, ואיש לא מחוסן מפני ביקורת, וגם הוד קדושה, הוד רוממותה התקשורת, גם היא תהיה בביקורת. אנחנו לא נפסיק את ביקורתנו כלפיהם, שכן, אני רוצה לומר לך, חברת הכנסת גוז'נסקי, ודווקא לך, שחבריך הטובים מסיעתך יש להם תלונות רבות, המקבילות לתלונות שנשמעו מפיו של סמסונב כאשר הן היו לגופו של עניין – שיש העדפה ברורה ברשות השידור.

היו"ר ש' וייס:

הם בכלל מחוץ לתחום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אחמד טיבי מקבל במה שגם לפי דעתך אינה עולה בקנה אחד עם הפעילות הציבורית שהוא עוסק בה, וסותמים את הפיות למשל לחבריך בסיעה.

לכן, אדוני היושב-ראש, כל אדם צריך לעסוק בחופש העיתונות, בחופש הדיבור ובזכות העריכה. עצמאות הרשות היא דבר מובן מאליו. עם זאת, כפי שאמרנו בשעתה בוועדה לענייני ביקורת המדינה – מי יבקר את המבקר, כך אנחנו אומרים: מי יבקר את רשות השידור? אומר זאת בפה מלא: אנחנו נבקר את רשות השידור.

היו"ר ש' וייס:

הבעיה האפלטונית של מי ישמור על השומרים, נפתרה. תודה רבה לחבר הכנסת ריבלין. חברת הכנסת גוז'נסקי. היא גם תספר לנו כמה פעמים היא הוזמנה לתוכניות טלוויזיה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בזמנו רעשו וגעשו הארץ והעולם ממעשה השכפול של הכבשה דולי. כולנו תהינו איזו משמעות יש לשכפול הזה של הכבשה דולי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

והנמשל?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ואני רוצה לומר, שגיל סמסונוב, שמונה לאחרונה לתפקיד יושב-ראש מועצת רשות השידור, הוא שכפול של ראש הממשלה נתניהו, ואיווט ליברמן הוא שכפול של ראש הממשלה נתניהו, וגיל סמסונוב, אם תרצו, אולי הוא שכפול של ליברמן. אני באמת לא יודעת מי קדם למי. גם מבחינת גיל אני לא יודעת, אבל מבחינת אורח החשיבה, מבחינת הגישה לעולם, מבחינת הגישה לאנשים – הרי זה בדיוק אותו דבר.

תגידו לי מה ההבדל בין אותו מסע פרסום אישי שחזר בכל תעמולת הליכוד נגד מי שהתמודד על ראשות הממשלה, חבר הכנסת שמעון פרס, לבין מה שאמר גיל סמסונוב על רפיק חלבי. זה אותו דבר, זו האשמה בבגידה. מי עשה את זה? כאשר ראש הממשלה של היום התמודד על ראשות הממשלה, הוא האשים את יריבו בבגידה לאומית. ומה עושה גיל סמסונוב, שיש לו ביקורת כזו או אחרת – אני לא נכנסת כלל לגופו של עניין – על רפיק חלבי? הוא מאשים אותו בבגידה לאומית. זה הסגנון הנואל, זה הסגנון הבזוי שלכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא האשים אותו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אל תתחבא מאחורי נחמדותו של אדם זה או אחר. איווט ליברמן, שארגן את ועידת הליכוד כפי שארגן, בכוחניות ובטרור, הוא המורה של גיל סמסונוב, וגיל סמסונוב, אני משוכנעת, יש לו גם שכפולים – גם לו יש בוודאי תלמידים.

אנחנו מדברים על שיטה של טרור פוליטי, טרור אישי, ניסיון להדביק לאנשים בגידה לאומית, במיוחד במקרה של רפיק חלבי.

דוד טל (ש"ס):

אני יכול להעיר הערה, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

תציע הצעה אחרת, תהיה לך דקה שלמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי שאמר על רפיק חלבי שהוא משת"פ, מי שהוציא מפיו את המלים האלה, שלא יעשה טובה ויחזור בו אחרי הרעש הציבורי.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את מוכנה שחבר הכנסת טל יציג לך שאלה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

על חשבון זמנך, כן.

היו"ר ש' וייס:

בקיצור.

דוד טל (ש"ס):

עם כל הכבוד, לא שמעתי את גברתי מתבטאת בלהט כזה כאשר חבר הכנסת שריד קבע שצריך להקים יחידת מסתערבים נגד החרדים.

היו"ר ש' וייס:

זה נושא טוב להצעה אחרת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת דוד טל, אני רוצה לומר לך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, תן לה להתבטא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת דוד טל, אתה יודע – – –

יצחק כהן (ש"ס):

זו מטרה ראויה.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, במערכת הרמקולים הזאת אני לא שומע את תמר, אף אחד; אני לא שומע.

יצחק כהן (ש"ס):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יצחק כהן, אני לא שומע אף אחד. אני שומע רק זמזומים במערכת הרמקולים הזאת, אבל אני מעריך שזמנה כבר תם. נא לסכם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת דוד טל, אתה יודע שאני האחרונה שאתה יכול להאשים אי-פעם בהתבטאות שפוסלת את החרדים באשר הם חרדים – –

היו"ר ש' וייס:

זה נכון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – ואין לי שום גישה שכזאת, אבל זה לא על סדר-היום. אני מוכנה לקיים דיון על היחס לחרדים. אני רק אומרת, שמי שמכניס לחיים הפוליטיים – זה מראש הממשלה ומטה, ומינויו של גיל סמסנוב זה יום עצוב גם לדמוקרטיה הישראלית, לא רק לתקשורת הישראלית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת יצחק כהן. דעתך בוודאי תהיה דומה מאוד לדעתה של חברת הכנסת גוז'נסקי.

דוד טל (ש"ס):

למה? – –

יצחק כהן (ש"ס):

– בשינויים סמנטיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה? למה?

היו"ר ש' וייס:

יכולנו אולי להסתפק באיזו הודעה משותפת של גינוי ההתבטאות והבעת תקווה שלא תחזור עוד.
נכון? בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, פרופסור שבח וייס היקר, כנסת נכבדה – –

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לך את מלוא הזמן, גם את הזמן של חבר הכנסת לייזרזון.

יצחק כהן (ש"ס):

, יש בטון B – – אני רוצה לתת לכם שיעור בתערובות, בכימיה. יש כמה סוגי בטון. יש בטון 200 ,
הכול תלוי בכמות המלט בתערובת הנדונה. 300B .

היו"ר ש' וייס:

יש גם אייזן-בטון.

יצחק כהן (ש"ס):

יש אייזן-בטון. הכול תלוי בתערובת הנדונה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש גם בטון מזוין.

יצחק כהן (ש"ס):

גם זה יש.

דוד טל (ש"ס):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תפסיקו עם הגסויות.

יצחק כהן (ש"ס):

ובכן, לית מאן דפליג שכל עם ישראל שמע בשידור חי, שהמומחה הגדול לבטון בישראל הוא מר רפיק חלבי. תשאלו: כיצד? כאשר מערבים בין דעות לידיעות, בין השקפות עולם לעובדות, בין משאלות לב למציאות, נוצרת לנו תערובת מוזרה, שבכל מקרה אינה יכולה להוות בסיס של משטח בטון, שעליו יעמוד מנהל חטיבת החדשות, מר רפיק חלבי, עם כל הכבוד.

אתם, רבותי, וגם את, גברתי, תמר גוז'נסקי, תשפטו על-פי העובדות שאפרט להלן האם מדובר בבטון, בטיט או בדייסה דלילה, או בדיווח, או בשטיפת מוח.

"ידיעות אחרונות", 31 באוקטובר 1990 – רפיק חלבי אומר למנהל הטלוויזיה, בראל, בעקבות פרסום מאמר בעיתון "אל-סינארה" על המאורעות בהר-הבית: "בארצנו נופלים עלומי שם, בארצנו מצדיק ההורג את הריגתו, לובש לו הזאב הטורף את עור השה התמים – – –"; "הילד הפך לנער, הנער לעלם, העלם לטרוריסט"; "כיוונו את לועי הרובים כלפי חזותיהם, משום שהאבנים הפכו לטילים כימיים והילדים לחיילים לאומניים, כך הפך המסית להיות לנאמן הר-הבית".

"ידיעות אחרות", 26 בנובמבר 1990: "עבירת המשמעת של רפיק חלבי, שפרסם מאמרים בעיתונות ללא היתר, תהיה הנושא המרכזי בישיבת הוועד המנהל של רשות השידור, אשר ידון בדרישה להדיח את חלבי". "מעריב", 26 בדצמבר 1990: "סולק חלבי מעריכת מבט וממחלקת החדשות בכלל".

מדוע רפיק חלבי, כמנהל חדשות של הטלוויזיה, לא אפשר לשום ידיעה על אודות פרשת גבי בוטבול לעלות לשידור? זו היתה פרשה חמורה של חתירה מטעם הדרג המקצועי ברשות השידור נגד נציג הציבור. האם מר חלבי הפעיל צנזורה? האם התנהגותו היתה מקצועית, אתית, מוסרית? אתכם אני שואל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איתן כבל (העבודה):

מה, רפיק חלבי מונה ליושב-ראש הרשות?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בימ"ך הוא מונה.

יצחק כהן (ש"ס):

בריאיון לחגים לפני שנה כינה חלבי את מדינת ישראל "הישות הציונית", והביע את דעתו הפרטית, שהוא מעדיף את תל-אביב כבירתה, על פני ירושלים.

על-פי תמליל ההקלטה, שפורסם ב"עין השביעית", איים חלבי על אביב בושנסקי בעניין דיווחיו ככתב "קול ישראל" על פרשת בר-און, ואיים עליו ש"יכניס לו פליק בפינה חשוכה". הוא טען בפני בושנסקי, שתפקיד רשות השידור הוא להכין כתבי אישום. ואנחנו חשבנו, ואני חשבתי לתומי, שתפקיד רשות השידור לדווח חדשות.

בספרו האוטוביוגרפי "יש גבול – סיפורה של הגדה המערבית", מ-1981, חלבי מודה, בעמוד האחרון, שהוא "מרגיש יותר ויותר נוכרי בארצו". האם זהו האדם הנכון לנהל את חטיבת החדשות של רשות השידור? אתכם אני שואל.

היו"ר ש' וייס:

אני יכול ברשותך, חבר הכנסת כהן?

יצחק כהן (ש"ס):

אני מסיים.

היו"ר ש' וייס:

לא, יש לי שאלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גועל נפש.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, שנייה. ברשותך, רק שנייה אחת. אני כבר יושב – – –

יצחק כהן (ש"ס):

אני מסכים אתך, זה גועל נפש.

היו"ר ש' וייס:

אתה מוכן שנייה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, את מוכנה לתת לי – – –

יצחק כהן (ש"ס):

מה הקשר לגיל סמסונוב? מה הקשר?

היו"ר ש' וייס:

סליחה, את מוכנה רגע לאפשר לי לשאול את השאלה? אני בערך 18 שנים כאן בבית הזה. אולי אני טועה, אבל יש לי הרגשה שכל פעם שיש איזו בעיה עם רשות השידור – טראח, חלבי. האם אתה לא חושב שיש לו סיבה להרגיש אי-נוחות כזאת?

יצחק כהן (ש"ס):

זו הפעם הראשונה – – –

היו"ר ש' וייס:

משום שהוא ערבי – – –

יצחק כהן (ש"ס):

סליחה, לא, אדוני. אדוני היושב-ראש, אתה לא מדייק, אתה לא מדייק. זו הפעם הראשונה שמזכירים פה את רפיק חלבי.

היו"ר ש' וייס:

או-הו.

יצחק כהן (ש"ס):

הפעם הראשונה. תבקש את כל הפרוטוקולים, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אתה חדש בבית, חדש בבית.

יצחק כהן (ש"ס):

תבדוק את כל הפרוטוקולים. אף פעם לא הזכירו פה את רפיק חלבי, אבל יש גבול לכל תעלול, יש גבול לכל שימוש ציני במוצא עדתי. יש לנו כבוד גדול לעדה הדרוזית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רק תגיד "לפי מיטב ידיעתי", כי ידיעתך היא לא – – –

יצחק כהן (ש"ס):

בכל אופן, אדוני רובי ריבלין, יש לנו כבוד גדול – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה עצמך הערת את זה כמה פעמים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

יצחק כהן (ש"ס):

יש לנו כבוד גדול, חבר הכנסת ריבלין – אדוני, לא נותנים לי.

היו"ר ש' וייס:

חברים, זה נושא מתסיס. מובן שכל אחד רוצה להתבטא. זה נושא חם. בואו נתחיל לסיים.

יצחק כהן (ש"ס):

יש לנו כבוד גדול לעדה הדרוזית, באמת כבוד גדול, אבל יש גבול גם לציניות בשימוש שעושה רפיק חלבי במוצאו הדרוזי. הוא מנפנף ברדיפה על רקע מוצאו. אני לא יודע אם הוא מביא בזה הרבה כבוד לעדה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מאוד מודה עכשיו לחבר הכנתס יצחק כהן. חבר הכנסת ברעם לא כאן; חבר הכנסת דהאמשה לא נמצא אתנו כאן. אם כן, האם יש תשובה של הממשלה? בבקשה, סגן השר מיכאל איתן.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, יש לנו סדר-יום עד 06:00 מחר – סדר יום, סדר לילה. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אל תהיה אופטימי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – ראש הממשלה, בהופעתו בפני ועדת החוקה השבוע, אמר, שלדעתו שגה יושב-ראש רשות השידור באומרו, שעורך החדשות הוא משתף פעולה, וכי ביטוי זה איננו לגיטימי.

היו"ר ש' וייס:

זו באמת מלה נוראה, עוד בהקשר של ההיסטוריה היהודית היא מחרידה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל בואו לא נקשור אותה רק בקונטציה הזאת. יש גם משתפי פעולה חיוביים, שסייעו לנו רבות בהצלת – – –

היו"ר ש' וייס:

היום – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אולי אפילו הצילו דם יהודי, מנעו שפיכות דמים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גיל סמסונוב בכלל התכוון לחלק שבחים לרפיק חלבי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רק רציתי שלא ניגרר עד למקומות שרצוי שנבדיל אותם מכל דבר אחר.

וביטויים כאלה, אומר ראש הממשלה, אינם תורמים לרוח הסובלנות הנדרשת, במיוחד בימים אלה, ואינם צריכים להיאמר, גם במקום שחופש הדיבור הוא ערך דמוקרטי כמעט בלתי מוגבל.

עם זאת מציין ראש הממשלה, שלעתים נדמה כי ברשות השידור אין מקפידים די על הצורך באיזון, שגם ייעשה וגם ייראה, ואין ספק שבמסגרת תפקידו של יושב-ראש הרשות, עליו להידרש לכך.

אני רוצה לציין, שיושב-ראש רשות השידור עצמו, גיל סמסונוב, גם מתנצל בפני העובדים אשר נפגעו מדבריו על מנהל אחד ומציין במפורש, שאין קשר בין הדברים המיוחסים לו בכותרות לדברים שהוא אמר.

יתר על כן, למחרת היום, בשידור עם רזי ברקאי, שואל אותו רזי ברקאי: "לו זה תלוי בך, גיל סמסונוב, אתה מפטר את רפיק חלבי?" עונה לו גיל סמסונוב: "אני אמרתי דברים שם, שלא יהיו גרדומים, אני לא אפעל לפיטורי אף אדם ברשות השידור, אני אומר את זה שוב, וזה מה שמתאפיין באמצעי התקשורת, שמפרידים בין הכתבה – – – וכו' וכו'."

ייתכן שצריך לתת את הקרדיט למי שרק נכנס לתפקידו והתראיין בהרחבה רבה ומסר מסרים שהם בהחלט קונטרוברסליים, שהוא אינו חוזר בהם, וחלק מהמסרים שהוא מסר הועברו בצורה שחרגה מעבר לקווים האדומים.

אני רוצה לומר, שאני מקבל בהחלט את הערתו של יושב-ראש הישיבה, חבר הכנסת שבח וייס, שאולי בטענותיו הענייניות של גיל סמסונוב נגד רפיק חלבי, אין לו לבוא בטענות אלא אל עצמו. כידוע הוא יושב-ראש רשות השידור, מנכ"ל רשות השידור הוא אורי פורת, שמונה בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית, וכל מנכ"ל רשות, שידעו, מונה תמיד על-ידי גופים פוליטיים, ועל-פי הקונסטרוקציה הקיימת היום, לי היתה הצעה אחרת, לעשות את זה אחרת – – –

היו"ר ש' וייס:

מה מדברי אתה מקבל, שהמלה משת"פ היא מחרידה? זה מה שאני אמרתי. אתה מקבל מדברי את ההערה שהמלה משת"פ היא מחרידה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא. התכוונתי שאתה אמרת, שלא צריך לזרוק את הכול על רפיק חלבי. רפיק חלבי הוא מנהל מחלקת החדשות, כמדומני – – –

היו"ר ש' וייס:

לא זאת היתה הכוונה שלי. הכוונה שלי היתה אחרת, אתה יודע.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא הוא הכתובת. בואו נאמר כך – – –

היו"ר ש' וייס:

אוהבים להידבק תמיד לערבי או לדרוזי, יש בעיה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אמרת זאת כאן, שלא צריך לזרוק הכול בו. ואני חושב – – –

היו"ר ש' וייס:

לא. אני אמרתי זאת אחרת – מכיון שאתה מזכיר אותי – לי יש הרגשה, שכל אימת שיש בעל תפקיד רגיש והוא ערבי או דרוזי, הוא הופך לאט-לאט לשק אגרוף של חלק מן החברה הישראלית. לזה אני מתכוון, אם אתה שואל. וזה לא בסדר. זאת עמדתי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בסדר. דבר ראשון, אני בהחלט סבור שאנחנו צריכים להקפיד בכבודם של אנשים, במיוחד שיש חשש; אפילו לנהוג בזהירות יתירה כלפי עדות מיעוטים. דבר זה מקובל עלי. אבל אני אומר, אדרבה ואדרבה, כמו שאומר מורי ורבי רובי ריבלין. אדוני יושב-ראש הישיבה, גם אם הוא היה יהודי, הוא פקיד, גבוה ככל שיהיה, יש מעליו ועד מנהל, בראשו יש יושב-ראש ועד מנהל, מעליהם יש ממשלה, ואלה הכתובות שאליהן צריך לבוא בדרישות ובתביעות.

היו"ר ש' וייס:

מהי הצעתך?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לכן, אם יגיע גיל סמסונוב למסקנה, שמנהל החדשות מתפקד בצורה שאינה נאותה, חובתו לפעול לשינוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – – מראש? הוא עדיין לא נכנס לתפקיד.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אנא, אני לא שומע.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא אמרתי, אל תתקני אותי. אמרתי שזאת חובתו.

ואני רוצה לומר לכם, ידידי חברי הכנסת, זה לא פלא שבמחנה גדול בעם הזה יש תחושה שאין איזון. אני יכול לומר לך, חברת הכנסת גוז'נסקי, שבסקרים שמתבצעים בקרב האוכלוסייה הכללית, גם בין אנשי השמאל הם נערכים, הסקרים חוזרים פעם אחר פעם על הממצא, שאין איזון ברשות השידור. אין איזון. זו הרגשה כללית באוכלוסייה, לאו דווקא במחנה הלאומי. ואני אגיד לך גם ממה הדברים האלה נובעים. אם אנחנו מגיעים למצב שאני מדבר עם סטודנטית נחמדה, נהדרת, כשרונית, מעולה, שעושה את עבודתה נאמנה, אבל רואה את הדברים מזווית ראייה פוליטית, ואני אומר לה: תשמעי, אין אצלכם – היא והמפיק וסגן המפיק וכו' – אחת עם אוריינטציה ימנית, בכל הצוות של אותה תוכנית?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הם פוחדים לדבר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אז היא אומרת לי, בידידות: תשמע, היתה פה פעם אחת, אבל היא הבינה שאין לה ברירה, והיא שינתה את דעתה.

היו"ר ש' וייס:

נחמד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עכשיו שכנעת אותי.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אי-אפשר. אני ממש מעריך את הלהט הזה, אני לא שומע ואיש לא שומע.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי משפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

לא. אנחנו מסיימים. אי-אפשר. זה עד הבוקר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

גברתי הנכבדה, אני קראתי לא את גיל סמסונוב, ולא דברים של חבר כנסת פוליטי, קראתי דוח של ועדת חקירה שבראשה עמד נשיא לשעבר של בית-המשפט העליון, שמגר, שאמרה בקשר להסתה נגד מחנה הימין: זכה המסית, זכה לסיוע טלוויזיה, בכך שהטלוויזיה שידרה טקס השבעה שלא היה אלא הצגה, כאשר מי שנכח במקום חייב היה להיות ער לכך שמדובר בהצגה. עכשיו אני שואל – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

השב"כ – – –

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, לא שומעים, אני ממש לא מכיר תגובות וצעקות כאלה, זה נורא. אדוני סגן השר, נא לסכם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

באותו עניין אומר ראש שירותי הביטחון, שראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, פנה אליו לשאול מה זה העניין הזה בטלוויזיה, דיווחו לו שזה הכול פברוק כפול גם של הטלוויזיה. אז אני שואל: טלוויזיה מפברקת מסע הסתה נגד הימין – –

רן כהן (מרצ):

זה לא פברוק של הטלוויזיה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – איך זה קורה שעד היום, עד היום, עד הרגע הזה – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אולי תשאל את ראש הממשלה ואת השב"כ שלו?

היו"ר ש' וייס:

מה עם הצעקות האלה? אני לא מבין. נא לסיים. מה ההצעה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— לא ננקטו אמצעים נגד הכתב, והוא מקבל הגנה ואולי גם פרסים?

אני מייד מסיים. האם יש פלא שבנסיבות כאלה יש תחושה לחלק גדול מאוד מהציבור – הוא ער לכך, ואני יכול לומר לזכותו – —

רן כהן (מרצ):

יש תוכנית מאוזנת ברדיו? שולמית אלוני וגאולה כהן – —

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מסיים במשפט אחד. תן לי רק שקט ואני אסיים.

היו"ר ש' וייס:

זה לא יסתיים לעולם, כי כל אחד רוצה פה נקודות בשידור. אתה מבין?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

העצני – – – גאולה כהן נרגעה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. הבנו את הפרינציפ. עכשיו יסיים סגן השר. חבר הכנסת ריבלין, אנא ממך. ממש לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

רבותי, אף שאנחנו נמצאים בטלוויזיה שמוסדותיה, כביכול, ורשותה מתמנים על בסיס של הכרעות מפלגתיות ומומלצי מפלגות – לטעמי דבר לא תקין לחלוטין – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גם לא בוועד המנהל.

היו"ר ש' וייס:

תני לו לסיים. לזכותה אני אומר – אני מוכרח להעריך את חברת הכנסת גוז'נסקי. היא הגישה פה הצעה, היא בכלל מחוץ לתחום, לא מראיינים אותה, ולכן הלהט שלה ממש מעורר כבוד. היא אובייקטיבית, עם חרות ובלי מק"י. כן, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אנחנו מצפים מיושב-ראש רשות השידור ומהוועד המנהל לנהוג בהגינות, במקצועיות, להתחיל את דרכם לא בראיונות בעיתונות אלא בעבודה למען עיתונות אובייקטיבית, שמבטאת את מגוון הדעות בציבור, כפי שנאמר בחוק רשות השידור.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. מהי הצעתך הפרלמנטרית?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הצעתי היא להסתפק בדברי. אני מציע למציעים להסתפק בדברי, ואם לא כן – להסיר אותן הצעות של אותם חברים שאינם מסתפקים בדברי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת ריבלין, מסתפק?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אדוני, אני מסתפק.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

מסתפקת.

חבר הכנסת כהן? אתה לא מסתפק?

יצחק כהן (ש"ס):

מסתפק.

היו"ר ש' וייס:

מסתפק. מי עוד לא מסופק פה? בראוו. איזו חדווה. טוב, רבותי, אנחנו מסתפקים, וברוח זו אני מקווה שלפחות לעניין אחד הכנסת שותפה, שזו התבטאות קשה, קטלנית מאוד, וזה מאוד לא בסדר. זהו.

הצעה לסדר-היום

תוצאות הבחירות לקונגרס ולסנאט ארצות-הברית והשלכותיהן

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו ממשיכים. עכשיו הנושא הבא שלנו – איזה עושר של סדר-יום – שלמה בן-עמי, אנחנו פה נבלה יחד היום. זה הנושא השלישי שלך היום, וכל אחד מהם כל כך חשוב. הצעה לסדר-היום מס' 5368, בנושא: תוצאות הבחירות לקונגרס ולסנאט ארצות-הברית והשלכותיהן, של חבר הכנסת שלמה בן-עמי. מכיוון שזו הצעה רגילה, עשר דקות לרשותך.

שלמה בן-עמי (העבודה):

האמת היא, אדוני היושב-ראש, שהחלטתי לדבר על הנושא הזה עוד לפני שהיתה כאן ההתפתחות של שביתת הסטודנטים, שמתרחשת פה כמטחוי קשת מאתנו, שביתת הרעב של הסטודנטים. נדמה לי שהיא הפכה לחלק מן הנוף בלי שיש היענות ותגובה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אני פשוט לא הספקתי לסמן לך את הזמן, רק עוד שנייה אחת, עם השעון הזה. אחר כך יגידו שאני עושה לך פרוטקציה. כבר פעמיים אמרו לי את זה, אני לא רוצה לשמוע את זה פעם שלישית. רק שנייה, זה שעון מדהים פה, צריך שרירים, ואני לא יודע מה עוד צריך.

שלמה בן-עמי (העבודה):

שביתת הסטודנטים המתנהלת כאן, שביתת רעב, כמטחוי קשת מהבניין הזה – יש לי תחושה שהיא הפכה לחלק מן הנוף, בלי שיש הזדעקות כעוצמת המשבר. אני חושב שהבית הזה צריך להעביר מסר חד וברור לממשלה לשבת למשא-ומתן רציני וענייני עם הסטודנטים כדי להביא לקצה של השביתה הזאת, להציל את שנת הלימודים, שספק אם עוד אפשר להציל אותה.

עניין נוסף שקשור בכך הוא העובדה המוזרה, שעומדת על סדר-היום של ועדה פריטטית של ועדת החינוך והכספים הצעת חוק, ואנחנו – חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת לנקרי ואנוכי – מאמינים, שהיא בסיס להסדר הוגן של הסוגיה הזאת. מסיבות שאינן תלויות בנו הדבר הזה נגרר ונגרר. אין לי ניסיון חקיקתי מי יודע מה, אבל יש לי ספק אם היו מקרים מן הסוג הזה, שבו שילוב של שלומיאליות, כוונה רעה או חוסר נכונות לשתף פעולה גרמו לתקיעתה של הצעת החוק הזאת. אנחנו מאמינים שהיא בסיס – – –

יונה יהב (העבודה):

— — —

רן כהן (מרצ):

כל חודשיים עושים חצי פגישה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

עושים איזה חצי פגישה ואנחנו אומרים שהעסק מתקדם. מכל מקום, המצב הוא חמור, הוא חמור ביותר. יש התנהגות קשה מאוד של המשטרה כלפי הסטודנטים, והדבר הזה חייב להתחיל לבוא על פתרונו.

הנושא של הבחירות לקונגרס בארצות-הברית הוא רק לכאורה, כמובן, עניין שאינו נוגע לנו, אבל הוא בהחלט כן נוגע לנו. היה כאן – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, אנחנו אנסבל צנוע מאוד, ואם שלושה מתוכו לא מקשיבים ועוד מדברים, אז חבל על הדיון.

שלמה בן-עמי (העבודה):

רבותי חברי הכנסת, נדמה לי שבאיזו דרך מוזרה הבחירות לקונגרס בארצות-הברית שייכות במקצת גם לדיון הקודם שהיה כאן בעניין התקשורת. הבירה האמריקנית רעשה מסביב לפרשת מוניקה לוינסקי. נדמה היה לרגע, שהנה נשיאותו השוקעת של קלינטון הולכת להכריע את הבחירות. והסתבר, כפי שאני מקווה שהולך ומסתבר גם אצלנו, שסדר-היום של האזרחים איננו בהכרח סדר-היום של הפוליטיקאים, ואיננו בהכרח סדר-היום של התקשורת. הפוליטיקאים קרעו זה את זה לגזרים בסוגיה חשובה ככל שתהיה, שהיתה שולית. אבל האזרחים רצו שייתנו להם תשובות בנושאים של כלכלה, בריאות וחינוך ולא בשערוריות הפנימיות. לא העיסוק האובססיבי בשאלה של

מוניקה לוינסקי, ואפילו לא האג'נדה הרפובליקנית של מקרו-כלכלה מטורפת, כזאת שנתניהו מבקש להשליט כאן, היא זו שהכריעה את הבחירות. האנשים העדיפו את סדר-היום הדמוקרטי, סדר-יום שעסק בשאלות חינוך, בשאלות רווחה, בשאלות תעסוקה, בשאלות מיסוי, בשאלות שנגעו לחיי היום-יום של האזרחים.

נדמה לי, שהבוחר האמריקני גם אימץ לעצמו איזו בגרות, הייתי קורא לה אפילו בגרות אירופית. האינפנטיליות האובססיבית, שנדמה היה שמאפיינת את הציבור, נגוזה מול הקלפי. ייתכן שזה נכון גם לגבי ישראל. ייתכן שאנחנו מגזימים בהשפעתה של התקשורת על מה שאנשים מאמינים וחושבים. פעם משהו שאל אותי לגבי התקשורת השמאלנית וענית, ברוח הדיון שהיה כאן, אולי הברקה לא כל כך במקום, שהשמאל יבסס את שלטונו בארץ הזאת ביום שהתקשורת תהיה ימנית, תהיה נתונה בידי מאפיה ימנית. אני אומר את זה כמעט ברצינות.

יונה יהב (העבודה):

עכשיו זה כבר בפרוטוקול.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אז מה רע בזה?

יש איזו נטייה לחשוב שהאג'נדה של התקשורת היא האג'נדה של העם. ומסתבר שיש נטייה לעם ללכת לכיוון השני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בדיוק הפוך. אחרי הבחירות זכינו רק – – –

שבח וייס (העבודה):

האנרגיה של הליכוד מושקעת בעיקרה בדרישה שהתקשורת לא תהיה שמאלנית.

יונה יהב (העבודה):

– – – יותר עמוק.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בדיוק. ה"אנדר-דוגיות" הזאת.

רן כהן (מרצ):

לפי זה, חבר הכנסת בן-עמי, השלטון שלנו מתקרב מהר. הם השתלטו על התקשורת.

שלמה בן-עמי (העבודה):

הם התלבשו על התקשורת, בסדר גמור. לכן צריך לעודד את גיל סמסונוב.

אני חושב שמה שקרה בארצות-הברית הוא הוכחה לכך. תוצאות הבחירות מוכיחות, שלתעשיית התקשורת האמריקנית יש פחות השפעה ממה שחושבים אלה שחוששים משלטונה של תרבות ההמונים האמריקנית.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

התקשורת היתה פרו-רפובליקנית?

שלמה בן-עמי (העבודה):

התקשורת הלכה על האג'נדה של התקפה על קלינטון, היא העמידה את מוניקה לוינסקי במרכז הדיון
--

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

התקשורת כותבת את מה שמעניין את הציבור כדי למכור יותר ולא בגלל מוטיבציה אידיאולוגית.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני אמרתי שזו מוטיבציה אידיאולוגית?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הם היו מתעסקים באותה מידה בפרשה רפובליקנית.

שלמה בן-עמי (העבודה):

. impeachment הסדר, היא הנותנת. ועל הגל התקשורת הזו הלכו הרפובליקאים בקונגרס לעשות וציבור הבוחרים העניש אותם, משום שאת ציבור הבוחרים עניינו סוגיות אחרות מאלה שעניינו את התקשורת. הציבור מתוכם יותר ולא קונה את כל מה שהתקשורת מוכרת לו. הוא סלקטיבי. חוסר האמון הזה בתקשורת הוא סימן לבגרות. אבל הוא גם סימן של אובדן אמון בגיבורים לסוגיהם.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת גדעון עזרא, אתה מפריע לנואם.

שלמה בן-עמי (העבודה):

רבותי, אני אינני מזמין אף אחד להתעלם משאלות של מוסר בחיים הציבוריים וכיוצא בזה, בין שזה במקרה של קלינטון ובין שזה בעיות אישיות של נתניהו. אבל הנה מסתבר, שבכל זאת השאלות הערכיות האלה אינן מכריעות. אפילו שאלות ערכיות. היום בארצות-הברית, כאשר מסתבר שגם אבי האומה ג'פרסון – – –

יונה יהב (העבודה):

אתה לא צודק.

שלמה בן-עמי (העבודה):

יכול להיות שאני לא צודק.

יונה יהב (העבודה):

הוא לא עמד לבחירה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

מי, קלינטון? ודאי שעמד לבחירה.

יונה יהב (העבודה):

האישיות של הסנטור המקומי השפיעה יותר.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בוודאי, וזה מה שאני טוען. זה בדיוק מה שאני אומר לך, שבסופו של דבר סדר-היום של התקשורת הגדולה לא היה סדר-היום של האנשים.

יונה יהב (העבודה):

כמו בבחירות המקומיות.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בוודאי. ובסופו של דבר מסתבר שאנשים חיים עם מנהיגים בשר ודם. קלינטון הוא בשר ודם, ולפי שיטתו של כל מחנה, של נתניהו, מסתבר שגם האיש הזה בשר ודם וג'פרסון הוא בשר ודם, אפילו אבי האומה.

רן כהן (מרצ):

גם מוניקה לוינסקי אומרת שהוא בשר ודם.

שלמה בן-עמי (העבודה):

כן. לכן, בואו לא נחפש ישועה רק בשאלה הזאת של השערוריות ובשאלה הזאת של האישיות, חשובות ככל שתהיינה. צריך להסיט את סדר-היום אל השאלות האמיתיות שמעסיקות את האזרחים במדינת ישראל. אני אומר, שבעיני זה הלקח המשמעותי של הבחירות האלה. בסופו של דבר יש מרחק בין התקשורת, בין הנושאים שהתקשורת עוסקת בהם לבין המצוקות היומיומיות של האזרחים. לא תמיד נדמה שהפוליטיקאים מדברים את שפת המצוקות האלה. נדמה לי שזה הלקח האחד.

והלך האחרון, השני בחשיבותו, נוגע למדיניות החוץ שלנו. הממשלה של נתניהו, או נתניהו אישית, בנה על ברית עם הקונגרס הרפובליקני. הוא בנה על ברית עם ניוט גינגריץ'. יש היום מאמר של דוד מקובסקי ב"הארץ", שמספר כיצד נתניהו הרים טלפון לגינגריץ' לשאול אותו אם ללכת או לא ללכת ל"וואי פלנטיישן". זו היתה טעות קשה של נתניהו, להפוך את התמיכה במדינת ישראל לעניין פרטיזני בקונגרס האמריקני.

בסופו של דבר, המדיניות הזאת, לבנות על סיעה רפובליקנית נגד נשיא דמוקרטי, לא עובדת.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

ובכל זאת, לפחות לכאורה, נתניהו נתן יד לנשיא דמוקרטי ערב בחירות כדי להצליח ב"וואי פלנטיישן". זאת אומרת, שהוא לא קיים את האידיאולוגיה הזאת.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אבל גינגריץ' ענה לו: לך תגן על האינטרסים של ישראל, אל תתעסק באינטרסים של הרפובליקנים.

אבל התמוה, באמת תמוה בצורה מדהימה, שהוא מרים טלפון לגינגריץ' ושואל אם ללכת ל"וואי פלנטיישן", וגינגריץ' אומר לו: נהג כראש ממשלת ישראל, שהאינטרס הלאומי הוא זה שחשוב. , היא צריכה להיות דו-מפלגתית. bi-partisanבאמצעות-הברית התמיכה במדינת ישראל צריכה להיות זו משמעותה האמיתית.

אתה יודע, חבר הכנסת פורז, מעולם לא האמנתי, וגם היום אני לא מאמין, שבסיס התמיכה של ארצות-הברית בישראל הוא אסטרטגי. אני מאמין שזהו בסיס מוסרי עמוק מאוד, שטבוע בתרבות האמריקנית, מסיבות מאוד מגוונות. מדינת המהגרים, התרבות החלוצית שהולכת ונעלמת, לצערם של רבים. התנ"ך בתרבות הפרוטסטנטית הוא דבר חשוב. התמיכה של הולנד בישראל לא התחילה עם אנה פרנק, היא מעוגנת בתרבות הפרוטסטנטית ההולנדית. זה הבסיס.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה מוכיח שבנימין נתניהו לא יכול לזכות בכל הבחירות, רק בארץ. באמריקה הוא לא זכה. השאלה אם צריך לבטל את הבחירות בארץ.

שלמה בן-עמי (העבודה):

הטעות הגדולה, וזה לקח מהתבוסה של הרפובליקנים – אנחנו חייבים לשמור על התמיכה הכלל-אמריקנית.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זאת לא תבוסה רפובליקנית, זה אולי העדר הצלחה. אי-אפשר להגיד שהרפובליקנים הובסו.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני לא זוכר שהשתמשתי במלה תבוסה, ואם השתמשתי בה היא לא מדויקת. אבל אני אומר, בהשוואה לציפיות שלהם מפרשת קלינטון-לוינסקי, בלי ספק זוהי הסגה לאחור מאוד מאוד משמעותית.

אני אומר שוב, המדיניות האמריקנית, התמיכה האמריקנית, היא ציר מרכזי של כל מה שנרצה לעשות בשנים הבאות, וצריך לשמור מכל משמר שזה יהפוך למטבע עובר לסוחר במאבקים פנים-אמריקניים, כמו שלצערי ניסה נתניהו לעשות.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. משיב השר מיכאל איתן, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

סגן השר.

היו"ר ס' סלים:

הוא השר המתאם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל אתה לא יכול לקרוא לו השר, אלא אם כן אתה רוצה לתת לו מה שאין לו.

היו"ר ס' סלים:

לא. כתוב לי פה שהוא השר המתאם. אני לא יודע אם זה נכון או לא נכון. אני קורא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני יכול להגיד לך דבר אחד. יכול להיות שלך היתה כוונה לתת לי אולי מה שלא מגיע לי, אבל לפורז יש כוונה לקחת מה ששלי. משום שהתואר שלי הוא השר המתאם, זה תפקידי. אני עומד כאן בתוקף תפקידי כשר המתאם. קיבלתי מינוי מראש הממשלה להיות השר המתאם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל אני חושב שכשקוראים לך לדוכן אתה סגן שר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אתה טועה גם בעניין הזה.

היו"ר ס' סלים:

אני חושב, שכאשר הוא עונה בענייני משרדו הוא משיב בתור סגן שר, אבל כשהוא עונה פה בשם הממשלה, התואר שלו הוא השר המתאם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אין לי עניין לפגוע במיכאל איתן, אני גם מפרגן לו, הוא כבר היה שר, אבל אני חושב שכשקוראים לו לדוכן הוא סגן שר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

טוב, לא נעשה מזה כעת ויכוח. נשב על כוס קפה ונמצא את הנוסחה הנכונה. נלך לוועדת הפירושים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אין לי בעיה עם זה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאשר שמעתי את דבריו של חבר הכנסת שלמה בן-עמי, שהוא גם פרופסור, נזכרתי בבדיחה מימיו של אשכול. כשאשכול היה ראש ממשלה, יום אחד באו אליו ואמרו לו: מר אשכול, יש בעיה קשה, צפויה לנו בצורת. הוא אמר: מה זאת אומרת? אמרו לו: לא יהיו גשמים, תהיה בעיה עם החקלאות. הוא שאל: איפה? אמרו לו: בנגב. הוא אמר: אה, אם זה בנגב לא נורא, נבהלתי לרגע, חשבתי שהבצורת תהיה באמריקה.

הדאגה של לוי אשכול אולי היתה במקומה. אנחנו באמת היינו אז די תלויים, וגם היום אנחנו קצת תלויים ביכולת של האמריקנים לסייע לנו. אבל להרחיק לכת עד לארצות-הברית, פרופסור בן-עמי, ללכת את כל הדרך הארוכה לשם לבדוק את התוצאות של הבחירות החלקיות ולהסיק את כל המסקנות כדי להגיע חזרה לארץ ולהגיד: רבותי, בואו נבדוק מחדש את סדר-היום הלאומי שלנו, נדמה לי שהלכת מרחק רב מדי ועשית עקיפה עצומה כדי להגיע לדבר שכל אדם שיש לו עיניים בראשו רואה, במיוחד עכשיו, נוכח התוצאות של הבחירות המוניציפליות, תהליך מתמשך שבו הפוליטיקה וההיערכות האידיאולוגית של המפלגות והגושים המרכזיים מאבדות את תוקפן ואינן עונות על הצורך של הציבור.

האם אני צריך ללכת עד לארצות-הברית כדי לשמוע את חיים אורון אומר כאן בגילוי-לב, לפני כמה ימים, שהוא מבין היום אותנו, את אנשי ארץ-ישראל השלמה, כאשר נשברה בעצם השקפת עולמנו נוכח המציאות, משום שהוא עבר את זה לא מזמן עם התנועה הסוציאליסטית, נוכח ההתמוטטות של כל התיאוריה המרקסיסטית, ואפילו הסוציאליסטית החמורה, שמדברת על הלאמת אמצעי הייצור?

האם אני צריך ללכת עד ארצות-הברית כדי להבין, שכאשר אני עומד היום מול מציאות שבה יש הקצנה וויכוח כיצד צריכה להיראות מדינת ישראל, על סדר-היום הלאומי צריכים לעמוד אתגרים כמו עידן המידע, נושא המחשוב, טכנולוגיית המידע, היערכות ישראל לחברה שבה מידע הוא מצד אחד נכס שכל אחד זכאי להגיע אליו ומצד שני מכשיר כלכלי לקידומה של החברה כולה?

האם אני צריך לנסוע עד לארצות-הברית כדי להבין, שבאג'נדה, לא רק של הליכוד והמפד"ל, אלא גם שלך ושל מפלגת העבודה, צריך לשים נושאים יותר רלוונטיים בכל מה שקשור לתוכנית המדינית הפוליטית של מדינת ישראל – ואני מחפש את הקונסנסוס עכשיו, להבין שחלומות עבר, לצערנו לא הכול התגשם; חלמנו, רצינו יותר.

היום אנחנו עומדים חודשים מספר לפני מאי 1999. האם אני צריך לנסוע עד לשם כדי להבין שזה רלוונטי, שאני כבר לא יכול לדבר על ארץ-ישראל השלמה, ואתה, פרופסור בן-עמי, מסכים להגיע אתי להבנה על מנת להגן על ההתיישבות ועל המתישבים היהודים ולומר, יחד אתי, שההתנחלויות לא צריכות להיות מכשול לשלום, אלא צריך לעגן אותן בחיים של שלום ושותפות?

ברור שסדר-היום הלאומי משתנה. האם אני צריך לעמוד אתך ולנסוע עד לאמריקה כדי להבין, שכל הנושאים של מיהו יהודי ואיך רושמים יהודי בתעודת זהות, ומה היחס והזיקה בין יהדות לציונות, יהדות לארץ-ישראל, ציונות וארץ-ישראל, ישיבה בארץ-ישראל כדי להיות ציוני – שהמושגים האלה השתנו?

האם אני צריך לנסוע עד לאמריקה כדי להבין שהיחס שלנו אל ערביי ישראל צריך לעבור איזו רויזיה – והוא עובר רויזיה; כשאני קורא היום, לאחר הבחירות המוניציפליות, שראש עיר גדולה, ערבי, מעז להגיד: אני מוכן להזדהות עם הדגל הישראלי – ונותן לנו אתגר – יותר מאשר עם הדגל הפלסטיני?

יונה יהב (העבודה):

זו רויזיה? הרויזיה היא בשירותים שאתה צריך להעניק להם, שיהיו שוויו-ערך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה מה שאני אומר. השאלה שלי היתה, האם אני צריך לנסוע עד ארצות-הברית, או להביא מארצות-הברית את תוצאות הבחירות, כדי להבין שראש עירייה נבחר אומר לנו בנאום ההכתרה שלו, לתושבי מדינת ישראל: אני מוכן שתנהגו בי ברוח של שוויון, אני מוכן להזדהות עם המדינה. הוא מושיט לי יד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה ש-37 שנה המורים שלך קלקלו, ייקח לכולנו הרבה זמן לתקן.

יונה יהב (העבודה):

אתה יודע מה? לך לבשמת-טבעון, יש שם בדואים שמשרתים אתנו בצבא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מה גרם לזה? המדיניות של שנות ה-50 גרמה לזה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מסכים עם המסקנה של חבר הכנסת פרופסור שלמה בן-עמי. אני מרגיש קצת לא בנוח, ואולי חסר אונים, כי בצד ההערכה למסקנה עם נימוקים, שאני בטוח שאת חלקם הגדול הוא גם מקבל, שנינו נמצאים משני העברים של מתרס. מפרידה בינינו – אני לא רוצה להגיד תהום, חס וחלילה, אף שזה המקום הנמוך ביותר בעולם הזה – העובדה שיש ממשלה, ואנחנו משני צדדים של מתרס פוליטי. אנחנו שנינו מעוגנים בסדר-יום שנקבע מי יודע מתי, ואנחנו עדיין מושפעים מהריב ההיסטורי בין בן-גוריון לז'בוטינסקי. ועם הכרתנו את המצב, שנינו, משני עברי המתרס, עדיין לא מסוגלים לנתץ את המסגרות הקיימות ולהתייחס לסדר-היום החדש הזה. כל אחד מאתנו נמצא בתוך כלוב של זכויות, כבול למסגרות הקיימות, ואנחנו יודעים שעולם חדש, שסדר חדש מתהווה לנגד עינינו. ונראה מה תאמר המציאות של העתיד הקרוב.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

האם התיאוריה הזאת לא נשברה אתמול? חבר הכנסת שלמה בן-עמי ואתה הצבעתם יחד, בתוך קבוצה של נעדרים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא רוצה להיכנס לאירוע חד-פעמי כזה או אחר.

אני סבור, כמו שסבור פרופסור בן-עמי, שבעקבות השינוי הגדול של מדינת ישראל מהבחינה החברתית, הכלכלית ושינוי סדר-היום העולמי, העולם כולו הופך להיות כפר גלובלי אחד, וישראל חלק ממנו – נראה שיהיה גם שינוי בהיערכות המפלגתית ובהיערכות של המסגרות. אנחנו לא יודעים איך, אנחנו גם לא דורשים איזה אחדות מזויפת, אנחנו רוצים שיהיו הבדלים, אנחנו רוצים שיהיו קואליציה ואופוזיציה, אנחנו רוצים שיהיה ויכוח. אנחנו יודעים שחילוקי דעות מפרים וניגודים יוצרים קידמה, אבל הם צריכים להיות במושגים חדשים, תקפים ורלוונטיים, ולדעתי, גם בהיערכויות שונות ממה שצפוי לנו, אם נמשיך בשיטה הנוכחית של שיטת הבחירות. עלול לקרות כאן מה שקרה ברשויות המקומיות, שבהן הפיצולים היו גדולים מדי, היציבות נעלמת, והמסרים הופכים להיות יותר מדי צרים, אישיים, לפעמים, אינטרסנטיים, ואת המחיר משלמים הנושאים היותר-כלליים, שגם הם דורשים התייחסות.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. מה אתה מציע, אדוני השר?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בהסכמתו, נסתפק בדברים אלה. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת שלמה בן-עמי מסכים להצעה להסתפק בדברי השר.

הצעה לסדר-היום

התבטאויותיו של יושב-ראש הרשות הפלסטינית

היו"ר ס' סלים:

נעבור לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 5397 בנושא "התבטאויותיו של יושב-ראש הרשות הפלסטינית" – של חבר הכנסת גדעון עזרא. עשר דקות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ברכות לתפקיד. אני לא חושב שדיברתי כשאתה היית יושב-ראש.

חברי הכנסת, אתמול נפל דבר, ו-75 חברי כנסת תמכו בהסכם וואי. 75 חברי כנסת חושבים שצריך לנסות ללכת בדרך חדשה. יש סיכוי לדרך הזאת להצליח, אם שני הצדדים יעשו את המירב.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

התמיכה בהסכם רחבה יותר: חלק מהנמנעים באים ממפלגת העבודה, שהם גם תומכי ההסכם, כמו חבר הכנסת שבח וייס.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תדע לך, גם השרים שלא היו תומכים בהסכם, אחרת הם לא בממשלה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה שזה לא תקין, זה נכון. הם בעצם מתנגדי ההסכם.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת פורז, אתה מפריע יותר מדי הלילה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, לא יכול להיות שממשלת ישראל תתכנס מחר בערב ותחליט לאשר את השלב הראשון, והם ימשיכו לעשות את ההצגות האלה.

אני רוצה לומר, שכבר בתחילת הדרך ערפאת, שאנחנו יודעים את הרקע שלו ויודעים מאין הוא הגיע, אנחנו יודעים מי חבר האנשים שאתו – עשינו אתם את הסכם וואי, מאחר שאמרנו שניתן הזדמנות ללכת בדרך אחרת. לא עברו יומיים, וערפאת אמר את מה שהוא אמר. תדעו לכם דבר אחד, כשמנהיג אומר דבר מהסוג הזה, מחרים מחזיקים אחריו הכפופים לו, והכפופים של הכפופים לו, ובסופו של דבר, חלק מהאנשים בשטח מבינים את הדרך שלהם, ובסוף מהסיפור הזה יוצא פיגוע.

אני אומר כאן, על בימת הכנסת, שערפאת אמר את שאמר, תיקן את דבריו, החרו החזיקו אחריו כבר כמה אנשים. אני מקווה מאוד שהממשלה תאשר מחר את השלב הראשון, אם הפלסטינים מילאו את כל מה שהם צריכים למלא בשלב הראשון. עכשיו זה לא תלוי רק בערפאת, זה תלוי גם בנו.

רבותי, לא יעזור שום דבר, רוב האנשים שנמצאים בחיכוך יומיומי מתמיד עם תושבי יהודה ושומרון הם מתיישבי יהודה ושומרון. תדעו לכם, שהשרביט של וואי לא נמצא רק אצל המנהיגים, השרביט נמצא אצל כל אחד ואחד מהאנשים שנמצאים במגע יומיומי, מהצד שלהם או מהצד שלנו. פרובוקציה אחת קטנה יכולה להדליק את כל וואי.

וידעו כל אותם אזרחי ישראל, כמו שצריכים לדעת כל אנשי הרשות הפלסטינית, שכוונתנו לעשות ניסיון שיצליח, וכל מי שלא הצליח בכוחו ובקולו כאן בכנסת להביא להחלטה אחרת, צריך לדעת שאת זה העם בישראל רוצה. כל אחד מהנציגים פה, כל אחד יש לו קול אחד בלבד, אין פה אנשים שיש להם שני קולות או שלושה קולות, וחובתו של כל אחד ואחד לעשות כל מה שהוא יכול כחבר בבית-הנבחרים הישראלי, לעשות שכל האנשים בסביבתו הקרובה או הרחוקה יכבדו את החוק ואת החלטות הכנסת.

אני קורא מעל בימה זו לכל המתיישבים ביהודה, בשומרון ובכל מקום אחר, להתחיל לנהוג בדרך אחרת. אל תהיה חבר שלהם, אבל דע לך דבר אחד: המשטרה הפלסטינית שאתה בז לה, היא המשטרה שצריכה לעזור לקיים את ההסכם, היא המשטרה שצריכה להחרים את כלי הנשק, היא המשטרה שצריכה להילחם בהסתה, היא המשטרה שצריכה לעצור את המחבלים, היא צריכה לשפוט אותם, לתפוס אותם, לחקור אותם. היא המשטרה שצריכה לחפש את הנשק הבלתי-חוקי. ואם אתה תנהג בה בחוסר כבוד, בסופו של דבר, מה שאתה רוצה ממנה היא לא תמלא. חובה על כל אחד ואחד מאתנו ועל כל אזרחי ישראל לנסות לקשור קשרים אחרים, ממין אחר, לדבר יותר, לשמוע יותר, לנסות להבין יותר.

ומעל בימה זו אני אומר גם לפלסטינים וגם לישראלים: כל מי שיש לו רעיון כזה או אחר לשפר את חיי היום-יום שלנו – מוזמן. אני, אישית, מוכן להעביר לכל מוסד שהוא את הדרכים לעשות את החיים שלנו טובים יותר, כדי שהניסיון הזה – והניסיון הזה קשה מאוד וארוך מאוד – ניתן לו הזדמנות להצליח.

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מקווה – אני לא מבקש מעבר למה שאמרתי כאן – אני מקווה מאוד שהדברים יהיו גם על דעת הממשלה. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. ישיב בשם הממשלה השר המתאם מיכאל איתן. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי את דבריו של ידידי, חברי מסיעת הליכוד, שכני ליישוב כוכב-יאיר ומי שהיה במשך שנים רבות לוחם מצטיין בשירות הביטחון של ישראל, אדם שפעל וראה את הצד הפלסטיני מהצד השני של הכוונת, כמו שנאמר, או מהצד השני של המשקפת, לפחות ובכל מקרה מהצד השני של המתרס – דבריו צריכים להיות מכוונים אל רבים מאתנו, שבאינטואיציה עדיין חוששים, שיודעים שאנחנו נוטלים סיכון ושואלים, אם הסיכון הזה הוא אכן הסיכון הראוי.

דבריו צריכים להיות מכוונים לאלה שמנהלים את המדיניות, שעושים ויתורים ונוטלים סיכונים ושואלים את עצמם, אם הם עושים את הכול לאחר שעשינו את הוויתורים על מנת גם למצות את הסיכוי. שם הסיפור שלנו הוא נטילת סיכונים שאולי נכפו עלינו; אולי היינו רוצים לקחת סיכונים יותר קטנים. אבל גם אנחנו, אנשי הליכוד, ובעיקר אנחנו, עשינו את השלום הראשון, המשכנו והובלנו – הלכנו למדרד, הלכנו לדבר עם הפלסטינים; סברנו שהיה צריך ללכת בדרך אחרת, לא קיבלנו את הסכמי אוסלו, אבל עכשיו הם נכפו; אנחנו עושים אותם, צריך לעשות אותם על-פי הדרך והנתיב שהתווה כאן חבר הכנסת גדעון עזרא – משום שאנחנו כבר ממילא עושים את הוויתור, אנחנו ממילא לוקחים סיכון, צריך לנסות ולמצות את המרב מהמצב הזה.

עם זאת, אנחנו לא יכולים לעבור לסדר-היום על ההתבטאויות הקשות מאוד, שאולי תסכים אתי, חבר הכנסת גדעון עזרא, ששמות לאל מאמצים שלך, שלי, של רבים אחרים לשכנע את הציבור לקחת את הסיכונים. אנחנו שומעים דיבורים על רובים. למי זה מועיל? בכלל, אני לא מבין את כל ההיגיון בעניין הזה. ערפאת מאיים על מדינת ישראל ברובים? מה, הוא לא יודע שמדינת ישראל לא מפחדת מרובים? היא לא רוצה בטרמינולוגיה הזאת. היא יכולה לענות על רובים בטנקים, במטוסים, בעוצמות גדולות פי-מאה. הרובים האלה יכולים לפגוע, להשמיד את מדינת ישראל? הם יכולים לזרוע טרור. הם יכולים למתוח אותנו. אבל אם חס וחלילה נגיע למצב כזה, יש למדינת ישראל תשובה – לקפל את הרובים האלה, לשבור אותם לרסיסים ולחסל את מי שמחזיק אותם. על מה מאיימים? במה מאיימים עלינו? אנחנו לא רוצים. יהיו לנו ויכוחים עם הפלסטינים; אנחנו לא רוצים לדבר אליהם כמעצמה מול מדינה חלשה או מול ישות חלשה או מול קבוצה חלשה. אנחנו רוצים לדבר אליהם כאל שכנים, להגיע אתם להסדרים. אנחנו לא נוותר על זכויותינו. נוכל להתפשר, אבל בטח ובטח שלא נסכים שיאיימו, שידברו ברובים.

גם אם מדינת ישראל והממשלה הנוכחית מוכנות לעשות ויתורים, הם מותנים בכך שהצד השני ימלא את חלקו, והצד השני יעשה את מה שהוא צריך ויאיבק בטרור ויחסל את הטרור. ואם הצד השני לא יבצע את חלקו, אנחנו לא נבצע את חלקנו. נכון לומר את זה על האדמה הזאת. יעשו – גם אנחנו נעשה. לא יעשו – לא נעשה. ולא אלמן ישראל.

אנחנו שומעים כאן מדי פעם בפעם ביקורת פוליטית. יכול להיות שאנחנו לוקחים סיכונים כבדים וצריך לשמוע היטב את הביקורת, אבל לא צריך לזרוע ייאוש. יש בהחלט מקום גם לתהליך המדיני, גם להתיישבות, גם לווייתורים. ויש בהחלט מקום שמדינת ישראל החזקה תוכל להמשיך ולהתקיים גם בתנאים המדיניים המשתנים ולהשיג את יעדיה המרביים, אם לא את כולם, את מרביתם, תוך ויתורים קטנים להשגת אותו שלום מיוחל. התנאי הוא הדדי. דיבורים על רובים לא יקרבו את השלום ולא ייתנו לפלסטינים שום יתרון במהלך המשא-ומתן. להיפך, הם ידריכו אותנו, יזהירו אותנו, יכניסו אצלנו עוד ועוד סייגים, עוד ועוד סימני אזהרה, שאנחנו נהיה מוכנים, שאם אי-פעם ערפאת יפעיל רובים נדע אנחנו לשבור אותם.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. מה הצעתך, אדוני השר? מה אתה מציע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה. איזו ועדה רצית?

נסים דהן (ש"ס):

ועדת חוץ וביטחון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שאזרחי ישראל צריכים לדעת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אודה מאוד אם תסתפק בדברי תשובתי.

היו"ר ס' סלים:

תודה. המציע הסתפק בדבריו של השר, וחבר הכנסת נסים דהן מציע להעביר את הנושא לוועדה. התקנון אומר, אם המציע מסתפק, אז הוא המחליט.

חבר הכנסת גדעון עזרא?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מציע להסתפק, אני מציע לוועדה.

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

שישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה עוברת – – –

יונה יהב (העבודה):

אני מבקש להוסיף אותי.

היו"ר ס' סלים:

אני מבקש להוסיף את שמותיהם של חברי הכנסת יונה יהב, שבח וייס, פרופסור שלמה בן-עמי. בעד, כן. וההצעה עוברת לוועדת חוץ וביטחון.

שאלות ותשובות

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא – שאילתות שהוגשו לראש הממשלה. ישיב סגן השר או השר המתאם, מיכאל איתן. שאילתא ראשונה, בבקשה. שאילתא מס' 2824 – חבר הכנסת אדיסו מאסלה שואל על כרזת ה-50 לישראל. חבר הכנסת מאסלה איננו, לפרוטוקול.

צילומי ילדים בכרזת ה-50 לישראל

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את ראש הממשלה ביום ה' בניסן התשנ"ח (1 באפריל 1998):

בעקבות הכתבה שהתפרסמה בעיתון "מעריב" מ-23 במרס 1998, רצוני לשאול:

1. מדוע גוף ממלכתי כעמותת ה-50 למדינה מעניק גושפנקה לניצול ילדים באמצעות סוכנויות דוגמנות?

2. על-פי אילו קריטריונים נבחרה סוכנות הדוגמנות שצילמה את הילדים?

3. האם שילמה העמותה את כל הסכום המתבקש לסוכנות עבור הצילום? אם לא – מדוע?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. העמותה לאירועי היובל, כגוף ממלכתי, לא נותנת, חלילה, שום גושפנקה לניצול ילדים. העמותה פעלה על-פי החוק באמצעות סוכנות דוגמנות, ואין זו הפעם הראשונה או האחרונה שגופים ממלכתיים משתמשים בצילומי ילדים למטרות פרסום.

2. סוכנות הדוגמנות שצילמה את הילדים היא סוכנות דוגמנים גדולה, שעובדת מפעם לפעם כספק למשרד הפרסום העובד מטעם עמותת אירועי היובל – עמיר-כהן.

3. משרד הפרסום שילם את מלוא התחייבויותיו הכספיות לסוכנות, כפי שסוכם.

היו"ר ס' סלים:

שאילתא מס' 3021, של חבר הכנסת ראובן ריבלין: התערבות בעבודה חקלאית בשבת. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא מוצא אותה, אבל מאחר שהכנתי שיעורי בית, אני זוכר את התשובה, אשיב לך גם שלא מהכתב.

עבודה חקלאית בשבת

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את ראש הממשלה ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

כידוע, מעולם לא התערבה המדינה במעשיהם של אזרחים פרטיים בשבת, ובהם גם חקלאים שהעדיפו לבצע עבודות חקלאיות דחופות גם בשבת.

רצוני לשאול:

1. האם נכונות הידיעות על הכוונה לאסור קטיף בשבת?

2. מה היא עמדת ראש הממשלה בסוגיה זו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אשר לפרסומים שהיו בקשר לעבודת חקלאים בשבת: יש במדינת ישראל חוק שעות עבודה ומנוחה. חקלאי שעובד – חבר הכנסת ריבלין – במשקו כעובד מדינה חופשית, דמוקרטית, זכותו המלאה לעבוד בשבת, ביום חול. לא רצוי שיעבוד בשבת, אבל אם הוא עובד, זאת לא עבירה על החוק, ואיש לא יכול לעשות לו דבר, גם אם הוא עובד אפילו ביום כיפור. לא רצוי, אבל זו זכותו של עובד. הוא, בניו, בנותיו, ידידיו.

העסקת עובד בשבת – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אומר רובי שעובד בשבת לא רואה שכר בעמלו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

העסקת עובד בשבת כפופה לחוק שעות עבודה ומנוחה, והיא אסורה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אלא בהיתר.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אלא בהיתר מיוחד שניתן במקרים מיוחדים, ונמצא אתנו כאן שר העבודה והרווחה, והוא האחראי והממונה על מתן היתרים כאלה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני השר. שאלה נוספת לחבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נשאלתי על-ידי רבים מהאזרחים, בעיקר מהמושבים, את השאלה הזאת: האם נכונות הידיעות על כוונה לאסור קטיף בשבת? ומה היא עמדת ראש הממשלה בסוגיה זו?

יש בה שני אלמנטים. אלמנט אחד, אותו אלמנט שדיברת עליו – עבודה עצמית לעומת עבודה שכירה, והבנתי וקיבלתי. כאשר מדובר בקטיף, יכול להיות מצב של עבודה דחופה או עבודה שאינה ניתנת לדיחוי. האם נאמר באותם פרסומים בעיתונות, שכאילו ראש הממשלה, במסיבה כזו או אחרת, נדרש לשאלה ונתבקש שלא לאשר שום עבודת קטיף בשבת במסגרת של היתרים שניתנים על-ידי שר העבודה והרווחה? האם הדבר הזה נכון? אם אדוני השר יכול לענות לי – יענה, ואם לא – יביא לי את התשובה בפעם אחרת, כי אזרחים שאלו את זה, ואני מבקש להשיב על כך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

למיטב ידיעתי, אין בכוונתנו של ראש הממשלה לשנות מן המצב החוקי הקיים היום ומהמדיניות הקיימת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מעולה. אם יש, חס וחלילה, כוונה כזאת, נצטרך לתקן את הפרוטוקול.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני השר. חברת הכנסת דליה איציק שואלת על התגברות האלימות.

שבח וייס (העבודה):

היא לא שואלת, היא לא פה.

היו"ר ס' סלים:

היא שואלת, ומכיוון שהיא לא פה, זה לפרוטוקול. אני חושב שצריכים לדעת איזה שאילתות הוגשו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אתה רוצה לומר שאתה רוצה שהציבור ידע איזה שאילתות הוגשו ולא טרחו לבוא ולקבל עליהן תשובה.

היו"ר ס' סלים:

כן.

התגברות האלימות

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את ראש הממשלה ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

פרקליטת המדינה עדנה ארבל אמרה, כי בישראל נוצרה אווירה כללית עוינת וקשה, והאלימות הפכה לתושב קבע בחיינו. הדברים נאמרו בוועדת הפנים בכנסת ב-19 במאי, ופורסמו ברבים.

רצוני לשאול:

1. האם דנה ממשלת ישראל בבעיה חמורה זו?

2. האם משרדי הממשלה נערכים לתוכנית מערכתית לפתרון בעיה זו?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הממשלה דנה בוועדת שרים בנושא האלימות והדרכים למניעתה, ואף אימצה את הצעתה של השרה לימור לבנת להקים ועדת מנכ"לים, שתגבש המלצות לטיפול בנושא. ההמלצות אמורות להינתן בחודש ספטמבר השנה.

2. משרדי, באמצעות היועצת למעמד האשה (לשעבר) אמונה אלון, הוביל מסע פרסום נרחב בנושא זה. מסע הפרסום כלל פרסומים ברדיו ותשדירים בטלוויזיה ובעיתונות, בשפות עברית, ערבית, רוסית ואמהרית. בשיתוף עם משרד העבודה והרווחה, נפתח בשנה שעברה מוקד ארצי בחיוג חינוך הנותן מענה והכוונה ראשונה לפונים בעניין זה. במרס 1998 עבר בכנסת חוק הרשות לקידום מעמד האשה. הרשות, בראשות הגברת נעמי לירן, כבר כוננה, ונושא מניעת האלימות עומד בראש סדר-היום שלה.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת דוד אזולאי שואל על המחלקה הדתית ב"קול ישראל". חבר הכנסת איננו, לכן השאילתא עוברת לפרוטוקול.

המחלקה הדתית ב"קול ישראל"

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

מצורפת ידיעה שפורסמה בשבועון "בקהילה", ולפיה מנהל רשת א' קיצץ 50% מתקציב המחלקה הדתית ברדיו. כמו כן נטען, שאיתן אלמוג, מנהל החטיבה, מתנכל למחלקה למורשת ישראל.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. מה היה תקציב המחלקה הדתית בחמש השנים האחרונות?

3. התסכים להורות על בדיקת הטענות כולן?

4. כמה עובדים במחלקה זו?

5. כמה פרשו בשנתיים האחרונות?

תשובת סגן שר במשרד ראש ממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

רשות השידור בדקה את הטענות, ומבדיקתה מתבררים הדברים האלה:

1. הפרטים אינם נכונים כלל. חבל שהשבועון "בקהילה" הוטעה ופרסם מידע מוטעה ללא בדיקה, בלי שנתן אפשרות לתגובתם של הגורמים המתאימים ברשות השידור וב"קול ישראל".

2. תקציב המחלקה לשידורי דת ומסורת ב"קול ישראל" מורכב משני חלקים: חלק א': משכורות, לרבות הפרשה לפנסיה ולפיצויים ושעות נוספות לעובדים קבועים – כ-80%. חלק ב': תקציב פעולות, המיועד כולו להעסקת עובדים ארעיים – "פרילאנס" – כ-20%.

בשנת התקציב 1998 כלל חלק א' תשלום לשישה עובדים קבועים בסך 803,426 ש"ח; חלק ב' כלל תשלומים לכ-15 מועסקים ארעיים שונים בסך 190,400 ש"ח. בשנת התקציב 1997 כלל חלק א' תשלום לארבעה עובדים קבועים בסך 546,890 ש"ח. חלק ב' כלל תשלומים לכ-15 מועסקים ארעיים שונים בסך 190,400 ש"ח. בשנת התקציב 1996 כלל חלק א' תשלום לארבעה עובדים קבועים בסך 492,679 ש"ח. חלק ב' כלל תשלומים לכ-15 מועסקים ארעיים שונים בסך 184,913 ש"ח. בשנת התקציב 1995 כלל חלק א' תשלום ל-4.5 עובדים קבועים בסך 416,919 ש"ח. חלק ב' כלל תשלומים לכ-15 מועסקים ארעיים שונים בסך 174,504 ש"ח. בשנת התקציב 1994 כלל חלק א' תשלום ל-4.5 עובדים קבועים בסך 369,346 ש"ח. חלק ב' כלל תשלומים לכ-15 עובדים ארעיים שונים בסך 158,640 ש"ח.

היו"ר ס' סלים:

שאילתא נוספת, מס' 3225, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, השואל על ניסויים גרעיניים ישראלים במפרץ עקבה. חבר הכנסת איננו, לכן השאילתא – לפרוטוקול.

נסיים דהן (ש"ס):

תענה, אדוני השר.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני השר.

נסיים דהן (ש"ס):

רגע, התשובה הזאת על הניסויים הגרעיניים מאוד מעניינת אותי.

היו"ר ס' סלים:

אי-אפשר, כי השואל איננו.

נסיים דהן (ש"ס):

אבל אם השר מסכים, הוא יכול.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, אולי בשל רגישות הנושא, אני מעוניין – – –

שבח וייס (העבודה):

אי-אפשר.

היו"ר ס' סלים:

אם השר מסכים, אני מרשה. זה חבר סיעתך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מעוניין להשיב.

נסים דהן (ש"ס):

רק תגיד אם אלה גרעינים שחורים או גרעיני אבטיח.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא, אם אתה באמת מעוניין, אבקש לא – – –

שבח וייס (העבודה):

גרעיני עפולה.

ידיעה על ניסויים גרעיניים ישראלים במפרץ עקבה

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את ראש הממשלה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

נודע לי, כי ד"ר טארק אלנימר, מדען גרעין מצרי, גילה, שישראל מבצעת ניסויים גרעיניים במימי מפרץ עקבה. לדבריו, הניסוי האחרון היה ב-28 במאי 1998, והוא גרם לרעידת אדמה באזור. הסוכנות הבין-לאומית לאנרגיה אטומית מינתה ועדה לחקירת הניסויים האלה.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. האם נשאלה ישראל לגבי הפרסומים הקשורים לניסויים ישראלים במפרץ עקבה?

3. מה היא עמדת ישראל בקשר לניסויים גרעיניים בכלל?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

1. ישראל לא קיימה מעולם ניסויים גרעיניים.

2. ישראל לא קיבלה כל פנייה בעניין זה מגורם מקצועי בין-לאומי.

3. מדינת ישראל חתומה על האמנה לאיסור כולל של ניסויים גרעיניים, וקוראת לכל המדינות להצטרף לאמנה. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני השר.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה. תשובה לעניין.

היו"ר ס' סלים:

הנושא הבא הוא שאילתות לשר העבודה והרווחה. השר ישיב על השאילתות הבאות: שאילתא ראשונה, שאילתא מס' 3397, של חבר הכנסת דוד טל, על מרכז גמילה לנרקומנים עולים בראשון-לציון – לפרוטוקול.

מרכז גמילה לנרקומנים עולים בראשון-לציון

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

"הארץ" מדווח – מצורף צילום הידיעה – כי עיריית ראשון-לציון סגרה מרכז גמילה לנרקומנים עולים שפעל בראשון-לציון. למותר לציין את הסבל שנגרם למבקשים להיגמל. על-פי הפרסום, אנשי משרדך ומשרד הבריאות המליצו על הסגירה.

רצוני לשאול:

1. מדוע הומלץ לסגור את המרכז?

2. הפועל משרדך לתקן את הליקויים ולפתוח מחדש את המרכז?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המרכז פעל בתנאים הנוגדים את החוק וללא רשיון: גמילה פיזית ללא פיקוח רפואי, בעיית צוות מקצועי, העדר אישורים מגורמי תברואה, כבאות ועוד.

מפקחי משרדי ומשרד הבריאות הדריכו באפריל ובמאי 1998 את מנהלי המרכז לתקן את הליקויים ולהתארגן לקבלת רישוי. מאחר שמנהלי המרכז לא פעלו על-פי המתחייב, המליצו מפקחי משרדי ומשרד הבריאות על סגירתו.

2. האחריות לתיקון הליקויים היא בידי הגוף שהקים את המרכז, ולא של משרדי, והם תנאי לרשיון פעולה. מאחר שיוזמי התוכנית מקיימים תוכנית גמילה פיזית, הנמשכת חודש ימים, רצוי שיבקשו הכרה כ"מוסד רפואי", שיעסוק רק בגמילה הפיזית ויעמוד בדרישות שבתקנות הרפואיות.

היו"ר ס' סלים:

שאלתא מס' 3414, של חבר הכנסת פני בדש, על מעבדה פתולוגית בבית-החולים "סורוקה" בבאר-שבע. לפרוטוקול.

המעבדה הפתולוגית בבית-החולים "סורוקה" בבאר-שבע

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ה באלול התשנ"ח (16 בספטמבר 1998):

נודע לי, כי במעבדה הפתולוגית בבית-החולים "סורוקה" מתבצעת עבודה עם חומרים מסוכנים ללא מנדפים, דבר שעלול לגרום למחלת הסרטן. ניתן למצוא בשטח העבודה ביופסיות ופסולת ביולוגית, דם, שתן וצואה. העובדים מציינים, כי לעתים הם נאלצים לברוח מהמעבדה מפאת הריח החרף.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים וידועים למשרדך?

2. אם כן – מדוע אין מנדפים במעבדה הפועלת עם חומרים מסרטנים?

3. מה הוא המצב בשאר בתי-החולים בארץ?

4. מה היא עמדת משרדך בנדון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. הידיעה אינה נכונה. קיימים במעבדה זו שלושה מנדפים, ונערכות בדיקות סביבתיות כדי להבטיח שעובדים לא ייחשפו לחומרים מסוכנים – אדים וגזים. תוצאות הבדיקות טובות. עם זאת, אגף הפיקוח על העבודה שבמשרד דרש מבית-החולים להתקין מנדפים חדישים ויעילים יותר, ומתקיים בירור בנושא. עמדתנו היא, שיש להגביר את ההגנה על העובדים למקסימום. כן נדרש בית-החולים לשפץ את מערכות האוורור גם באזורי עבודה נוספים, וחלק מן הדרישות כבר בוצעו.

3. גם בבתי-חולים אחרים מתבצעים פיקוח ובדיקות למניעת סיכונים לעובדים במעבדות. חלק גדול מדרישותינו מעוגן בתקנות הבטיחות בעבודה. כיום נמצאות בשלב מתקדם של הכנה עוד תקנות לגבי חומרים הנפוצים בשימוש במעבדות פתולוגיות.

4. משרדנו פועל למניעת סיכוני עובדים תוך שימת דגש מיוחד בעובדים החשופים לסיכונים גבוהים יותר.

היו"ר ס' סלים:

שאלתא מס' 3435, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור, על תקציב מרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית – לפרוטוקול. שאלתא מס' 3519, של חבר הכנסת יורי שטרן. תשובה אחת על שתי שאלות. איננו, ולכן היא עוברת לפרוטוקול.

מרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

מנתונים שהגיעו לידי עולה, כי תמיכת משרדך במרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית ירדה ב-40% בשנת התקציב הנוכחית, ביחס לשנת התקציב 1997.

רצוני לשאול:

1. האם נכונים הדברים?

2. מה היו השיקולים לקיצוץ זה?

3. מה הן תוכניות משרדך לשנת התקציב 1999 בנושא מרכזים אלה?

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

לאחרונה עולים בהתמדה שיעור הפשיעה על רקע מיני וכן המודעות החברתית לתופעה מסוכנת זו.

רצוני לשאול:

מדוע, נוכח העובדות הנ"ל, קוצץ הסיוע למרכזי הסיוע לקורבנות תקיפה מינית?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

התקציב למרכזים אלה לא קוצץ ב-1998 לעומת 1997.

המכון שפרסם את הידיעה על הקיצוץ בסיוע כלל בחישוביו סכום חד-פעמי שגויס ב-1997 כדי לסייע לפעילות המרכזים, נוסף על התקציב השנתי המתוכנן, על-פי הסעיף התקציבי המוגדר.

עד סוף 1998 ייעשה מאמץ לגיוס סכום דומה לחיזוק עבודת המרכזים.

בכוונתי להגדיל את הסיוע למרכזים ב-1999, לצד תמיכה נוספת הצפויה מכספי האפטרופוס.

היו"ר ס' סלים:

שאלתא מס' 3464, של חבר הכנסת וליד צאדק, על המועצה הישראלית לדמוגרפיה; איננו, ולכן תשובתו נמסרת לפרוטוקול.

המועצה הישראלית לדמוגרפיה

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'י-יחיא שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

בעיתונות פורסם, שהמועצה הישראלית לדמוגרפיה, השייכת למשרדך, התכנסה בחודש יולי והמליצה על מדיניות הסברה חדשה נגד הפלות ועידוד משפחות יהודיות להוליד יותר ילדים על-ידי מענקים ממשלתיים.

רצוני לשאול:

1. היש אמת במה שפורסם, שמטרת משרדך היא הגשת איזון דמוגרפי בין יהודים לבין ערבים?

2. האם אין בגישה זו דבר מפלה וגזעני, שכן אתה אמור לייצג את כלל אזרחי המדינה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–5. אין כל אמת בפרסום שהפעולות בתחום הדמוגרפיה באות ליצור איזון דמוגרפי בין יהודים לבין ערבים.

בהתאם להחלטתן של ממשלות קודמות, המועצה הציבורית לדמוגרפיה הוקמה כדי להשפיע על גידול האוכלוסייה היהודית בישראל ולחזק את התא המשפחתי. זאת לאחר האובדן הגדול של כשליש מן העם היהודי בתקופת השואה.

על-פי תפיסתי, המועצה הציבורית לדמוגרפיה צריכה גם לעסוק בעידוד הילודה, בחיזוק המשפחה בכל מגזרי האוכלוסייה בישראל, בתמיכה בילדים ובנוער הישראלי, בבחינת ההשפעות של תופעת העבודה הזרה בארץ ובכל סוגיה חברתית וכלכלית המשפיעה על חוסן המשפחה ועל רווחתן של קבוצות שונות בחברתנו. בריאות האם והילד, מניעת הפלות ואיכות ההסדרים בתחום הביטחון הסוציאלי צריכות להיות נושאים על סדר-יומה של מועצה זו.

על סמך העשייה בפועל במהלך 30 השנים האחרונות, כווננו פעולות המועצה לחיזוק המשפחה, הנשים והילדים מכל המגזרים והדתות, ולצערי נעשה מעט מדי. המועצה תעודד מחקר ותיזום פעולות שמגמתן לסייע בקביעת מדיניות הממשלה וביצירת חקיקה. אין כל בסיס לטענה, שלפיה המועצה הציבורית, בעבר והיום, נוהגת גישה מפלה ולא שוויונית.

היו"ר ס' סלים:

שאילתא מס' 3479, של חבר הכנסת אברהם שוחט, על: בתי-משפט למשפחה. הוא איננו, ולכן היא נשלחת לפרוטוקול.

יחידות הסיוע ליד בתי-משפט לענייני משפחה

חבר הכנסת א' שוחט שאל את שר העבודה והרווחה ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

על-פי חוק בית-משפט לענייני משפחה, יש להקים יחידת סיוע ליד כל בית-משפט למשפחה. הובא לידיעתי, כי כיום פועלים תשעה בתי-משפט למשפחה והוקמו שש יחידות סיוע בלבד. לבתי-משפט באילת, בטבריה ובקריית-שמונה לא נפתחו יחידות, בניגוד לחוק.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון? אם כן – מה ייעשה בנדון?

2. האם נכון כי היום חסרים ביחידות הסיוע כ-15 תקנים לעובדים סוציאליים ולמינהל, על-פי המפתח הקבוע בחוק? אם כן – מה ייעשה בנדון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המידע נכון, ולפיכך פעלנו ואנו מוסיפים לפעול לתיקון המצב.

2. נכון. למרות החוק והתקנות, משרד האוצר אינו מוכן להוסיף את התקציב החסר לבסיס התקצוב שמחייב: א. תוספת 14.66 תקנים – עובדים סוציאליים ועובדי מינהל; ב. כ-1.2 מיליון ש"ח להוצאות תפעול יחידות הסיוע ולקניית שירותי פסיכולוגים ופסיכיאטרים. פנינו שוב לשר האוצר במגמה להבטיח תפקוד הולם של יחידות הסיוע.

היו"ר ס' סלים:

שאילתא מס' 3491, של חבר הכנסת פני בדש: מקומות עבודה לעובדים זרים – לפרוטוקול.

הגידול במספר המובטלים ובמספר העובדים הזרים

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר העבודה והרווחה ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

מנתונים שפרסם משרדך מתברר, כי מספר המובטלים בחודש יוני גדל, ובמקביל חל גידול משמעותי במספר העובדים הזרים במשק. הנתונים מצביעים על כך ששירות התעסוקה אינו מסוגל לספק תעסוקה לאזרחי המדינה, אך בחברות כוח אדם פרטיות המעסיקות זרים גדל הביקוש ומספר העובדים הזרים גדל באופן קבוע.

רצוני לשאול:

1. כיצד יצמצם משרדך את האבטלה?

2. מה הוא מספרם של העובדים הזרים העובדים בארץ, ומה הוא מספרם של האזרחים המובטלים במדינה?

3. מה היא עמדת משרדך בנושא?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. צמצום ממדי האבטלה הוא משימה שבאחריות הממשלה, ובמיוחד משרד האוצר והמערכות הכלכליות המסוגלות ליצור צמיחה ומקומות תעסוקה.

משרדי מעמיד את משאביו לרשות המובטלים כדי להפנותם למקומות עבודה ולספק הכשרה מקצועית והכשרות פנים-מפעליות, שיכינו את כוח האדם גם לשלב שבו תיווצר צמיחה במשק.

2. מספר העובדים הזרים בעלי היתר עבודה מסתכם בכ-80,000; יש יותר מ-100,000 ללא היתר. מספר האזרחים הישראלים המובטלים – 210,000–230,000.

3. שירות התעסוקה ממלא שליחות חברתית חשובה ופועל לייעול הליך התיווך שבין עובדים לבין מקורות תעסוקה. ההסתייעות בחברות כוח אדם קיימת ומחייבת גם שיפורים נוספים הן כדי לחזק את משימת התיווך והן כדי למנוע ניצול עובדים.

היו"ר ס' סלים:

שאלתא מס' 3501, של חבר הכנסת רומן ברונפמן: תשלומי הפנסיה של יוצאי רוסיה. מכיוון שהוא איננו, התשובה נמסרת לפרוטוקול.

תשלומי הפנסיה של יוצאי רוסיה

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

אזרחי מדינת ישראל המחזיקים באזרחות רוסית זכאים לתשלומי פנסיה מרוסיה. אך תשלומים אלה אינם מגיעים למקבליהם, בגין העדר הסדרים ברורים בין ישראל לבין רוסיה בעניין זה.

רצוני לשאול:

1. מה הוא ההסדר הקיים בין ישראל לבין רוסיה בנוגע לתשלומי הפנסיה?

2. כיצד יסייע משרדך לביצוע תשלומי פנסיה סדירים?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. לא קיים הסדר בין רוסיה לבין ישראל לעניין תשלומי פנסיה, אף כי יש עולים המקבלים את הפנסיה על-ידי רישום והעברות באמצעות שגרירות רוסיה.

לפני זמן קצר הוחל בדיון עם סגנית יושב-ראש הפדרציה הרוסית של קרנות הפנסיה, וסוכם על משא-ומתן בין משלחות מרוסיה ומישראל לגיבוש הסדר הולם ולהעברה מסודרת של תשלומי הפנסיה.

היו"ר ס' סלים:

התשובה על שאלתא מס' 3517, של חבר הכנסת אדיסו מאסלה, השואל על אבטחה לעובדים סוציאליים בבאר-שבע, נמסרת לפרוטוקול.

אבטחה לעובדים סוציאליים בבאר-שבע

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

בעקבות הידיעה שפורסמה בעיתון "כל הנגב" ב-24 ביולי 1998, כי עובדים סוציאליים בתחום האימוץ זוכים לאבטחה, רצוני לשאול:

1. מה הם ממדי האלימות כלפי העובדים הסוציאליים בכל הארץ, כמה מקרים התרחשו בשנה האחרונה והיכן?

2. כיצד פועל המשרד כדי להגן על העובדים הסוציאליים העוסקים בחוק האימוץ?

3. מה היא מידת שיתוף הפעולה של המשטרה בהגנה על העובדים הסוציאליים?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במהלך השנה האחרונה התרחשו כ-170 מקרי אלימות כלפי עובדים סוציאליים במחלקה לשירותים חברתיים. עוד כעשרה מקרי אלימות היו כלפי פקידי אימוץ.

2. לעניין עובדי האימוץ – משרדנו מקצה אמצעים פיזיים מיוחדים ושומרים, וכן מקיים שיתוף פעולה עם היועץ המשפטי לממשלה ומשטרת ישראל לגבי אותם מקרים שבהם העובדים מצויים בסכנה ממשית, כשני מקרים מיוחדים לשנה.

3. למשרדנו יש הנחיות להגנה על עובדים סוציאליים ברשויות המקומיות. הנחיותינו מתואמות עם המשטרה, וקיים שיתוף פעולה עמה ברמה המקומית, המחוזית והארצית. אנו נמצאים עתה בקשר עם המטה הארצי לעדכון ההנחיות הן במשרד והן במשטרה.

היו"ר ס' סלים:

שאלתא מס' 3518, של חבר הכנסת שאול עמור, על מצב לשכות התעסוקה, עוברת לפרוטוקול.

מצב לשכות התעסוקה

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

הובא לידיעתך, כי המצב בלשכות התעסוקה הוא כמעט בלתי נסבל. במקומות שונים אין מקומות גישה לנכים, ההמתנה במסדרון אינה אנושית, והמקום אינו ערוך לקבלת קהל, שהוא פגוע עוד בטרם באו ללשכה.

רצוני לשאול:

1. האם הובא הנושא לידיעת משרדך?

2. האם נשקל להתקין במתקן ממשלתי מקומות גישה ראויים לנכים וליצור במקום אווירה נעימה קצת יותר?

3. מה יעשה משרדך כדי לשנות את המצב הנוכחי?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בעיית התנאים הפיזיים שבלשכות התעסוקה מוכרת לנו, ואנו פועלים בשיטתיות לשיפור התנאים והנגישות עבור ציבור הנכים.

על-פי ההסדרים הקיימים של מינהל הדיור הממשלתי, אין מתירים קבלת מבנה בשכירות בלי שמובטח מענה בנושא הנגישות.

3. שירות התעסוקה נמצא בהליך מואץ של מעבר מלשכות ישנות ובלתי מותאמות ללשכות מודרניות, שבהן מרחבי ההמתנה מותאמים, מערכות מיזוג האוויר והתאורה מותאמות, ויש הסדרי נגישות למוגבלים, לרבות מעליות במקומות שהדבר נדרש.

היו"ר ס' סלים:

שאלתא מס' 3529, של חבר הכנסת אלכס לובוצקי – הגעת בדיוק בזמן. הוא שואל על פיצויים מרדיפות הנאצים במקביל לפיצוי נפגעי טרור. בבקשה. רגע, אדוני. השר ישיב, ואחר כך תשאל עוד שאלה.

שבח וייס (העבודה):

זה נפתר על-ידי חוק ספיבק.

קבלת פיצויים בגין רדיפות הנאצים במקביל לפיצויי נפגעי טרור

חבר הכנסת א' לובוצקי שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

ממכתב שהגיע אלי לאחרונה, והנסיבות הקשות המפורטות בו מדברות בעד עצמן, נודע לי, כי המוסד לביטוח לאומי כופה על הזכאים לפיצויי רדיפות הנאצים במקביל לפיצויי נפגעי טרור, לבחור בין השניים.

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניותו של המשרד בנדון?

2. מה הוא ההיגיון המנחה כפיית בחירה שכזו?

3. מה יעשה משרדך כדי לפתור בעיה ספציפית זו ובעיות דומות בכלל?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, 1–2. עד לאחרונה הונהגה בחירה בין שני סוגי הגמלאות הללו, והזכאי נדרש לבחור באחת מן השתיים. ההסבר לכך היה, כי מתן גמלה אחת עונה על צורכי הקיום של הנפגע למרות הפגיעה הקשה והמצטברת.

3. יזמתי זה לא כבר שינוי בחוק, אשר נתקבל בכנסת ב-28 ביולי 1998, ולפיו נפגעים אלה יהיו זכאים לכפל גמלה.

שבח וייס (העבודה):

זה נפתר על-ידי חוק ספיבק.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני רוצה לברך את השר ולהבהיר, שבגלל הלקוניות ייתכן שזה לא היה ברור. באמת מדובר כאן במשפחות ובאנשים שנפגעו פעמיים – גם מרדיפות נאצים וגם מרדיפות טרור. יש מעט מאוד אנשים כאלה, ונדמה לי, שלא מן הראוי שקופת המדינה תתעשר דווקא על גבם של אותם מסכנים, וגם אם

הם יקבלו פעמיים, זה רק יהיה פיצוי קטן על מה שמגיע להם. יישר כוח על הניסיון לשנות. לא ידעתי עליו, ואני שמח שזה בדרך, ואשמח לסייע.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מוכרח לומר, שאתה אומנם אומר יישר כוח, אבל כולם פה חייבים יישר כוח גדול לחבר הכנסת שבח וייס, שפעל רבות, הוביל ונאבק למען התיקון הזה. אני חושב שמגיעה לו באמת ברכה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מוסיף גם לך את ברכתי ויישר כוח.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. אדוני השר, מכיוון שחבר הכנסת יורי שטרן נכנס בדיוק פחות מדקה אחרי שקראנו את שמו, אני מציע שניתן לו את הזכות לכך שישמע תשובה על שאילתא מס' 3519.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יורי, איפה היית? אכלת?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

בחדר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אה, בחדר. טוב, תן לי לחפש, הרבה חברי כנסת עברו פה בינתיים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

(משיב על שאילתא מס' 3519, ראה לעיל.)

נסים דהו (ש"ס):

עכשיו זה תלוי בך, חבר הכנסת שטרן, אתה חבר ועדת הכספים.

היו"ר ס' סלים:

שאלתא נוספת, בבקשה. הוא שואל שאלה נוספת.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

בחומר של "מרכז אדוה", שעליו התבססתי, יש הבדלה בין התמיכה השוטפת, שירדה בכ-40%, לבין המענק החד-פעמי שעליו דיברת עכשיו. אני מקבל את עצם ההתייחסות החיובית שלך למרכזי טיפול, ואני מבין שאתה עושה מאמץ כדי לגייס כסף נוסף. אני מבקש את תשומת לבך לכך, שהתמיכות השוטפות ירדו, לפי נתוני "מרכז אדוה", בכ-40%. אני גם רציתי לדעת, האם בתוכניות המשרד ל-1999 יש כוונה להגדיל את הסיוע למרכזים אלה, כי באמת הפשיעה המינית היא אולי הפשיעה הגוברת ביותר והבולטת ביותר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת יורי שטרן, אני רוצה להשיב לך פה בפעם השנייה, שבתקציב השוטף התקציב לא ירד. הוא במגמת עלייה לעומת שנת 1996, הוא עלה בצורה משמעותית ב-1997, וכך גם לקראת סוף שנת 1998. אני מקווה שאצליח לעשות איזון תוספת תקציב. המגמה שלי בשנת 1999 היא, כמובן, להגדיל את התקציב. כל מה שאתה מתבסס עליו, הנתונים ששמעת – –

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לא שמעתי. קראתי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

– – אולי אותו גורם שכתב זאת הביא בחשבון את התקציב הייחודי הנוסף שהוצאנו מהאפוטרופוס הכללי. הוא כלל זאת בשוטף. לטובת אותו ארגון זה תקציב שוטף, והוא לקח את זה כנראה לשוטף שלו. בתקציב השוטף יש הפרדה בין תקציב שוטף לבין תקציב של האפוטרופוס. בתקציב השוטף אין ירידה. אני מקווה שהוא יהיה במגמת עלייה. למען האמת, אני מקווה שלא יהיו מקרים כאלה, ולא נצטרך תקציב שם. אבל על פניו אנחנו נאלצים, לצערנו הרב, להתמודד עם הבעיה הקשה הזאת, ואנחנו נתגבר זאת יותר ויותר בעתיד.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אוכל לקבל ממשרדך התייחסות למרכזים ספציפיים?

היו"ר ס' סלים:

איי-אפשר. אין יותר שאלות, אדוני חבר הכנסת.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אם אתה רוצה פרטים בהתכתבות, אני יכול להעביר לך אותם.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. נעבור לשאילתא הבאה, שמספרה 3590, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, השואלת על גמלת סיעוד עבור העסקת מטפל לקשיש. התשובה היא לפרוטוקול.

גמלת הסיעוד בעבור העסקת מטפל בקשיש

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר העבודה והרווחה ביום ח' בחשוון התשנ"ט (28 באוקטובר 1998):

העסקת מטפל בקשיש או בנכה החי בבית ותלוי לחלוטין בעזרת הזולת, מחייבת הוצאות רבות של המשפחה. אולם את גמלת הסיעוד משלם הביטוח הלאומי, גם במקרים אלה, באמצעות חברת כוח אדם, הגובה – כהוצאותיה – עד 45% מהגמלה.

רצוני לשאול:

1. מדוע במקרה של קשיש או נכה התלוי לחלוטין בזולת, לא מועברת גמלת הסיעוד ישירות למשפחה, לצורך מימון העסקת המטפל?

2. האם נשקלת העברת הגמלה ישירות למשפחה במקרים כאלה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי החוק, גמלת הסיעוד היא גמלה בעין, ולא גמלה כספית לזכאי או למשפחתו. הכרעת המחוקק לגבי מתן גמלה "כשירות בעין", התבססה בזמנה על היתרונות הגדולים יותר שבהבטחת השירות לאדם, כמו בתחום החינוך והבריאות. הספקת השירות מתבצעת באמצעות חברות כוח אדם מוכרות, העומדות בדרישות לאיכות שירות.

חברות אלה מחויבות לשלם את הזכויות הסוציאליות לכל עובד – ביטוח לאומי, חופשה, מחלה, פיצויים – מסים שונים והוצאות ניהול פיקוח והדרכה.

תשלומים אלה מסבירים את הפער בין התעריף לשעה לבין התשלום הישיר למטפלת.

2. ההסדרים בתחום חוק הסיעוד ייבחנו מחדש בתקופה הקרובה על-ידי המוסד לביטוח לאומי וגורמים נוספים. כן תיבחן שאלת ההעברה של גמלה כספית.

היו"ר ס' סלים:

שאילתא מס' 3602, של חבר הכנסת אברהם הירשזון, בנושא: תשלום עבור פרוטוקולים לנכי המוסד לביטוח הלאומי. לפרוטוקול.

תשלום בעד מתן פרוטוקולים לנכי המוסד לביטוח לאומי

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט"ו בחשוון התשנ"ט (4 בנובמבר 1998):

נכים המבקשים לערער על החלטות המוסד לביטוח לאומי נדרשים לשלם 25 ש"ח, אף שזכאותם לקבל פרוטוקול אינה תלויה בתשלום.

רצוני לשאול:

1. האם הכנסה מצילומי הפרוטוקולים הפכה לחלק מתקציב המוסד לביטוח לאומי?

2. המוסד לביטוח לאומי מתגונן בטענה שדרישת התשלום מפחיתה את העומס המוטל עליו בגלל הצילומים. בכמה שעות שנתיות מדובר?

3. כמה שעות נחסכו מאז הונהג התשלום?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כל נכה מקבל מן הביטוח הלאומי ללא תשלום העתק אחד מכל החלטה על אחוזי נכותו שנקבעו בוועדות השונות.

נכה המבקש לקבל פעם נוספת העתק מן ההחלטות נדרש לשלם 50 אגורות עבור עמוד בודד או 25 שקלים עבור צילום של כל התיק.

1. התשלום עבור צילומים נועד לכסות את הוצאות הצילום ואת זמן השירות לעובד.

2-3. הקצאת עובדים ספציפיים לשירות הפונים המבקשים העתקי מסמכים מאפשרת היענות מיידיית להם ומשחררת את פקידי התביעות לטיפול בתביעות המבוטחים.

אין בידינו נתונים על השעות שנחסכות, והדברים נמדדים בשביעות הרצון של הפונים מן השירות הזמין והנגיש בתחום זה.

היו"ר ס' סלים:

אדוני השר, תודה רבה.

הצעה לסדר

שבח וייס (העבודה):

יש לי הצעה לסדר הדיון.

היו"ר ס' סלים:

בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

צריך לנעול את הישיבה.

שבח וייס (העבודה):

בערך. אדוני היושב-ראש, במקרה, מכיוון שניהלתי את הישיבה לפניך, שמתי לב שהשר לביטחון פנים לא יגיע היום להשיב על שאילתא ולא יגיע להשיב על הצעות דחופות לסדר-היום שעלו בשבוע שעבר, על התבטאותו של המפכ"ל בגנות הסטודנטיות השובתות. אם הוא מגיע, אני לא מציע הצעה לסדר-היום. אם הוא לא מגיע, יש לנו כאן בעיה. עוד מעט תעלה גם הצעה לסדר-היום של חברי הטוב חבר הכנסת רן כהן, שעוסקת בשביתת הסטודנטים אך בהקשר אחר. יש פה בעיה. אנחנו מעלים לסדר-היום דברים דחופים, שהם ממש פנייה לזרוע המבצעת. אתמול היתה הפגנת סטודנטים, ושוב היתה, לדאבון לב, התעמרות קשה של המשטרה בסטודנטים. כלומר, אנחנו מעלים כאן נושאים, והשר לא מגיע. זה דבר שמשבש לחלוטין את ערך ההצעה הדחופה לסדר-היום.

נסים דהן (ש"ס):

צריך לנעול את הישיבה.

שבח וייס (העבודה):

לא. יבוא ויגיד שאנחנו לא צודקים, ואנחנו נגיד לו מה שיש להגיד. יש כאן בעיית אמת, בעיקר לאור העובדה שאלפי סטודנטים שובתים, ועל כך ידבר חבר הכנסת רן כהן. עדיין יש במשטרה, לדעתי, איזו התנהגות שעליה דיברנו בשבוע שעבר – גם חבר הכנסת רן כהן וגם אני וגם אחרים. זה לא יכול ללכת כך.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. מודיעים לי שהשר לביטחון הפנים לא יגיע.

שבח וייס (העבודה):

לכן העליתי את ההצעה לסדר הדין ולא לסדר-היום.

נסים דהן (ש"ס):

צודק.

רן כהן (מרצ):

אומר משפט אחד. בשבוע שעבר התקיים דין – –

שבח וייס (העבודה):

– – – והוא לא היה.

רן כהן (מרצ):

– – על הנושא של התייחסות מפכ"ל המשטרה לסטודנטים ולסטודנטיות, ואז אמרו: הוא ישיב בשבוע הבא, ואז נסכם את הדיון.

שבח וייס (העבודה):

אי-אפשר לנהל כך את העניינים.

רן כהן (מרצ):

זה לא יכול להיות.

היו"ר ס' סלים:

אתם צודקים בהחלט.

נסים דהן (ש"ס):

צריך לנעול את הישיבה כאות מחאה על התנהגות השר.

רן כהן (מרצ):

צריך לנעול את השר כמחאה על ההתנהגות שלו.

היו"ר ס' סלים:

קיימת אפשרות שההצעות יעלו, ונצביע על זה.

שבח וייס (העבודה):

אבל פה יש תביעה לפעולה ממשלתית. אני לא בא בטענות אליך. אנחנו במצוקה משותפת כאן כפרלמנט.

היו"ר ס' סלים:

נכון.

איתן כבל (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ס' סלים:

אני מסכים גם לגבי זה שהממשלה לא יושבת פה שעות רבות. המצב הזה לא נורמלי.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, יש שר מתאם שנמצא פה כבר ארבע שעות וחצי.

שבח וייס (העבודה):

— — — זה לא בסדר ששר אחד — — —

הצעה לסדר-היום

עיצומי עובדי משרד העבודה והרווחה, הנזקים לנזקקים וסגירת המרכזים להכשרה מקצועית

היו"ר ס' סלים:

הנושא הבא הוא הצעות דחופות לסדר-היום מס' 5376, 5389 ו-5421 לשר העבודה והרווחה. הנושא – עיצומי עובדי משרד העבודה והרווחה, הנזקים לנזקקים וסגירת המרכזים להכשרה מקצועית. ראשון המציעים הוא חבר הכנסת חיים דיין – איננו. חבר הכנסת דוד טל – איננו.

שבח וייס (העבודה):

יש דין, אבל אין דיין.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת איתן כבל, בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש — — —

נסים דהן (ש"ס):

— — — מסתפק בתשובת השר.

היו"ר ס' סלים:

לידיעת חברי הכנסת הנוכחים, שר האוצר הודיע לנו, מכיוון שיש פה שני נושאים שנוגעים למשרדו, שהוא ישיב על הנושאים האלה בשבוע הבא. זה זלזול מוחלט.

נסים דהן (ש"ס):

נעלה זאת בשבוע הבא. אני אחד המציעים, ואני מבקש לדחות את כל הדין לשבוע הבא. לא ייתכן שאנחנו נעלה פה הצעות, והשר ישב במשרד.

היו"ר ס' סלים:

זה זלזול מוחלט. אני מסכים.

נסים דהן (ש"ס):

— — — המשק מתמוטט, חברי הכנסת רוצים לעשות עבודה למען העם, והממשלה, שתפקידה לבצע, לא נמצאת פה.

רן כהן (מרצ):

את המדיניות המונטרית נדחה לשבוע הבא.

היו"ר ס' סלים:

עכשיו אני מציע, שנרשה לחבר הכנסת איתן כבל לומר את דבריו, אחר כך השר, ולאחר מכן נראה מה הלאה. בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול, זו הפעם הראשונה שאני עולה לדין כשאדוני יושב בראש, ואני מברך אותך על כך.

אני רוצה גם לברך, אומנם עם קשיים, על סיום השביתה. למרות זאת ביקשתי לדבר, כי אני חושב שהמצב הזה בלתי נסבל ובלתי אחראי. גם יסכים אתי שר העבודה והרווחה, שזו לא הפעם הראשונה, ולא דווקא במשרד העבודה והרווחה אלא במשרדים נוספים, שאנו נקלעים למצבים שבהם קבוצות חלשות בחברה הישראלית, שאין להן לובי חזק בכנסת, אינן זוכות לקבל את היחס המגיע להן. במקרה הנדון, אלפי מפגרים וחוסים הגיעו למצב שבו המטפלים בהם נאלצו לשלוח אותם הביתה, כי, כפי שאמר אחד המנהלים: אין לי אוכל לתת לילדים האלה. זה לא נתפס. זה בלתי מתקבל על הדעת, שמדינת ישראל, אחרי 50 שנה, מדינה נאורה שלא מזמן סיימה חגיגות יובל

בעלות של עשרות מיליוני דולרים, איננה מצליחה למצוא כסף להתמודד עם אוכלוסייה חלשה, שנקלעה למצב הזה שלא ברצונה. לכל המשפחות האלה לא מספיק המצב שבו הן צריכות להתמודד נפשית מדי יום, אלא הן צריכות גם להתמודד כלכלית עם הבנים והבנות שלהן.

אנחנו מדברים במליאה על דברים גדולים, על מדינה, על ישראל היפה, על ישראל הגדולה. אנחנו מדברים על ישראל שמצליחה להגיע להישגים מדהימים, אבל לא מצליחה – אף שמדינת ישראל היא במידה רבה מדינת רווחה, מדינה שמסייעת, שנותנת. השאלות והבעיות האלה חוזרות, ואני שואל את אדוני השר: אם הגעתם לפתרון – זו שאלה שחוזרת על עצמה – למה לא היה אפשר להגיע לפתרון הזה בטרם נפתחה השביתה?

נסים דהן (ש"ס):

איתן, את מי אתה שואל? מי שאתה שואל אותו לא נמצא כאן. שר האוצר לא הגיע.

איתן כבל (העבודה):

חברי נסים דהן, אני בטוח שהשר ידע להשיב. אבל אני אומר לך, וחוזר ואומר, היה פה נושא לדיון על המדיניות המונטרית. ממשלת ישראל, מעבר לכישלונות הרצופים שלה בענייני ביטחון ושלום, למרות ההסכם שהונח כאן היום, נכשלה כישלון טוטלי בנושאים החברתיים-הכלכליים. אתם, ש"ס – ואני אומר לך, חבר הכנסת הכנסת נסים דהן, שאתם בראש ובראשונה מפלגה חברתית, ואתם חרתתם זאת על דגלכם – צריכים לקום ולזעוק, כי הממשלה הזאת נכשלה ולא מצליחה לתת מענה. אמרו לנו לגבי השנה שעברה, שהיא תהיה שנה שבה כולנו נצטרך לסבול, שיהיו מאות אלפי מובטלים, שתהיה בעיה בדיור ותהיה בעיה בעניין כזה ובעניין אחר, אבל אתה סובל את כל זה כדי שיום המחר יהיה לך יום טוב. ככל שנוקפים הימים מתברר, שהולך להיות הרבה יותר גרוע, ומדינת ישראל ממשק משגשג הולכת מדחי אל דחי. זאת אתה יכול לראות בראש ובראשונה בגסות הלב של התייחסות הממשלה לאותן אוכלוסיות, או לאוכלוסייה מהסוג שעליה אני מדבר היום, שהיא נזנחת, שהיא לא מטופלת כראוי.

ממשלה שנוהגת כך, ראוי שהעומד בראשה והחברים בה יתפטרו. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. אדוני שר העבודה והרווחה, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת איתן כבל, דבר אחד לא הבנתי: כאילו זו הפעם הראשונה שיש במדינת ישראל עיצומים וכאילו זו הפעם הראשונה שכך מתנהל משא-ומתן.

אין זה סוד, שהמדיניות של האוצר היא למשוך את המשא-ומתן כמה שיותר, להתיש את הצדדים. אני לא בטוח שהם יוצאים נשכרים מהעניין הזה, כי אם היה המשא-ומתן הזה נסגר עוד באוגוסט, האוצר היה מרוויח 50%. הוועדים היו מתפשרים על 50% מהדרישות שלהם. אבל האוצר לא פעל, לצערי הרב, בדרך הנכונה, כפי שקורה בניהול משא-ומתן לעתים קרובות.

לעצם העניין: או שנבוא ונאמר, רבותי, אין זכות של התארגנות ושביטות, כי האוכלוסיות החלשות נפגעות תמיד, וזה קשה מאוד. זה הדיר שינה מעיני, שיהיה ברור. כל הדברים הקשים האלה הדירו שינה מעיני. הגעתי ממש לגבול ונכנסתי בעובי הקורה. אתמול הגעתי למסקנה – או שזה נגמר או שאנחנו עושים צעד ועושים מעשה. מה היינו צריכים לעשות אין צורך לומר, כי זה הסתדר. לכן הגעתי אתמול לפגישות בלשכת ראש הממשלה יחד עם משה ליאון עד אור הבוקר, ולפנות בוקר הגענו להסכם, להוציא פרט אחד, והפרט הזה, אני שמח שהיום, בהתערבות ראש הממשלה לפני כשעתיים, הסתיים.

אבל לעצם העניין ולעצם השאלה: אני לא רוצה להיכנס לפרטים בקשר לראש הממשלה, לממשלה. גם בתקופת הממשלה של המפלגה שאתה חבר בה היו שביתות לאורך זמן רב, והשכבות החלשות סבלו סבל רב. אם אנחנו רוצים לומר, רבותי, אין חופש התארגנות, העובדים יישארו עבדים, ואין להם זכות לפתוח את הפה ולדרוש את התנאים שמגיע להם – בבקשה. אז אלה לא יסבלו לכאורה ואלה לא יסבלו. אבל השורה התחתונה היא, שכולם יסבלו, כי העובדים לא יקבלו מה שמגיע להם, לא יעבדו כמו שצריך, וכולנו סובלים.

הדרישות של העובדים היו דרישות צודקות. 17 שנה המשרד הזה קופח מבחינת תנאי העובדים. יש פה פערים נוראיים. משרד חשוב, גדול ומורכב כל כך, שמטפל בשכבות החלשות ביותר והקשות של מדינת ישראל, צריך לקבל את המענים על הדרישות הללו, ואני שמח על כך שהשביתה הסתיימה, ברוך השם.

בהזדמנות הזאת אני רוצה להודות, כמובן, למשה ליאון, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, שעשה עבודה יוצאת מן הכלל וניהל משא-ומתן מפרך. אני גם רוצה להודות למנכ"ל המשרד אצלנו, וכמובן לשבח את העובדים במשרד, שעם כל הסבל הקשה הזה גילו רגישות והתחילו לשחרר קצת כספים, על-פי הבקשה שלי, כבר אתמול ושלשום, עוד לפני שהסתיימה השביתה. סברתי שיש גבול עד כמה הציבור יכול לסבול, וברגע שזה מגיע לפיקוח נפש אני, כמובן, לא יכול לעמוד מנגד, ומועצת העובדים נעתרה לבקשה שלי והתחילה לשחרר כסף.

אני שמח יותר שהיום אנחנו מודיעים על סיום השביתה, ובעזרת השם, כולם חוזרים לעבודה בצורה מסודרת, עם כוחות, למען אותן אוכלוסיות שאנחנו צריכים לשרת, ונעשה זאת, כמובן, בעזרת השם, במלוא המרץ והיעילות.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני השר. רק לא אמרת לנו מה אתה מציע. אדוני השר, מה אתה מציע?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מציע להסתפק בדברי.

היו"ר ס' סלים:

השר מציע לחבר הכנסת כבל להסתפק בדבריו.

איתן כבל (העבודה):

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת כבל מציע להעביר לוועדה.

חבר הכנסת ראובן ריבלין ביקש להסיר את ההצעה. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני לא יודע אם צריך לדון בוועדה או לא צריך לדון בוועדה, לפי בקשתך. אני רוצה להגיד לך, שצריך להסיק מסקנות ולהפיק לקחים ממה שקרה. לא ייתכן עוד שתהיה שביתה בארץ הזאת על גבם של חסרי ישע. לא יכול להיות שהחברה תאפשר דבר כזה.

נסים דהן (ש"ס):

חוקק חוק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, יכול להיות שהעובדים צודקים. יכול להיות שהיתה איזו התעמרות בעובדים עצמם, ובכל זאת, ישבות כל המשק כהזדהות עם השובתים, יעשו את כל המאמצים, יוציאו להם צווי ריתוק, אבל שלא תישמע, חלילה, זעקת ילד הזקוק לפיזיותרפיה כי הוא רפה שרירים או רפה שכל; שלא יעמדו ילדים שנמצאים בבתי-מחסה, כשהם סובלים בבתייהם מהתעמרות ומהתעללות כזאת או אחרת, מאכזריות

או מהתעללות מינית. כל אותם אנשים הם חסרי ישע, וחברה שאינה מגינה עליהם אינה יכולה להיחשב חברה.

אני בהחלט חושב שהשר פירט ועשה עבודה נפלאה, בסופו של דבר, אבל שבועיים היתה זעקה שממש לא היה אפשר לעמוד בפניה. אני חושב שצריכים להפיק לקחים בעניין זה.

היו"ר ס' סלים:

המציע מסתפק בתשובת השר.

הצעות לסדר-היום

המשך שביתת הסטודנטים והסכנה לחייהם של הסטודנטים שובתי הרעב

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעות דחופות לסדר-היום מס' 5410 ו-5427, בנושא: המשך שביתת הסטודנטים והסכנה לחייהם של הסטודנטים שובתי הרעב. חבר הכנסת רן כהן, שלוש דקות.

רן כהן (מרצ):

למה שלוש דקות?

היו"ר ס' סלים:

הצעה דחופה. שלוש דקות, אנחנו אומרים, זה לא מוכרח להיות בפועל.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הסטודנטים הרימו מאבק ציבורי אדיר, המוני, מלוכד, מרתק, ססגוני, מלא תנופה, עסיסיות, אפילו חידודים והומור היו במאבק הזה, למען הורדת שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה.

תקופת הלימודים – לכל אחד ידוע – היא קצרה וחולפת, ולכל בר-דעת לכן מובן, שהסטודנטים לא מנהלים מאבק רק למען עצמם, אלא בראש ובראשונה מאבק למען כולנו, למען מעמד ההשכלה הגבוהה ומעמד החינוך במדינת ישראל. זה קרב למען מדינת ישראל מתוקנת וחברה ישראלית מתוקנת, חכמה יותר, משכילה יותר, צודקת ושוויונית יותר, תרבותית יותר וגם צומחת כלכלית יותר.

זה מאבק הסטודנטים. במה עונה להם הממשלה? בשוטרים, באלות, בסוסים, באזיקים, בפיזור אלים, במעצרים, בחיפזון להכריז על כל כנס כעל התקהלות בלתי חוקית, והפרקליטות עוד ממרת להגיש כתבי אישום, כמו שהיא לא נוהגת אפילו עם רוצחים.

מאבק הסטודנטים, אדוני היושב-ראש, כאילו חשף איזה עצב רגיש של מוסר כליות ממשלתי, של בוש להסתכל לסטודנטים בעיניים, אז מכים בהם כדי להוריד להם את הראש, ואז לא יראו להם את העיניים.

מה שקרה הלילה ליד מאהל שובתי הרעב, אדוני היושב-ראש, הוא דוגמה מהממת וזועקת לאובדן העשתונות הממשלתי בטיפולו במאבק. חזרתי הביתה אחרי 24:00 וקיבלתי את האזעקה לשם.

ליד הצמים, הרעבים תשעה ימים, השתוללו אלימות וברוטליות חסרות רחמים. המקום נראה כמו שדה קרב. פצועים וקרועים, הסטודנטים היו מפוזרים, המקום נראה נורא ואיום – הכול מרוב השתוללות של המשטרה שם. על מה? על כך שהסטודנטים שם באו להזדהות עם שובתי הרעב אחרי תשעה ימים וחצי.

אדוני היושב-ראש, השימוש בכוח הברוטלי של המשטרה הוא אלימות פוליטית גסה וטמטום שלטוני נגד זכותם, ואפילו חובתם, של הסטודנטים להילחם; כן, להילחם כדי שהדור הבא אחריהם ואחרינו יהיה טוב יותר, משכיל יותר מאתנו ומהם. זה המאבק, על כך המאבק, והציבור אתם.

הציבור אתם ועם הגיונם ועם השכל שלהם ועם הצדק שהם מייצגים ועם ההתלכדות הנפלאה שהם התלכדו, וראשונים לשבח הם עובדי ישראל, מונהגים על-ידי ההסתדרות, שמוכנים להקריב חלק מתוספת היוקר – זה הרבה כסף, 350 מיליון שקל – בראשות ההסתדרות, כדי שתהיה השכלה גבוהה בישראל, שזה גם סימן לצמצום הפערים ולהקטנת האפליה שקיימת היום במדינה.

למי אתם תורמים שם בממשלה, אני לא מבין. עם העובדים האלה, שמשתכרים משכורות רעב לפעמים, למי תורמת הממשלה? למי? השבוע אמר נגיד בנק ישראל: היא תורמת למקורבים מפלגתיים ולאינטרסים של בחירות. זאת אומר נגיד בנק ישראל.

מדינת ישראל, אדוני היושב-ראש, אם היא נורמלית וחפצת חיים, ואם היא חפצת קידמה ושגשוג, היתה מנשקת את הסטודנטים האלה בידיים וברגליים שלהם, שהם משקיעים מזמנם, מבריאותם, מחייהם, מנעוריהם הנפלאים, במאבק על עתידה של המדינה – גם לפני הלימודים באוניברסיטה, גם עכשיו בשביתה, וגם לאחר מכן כשהם ילמדו.

אני קורא מכאן לממשלה: תחזירו את הסוסים לאורות ותחזירו את השוטרים להיאבק בפשע. אין להם מה לעשות עם הסטודנטים. הסטודנטים רוצים לדבר עם שר האוצר ולא עם שוטרים. אל תשלחו בהם את השוטרים. זה מה שצריך לעשות היום עם הסטודנטים.

לפני 15 חודש – אני מסיים בזה, אדוני היושב-ראש – לפני 15 חודש בדיוק אימצה הכנסת הצעת החוק שלי ושל חברי הכנסת בן-עמי ולנקרי, הצעת חוק שעוסקת בדיוק באותו עניין – איך להגיע להקטנת שכר לימוד ולאפשרות של סיוע בקיום לסטודנטים. מה עשתה הממשלה, מה עשתה הקואליציה? בכוונה תחילה דחתה, מזמזה, משכה, לא נתנה לקדם את החוק. מה היתה התוצאה? שהממשלה, במו מעשיה, חפרה את הבור הזה שכולנו נפלנו לתוכו, עם המשבר הזה, והיום הסטודנטים מנסים איכשהו להוציא אותנו מן הבור.

שלשום אמר ראש הממשלה לגבי רעיון – רעיון AGA אני פונה בשתי פניות לראש הממשלה. בכנס ה-מבורך – להביא לכאן את כל הצירים מארצות-הברית לביקור חינוך בישראל, פרויקט שיעלה 300 מיליון דולר, זה שכר לימוד לשנת לימודים שלמה לכל הסטודנטים בישראל; הוא אמר: הגיע הזמן שניתן ליהודי הגולה משהו בחזרה, והוא צדק.

נו, אדוני ראש הממשלה – ולסטודנטים הישראליים, לצעירים האלה שגדלו בארץ הזאת, שירתו אותה ושמרו על ביטחונה, והם יהיו גם אלה שבעתיד יקיימו את כלכלתה, ישלמו את מסיה, יבנו אותה, את הדמוקרטיה בה, את החברה, את התרבות – לאלה לא הגיע הזמן לתת משהו, אדוני ראש הממשלה? שום דבר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רן כהן (מרצ):

אני אומר לך במפורש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קל מאד – – – אני באמת אתך – – –

רן כהן (מרצ):

אני יודע שאתה אתי, כי היינו ביחד בהפגנות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הלוואי שהיינו יכולים לתת לכולם את כל מה שאתה מבקש לתת, ואתה בלהט רב שומר על כל החלכאים והנדכאים, אבל תקציב המדינה מוגבל. 300 מיליון – קודם כול, אני מוכרח לומר שזה מבצע חשוב.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ריבלין.

רן כהן (מרצ):

זה 300 מיליון דולר, זה מיליארד ו-400 מיליון שקל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ריבלין, הרי אתה ביקשת להסיר. מה יישאר לך להסיר?

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, שני משפטים. אחד, תאמין לי, שאם היו שואלים אותי איפה לקצץ כדי לתת להשכלה, הייתי מוצא, ולא מהדיור הציבורי, כי הדיור הציבורי לא עולה אפילו שקל אחד, ואתה יודע זאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יצטרכו למצוא במקום מה.

רן כהן (מרצ):

שנית, אני רוצה לומר לך, שכאשר מדובר בתוכניות של הקטנת שכר לימוד ושל נתינת הלוואה במימון שנים, ארק הריבית שבה, תאמין לי, שאם היו באים לסטודנטים ואומרים: בואו נפרוס את זה על אבל נטפל בבעיה או נעשה את זה בחוק, גם הם היו מקבלים את זה. רק מה? לא רצו לדבר אתנו, היום מדברים אתם באלות ובשטרים. זה מה שקורה היום.

לכן, אני פונה גם לראש הממשלה – ובזאת אני מסיים, אדוני היושב-ראש. אני פונה לראש הממשלה, שלא להביא למצב שבו המאבק הזה ייפול, כי אם המאבק הזה ייפול, אוי ואבוי למדינה הזאת. אוי ואבוי אם כל עשרות אלפי הצעירים האלה ילכו במפח נפש הביתה. מה שיקרה בארץ הזאת יהיה זריעת ייאוש, תסכול, זה יהיה חוסר אמונה שאפשר במאבק צודק, אלמנטרי ודמוקרטי להגיע לאיזה הישג.

ולכן אסור להביא לייאוש. מה שצריך לעשות – על בסיס תוכניות הסטודנטים או על בסיס התוכנית של חבר הכנסת לובוצקי – הוא להגיע להסכמה על העקרונות עם הסטודנטים, עכשיו ומהר, כדי שיהיה אפשר לחזור ללימודים, ולסכם את כל הפרטים במהירות האפשרית. תאפשרו לנו, לחברי הכנסת לנקרי, בן-עמי ולי, להמשיך את החקיקה, כי היא תבטיח לדורות את ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

רן כהן (מרצ):

סליחה, אדוני חבר הכנסת נודלמן, בינתיים סוכמה בוועדת החינוך והתרבות הצעת החוק של חבר הכנסת נודלמן, ונדמה לי אפילו שהוחלט להביא אותה. אני בוודאי תומך בה ומציע לקבל אותה יחד עם שלנו. בגלל ההפרדה בוועדות שכחתי; אני מצטער.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת רן כהן, יש לנו שתי אפשרויות: או שנחכה לתשובת השר בשבוע הבא, או שנצביע.

רן כהן (מרצ):

נצביע.

היו"ר ס' סלים:

נצביע עכשיו.

נסים דהן (ש"ס):

על מה?

רן כהן (מרצ):

להעביר לוועדה.

נסים דהן (ש"ס):

אתה לא יכול לבקש את זה.

היו"ר ס' סלים:

מה דעתו של חבר הכנסת רן כהן?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא יכול רק להעמיד את הנושא על סדר-היום.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ריבלין מבקש להסיר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

להעביר לוועדה. אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת רן כהן הוא בהחלט רובין הוד של הכנסת הזאת, אבל בעוד רובין הוד המקורי היה לפחות שודד מאיזה מקום ונותן לעניים, רן כהן מבקש מהממשלה למצוא את כל הפתרונות ואת כל המענות לכל הצעקות והזעקות שרן כהן זועק בשם אותם אנשים, שאני אומר לכם שצריך לעזור להם. הוא אביהם ואפטרופסם של אותם אנשים שזקוקים לעזרה, ואני מברך אותו על כך. רק לצערנו הרב, קופת המדינה אחת היא, וכאשר אנחנו לוקחים מאחד, צריך לזכור שזה בא על חשבון האחר.

אני יודע, יש לנו ויכוחים, ולכן עלינו לנהוג לפי אמות מידה. אני מוכרח לומר, שגם אני עומד נפעם ומתפעל מהפגנת הסטודנטים, שהפכה למעשה לאיזו תנועה חברתית שבאמת באה לדאוג שיהיה חינוך חינוך בישראל מגן הילדים ועד סוף התואר הראשון. עם זאת, אם היו הסטודנטים יודעים בתחילת דרכם, כי תוצענה להם הצעות כפי שהוצעו על-ידי משרד ראש הממשלה, היו כחולמים. איש מאתנו לא האמין, שאכן משרד ראש הממשלה, בניגוד למשרד האוצר, יציע לסטודנטים הצעות מרחיקות לכת.

ילכו הסטודנטים ויסתפקו בשלב זה באותה הצעה שניתנה להם על-ידי משרד ראש הממשלה, ונמשיך בחקיקה של חוק נודלמן, שהוא חוק מצוין, הנותן מענה למתן הלוואות לכל הסטודנטים, עד אשר ירווח, עד אשר יעבדו. לכן אני מבקש להעביר לוועדה, על מנת לדון בכל הנושא.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה.

רן כהן (מרצ):

להעביר לוועדת החינוך והתרבות.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה התקבלה, והיא עוברת לוועדת החינוך.

רן כהן (מרצ):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. רק הערה אחת – לא ביקשתי תקציב לשום דבר חוץ מאשר לנושא זה. הדיור הציבורי רק מכניס כסף.

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא: המדיניות המונטרית בתחום הריבית והמדד. הצעות רגילות. לכל חבר שבע דקות. ראשון הדוברים – חבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, מכיוון ששר האוצר לא נמצא כאן, אני מבקש לדחות את הדיון עד ששר האוצר יבוא.

היו"ר ס' סלים:

שר האוצר הבטיח לתת תשובה בשבוע הבא.

נסים דהן (ש"ס):

אם הוא לא שומע את הדברים, על מה יענה?

היו"ר ס' סלים:

ואם הוא יושב פה, הוא שומע?

נסים דהן (ש"ס):

אני מקווה.

היו"ר ס' סלים:

גם אני מקווה. אחרי חבר הכנסת דהן – חבר הכנסת אברהם פורז, אחרי – חבר הכנסת זאב בויס, ואחרי – חבר הכנסת מיכאל נודלמן. גם אתה מציע אותה הצעה?

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אותה הצעה.

היו"ר ס' סלים:

הצעות אלה תובאנה בשבוע הבא, בתנאי ששר האוצר יהיה נוכח.

רן כהן (מרצ):

צריך לחייב אותו.

נסים דהן (ש"ס):

צו הבאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ישיבות הכנסת הן לא תוכנית כבקשתך.

רן כהן (מרצ):

נצטרך לחייב אותו.

הצעות לסדר-היום

התבטאותו של המפכ"ל בגנות הסטודנטיות השובות

היו"ר ס' סלים:

חברים, אנחנו עוברים לנושא הבא שדובר עליו בשבוע שעבר, הצעות לסדר-היום מס' 5322, 5329, 5354 ו-5363, בנושא: התבטאותו של המפכ"ל בגנות הסטודנטיות השובתות. אין תשובה של השר לביטחון פנים, לכן נעבור להצבעה, לדון בנושא במליאה או להעבירו לוועדה. מי שמצביע בעד, מצביע בעד העברת הנושא לדיון במליאה, מי שמצביע נגד – מצביע בעד העברת הנושא לוועדה.

המערכת האלקטרונית נתקעה, אולי נצביע ידנית: מי בעד קיום דיון במליאה? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

הכנסת החליטה לקיים דיון במליאה בנושא התבטאות המפכ"ל בגנות הסטודנטיות השובתות.

הצעות לסדר-היום

החלטת בג"ץ בעניין מינוי רפורמים למועצות הדתיות

היו"ר ס' סלים:

הנושא הבא: החלטת הבג"ץ בעניין מינוי רפורמים למועצות הדתיות. חברי הכנסת שאקי ולייזרזון דיברו. אין תשובה של השר, לכן אנחנו עוברים להצבעה.

נסים דהן (ש"ס):

סגן שר הדתות נמצא כאן.

היו"ר ס' סלים:

שר המשפטים אמור היה להשיב.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, לא הבנתי מה קורה בעניין ההצעה לסדר שלי בנושא שביתת הסטודנטים.

נסים דהן (ש"ס):

לא היית פה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה לא הופיע על הלוח.

נסים דהן (ש"ס):

זה הופיע.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא הופיע.

היו"ר ס' סלים:

על מה אתה מדבר? איפה היית? שאלנו עליך, חיפשנו אותך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הייתי צריך לדבר על הנושא הקודם.

היו"ר ס' סלים:

אתה עוד אוכל. רואים. חיפשנו אותך, שאלנו עליך ולא היית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הנושא נדחה לשבוע הבא.

היו"ר ס' סלים:

יש לך הצעה רגילה, נכון?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כן.

היו"ר ס' סלים:

שני החברים שנמצאים כאן, חברי הכנסת דהן ונודלמן, ביקשו שמכיוון ששר האוצר איננו היום והוא מסכים לתת תשובה בשבוע הבא, הם לא ידברו היום. הם ביקשו להעביר את הנושא כולו לשבוע הבא, כאשר הוא יהיה נוכח.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש ממזכירות הכנסת, לאור העובדה שחיכינו עד שעה מאוחרת, שבפעם הבאה לא ישימו את הנושא בסוף סדר-היום. היחס הזה של השרים, שלא בא להם לבוא לכאן בשעה מאוחרת ביום רביעי, הוא פשוט זלזול.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אמרנו שהכנסת איננה תוכנית כבקשתך.

היו"ר ס' סלים:

חשבתי, חבר הכנסת פורז, שתציע משהו אחר. חשבתי שבשבוע הבא לא תהיה הצעה רגילה שתדך מהמכסה שלך אלא מהמכסה הכללית.

נסים דהן (ש"ס):

זה ממילא כך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאי-אפשר לעבור לסדר-היום על כך שחברי כנסת נמצאים כאן עד שעה מאוחרת והשרים פשוט לא באים. מה זה הדבר הזה?

היו"ר ס' סלים:

אתה צודק.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אם שר לא יכול לבוא, הוא יכול להודיע על כך כבר בבוקר, ואז נדחה את הדיון למועד אחר.

היו"ר ס' סלים:

הוא הודיע שלא יהיה נוכח.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מה זה הוא הודיע שלא יהיה נוכח? עם כל הכבוד, הוא היה צריך להודיע במהלך הבוקר שלא יוכל להיות כאן. הוא לא יכול להשאיר אותנו עד עכשיו.

נסים דהן (ש"ס):

אתה לא היית פה. כל מה שאתה אומר כבר אמרנו. הערנו את כל ההערות לטובתו ולרעתו של השר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת דהן, אני נמצא במזנון ועוקב אחר סדר-היום. חיקיתי שהנושא הזה יעלה.

היו"ר ס' סלים:

אני מזדהה עם כל מלה שאמרת. אני מעביר את הדברים שאמרת לנשיאות ולמזכירות הכנסת.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני מבקש ששרים שלא מגיעים לכאן יינצפו. מה שקורה כאן לא בא בחשבון. אני מציע שיהיה אפשר להצביע אי-אמון בשר שלא יופיע.

היו"ר ס' סלים:

אנחנו חוזרים לנושא – הצעות לסדר-היום 5337 ו-5344, בנושא: החלטת הבג"ץ בעניין מינוי רפורמים למועצות הדתיות, של חברי הכנסת אבנר חי שאקי ויוסף לייזרזון. מי בעד דיון במליאה?

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

הכנסת החליטה לקיים דיון במליאה בנושא החלטת הבג"ץ בעניין מינוי רפורמים למועצות הדתיות.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

מתי זה יגיע לדיון?

היו"ר ס' סלים:

לא אני מחליט על כך.

שאלות ותשובות

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא: שאלות לסגן השר לענייני דתות. בבקשה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוך בואך, אדוני סגן השר יגאל ביבי.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

ברוך הנמצא.

היו"ר י' לנקרי:

אם אתה ערוך, אנחנו יכולים להתחיל את סבב השאלות.

ממצאי ביקורת ב"היברו יוניון קולג"

חבר הכנסת נ' דהן שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ט בשבט התשנ"ח (25 בפברואר 1998):

לפי "יום ליום" ועיתונים נוספים, ביצעו אנשי הביקורת במשרדך שלוש בדיקות ב"היברו יוניון קולג", המקבל סיוע כישיבה, ובשלושת המקרים נמצא פער בין דיווחם לבין מה שנמצא במקום.

רצוני לשאול:

1. האומנם הפרטים נכונים?

2. היקפיא משרדך את הקצבותיהם?

3. מדוע הם מוכרים כישיבה?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

1. כן.

2. לא.

3. בהתאם להוראת בג"ץ, הכיר המשרד במוסד כישיבה. יש כמה בעיות בהכרה זו, בעיקר מסגרת הלימודים של המוסד, מסגרת המקשה על מערכת הביקורת, כפי שבא לידי ביטוי בשאלותיך.

לקראת שנת הלימודים החדשה נבחן את הנושא מחדש.

היו"ר י' לנקרי:

האם יש לך שאלה נוספת, חבר הכנסת דהן?

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני לא יודע אם אדוני שם לב למה שענה לי, אבל זה ממש מדהים. על השאלה הראשונה אדוני סגן השר עונה לי "כן", הווי אומר, הפרטים נכונים. הווי אומר, שמה ששאלתי על סמך כתבות בעיתונים, שאנשי הביקורת במשרדך ביצעו שלוש בדיקות ב"היברו יוניון קולג", ובשלושת המקרים נמצא פער בין הדיווחים לבין מה שנמצא במקום, על דבר זה אדוני סגן השר אמר, שהפרטים האלה נכונים. איך זה יכול להיות שמשרדך לא יקפיא את התקציבים?

אם זו היתה ישיבה אחרת, לא "היברו יוניון קולג'", וזאת אני אומר כאיש עם ניסיון במשרד הדתות, אם היתה ישיבה אחרת או מוסד חינוכי אחר שנהנה מתמיכת משרד כלשהו במדינת ישראל, ששלוש פעמים נערכו בו ביקורות, והביקורות היו שליליות או לא נמצאו התאמות בין הדיווחים לבין הממצאים בשטח – המשרד היה מפסיק את ההקצבות מייד, והיה גם מוסר את הפרטים למשטרה לפתיחת חקירה. האם יש ל"היברו יוניון קולג'" חסינות, אדוני סגן השר?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני רוצה להבהיר. אמרתי שבאמת, כפי ששאל חבר הכנסת דהן, התגלו ליקויים בדיווחים.

לשאלה 2: היקפיא משרדנו את ההקצבות? – אנחנו לא נותנים הקצבה ללא בדיקה ואישור, אבל אני לא יכול לבטל. עם זאת, להשהות אנחנו באמת משהים, ואנחנו עושים כמה בדיקות. מדוע אנחנו מכירים בהם כשישיבה – אתה צודק, ולקראת השנה הבאה אנחנו צריכים לבדוק את הנושא הזה, ויכול להיות שבאמת נבטל את ההכרה הזאת, למרות החלטת בג"ץ, שהכריח אותנו למעשה להכיר בהם כשישיבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, אדוני. אנחנו ממשיכים בשאליות.

תאריכים לועזיים על מצבות

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את השר לענייני דתות ביום כ' באדר התשנ"ח (18 במרס 1998):

חברה קדישא בראשון-לציון מסרבת לציין תאריכים לועזיים על המצבה של יותם גכטמן, זיכרונם לברכה, שנפטר ב-11 במרס 1997. סירוב זה בא למרות פסיקת בג"ץ בעניין זה, שהורתה מפורשות על אפשרות לציין תאריך פטירה או לידה לועזי על גבי המצבה.

רצוני לשאול:

1. האם עמדת החברה קדישא בראשון-לציון מקובלת על המשרד?

2. מה יעשה המשרד בעניין זה?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עמדת החברה קדישא ראשון-לציון מקובלת על המשרד.

2. אין למשרד כוונה לעשות דבר בנדון, מפני שבית-המשפט דחה עתירה דומה ב-22 ביולי 1997 מהנימוקים המפורטים בפסק-הדין, ופסק זה ניתן לאחר ולמרות פסיקת בג"ץ המצוינת בשאלתא.

ידיעה על בניית רפת על אדמת מסגד

חבר הכנסת א' סעד שאל את השר לענייני דתות ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

בסיור שערכתי בכפר בירוה בגליל, הנטוש מאז שנת 1948, ועל אדמותיו קיים היום מושב אחיהוד, נוכחתי לדעת, כי חברי המושב בנו רפת בחלקה שבה עמד המסגד של הכפר.

רצוני לשאול:

1. האם יפעל משרדך להסיר את הרפת מן המקום ולמנוע בכך חילול מקום קדוש?

2. האם יגודר אתר המסגד ואתר הכנסייה בכפר?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מבדיקה שנערכה על-ידינו עולה, כי אין במושב אחיהוד כל מבנה עתיק ששימש בעבר מסגד או כנסייה.

כמו כן, לא ידוע לתושבי המושב על שטח שהיה שייך בעבר למסגד או לכנסייה.

תושבי המושב אכן הקימו לפני כשנה וחצי רפת חדשה על שטח חקלאי, שלא ידוע כשטח של מקום קדוש.

דירקטוריון המרכז לפיתוח המקומות הקדושים

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לענייני דתות ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

המרכז לפיתוח המקומות הקדושים פועל באמצעות יושב-ראש, מנכ"ל וחברי דירקטוריון.

רצוני לשאול:

1. מי הם חברי הדירקטוריון כיום?

2. בשנת 1997 ו-1998, באילו תאריכים כונס הדירקטוריון?

3. מתי אמורים לבחור דירקטוריון חדש על-פי החוק?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כהונת חברי הדירקטוריון – פרט ליו"ר הדירקטוריון – פגה לפני כשנה.

2. הדירקטוריון התכנס לאחרונה ב-29 בספטמבר 1997. בשנת 1997 כונס הדירקטוריון בתאריכים האלה: 6 בפברואר 1997, 9 באפריל 1997, 27 במאי 1997, 24 ביוני 1997, 4 בספטמבר 1997 – סיור. כאמור, בשנת 1998 לא מונה דירקטוריון בתוקף.

3. הליכי בחירת הדירקטוריון נמשכים זה כמה חודשים. השמות המיועדים נמצאים ומחכים לאישור הסופי של ועדת בן-דרור.

מסגד עילבון

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את השר לענייני דתות ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

העמותה "אלחיריה עילבון" הקימה מסגד לשירות האוכלוסייה המוסלמית בכפר עילבון, אולם עד היום טרם הקצה משרדכם תקן עבור מואזין ודרשן במסגד הנ"ל.

רצוני לשאול:

1. מדוע אינכם מקצים תקן של מואזין ודרשן, אימאם, עבור המסגד הנ"ל?

2. מה ייעשה כדי לאפשר למוסלמים בכפר לקבל שירותי דת?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. במסגד עילבון משרתים שני אנשי דת מוסלמים.

לאחרונה נבנה מסגד חדש בעילבון. בנייתו טרם הושלמה, ולא התקבלה בקשה עבורו למינוי אנשי דת. אם תתקבל בקשה מעין זו, היא תישקל בהתאם לצרכים ולאפשרויות התקציביות.

המועצה הדתית אחיעזר

חבר הכנסת י' שריד שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

רצוני לשאול:

1. באיזה הליך מונתה המועצה הדתית אחיעזר?

2. מי מתקצב אותה?

3. מה הוא היקף תקציבה?

4. כיצד התקציב מחולק?

5. האם חברי המועצה מקבלים שכר או הטבות אחרות?

6. אם כן – מי מהם ומה הוא השכר או ההטבות?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הועצות הדתיות בארץ ממומנות על-פי חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971. כך גם חידוש הרכבן.

לעניין תקציב המועצות הדתיות, הרי שעל-פי החוק האמור עודף ההוצאות על ההכנסות העצמאיות מתקצב 40% על-ידי המשרד לענייני דתות ו-60% על-ידי הרשות המקומית.

1. על-פי חוק שירותי הדת היהודיים.

2. המשרד והרשות על-פי שיעורי המימון הקבועים בחוק.

3. 334,000 לשנת 1998.

4. 241,000 שקל שכר, 93,000 שקל פעילות.

5-5. לא.

הגישה אל הכותל המערבי

חבר הכנסת א' רביץ שאל את השר לענייני דתות ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

לאחרונה הורחבו החפירות באזור רחבת הכותל המערבי, וכביש הגישה הפך להיות צר ביותר, דבר המונע גישה ברכב, ולעתים גם ברגל, אל המקום.

רצוני לשאול:

1. האם החפירות נעשות בתיאום עם משרדך?

2. מה ייעשה כדי שהגישה לרחבת הכותל תהיה נוחה וראויה יותר?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החפירות והעבודות תואמו עם משרד הדתות. החפירות נעשו בתחומי האתר שנחפר לפני כ-20 שנה ולא הורחבו.

2. הפרויקט התנועתי האמור הושלם לאחרונה, והגישה לכותל שופרה לאין ערוך, במיוחד לאלה המגיעים אל הכותל באמצעות התחבורה הציבורית.

בהקשר זה מן הראוי להדגיש, כי על-פי הנחיית גורמי התנועה בעיריית ירושלים ובמשרד התחבורה ניתנה עדיפות מוחלטת להגעה לרחבת הכותל באמצעות התחבורה הציבורית, זאת בשל יכולתם המוגבלת מאוד של הכבישים ומערכות החנייה המועטות עד מאוד לקלוט את אלפי המכוניות הפרטיות הפוקדות את האזור מדי יום.

עם זאת, שופרה התשתית להולכי הרגל, והמדרכות החדשות מאפשרות הליכה בטוחה לרובות הולכי הרגל.

בית-העלמין המוסלמי בכפר אום-אל-פארג'

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את השר לענייני דתות ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

בידיעה שפורסמה בעיתון "כל הצפון" ב-24 ביולי 1998 נכתב, כי בית-העלמין המוסלמי בכפר הנטוש אום-אל פארג' נהרס.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר? מדוע?

2. מי נתן את ההוראה להריסתו?

3. מה היא עמדת משרד הדתות בנושא?

4. מה יעשה המשרד בנדון?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-4. אנו מגנים בתוקף כל פגיעה במקומות קדושים.

לאחר בירור במועצה האזורית וכן במושב בן-עמי: לא ברור שמדובר במסגד. זאת מכיוון שבכניסה למבנה היה חקוק על אבן "מדרסה", שפירושו בית-ספר.

הנושא עלה לדיון במליאה, וחבר הכנסת שמחון לקח על עצמו למצוא פשרה. אנו מצדנו נסייע במצב – תוגש בקשה לתמיכה במחלקה המוסלמית.

הצעה לסדר-היום

אי-אכיפת חוקים דתיים

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושאים הבאים. שתי ההצעות שלפנינו, אחת הצעה דחופה לסדר-היום מס' 5315, של חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון, והשנייה הצעה רגילה לסדר-היום מס' 5317, של חבר הכנסת נסים דהן, עוסקות למעשה באותו היבט, ועל כן אנחנו נשמע קודם את המציעים ולאחר מכן נזמין את סגן השר יגאל ביבי להשיב באותה נשימה על שתי ההצעות.

בבקשה, חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון, להצעתך: אי-אכיפת חוקים דתיים.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי שני חברי הכנסת, מערכת אכיפת החוק במדינת ישראל משתדלת ומתאמצת להציג מדיניות של שמירה על כל החוקים במדינה במידה שווה, תוך אכיפתם באמצעות הפרקליטות והמשטרה בכל עניין ובכל נושא.

אומנם רק שבועיים בלבד חלפו מאז נכנסתי לתפקידי כחבר כנסת, אך כבר זמן רב קודם לכן נוכחתי, למרבה הפליאה, כי כאשר מדובר בחוק, בהוראה או בתקנה שיש להם גוון או "ריח" דתי – לפתע נעצרות המערכות, היחס משתנה, עד שמתקבל הרושם כאילו חוק דתי שנתקבל כדת וכדין אינו מסוגל לעבור את המחסום של אכיפת החוק במדינה.

תלונות רבות על הפרת חוקים דתיים נתקלות משום-מה פעמים רבות בניסיונות של התחמקות ובחוסר רצון בולט של שיתוף פעולה מצד הרשויות המוסמכות.

בשל הזמן המצומצם לא אפרט את הדוגמאות הרבות המעידות על צדקת הטענות ומוכיחות אותן בעליל, אך כללית, חברי הכנסת, מדובר בהפרה מתמשכת של חוקים דתיים, כמו חוק שעות עבודה ומנוחה, חוק ההפלות, שהוא לאו דווקא חוק דתי, אך עובדה מעציבה וקודרת היא, שעדיין לא שמענו במשך כל אותן שנים ארוכות מאז חקיקת חוק העונשין – הפסקת היריון – על העמדה לדין של רופאים המבצעים אלפי הפלות מדי שנה. גם עתירת בג"ץ שהוגשה כבר לפני עשרה חודשים בנושא זה על-ידי התנועה לשמירת זכויות הציבור החרדי לא זכתה עד כה להתייחסות. כך גם חוק איסור הונאה בכשרות, חוק איסור פרסומי תועבה, חוק איסור שידול להמרת דת.

מצב בלתי נסבל זה של העדר מורא החוק אינו יכול להימשך עוד במדינה מתוקנת. לא תיתכן אפליה כה בוטה בין חוק לחוק. ואני פונה מכאן לראש הממשלה, לשרי המשפטים והמשטרה, למבקר המדינה, ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליטות ולכל גורמי האכיפה לנקוט את הצעדים הנדרשים נגד מפירי חוק בכל תחום, גם בנושאים שהזכרתי לעיל, ולמנוע בכך תחושה כבדה והרגשה מעיקה של איפה ואיפה.

אני גם מציע מבמת הכנסת להקים ועדת משנה של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, אשר תפקח בצורה יעילה ותדירה על נושא אכיפת החוקים הדתיים. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, כבוד הרב חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון.

הצעה לסדר-היום

התעלמות שלטון החוק מחוקים בעלי היבט דתי

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת הרב נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת הרב לייזרזון, זו ההזדמנות שלי לברך אותך כדובר אחריו, אף שדבר זה כבר נעשה בפעמים קודמות. הוא פשוט חבר כנסת חדש. הוא גם חדש והוא גם צדיק גדול, ובצדיקות שלו הוא חושב שכולם צדיקים כמוהו. אז יש לי חדשות בשבילך, חבר הכנסת הרב לייזרזון. הנושא שכבודו מעלה כאן כבר הועלה מעל במת הכנסת. היתה לי הזכות להעלותו לפני כשנה. העליתי את הנושא בכל חומרתו והבאתי לכאן כמה דוגמאות וציטוטים, כיצד החוקים במדינת ישראל, שמצטלבים או מצטיירים או שיש להם השלכה או שיש הרגשה בציבור שהם באו בגלל איזה קשר דתי או מפלגה דתית, החוקים האלה לא נאכפים. הבאתי פה מספיק דוגמאות.

סגן השר חבר הכנסת הרב יגאל ביבי, שנמצא פה אתנו, ענה לי: אתה צודק; אנחנו מגישים תביעות, והן נעצרות בפרקליטות. לא ויתרנו. הגשתי שאילתא לשר המשפטים והבאתי לו את תשובת סגן השר, כיצד סגן השר מאשים את משרד המשפטים ואת הפרקליטות באי-אכיפת חוקים במדינת ישראל.

חבר הכנסת יונה יהב, להזכיר לך, מדינת ישראל היא מדינה חילונית. היא לא מדינת הלכה. החוקים המתקבלים בכנסת, בבית הזה, מתקבלים מתוקף היותה מדינה חילונית דמוקרטית. יש כמה חוקים,

ואתה מכיר אותם, שהתקבלו בבית הזה כמו כל החוקים. ויש לי חדשות בשבילך – אולי אתה לא יודע, אבל את החוקים האלה לא מתכוננים אפילו לאכופ.

למשל, חוק הונאה בכשרות. חוק הונאה בכשרות, הרי מה הוא אומר? – שאם אני מספק מוצר ואני כותב עליו שהוא חלבי או פרווה, או בשרי, אומנם הוא כזה. אם משהו ילך וירמה ובמוצר שכתוב עליו סוכר ישים קמח, יכניסו אותו לבית-סוהר, אבל אם במקום חלבי הוא ייתן בשרי, לא יעשו לו כלום. הוא הונה, הוא שיקר, הוא אפילו הרוויח מזה שהוא הונה הרבה כסף, והוא עשה מזה פרנסה ברמאות. הרי אם משהו אחר היה מרמה את הציבור במעשה אחר, במקום דירה של שלושה חדרים היה נותן רק שני חדרים, האם משהו לא היה מושיב אותו קבלן בבית-סוהר? היו מושיבים אותו למחרת ותולים עליו שלט גדול: רמאי. אבל אם הוא יעשה זאת בנושא של כשרות או בכל נושא אחר שמתקבל הרושם של חוק דתי, לא ינקטו נגדו שום אמצעים. הוא לא צריך אפילו שימוע בפרקליטות. אפילו לא יזמינו אותו לשימוע. אוטומטית יסגרו את התיק מחוסר עניין לציבור.

חבר הכנסת ריבלין, אני מתפלא עליך שאתה לא מתפלץ. אתה מחוקק פה חוקים; החוק יגיע לפרקליטות ויגידו: החוק הזה יש לו איזו סמנטיקה דתית. לא יאכפו אותו. חוק שעות עבודה ומנוחה הוא לא חוק דתי, הוא חוק חילוני והוא חוק ככל החוקים. יש בזה קצת סמנטיקה דתית, קצת, למה? כי קבעו בחוק, מטבע הדברים, שיום המנוחה השבועי ליהודים יהיה בשבת – – –

יונה יהב (העבודה):

למה אתה אומר שלא אוכפים אותו?

נסים דהן (ש"ס):

זו המציאות.

יונה יהב (העבודה):

לא נכון. הפקחים הדרוזים – – –

נסים דהן (ש"ס):

אדוני, מתי זה התחיל? אתה שכחת שזה התחיל רק כשהשר שלנו נהיה שר. אבל הרי לפני כן לא ניסו לאכופ כלל. לא רק שלא ניסו – פיטרו את כל המפקחים. וכשהשר הרב אלי ישי מנסה בישרותו ובהגיונותו לאכופ את החוק, כי הוא חוק בספר החוקים של מדינת ישראל – זכותכם למחוק אותו, אני לא אומר שלא, כי זו מדינה חילונית, והחוקים פה נקבעים בצורה דמוקרטית. תצליחו למחוק – תמחקו. כל זמן שהוא כתוב בספר החוקים, השר אלי ישי מנסה לאכופ – אתה יודע איזו צעקה היתה פה בבית הזה, למה אוכפים את החוק, היעלה על הדעת? אחר כך מתפלאים למה הציבור מזלזל

במדינה, למה הציבור לא לוקח אותה ברצינות, למה הציבור חושב שיש פה איזה מין חונטה שעושה מה שהיא רוצה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי יש שם משהו בבחינת מטלה שהציבור לא יכול לעמוד בה?

נסים דהן (ש"ס):

גם במס הכנסה הציבור לא יכול לעמוד, ואיש לא מתכונן לבטל את מס הכנסה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לכן לוקחים מס הכנסה כשאדם – – –

נסים דהן (ש"ס):

גם לעשן סמים. הרבה בני נוער לא יכולים לעמוד בזה, ואתה לא חושב לבטל את החוק שאוסר לעשן סמים במדינת ישראל. ויש עוד הרבה חוקים כאלה שהציבור היה שמח אם הם היו מתבטלים. אבל יש בכל זאת איזו אחריות חברתית לעם הזה, והחוקים נשארים בספר החוקים ולא מבטלים אותם. אני כבר לא מדבר מבחינה דתית, שלא תבין לא נכון. מבחינה דתית, שהמדינה הזאת תהיה מדינת הלכה – אני לא צריך אותך. תסמוך על ההלכה שתסתדר לבד. אבל אנחנו נדבר עכשיו על מדינה חילונית, שחוקה חוקים שמצטלבים או שיש בהם איזו סמנטיקה דתית.

אני רוצה לסיים. הייתי בטורונטו – תשמע, אדוני סגן השר – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – –

נסים דהן (ש"ס):

– – סיפור מדהים. הייתי בטורונטו, היינו ביחד, לא? ובטורונטו יש חוק, שמי שרוצה לפתוח בית-ספר פרטי – מהפרטה הראשונה עד הפרטה האחרונה על חשבון. הממשלה לא משתתפת באגורה אחת, גם באותן שעות שלומדים בהן לימודים כלליים. אם הוא היה לומד בבית-הספר מעבר לרחוב,

המדינה היתה מממנת. אבל כשהוא ילמד בבית-ספר פרטי – במקרים שאלה הם בתי-ספר יהודיים, המדינה אונטריו, שטורנטו היא עיר הבירה שלה, לא משתתפת באגורה. שאלתי: לכל העדות זה כך? אמרו: לא, סליחה. לקתולים המדינה משתתפת. אמרתי: מה קרה, אפליה? אמרו: לא. רוב הציבור כאן הוא קתולי. מתוך הערכה לכנסייה ומתוך הכרה בכנסייה ומתוך כבוד לאמונה שרוב הציבור מאמין בה, עברו על החוק.

שלא נהיה גרועים מהמתקנות שבאומות העולם. מדינה כמו קנדה יודעת להעריך את המסורת שלה, של רוב התושבים הקתולים והפרוטסטנטים. ומדינת ישראל, מדינת היהודים – – –

יונה יהב (העבודה):

אבל יש שם הפרדת הדת מהמדינה.

נסים דהן (ש"ס):

ובכל זאת מממנים בתי-ספר קתוליים מתקציב המדינה. זה מה שאני מסביר. דווקא במדינת ישראל – –

יונה יהב (העבודה):

בוא נעשה זאת גם פה.

נסים דהן (ש"ס):

– – דווקא במדינת היהודים, כשכבר מחוקקים חוק וכבר רוצים לאכוף אותו – הפרקליטות, במצח נחושה ובחוצפה, אפילו לא חושבת לאכוף את החוקים האלה. למה? כי זה קצת קשור ליהדות. והמדינה הזאת שהקמנו, שהקימו בשבילנו כמדינת היהודים – זה רק על הנייר, או שאנחנו רוצים שגם במציאות תהיה מדינה כזאת? אדוני סגן השר, אני בטוח שתמצא לענות לי על השאלה האחרונה הזאת.

יונה יהב (העבודה):

יש לי שאלה: ש"ס היא תנועה ציונית?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תשאל את סגן השר. אנחנו משתוקקים לשמוע את סגן השר.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך, חבר הכנסת הרב נסים דהן. אני מודה לך. נזכור זאת. רבותי חברי הכנסת, תנו לסגן השר להשיב.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לחברי הכנסת על ההצעות לסדר-היום שהם העלו. כנציג הממשלה צר לי לומר שהם צודקים. הדברים חמורים ביותר. אני רוצה לדבר, בהמשך לדבריו של חבר הכנסת דהן, על האווירה הכללית. אתמול הזדעזעתי – שמעתי ברדיו, בתוכנית של אורן שחור על הכלכלה – היה דיון, ושלושה חברים רציניים שדנו החליטו, שתחלואי המשק נובעים מכך שהעמותות הדתיות מקבלות כסף, אלפי עמותות דתיות מקבלות כסף לתרבות תורנית. זו חוצפה, עזות מצח, הסתה, שקר. פשוט לא היה לי מספר הטלפון של הרדיו כדי להגיב.

אני רוצה לומר כאן לכל עם ישראל ולחברי הכנסת – כל הדתיים הסחטנים האלה, כל אלפי העמותות מקבלים לתרבות תורנית פחות תקציב מהאופרה בתל-אביב. 1,000 אנשים, 2,000 אנשים – האופרה חשובה – שהולכים לאופרה מקבלים מהמדינה יותר תקציב מכל התרבות התורנית של מאה-שערים ובני-ברק ו"בני עקיבא" וכל הפעולות של התרבות התורנית – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה פירוש? גם אתה יכול לבוא לאופרה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

זאת אומרת, שהעדיפות של המדינה – 1,000 אנשים – ואני בעד אופרה – – –

נסים דהן (ש"ס):

מישהו סגר לך את הדלת של בית-הכנסת? של בית-המקדש? אדם מטבעו לא הולך לאופרה – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני רוצה לומר לך שזו שערורייה, מי שאומר ש-39 מיליון שקלים לעומת מאות מיליונים שניתנים לתרבות אחרת, זאת הבעיה של המשק. חבר הכנסת ריבלין, אתה איש כספים. 93 מיליון שקלים עלובים ניתנים לכל הציבור הדתי לפעילות תרבות תורנית. זהו, אלה תחלואי המשק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן השר שלך נתן 53 מיליון לחינוך ערכי שיהיה ציוני תורני. זאת אומרת, הוציא אותנו, כי אנחנו לא ציונים. הוציא אותנו כי אנחנו לא ערכיים. לקח כך 53 מיליון – – –

נסים דהן (ש"ס):

לא ערכי.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

רבותי, 100 מיליון שקלים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה לדבר רק על האופרה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

רבותי, אני אומר, רק להמחשה של עדיפויות – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת ריבלין אני מבקש, שנייה אחת. יש כאן – – –

יונה יהב (העבודה):

כדי להשוות בתרבות – – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת יונה יהב, יש בסך הכול ארבעה חברי הכנסת וסגן שר ויושב-ראש הישיבה. אנחנו יכולים לנהל את הדו-שיח בשקט, או את הרב-שיח אפילו, רק סמנו שאתם מבקשים לדבר, זה יהיה הרבה יותר קל.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לחברי הכנסת שלא שמעו אותי טוב: האם אני אמרתי שלא צריך אופרה? האם אמרתי שאת "הבימה" לא צריך? אני רק אומר שצריך פרופורציות. מה עושים ב-39 מיליון שקלים לעומת מה שעושים באופרה, שזה חשוב?

היו"ר י' לנקרי:

תרשה לי רק לתת לחבר הכנסת לייזרזון לדבר.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

לפני שעה וחצי העליתי הצעה לסדר-היום בעניין ההסתה, מה שאתה מדבר עכשיו. נתתי כדוגמה בולטת את תוכנית הכלכלה "צבע הכסף", שבה מר שטרסלר משתלח בציבור החרדי באותו סגנון. אני חושב שצריכים להחליט לסגור, כי הכלכלה הפכה להיות קלקלה. גם התוכנית שאתה מדבר עליה – הם מנצלים תוכנית ברשות שידור להסתה נגד הציבור הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם הם מסיתים – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני יהודי דתי, אני לא נמנה עם הציבור החרדי, אני רוצה לומר בפה מלא, לכל דבר טוב של תרבות, אופרה ותיאטרון, אני הולך. אני הולך לספורט, הייתי מורה לחינוך גופני. אין לי בעיות עם כל הדברים

האלה. אבל, רבותי, ה"עליהם" שעושים על החרדים הוא מוגזם – גם על הציבור הדתי. עם כל הכבוד, אני חושב שצריך לפתור את הבעיה של הסטודנטים, אבל הישיבות מקבלות פסיק קטן ממה שהסטודנטים מקבלים. ראש ישיבה מקבל משכורת, או ר"מ בישיבה, כמו מרצה זוטרי?

אני אדבר פעם על הנושא של הישיבות, על ה"עליהם" הזה, שזה ממש לא נכון ולא צודק. הנתונים לא נכונים, משבשים את האמת. מול 5.5 מיליארדים שניתנים להשכלה גבוהה, בקושי 300 מיליון שקלים ניתנים לישיבות של בני 18 ומעלה. וזה פסיק קטן, ואני יכול להוכיח את זה בנתונים. אבל, לא נדבר על זה.

רבותי, בנושאים של פתיחת עסקים בשבת, משרד העבודה והרווחה עושה עבודה יפה, אך לא נותנים לו מספיק כלים.

בנושא ההפלות, משרד הבריאות לא עושה שום דבר, והיום התעשייה הזאת פורחת. לא צריכים את הוועדות בכלל, וכל אחת יכולה ללכת לרופא ולעשות מה שהיא רוצה; בניגוד לחוק, בלי ועדות, בלי שום דבר. משרד הבריאות מודיע שהוא לא מטפל, לא אוכף, אין לו כוח אדם. חבל על הזמן.

נושא ההונאה בכשרות הוא שערורייה גדולה. מהאוטונומיה מגיעות טונות רבות של טרפות, נבלות, דברים מסוכנים, בלי ביקורת וטרינרית. משרד החקלאות הוא היחיד שעוזר לנו קצת בטיפול בכשרות. משרד החקלאות והסיירת שלו מונעים הצפת השוק בדברים שמסוכנים לבריאות ולחיים של האנשים. הרב דהן והרב לייזרזון, אני בטוח שאם היינו אומרים, לא מסיבה דתית, שזו סכנה, שזה יביא למגפה, למחלות, שזה עניין בריאותי וכיוצא בזה, יכול להיות שהיו נזעקים יותר. אבל כשאומרים שזה עניין דתי, שזה עניין של כשרות, אז מותר. לא נותנים לרבנות כלים, לא מינו תובע מיוחד לעניין הזה ולא אוכפים. יש המון נושאים, ואי-אפשר להשתלט על נושא ההונאה והרמאות בתעשייה הזאת. התחום הזה פרוץ מאוד. חבל שלא נותנים לנו את הכלים החוקיים והתקציביים.

נסים דהן (ש"ס):

ברשותך, אדוני, בארצות-הברית יש חוק נגד הונאה. לא צריכים להיות שם פילוסופים גדולים או צדיקים גדולים כדי להחליט שהונאה בכשרות היא חלק מהונאה ציבורית. היום בארצות-הברית, אם מישהו יונה במוצר, אפילו בכשרות, יכתוב על מוצר חלבי שהוא פרווה, הוא ילך לבית-סוהר, כי זו הונאה. שם המושג להונות את הציבור הוא חמור בעיני השלטון. במדינת ישראל, מדינת היהודים, לא יכולים לעשות את המינימום?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני זוכר שכשהייתי ראש עיר, בהתחלה חשבתי ללכת לפי החוק ורציתי לעשות סדר בטבריה, מצד אחד לפתוח את בתי-הקפה, את החופים ולתת בידור והכול, אבל מצד שני רציתי שבשכונות יהיה שקט. תכננתי את העיר בצורה כזאת שיש מקומות לבידור, יש מקומות לבילוי, אבל יש שכונות שאדם רוצה לנוח בהן בשלווה. כשתפסתי בימים הראשונים אנשים שפתחו עסקים, בית-המשפט קנס אותם ב-50 שקל והם צחקו מזה. אחרי שנה-שנתיים טיפלתי בזה כמו שאני רגיל לטפל, כמו שטבריינים

מטפלים, ועשינו סדר. אני לא רוצה לפרט איך עשיתי, אבל לא כל ראש עיר יעשה את הסדר בדברים האלה.

פתיחת עסקים בשבת היא אחת מהפרות זכויות האדם הקשות ביותר.

יונה יהב (העבודה):

אתה היית ראש עיר מאוד סובלן.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

נכון, אבל גם לדתיים וגם לחילונים היה טוב לחיות בעיר.

יונה יהב (העבודה):

היית ראש עירייה דתי ראשון בעיר חילונית.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

נכון, ועשיתי 2,000 חדרי מלון ועשיתי טיילות ופסטיבלים והכול.

אני רוצה לומר לכם, שזו שערורייה ממדרגה ראשונה. ארגון הסוחרים שבא אלינו אומר, שבתל-אביב החנויות התרוקנו. צומת-ביל"ו רוקנה את החנויות ברחובות. שפיים – כל הקניות נעשות שם. זה לא צודק, זה לא "פייר".

לכן אני חושב, שוועדת הפנים צריכה לדון בנושא הזה. לא יכול להיות שיש חוקים שלא אוכפים אותם. אני מצדיק את הטענות שלכם.

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, סגן השר מציע להעביר את ההצעות לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. אתם מסכימים?

נסים דהו (ש"ס):

כן.

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של שישה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברות הצעותיהם של חברי הכנסת אברהם יוסף לייזרזון ונסים דהן, על אי-אכיפת חוקים דתיים והתעלמות שלטון החוק מחוקים בעלי היבט דתי, לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

סגירת המועצה הלאומית למניעת תאונות

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לסיום סדר-יומנו, הצעה לסדר-היום מס' 5400, ההצעה האחרונה, היא זו של חבר הכנסת יונה יהב, שאותו אני מזמין לרשות הדיבור; הצעה לסדר-היום על סגירת המועצה הלאומית למניעת תאונות.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא המאוד-ייחודי הזה, שאנחנו מתבשרים עליו בשולי היום וגם בשולי החדשות, על סגירתה של המועצה הלאומית למניעת תאונות דרכים – זה מסמן שלב חדש במציאות שלנו בדרכים. המדינה בבשורה הזאת רוצה לבוא ולומר לנו, שתמו תאונות הדרכים, ההתנהגות שלנו על הכבישים השתפרה לחלוטין, לא נשפך דם בדרכים, אין עוד פצועים כתוצאה מהתנהגות לא ראויה, שלא לפי חוקי התנועה בכבישים, ושוב איננו יכולים לנפנף באמרה המאוד-מצמררת, שמספר החיילים אשר נהרגו במלחמות ישראל קטן ממספר הישראלים אשר נהרגו על כבישי ישראל.

המועצה הזאת, שפעילה כבר 44 שנים, מ-1954, שהוקמה בהסדר על-ידי המועצה לבטיחות בדרכים וחברות הביטוח – המימון שלה הגיע מהפרשה שנגבתה בפוליסת ביטוחי החובה לקרן שנקראה "קרן הבטיחות". כל האופרציה הזאת הופעלה על-ידי משרד התחבורה, לפי כללים שנקבעו בתקנות.

התקציב שלה הוא תקציב מינורי, של 150,000 שקלים בחודש, אשר מגיעים לכדי 2 מיליוני שקלים בשנה, לפי החלטת השר לוי עוד בהיותו שר התחבורה. אנחנו מדברים על מניפה שמרכזת 2,500 מתנדבים, שמצליחים לחנך במה שקשור להתנהגויות של בטיחות, בכל מה שקשור לתאונות דרכים ולהליכה בכבישים, כ-300,000 תלמידים בכל המגזרים: החילוני, החרדי, הערבי. לדברים האלה בהחלט היו איזה פירות מאוד-מאוד רציניים.

והנה, כתוצאה מבעיה משפטית שנובעת מחוק המכרזים ומעצם העובדה שהמעטפת המשפטית של המועצה למניעת תאונות דרכים היא מעטפת של חברה בע"מ, אף שאותה חברה היא מלכ"ר, הרי השירותים שלה חייבים להינתן באמצעות מכרזים, וכתוצאה מכך נכפה איזה שיתוק על הפעולה שלה. כרגע הפתרון המשפטי היחיד שמשרד התחבורה מוצא הוא להעביר את כל פעילות המועצה למניעת תאונות דרכים לחברת המתנ"סים, ואם כך יעשה, אנחנו בהחלט יכולים לסתום את הגולל על הפעילות הענפה הזאת, שהשנה, כפי שאמרתי, ימלאו לה 44 שנים.

יש פתרונות משפטיים וציבוריים אחרים, ואם הבית הזה חייב להתאחד סביב חקיקה שתאפשר את הפתרונות האלה, אני מניח שאנחנו נפרוס קואליציה מרשימה מאוד כדי לתמוך בפעילותה של המועצה הלאומית למניעת תאונות דרכים.

לכן סיכמתי עם כבוד שר התחבורה, השר יהלום, שלא התאפשר לו להגיע לכאן היום ולענות אישית, שההצעה הזאת וכל הנושא סביב המועצה למניעת תאונות דרכים יעבור לדיון נוקב מאוד בוועדת הכלכלה, ושם אנחנו ננסה לשבת על המדוכה עם מומחים לעניין, כדי להעלות פתרונות ולמנוע את סגירתה של המועצה הלאומית למניעת תאונות דרכים, כי הרי המציאות בשטח מחייבת את קיומה. תודה, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת יונה יהב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הואיל וחבר הכנסת יונה יהב, מציע ההצעה, לא יכול לבקש להעביר את הנושא לוועדה, אני מבקש להעבירו לוועדה. נשארתי פה מפאת חשיבות הנושא.

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו נציית להמלצה שלך במלואה, חבר הכנסת רובי ריבלין.

אני חושב שאנחנו יכולים לגשת להצבעה בעניין. יש לנו תקלה בלוח האלקטרוני. יהיה קל מאוד להצביע. מי להעברת הצעתו של חבר הכנסת יונה יהב בסוגיית סגירת המועצה הלאומית למניעת תאונות לוועדת הכלכלה של הכנסת? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

רוב של שלושה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. ההצעה עוברת לוועדת הכלכלה.

אני מאחל ערב טוב ושבוע טוב לחברי חברי הכנסת רובי ריבלין ויונה יהב. תודה רבה לשדרי ערוץ-33, לכל סגל הבית, וכמובן לסגנית מזכיר הכנסת.

אנחנו נחדש את ישיבות הכנסת בשבוע הבא ביום שני, 23 בנובמבר, ד' בכסליו, בשעה 16:00. ערב טוב ושבוע טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 20:44.